

Bundel van de Raadsvergadering van 8 november 2018

- 1 Opening
- 2 Vragenuur
- 3 Spreekrecht burgers
- 4 Vaststelling agenda d.d. 8 november 2018
[04 - concept-Agenda raad 8 november 2018.pdf](#)
- 5 Vaststelling besluitenlijst:
[05 - Besluitenlijst raad 11-10-18..pdf](#)
[05 - bijlage 1 verslag raad 111018.pdf](#)
[05 - concept-adviezenlijst commissie GB SL 20181031.pdf](#)
[05 - concept-adviezenlijst commissie B&R 20181101.pdf](#)
- 6 Controlelijst
[06 - Controlelijst 2018 11 08 -update 31-10-2018.pdf](#)
- 7 Voorlopige Planning Raad (VPR)
[07 - VPR raad 8 november 2018 \(bijgewerkt tot en met 31 oktober 2018\) - vereenvoudigde vorm.pdf](#)
- 8 Lijst van ingekomen stukken
[08 - Lijst ingekomen stukken 7 november 2018.pdf](#)
[08 - memo aanvullende informatie locatie Hotel de Plasmolen.pdf](#)
[08 - 20181016 Raadsmemo stand van zaken reconstructie N271+bijlage.pdf](#)
[08 - 20181012 Raadsmemo onderhoud bruggen.pdf](#)
[08 - 20181004 Raadsmemo stand van zaken Leisure Port_2.pdf](#)
- 9 Mededelingen
- 10 Raadsvoorstel evaluatie deelname aan regio Venlo
[10 - RV Evaluatie deelname regio Venlo.pdf](#)
[10 - RB Evaluatie deelname regio Venlo..pdf](#)
[10 - Overzicht samenwerkingen-bijlage 2.pdf](#)
[10 - Evaluatie deelname regio Venlo-bijlage 1.pdf](#)
- 11 Jaarplanning 2019 (Vergaderschema Raad en Commissies)
[11 - Bestuurlijke Agenda 2019.pdf](#)
- 12 Raadsvoorstel Centruminrichting Mook (Hart van Mook)
[12 - RV Centruminrichting Mook.pdf](#)
[12 - RB Centruminrichting Mook ..pdf](#)
[12 - Centruminrichting Mook DIN - bijlage 3.pdf](#)
- 13 Programmabegroting 2019
[13 - RV Programmabegroting 2019..pdf](#)
[13 - RB Programmabegroting 2019 \(raad 2018-11-08\)....pdf](#)
[13 - RB Programmabegroting 2019 \(raad 2018-11-08\)...pdf](#)
[13 - Programmabegroting 2019-2022 \(versie Raad 2018-11-08\).pdf](#)
[13 -beantwoording vragen begroting 2019.pdf](#)
[13 - Errata Programmabegroting 2019.pdf](#)
[13 - memo collegeprogramma 2018-2022.pdf](#)
- 14 Stand van zaken samenwerking
- 15 Sluiting

Gemeenteraadsvergadering 8 november 2018

Geachte raadsleden,

Hierbij nodig ik u van harte uit tot het bijwonen van de openbare vergadering van de raad van de gemeente Mook en Middelaar, te houden op **donderdag 8 november 2018 om 19.30 uur in het gemeentehuis te Mook.**

De agenda voor deze vergadering is als volgt:

Algemeen

1. Opening
2. Vragenuur
3. Spreekrecht burgers
4. Vaststelling agenda d.d. 8 november 2018
5. Vaststelling besluitenlijst:
 - * Besluitenlijst raad van 11 oktober 2018
 - Ter kennisname de adviezenlijsten (worden nagezonden):
 - * Gecombineerde Commissies Samenleving en Grondgebied van 31 oktober 2018
 - * Commissie Begroting en Rekening van 1 november 2018
6. Controlelijst
7. Voorlopige Planning Raad (VPR)
8. Lijst van ingekomen stukken
9. Mededelingen

Hamerstukken

10. Raadsvoorstel evaluatie deelname aan regio Venlo

Bespreekstukken

11. Jaarplanning 2019 (Vergaderschema Raad en Commissies)
12. Raadsvoorstel Centruminrichting Mook (Hart van Mook)
13. Programmabegroting 2019
Gelegenheid tot het houden van algemene beschouwingen. (max. 10 minuten per fractie)

Overig

14. Stand van zaken samenwerking
15. Sluiting

Met vriendelijke groet,

De burgemeester van de gemeente Mook en Middelaar,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'W. Gradisen', with a horizontal line underneath.

Mr. drs. W. Gradisen

Gemeenteraadsvergadering 11 oktober 2018

Presentielijst

Raadsleden:	de heer A.F. Herings (DGP) de heer G.A. van den Honert (DGP) de heer ing. D.L.A.C. Leseman (VVD) de heer S.H. Brinkhoff (VVD) de heer drs. L.J.G.J.M.I. Tonnaer (PvdA) de heer A.J.W.M. Broekmans (PvdA) de heer F.N. Dillerop (PvdA), de heer drs. F.R. van Santwijk (GroenLinks) mevrouw W. van Keulen (GroenLinks), de heer drs. F.M.M. Jongen (CDA) de heer L.G. van der Linden (DGP)
afwezig:	de heer drs. P. Wijers (DGP) mevrouw C.A.M. van den Bergh-Visser (VVD)
Voorzitter:	de heer mr. drs. W. Gradisen
Griffier :	de heer A.W. Peters-Sengers
Portefeuillehouders:	wethouder G.J.M. Wienhoven (GW) wethouder mw. drs. C.G.P.M. Peters (KP) wethouder mw. S.J.M. Doorenbos MSc (SD)
Gemeentesecretaris:	mevrouw J.M.G. Smits - de Kinkelder

Aanvangstijd: 19.30 uur

Sluitingstijd: 21.50 uur

Besluitenlijst

1. **Opening**
De voorzitter opent de vergadering en heet alle aanwezigen van harte welkom. De voorzitter maakt melding van de afwezigheid van de heer Wijers (DGP) en mw. Van den Bergh (VVD)
2. **Vragenuur**
Hiervoor zijn geen aanmeldingen ontvangen.
3. **Spreekrecht burgers**
Hiervoor heeft niemand zich gemeld.
4. **Vaststelling agenda d.d. 11 oktober 2018**
De voorzitter maakt melding van de stukken die voor de raadsleden op tafel zijn gelegd, alle i.v.m. agendapunt 13. Het betreft een memo vanuit het college ter verduidelijking van het beoogde proces, alsmede een iets gewijzigd raadsvoorstel en concept besluit i.v.m. een technische fout. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld. Als startfractie wordt de fractie van het CDA getrokken.
5. **Vaststelling besluitenlijst van de raadsvergadering van 13 september 2018**
De besluitenlijst wordt ongewijzigd vastgesteld.

Ter kennisname de adviezenlijst van de commissievergaderingen Samenleving en Grondgebied van resp. 2 en 3 oktober 2018
De adviezenlijsten van deze commissievergaderingen worden voor kennisgeving aangenomen.
6. **Controlelijst**
De heer Tonnaer (PvdA), n.a.v. punt 10: dank voor het antwoord, maar de raadsleden zouden ook de aanvraag toegezonden krijgen. Ik ben m.n. benieuwd naar de opgevoerde projecten.
GW: de aanvraag is digitaal gedaan, dus om technische redenen kan dat niet. Evt. kunt u via de griffier een afspraak maken met de behandelend ambtenaar.
De heer Herings (DGP), n.a.v. punt 9: Is hierover al meer bekend?
WG: Wij gaan ambtelijk na wat het beleid van Heumen is op dit punt. Als dit gebaseerd is op de door de raad vastgestelde APV laten we het daarbij. Het staat u natuurlijk wel vrij om t.z.t. zelf via een motie aan Heumen te vragen om e.e.a. aan te passen.
De heer Brinkhoff (VVD), n.a.v. de punten 3 en 5: Is er een gesprek met Destion geweest en wat is daar uit gekomen?
KP: Dit gesprek is geweest en het college komt in het najaar met een memo over de cijfers m.b.t. de woningbehoefte. Op aangeven van Destion zal daarin ook aandacht zijn voor de inschrijvingen in relatie tot het eerste moment van reageren.
De heer Brinkhoff (VVD) n.a.v. punt 13: Waarom wordt de realisatie van de mountainbikeroutes ondergebracht in een stichting, hoe gaat deze er uit zien en is dat ons € 10.000,-- waard?
Toezegging GW: daar kom ik schriftelijk op terug.
7. **Voorlopige Planning Raad (VPR)**
De heer Herings (DGP): Nu is alleen het 4^e kwartaal ingevuld. Ik verzoek de volgende keer over 4 kwartalen vooruit inzicht te geven in de planning.
WG: We gaan proberen de volgende keer aan dit verzoek te voldoen.
8. **Lijst van ingekomen stukken**
De heer Herings (DGP): Bij de uitnodigingen staan 2 verschillende data voor de Limburgse bestuurdersdag (*moet zijn: 21 november 2018*).
De lijst wordt voor kennisgeving aangenomen.

9. **Mededelingen**
Er zijn geen mededelingen
10. **Raadsvoorstel Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2019**
Voorstel om te besluiten:
1. De Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2019 van de gemeente Mook en Middelaar inclusief bijlagen, vast te stellen met als ingangsdatum 1 januari 2019.
2. Daarmee in te trekken per 1 januari 2019:
a. de Verordening MO 2017 eerste wijziging;
b. de Verordening Jeugdhulp 2015 eerste wijziging.
- Besluitvorming t.a.v. voorliggend besluit:
Aantal stemmen voor: 11
Aantal stemmen tegen: 0
Resultaat: besluit is hiermee aangenomen.
11. **Raadsvoorstel Concept beleidsplan politie Eenheid Limburg 2019**
Voorstel om te besluiten:
1. Akkoord te gaan met de voorgestelde zienswijze op het concept beleidsplan 2019 en deze via de burgemeester kenbaar te maken bij de regioburgemeester.
- Tijdens de beraadslagingen wordt ingegaan op de noodzaak druk te blijven uitoefenen, de verhelderende toelichting in de commissie, de grensoverschrijdende samenwerking, het teruggelopen aantal fte's, de sterke vergrijzing en de daarmee gepaard gaande verminderde inzetbaarheid en het met instemming ontvangen initiatief van de VVD om dit zelf in Den Haag bij Kamerleden onder de aandacht te brengen.
- WG geeft aan graag gehoor te willen geven aan een uitnodiging vanuit de VVD om samen met vertegenwoordigers van andere Limburgse gemeenten in gesprek te gaan met Kamerleden. Dit geldt ook voor evt. uitnodigingen vanuit andere partijen.
- Besluitvorming t.a.v. voorliggend besluit:
Aantal stemmen voor: 11
Aantal stemmen tegen: 0
Resultaat: besluit is hiermee aangenomen.
12. **Raadsvoorstel Verordening Startersleningen**
Voorstel om te besluiten:
De "Verordening Starterslening gemeente Mook en Middelaar 2018" vast te stellen.
- Bij de behandeling van dit agendapunt wordt gesproken over het relatief geringe aantal aanvragen in de afgelopen jaren, de eerder uitgesproken wens en de daarop gevolgde toezegging vanuit het college om starters te wijzen op de subsidiemogelijkheden, het verzoek om ook Destion te vragen kopers van huurwoningen hierop te attenderen, de huidige situatie op de woningmarkt, met een verwijzing naar "Zondag met Lubach", de verhoging van de max. koopsom naar € 230.000,--, de mogelijkheden om starterswoningen ook in de toekomst als starterswoningen te kunnen behouden, waarvoor de woningomvang bepalend lijkt en de nog te maken prestatieafspraken met Destion.
- Besluitvorming t.a.v. voorliggend besluit:
Aantal stemmen voor: 11
Aantal stemmen tegen: 0
Resultaat: besluit is hiermee aangenomen.
13. **Raadsvoorstel Herontwikkeling locatie voormalig Hotel De Plasmolen**
Voorstel om te besluiten:

1. In te stemmen met de volgende ontwikkelrichting voor de locatie van voormalig Hotel De Plasmolen:
 - a. een samenhangende ontwikkeling geënt op de Engelse landschapsstijl met behoud en versterking van de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden;
 - b. de ontwikkeling van een beeldbepalend gebouw aan de Molenplas, bestaande uit ca.10-15 appartementen (woonfunctie) en een (kleinschalige) horecavoorziening die aansluit op de gewenste kwaliteit van horeca in Plasmolen;
 - c. de ontwikkeling van ca.6 villa-achtige woongebouwen in het groen
 - d. het realiseren van een doorsteek voor voetgangers en fietsers van de Rijksweg naar de Muldershofweg.
2. Het bijgevoegde voorkeursmodel "programmatische schets nieuwbouw plas Plasmolen" d.d. 22 mei 2018 als vertrekpunt te nemen voor de verdere planvorming.
3. Het college opdracht te geven om op basis van bovenstaande beslispunten de plannen verder uit te werken en in procedure te brengen.

Over dit agendapunt wordt uitvoerig gediscussieerd. Hierbij komen aan de orde de waterrechten ter plaatse en het door het college nagezonden memo hierover, de wenselijkheid om eerst te onderzoeken of recreatiewoningen in de koopsfeer niet mogelijk zijn, de ruimte die de beslispunten bieden voor de verdere ontwikkeling, de wenselijkheid om ook aandacht te houden voor de risico's en aandachtspunten uit het advies van het Gelders Genootschap, de aan de verdere uitwerking te stellen randvoorwaarden en de opmerkingen van omwonenden over de toegangsweg.

De heer Herings (DGP) dienst namens de DGP, GroenLinks en CDA een motie in en leest deze voor (voor de volledige inhoud zie [bijlage 1](#)):

Roept het college op:

Onderzoek te doen naar de wenselijkheid en mogelijkheid de huidige bestemming langs de Rijksweg in Plasmolen op daarvoor in aanmerking komende percelen te verruimen naar wonen. Het onderzoek aan de raad terug te koppelen op het moment dat de bestemmingsplanwijziging voor "Herontwikkeling locatie voormalig Hotel De Plasmolen" aan de orde is in de gemeenteraad.

GW, na een schorsing van 10 minuten: het college zou graag zien dat de onderzoeksvraag wat wordt ingeperkt. Daarbij wordt m.n. bedoeld op het beperken van het onderzoek tot de horeca- en/of recreatieve bestemmingen aan de zuidkant van de Rijksweg. Het college komt dan terug op de wijze waarop het onderzoek wordt uitgevoerd en de daarmee samenhangende (kosten)aspecten.

N.a.v. de ingediende motie wordt nog gesproken over het belang dat er ook daadwerkelijk horeca komt, de van elkaar verschillende standpunten van de fracties over de juistheid van koppeling van de ontwikkeling bij vm. hotel de Plasmolen met die op andere percelen in de omgeving, de relatie met het Masterplan Plasmolen, de onduidelijkheid over de gevolgen t.a.v. lagere woningbouwaantallen die gebouwd gaan worden, de uitgangspunten van de Structuurvisie Recreatie en Toerisme en de positie van de projectontwikkelaar m.b.t. de waterrechten.

Op verzoek van de heer Herings (DGP) wordt de vergadering kort geschorst. Na heropening zegt GW nogmaals toe om uiterlijk eind december met een voorstel te komen over het uit te voeren onderzoek en de daarmee samenhangende kosten. De fracties van PvdA en VVD geven desgevraagd aan niet tegen een dergelijk onderzoek te zijn. Vervolgens trekken de indieners van de motie (DGP, GroenLinks en CDA) de motie in.

De heer Leseman (VVD) legt de volgende stemverklaring af: De VVD is blij met deze ontwikkeling. We hopen dat de wethouder zijn woorden t.a.v. de waterrechten waar kan maken, ook al vinden we het juridisch op het randje. Maar we willen niet dwars gaan liggen bij deze mooie plannen. Wij hopen ten eerste dat het goed komt met de omwonenden in de vervolgonwikkelingen tijdens deze procedure.

Besluitvorming t.a.v. voorliggend besluit:
Aantal stemmen voor: 11
Aantal stemmen tegen: 0
Resultaat: besluit is hiermee aangenomen.

14. **Stand van zaken samenwerking**

De heer van der Linden (DGP) geeft via een korte presentatie een terugkoppeling vanuit het laatste overleg op 4 oktober van de POL werkgroepen Ruimte en Economie.

De heer Jongen (CDA) gaat in aanvulling daarop nog in op de problematiek rond arbeidsmigranten in Midden en Noord Limburg. Daarnaast koppelt hij nog terug vanuit de Agendacommissie MGR, waarbij hij met name ingaat op de Kwartaalrapportages die dit jaar nog volgen en op de voorziene data van aanlevering van financiële stukken en indiening van zienswijzen in 2019.

15. **Sluiting**

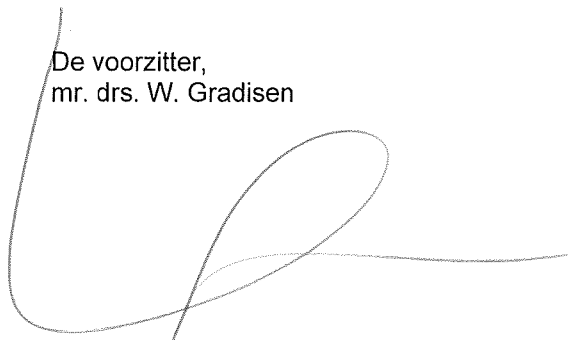
De voorzitter dankt iedereen voor de constructieve inbreng tijdens deze vergadering. Hij sluit, niets meer aan de orde zijnde, om 21.50 uur de vergadering.

De raad van de gemeente Mook en Middelaar,

De griffier,
A.W. Peters-Sengers

De voorzitter,
mr. drs. W. Gradisen

griffier
Gemeente Mook en Middelaar

Motie

De raad van de gemeente Mook en Middelaar in vergadering bijeen op 11 oktober 2018

Gehoord de beraadslagingen en besluitvorming over de “Herontwikkeling locatie voormalig Hotel De Plasmolen”.

Overwegende dat:

- Er een ontwikkelrichting voor de locatie van het voormalige Hotel De Plasmolen voor ligt;
 - Deze ontwikkelrichting niet in overeenstemming met het geldende bestemmingsplan is;
 - De locatie in de Structuurvisie Toerisme en recreatie (2013) wordt aangeduid als “Ontwikkelingsruimte dag- en verblijfsrecreatie” en het voorliggende plan – dat voornamelijk uit wonen bestaat – dus niet past binnen deze visie;
 - Dat in het verleden gebleken is dat handhaving en toezicht op illegale bewoning op de locatie van het appartementencomplex boven de bowlingbaan kostbaar en moeilijk uitvoerbaar is;
 - Dat het woningbouwprogramma op het terrein van het voormalige hotel de Plasmolen lager is dan waar rekening mee is gehouden waardoor er elders meer ruimte is om woningen te realiseren passend binnen onze woonvisie;
 - Er wellicht ruimere behoefte bestaat om in de strook langs de Rijksweg in Plasmolen woningen te realiseren waardoor er meer mogelijkheden zijn voor ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld voor het Masterplan Plasmolen;
-

Roept het college op:

Onderzoek te doen naar de wenselijkheid en mogelijkheid de huidige bestemming langs de Rijksweg in Plasmolen op daarvoor in aanmerking komende percelen te verruimen naar wonen. Het onderzoek aan de raad terug te koppelen op het moment dat de bestemmingsplanwijziging voor “Herontwikkeling locatie voormalig Hotel De Plasmolen” aan de orde is in de gemeenteraad.

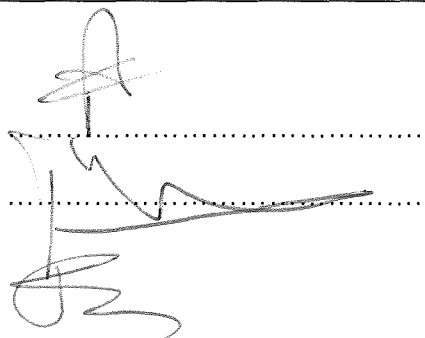
en gaat over tot de orde van de dag.

Naam en ondertekening:

Ton Herings, fractie DGP

Fred van Santwijk, fractievoorzitter GL

Frans Jongs, fractie DGP
CPD

Behandeld in de raadsvergadering van 11 oktober 2018

De raad voornoemd,

De griffier,
A.W. Peters-Sengers

De voorzitter,
Mr. drs. W. Gradisen

☐ Aangenomen ☐ Verworpen

Stemverhouding:

Tegen:

Voor:

Motie

Gemeente Mook en Middelaar

De raad van de gemeente Mook en Middelaar in vergadering bijeen op 11 oktober 2018

Gehoord de beraadslagingen en besluitvorming over de “Herontwikkeling locatie voormalig Hotel De Plasmolen”.

Overwegende dat:

- Er een ontwikkelrichting voor de locatie van het voormalige Hotel De Plasmolen voor ligt;
- Deze ontwikkelrichting niet in overeenstemming met het geldende bestemmingsplan is;
- De locatie in de Structuurvisie Toerisme en recreatie (2013) wordt aangeduid als “Ontwikkelingsruimte dag- en verblijfsrecreatie” en het voorliggende plan – dat voornamelijk uit wonen bestaat – dus niet past binnen deze visie;
- Dat in het verleden gebleken is dat handhaving en toezicht op illegale bewoning op de locatie van het appartementencomplex boven de bowlingbaan kostbaar en moeilijk uitvoerbaar is;
- Dat het woningbouwprogramma op het terrein van het voormalige hotel de Plasmolen lager is dan waar rekening mee is gehouden waardoor er elders meer ruimte is om woningen te realiseren passend binnen onze woonvisie;
- Er wellicht ruimere behoefte bestaat om in de strook langs de Rijksweg in Plasmolen woningen te realiseren waardoor er meer mogelijkheden zijn voor ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld voor het Masterplan Plasmolen;

Roept het college op:

Onderzoek te doen naar de wenselijkheid en mogelijkheid de huidige bestemming langs de Rijksweg in Plasmolen op daarvoor in aanmerking komende percelen te verruimen naar wonen. Het onderzoek aan de raad terug te koppelen op het moment dat de bestemmingsplanwijziging voor “Herontwikkeling locatie voormalig Hotel De Plasmolen” aan de orde is in de gemeenteraad.

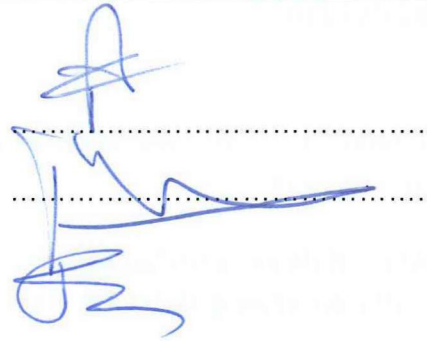
en gaat over tot de orde van de dag.

Naam en ondertekening:

Ton Herings, fractie DGP

Fred van Santwijk, fractievoorzitter GL

Frans Jongs, fractievoorzitter
CPA

Two handwritten signatures in blue ink. The first signature is above a dotted line, and the second is below it.

Behandeld in de raadsvergadering van 11 oktober 2018

De raad voornoemd,

De griffier,
A.W. Peters-Sengers

De voorzitter,
Mr. drs. W. Gradisen

☒ Aangenomen ☐ Verworpen

Stemverhouding:

Tegen:

Voor:

Adviezenlijst

Gemeente Mook en Middelaar

Gecombineerde Commissies Grondgebied en Samenleving 31 oktober 2018

Presentielijst

Commissieleden:	de heer A.J.W.M. Broekmans (PvdA) de heer F.N. Dillerop (PvdA) de heer H.W.M. Salemink (VVD) de heer S.H. Brinkhoff (VVD) de heer dr. M.J.A. Kamp (GroenLinks) de heer drs. F.R. van Santwijk (GroenLinks) de heer drs. F.M.M. Jongen (CDA) de heer G. van den Honert (DGP)
Afwezig:	mevrouw drs. C.G.P.M. Peters (wethouder)
Voorzitter :	de heer A.F. Herings (DGP)
Commissiegriffier :	de heer P.J. Wiersma MSc
Portefeuillehouders:	mevrouw S.J.M. Doorenbos MSc (SD) (wethouder) de heer G.J.M. Wienhoven (GW) (wethouder) de heer mr. drs. W. Gradisen (WG) (burgemeester)
Gemeentesecretaris:	mevrouw A. Smits-de Kinkelder
Overige genodigden:	de heer mr. J. de Graaf, afdelingshoofd Samenleving de heer ing. T.H.M. Pouwels, medew. Samenleving, coördinator openbare ruimte

Aanvangstijd: 19.30 uur

Sluitingstijd: 21.03 uur

Adviezenlijst

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen van harte welkom.

2. Vaststelling agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Adviezenlijst vergadering commissie SL d.d. 2 oktober 2018

De heer Brinkhoff (VVD) informeert naar de toezegging gedaan door KP in de commissie SL van 2 oktober n.a.v. het onderwerp glasvezel. Daarnaast brengt hij de nieuwe trails voor mountainbikes ter sprake, mede n.a.v. de toezegging gedaan door GW in de rondvraag van 2 oktober. Er zijn zorgen en bezwaren geuit door bewoners t.a.v. de routes en conditie van deze trails; bezwaarschriften zijn in de maak. De heer Brinkhoff (VVD) vraagt om hierop alert te reageren.

De voorzitter merkt op dat KP niet aanwezig is, maar dat de burgemeester aangeschoven is om de eerste vraag te beantwoorden.

WG: van mijn kant een procesantwoord m.b.t. glasvezel; dit staat op de eerstvolgende controlelijst. Deze komt eraan.

Het antwoord op de status van de mountainbike routes zal eveneens op de controlelijst staan, aldus GW.

In vervolg op de tweede vraag van de heer Brinkhoff (VVD) komt de bevoegdheid van Natuurmonumenten t.a.v. de bossen ter sprake; het gegeven dat de gemeente binnen haar bevoegdheid moet blijven; het in contact treden met Natuurmonumenten als daar aanleiding toe is, bijvoorbeeld, vanwege meldingen door burgers.

De heer Broekmans (PvdA) merkt op dat ten tijde van de voorgaande commissievergadering het tracé van het snelfietspad nog niet vaststond, maar nu wel. Hoe zit dit?

GW: Binnen de gestelde kaders van het bestemmingsplan was er nog geen definitieve keuze voor het pad gemaakt. Het tracé is nu nagenoeg rond en kan niet zomaar gewijzigd worden zonder dat dit extra kosten met zich meebrengt.

De heer Broekmans (PvdA): Wij zouden graag vernemen wat er precies met de aannemer afgesproken is, ook in relatie met de (te kappen) bomen.

GW licht toe dat in het bestemmingsplan het tracé is vastgelegd, waarop o.a. de aanbesteding gebaseerd is, evenals allerlei afspraken die zijn gemaakt met de aannemer. Met name het aspect van de (te kappen) bomen is hier aan de orde; daar wordt zeer zorgvuldig mee omgegaan.

De heer Van Santwijk (GroenLinks) n.a.v. de (te kappen) bomen bij het spoor: is het ontzien van die bomen als voorwaarde meegegeven aan de aannemer?

GW: Nee, het spoortalud, waar de weg moet komen is van Prorail, die strikte voorwaarden stelt. De kaders zijn vastgesteld en dat betekent eveneens dat realisatie binnen het budget moet plaatsvinden. Het College gaat er uiterst zorgvuldig mee om.

De heer Van Santwijk (GroenLinks) vraagt zich af of de bomen op het terrein van Prorail vergunningplichtig zijn voor de kap. Vindt er ergens compensatie plaats en kunnen we de tekeningen voor de kap inzien?

GW antwoordt dat er een overzicht beschikbaar wordt gesteld als duidelijk is welke bomen behouden kunnen blijven en welke niet. Op 12 december zal een informatiebijeenkomst – in afstemming met de griffie – worden gehouden voor de raad, waarin het definitieve tracé, de aansluitingen en de bomen aan de orde zullen komen. Alle bomen zijn vergunningplichtig en vallen onder de bomenverordening; het wordt beoordeeld volgens de normale procedure. Bij eventuele kap zal er ook over compensatie worden nagedacht (herplant).

Tenslotte pleit de heer Broekmans (PvdA) voor het behoud van de vier bomen die aan het viaduct staan.

GW: Over het behoud van die bomen kan ik absoluut geen toezegging doen.

De adviezenlijst wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. **Adviezenlijst vergadering commissie GB d.d. 3 oktober 2018**

De heer Saleminck (VVD) stelt een korte vraag over Arriva n.a.v. de rondvraag van 3 oktober. Heeft het bezoek van de gedeputeerden nog iets opgeleverd m.b.t. de ontwijkende antwoorden van Arriva? Wat zeggen we tegen de mensen die nog steeds deze ontwijkende antwoorden krijgen, is daar een suggestie voor?

GW antwoordt dat de gang van zaken teleurstellend is; de gemeente gaat er echter niet over. De *gedeputeerde* – enkelvoud – komt nog langs.

Het verslag wordt met deze wijziging vastgesteld.

5. **Lijst ingekomen stukken**

De heer Kamp (GroenLinks) informeert naar de brief van Vve Molenbeek Plasmolen; zij vragen om een gelijke behandeling qua bestemming van hun eigen appartementen t.o.v. de geplande bestemming bij voormalig Hotel de Plasmolen. Wat vindt de portefeuillehouder hiervan?

GW: Bestemmingsplannen kunnen op elk niveau worden vastgesteld; het is niet zo dat het ene bestemmingsplan automatisch geldt voor de buurman, of dat men daar recht op heeft.

De heer Saleminck stelt een vraag n.a.v. de brief 'omwonenden rivierzone Mook'; gaat het om een brief *van* of *naar* omwonenden en wordt hierbij actie ondernomen?

GW: Het is een brief naar de gemeenteraad, die ook naar het College is verstuurd. Het College zal binnenkort een gesprek hebben met de ondertekenaars van deze brief.

Besprekingsstukken

6. **Raadsvoorstel evaluatie deelname aan regio Venlo**

Naar aanleiding van de evaluatie worden positieve geluiden geuit over de grondigheid ervan. Tijdens de bespreking van het raadsvoorstel komen de volgende aspecten aan bod: hoe de belangrijkste conclusies uit de rapportage zullen worden vormgegeven en hoe daarop te handelen; het aanhalen van bestaande banden met naburige gemeentes, zoals Gennep en Bergen; dit ook vanwege vergelijkbare belangen op het gebied van toerisme en recreatie; de mogelijkheid om met de raad van gedachten te wisselen over de verschillende samenwerkingsverbanden en de zelfstandigheid van Mook en Middelaar daarin; de nog bestaande onduidelijkheid over wat Mook en Middelaar kan halen uit de samenwerking met Limburg; de suggestie van een lobbyist en of dit zinvol zou zijn; het al dan niet afwegen van inspanningen in zuidelijke samenwerkingsverbanden t.o.v. noordelijke en de zin daarvan; de kansen die gehaald kunnen worden uit de bijzondere ligging van de gemeente; dit ook in relatie tot de samenwerking en communicatie met de provincie Limburg; het voortzetten van de samenwerking met de regio Venlo o.b.v. de maatwerkconstructie.

WG merkt op dat het Raadsvoorstel spreekt van 0,57 cent (per inwoner) m.b.t. de maatwerkconstructie, terwijl in de bijlage gesproken wordt over 0,58 cent. Dit moet zijn 0,57 cent.

Advies: Hamerstuk voor de raad

7. **Raadsvoorstel Centruminrichting Mook (Hart van Mook)**

Bij de bespreking van het voorstel wordt er n.a.v. vragen ingegaan op het vermelde tekort van €368.000; de dekking van dit tekort door een Limburgse subsidieregeling i.c.m. de bijdrage van belanghebbende ondernemers en opbrengst van grondverkoop; de vraag of deze bijdragen al zijn toegezegd en/of toegekend en het tekort zullen dekken; de vraag of het volledige budget voor de gemeentelijke rioleringsplannen wordt ingezet voor het programma Centruminrichting; onduidelijkheid t.a.v. het vermelde bedrag van €168.000 onder lid f, vervanging projecturen; het tekort aan parkeerplaatsen rondom het Klok-

project en de status van het parkeerterrein KoMook; de reden om de Maaskade niet op te nemen in het project; de haalbaarheid van het project als geheel en de onzekerheden (een tweede supermarkt, gezondheidscentrum, Maaskade); het meenemen van de rioleringssituatie rond de Sint Janstraat.

GW en de heer Pouwels – projectleider – bieden toelichting bij de gestelde vragen. Daarbij komen de volgende aspecten aan bod: de notie dat de inrichting van de openbare ruimte het sluitstuk is van het Hart van Mook; de bewuste keuze om de Maaskade als een apart project te beschouwen, dit met name vanwege ontwikkelingen t.a.v. het Waterschap; de verwachting dat een tweede supermarkt gebouwd gaat worden; het bewust inzichtelijk maken van het tekort van €368.000; de verwachting dat de Limburgse subsidie zeer waarschijnlijk wordt toegekend als het concrete project bekend is; het gegeven dat de raad beslist over de opbrengst van de grondverkoop (Pellus); de verwachting dat met de vermelde indicaties de tekorten gedekt kunnen worden; het betrekken van belanghebbenden en bewoners bij de herinrichting van de openbare ruimte d.m.v. sessies; het terugdringen van wateroverlast; het integraal realiseren van nieuwe parkeerplaatsen, dit eveneens in relatie tot het verbeteren van parkeerterrein KoMook.

GW en de commissiegriffier wijzen op de (vertrouwelijke) financiële bijlage, die in te zien is op de griffiekamer en eventuele financiële onduidelijkheden kan wegnemen.

Advies: Besprekingsstuk voor de raad

Overig

8. **Rondvraag**

De heer Brinkhoff (VVD) informeert naar de weggehaalde speeltoestellen van Pellus. Waarom zijn deze naar Molenhoek gegaan en niet naar het speelveld op de Romeinenstraat? (deze zijn daar kapot, of weggehaald).

GW: Daar kom ik op terug.

De heer Saleminck (VVD) vraagt naar de hekken van het toekomstige ZZG gebouw die op het trottoir geplaatst zijn. Is dit de bedoeling?

GW: De opmerking staat genoteerd.

De heer Dillerop (PvdA) informeert naar de spoorzone in relatie tot het verbeteren van de verkeersveiligheid bij de Heumensebaan/Groesbeekseweg; het eventueel plaatsen van een kiosk, de ambitie om station Mook Molenhoek het groenste station van Nederland te maken (dit n.a.v. een interview met de wethouder in de Maas Driehoek). Hoe staat het met de plannen voor de spoorzone op dit moment en vanwaar het artikel?

GW antwoordt dat de plannen zowel in het coalitieakkoord als het collegeprogramma opgenomen zijn. Er wordt in 2019 aan begonnen; naar waarschijnlijkheid zal het in het derde kwartaal vorm krijgen.

De heer Dillerop (PvdA): in het artikel wordt genoemd dat het een voorwaarde is dat de routes tussen Mook en Groesbeek in beide richtingen veilig zijn. In welke context moet ik deze opmerking zien?

GW: In het coalitieakkoord is het veilig maken van de Heumensebaan/Ringbaan en de Groesbeekseweg als voorwaarde opgenomen en gekoppeld aan de herbestemming van de spoorzone naar natuur.

De heer Broekmans (PvdA) vraagt naar een gat in de Maasheg, gemaakt door een agrariër, om van het ene naar het andere perceel te rijden. Er zijn al eerder art. 44 vragen over gesteld door de PvdA; in de commissie grondgebied van 28 februari is door de wethouder aangegeven dat de gemeente hierin het initiatief zal nemen. Hoe staat het daarmee?

GW: Ik weet niet of het inmiddels is opgepakt; daar komt het College op terug.

De heer Kamp (GroenLinks): in Molenhoek is een aantal bomen gekapt in de hofjes van straten met bomennamen. De gekapte bomen hadden betrekking op

de straatnamen. Het is onduidelijk voor bewoners of er bomen teruggeplaatst worden en zo ja, of deze van dezelfde soort zullen zijn.

GW: Daar krijgt u nog een antwoord op.

Tenslotte stelt de heer Van Santwijk (GroenLinks) nog een aanvullende vraag m.b.t. het artikel over de spoorzone. Natuur hoeven we daar niet te ontwikkelen; wat heeft de wethouder voor ogen met 'ontwikkelen'?

GW antwoordt dat er een duidelijk beeld moet zijn van de spoorzone, wat de consequenties zijn en hoe je daarmee omgaat. De bestemming wijzigen en er natuur van maken kan niet zomaar. De intentie is natuurlijk duidelijk en volgt ook uit het coalitieakkoord.

9. **Sluiting**

De voorzitter dankt iedereen voor zijn of haar aanwezigheid en sluit de vergadering om 21.03 uur.

Aldus [gewijzigd/ongewijzigd] vastgesteld door de commissie Samenleving op 27 november 2018.

Commissie Begroting en Rekening 1 november 2018

Presentielijst

Commissieleden:	Dhr. drs. P. Wijers (DGP) Dhr. A.F.Herings (DGP) Mevr. C.A.M. van den Bergh-Visser (VVD) Mevr. A. Hefti (VVD) Dhr. ing. P.H.J.A. Leenders (CDA) Dhr. A.J.W.M. Broekmans (PvdA) Dhr. P. Heisen (PvdA) Dhr. drs. F.R. van Santwijk (GroenLinks) Mevr. W. van Keulen (GroenLinks)
Afwezig:	Dhr. Drs. F.M.M. Jongen (CDA)
Voorzitter :	Dhr. S.H.Brinkhoff (VVD)
Griffier :	Dhr. A.W.Peters-Sengers
Portefeuillehouders:	Dhr. G.J.M. Wienhoven (GW) (wethouder) Mevr. drs. C.G.P.M. Peters (KP) (wethouder) Mevr. S.J.M. Doorenbos MSc (SD) (wethouder) Dhr. mr. drs. W. Gradisen (WG) (burgemeester)
Gemeentesecretaris:	Mevr. A. Smits-de Kinkelder
Overige genodigden:	de heer E. Geurts, medew. afd. Bedrijfsvoering (Financien)

Aanvangstijd: 19.30 uur

Sluitingstijd: 21.20 uur

Adviezenlijst

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen van harte welkom. Hij geeft aan dat i.v.m. agendapunt 4 een erratalijst op tafel is gelegd. Deze is ook via raaddigitaal beschikbaar.

2. Vaststelling agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Lijst ingekomen stukken

Hierover zijn geen opmerkingen.

Bespreekstukken

4. Programmabegroting 2019

De heer Herings (DGP) maakt vooraf een tweetal algemene opmerkingen. Hij vraagt zich af wat het nut is van vermelding van prestatieindicatoren, als deze nauwelijks beschikbaar blijken te zijn. Een probleem dat overigens blijken zijn onderzoek ook bij andere gemeenten speelt. Daarnaast dringt hij er op aan in de begroting direct iets meer toelichting op te nemen. Nu wordt deze in een aantal gevallen pas gegeven n.a.v. de ingediende vragen.

GW: T.a.v. de prestatie-indicatoren vinden wij het ook lastig. Toezegging: het college komt met een voorstel voor de Auditcommissie m.b.t. bruikbare en goed te monitoren gegevens, voor het eerst bij de Jaarrekening 2018. Dit geldt ook voor de gegevens die bruikbaar zijn t.b.v. de Begroting. Deze zijn nl. van een iets andere aard.

Daarnaast ziet het college n.a.v. de ingediende vragen ook zelf in dat op onderdelen een uitgebreidere toelichting beter zou zijn geweest, waardoor het aantal vragen nog verder had kunnen worden verminderd.

Het overzicht van de al eerder door de fracties gestelde vragen en beantwoording daarvan door het college wordt vervolgens per bladzijde doorgenomen, waarbij fracties de mogelijkheid hebben aanvullende vragen te stellen. Daarbij zijn de volgende vragen en antwoorden van de lijst aan de orde geweest:

De heer Herings (DGP) n.a.v. vraag 4: Waar verder in de hele begroting wordt uitgegaan van 0% indexatie, wordt er bij de huishoudelijke hulp/WMO uitgegaan van enkele procenten stijging. Dat vind ik vreemd. Het antwoord is wat summier.

GW: Daar waar al op voorhand duidelijk is dat er sprake zal zijn van stijgingen vermelden we dat wél meteen.

De heer Herings (DGP): ik zou me dat kunnen voorstellen bij volumestijgingen, niet bij prijsstijgingen.

SD: hier liggen contractafspraken onder met reële tarieven waar wij aan gehouden zijn.

De heer Geurts: In de begroting worden de meest reële cijfers die we kennen geraamd. Er zijn op diverse posten bijstellingen verwerkt en die staan op blz. 9. Het betreft geen indexering, maar een bijstelling van het budget o.b.v. reeds bekende externe tarieven.

Afgesproken wordt om te proberen dit punt na afloop van de vergadering te verduidelijken.

De heer van Santwijk (GroenLinks) n.a.v. vraag 7: Kan ik een nadere kwalitatieve toelichting krijgen op het antwoord? Waar gaat de extra formatie in zitten?

GW: Onderdeel 4.1 (blz. 146) is de financiële vertaling van het collegeprogramma. De bedragen in het betreffende overzicht van het collegeprogramma staan letterlijk ook op blz. 146, zelfs nog iets meer toegelicht.

De heer Herings (DGP) n.a.v. vraag 24: het antwoord op deze vraag illustreert waarom het voor ons soms lastig is om de begroting te lezen. Bepaalde zaken worden tekstueel benoemd, maar komen op een geheel andere plaats in de begroting terug.

De heer Heisen (PvdA) n.a.v. vraag 27: d.m.v. het inmiddels ontvangen memo is deze vraag meer dan voldoende beantwoord.

De heer van Santwijk (GroenLinks) n.a.v. vraag 32: Op welke termijn kan het in dit antwoord genoemde voorstel tegemoet gezien worden?

GW: Wij streven naar het 3^e kwartaal 2019. Ik verwijs ook naar de VPR.

De heer Leenders (CDA) n.a.v. vraag 35: wij zien graag dat het beschikbare aantal ha.'s bedrijfsterrein gelijk blijft. Hier lees ik niets over.

GW: Wij denken door te schuiven met bestemmingen het verlies aan ha.'s te kunnen beperken, maar ik verwacht per saldo wel een afname. Dit past overigens ook in het beleid om de overcapaciteit terug te dringen.

Mevr. Van den Bergh (VVD) n.a.v. vraag 45: Onze vraag wie de strippenkaart betaalt, is niet beantwoord.

SD: De kosten hiervan zijn meegenomen in het werkbudget binnen het projectplan MOVE. De hoogte hiervan is nog niet helemaal duidelijk omdat er nog keuzes moeten worden gemaakt t.a.v. de uitvoering. Er zal aan verenigingen etc. worden gevraagd om 2 á 3 keer een deelname toe te staan, dus een laagdrempelige instap.

Mw. Van den Bergh (VVD): ik wijs er op dat de meeste verenigingen al zoiets kennen.

De heer Herings (DGP) n.a.v. vraag 46: Ik vind het erg verrassend dat de onderzoeken niet jaarlijks worden gedaan. Ik dacht dat het Verweij Jonker Instituut dit verplicht was.

GW: De VNG is hierover in gesprek met genoemd instituut. Wij betalen daar niets voor.

De heer Herings (DGP) n.a.v. vraag 68: Is het een toezegging dat de hier genoemde notitie er ook daadwerkelijk komt? Ik zou die notitie eigenlijk al voorafgaand aan de begroting verwacht hebben.

GW: We zijn een aantal jaren geleden begonnen met de risico-inventarisatie volgens een bepaald model. Wij denken dat dit moet worden geevalueerd/geupdatet. Dus u mag dit inderdaad als een toezegging beschouwen. Ik denk dat we met de nieuwe systematiek een beter risicoprofiel krijgen. Maar als de raad anders oordeelt, zullen we dit moeten aanpassen.

Mevr. Van den Bergh (VVD) n.a.v. vraag 69: De Provincie heeft de bijdrage van het Rijk overgenomen. Dus de Provincie stopt max. € 130.000,-- + € 260.000,-- in de pot?

De heer Geurts: Ja. De gemeente betaalt 25% en de Provincie 75%.

De heer Heisen (PvdA) n.a.v. vraag 71: Ik mis t.a.v. de duurzaamheidseisen van de gemeentelijke gebouwen de gebouwen in sportpark de Maasvallei. In het collegeprogramma staat dat alle daken van de gemeentelijke gebouwen voorzien zullen zijn van zonnepanelen. Waar komen de gebouwen in de Maasvallei in de planning naar voren en voldoen ze aan de MJOP-normering?

GW: Op blz. 70 van de begroting staan de gebouwen genoemd waar het om gaat. De MJOP-onderhoudsplanung is op orde. Als hogere duurzaamheidseisen worden gesteld, dan moet ook naar de financiering worden gekeken. Daarbij is het ook de vraag of de gemeente dit volledig voor haar rekening moet nemen.

De heer Herings (DGP) n.a.v. vraag 70: Ongeveer 2 jaar geleden is er toegezegd te kijken naar de in onze gemeente gehanteerde systematiek in relatie tot andere systematieken elders. Ik wil het college nu al vragen om bij het opstellen van een nieuw VGRP ook te kijken naar alternatieven.

GW: We hebben bij de vaststelling van het nieuwe rioleringsplan ook de afschrijvingstermijn verlengd. Dit heeft echt onze aandacht en wij gaan dit ook serieus afwegen. Anderzijds komen er wellicht ook nieuwe opgaven op ons pad i.v.m. de klimaatbeheersing.

De heer Heisen (PvdA) n.a.v. vraag 77: Dit antwoord stemt ons meer dan tevreden. Dit komt omdat dit t.o.v. het collegeprogramma met 1 jaar naar voren is gehaald.

De heer van Santwijk (GroenLinks) n.a.v. vraag 85: Wij hebben behoefte aan een cijfermatige onderbouwing. Op welke termijn zijn cijfers t.a.v. de tussenstand beschikbaar?

SD: Ik kan dit nu nog niet concretiseren. Het is niet eenvoudig om te bepalen op

welke manier we cijfermatig kunnen onderbouwen hoe ver we momenteel zijn.
 GW: We hebben gezegd dat we zowel bij de begroting als de jaarrekening met een paragraaf "Duurzaamheid" zullen komen. Daarin proberen we zo goed mogelijk met cijfers te komen, met name via het monitoren van de vorderingen tot dan toe. Dit proberen we voor het eerst bij de komende Jaarrekening te doen.
 De heer Heisen (PvdA), n.a.v. vraag 82: We worden niet veel wijzer van de verwijzing in het antwoord. Wij vinden dat duurzaamheid als een rode draad door alle paragrafen moet lopen.
 De heer Heisen (PvdA), n.a.v. de vragen 86 en 88: Is er een lijstje van structurele en incidentele onttrekkingen?
 GW: Dat lijstje staat in de begroting op blz. 106. Daar staat een lijstje met incidentele baten en lasten, dat leidt tot een bepaald saldo. Het is een politieke discussie of je het eens bent met de onttrekking uit de reserve in 2019. Dat onttrekken gebeurt niet structureel.
 De heer Heisen (PvdA), n.a.v. vraag 98: Mogen we uit het 2^e deel van het antwoord afleiden, dat het nieuwe beleid in 2020 wordt opgepakt?
 GW: Ik wil me houden aan de afspraken die hier worden vermeld. Eerder starten heeft nl. ook financiële gevolgen. Monumentenzorg heeft doorlopend aandacht van het college.
 De heer Heisen (PvdA): Ik wil nog graag een vraag toevoegen bij blz. 142. In het collegeprogramma wordt volop melding gemaakt van verkeersveiligheid en leefbaarheid in de wijken. N.a.v. een enquête met aanbevelingen vanuit VVN vraag ik me af of het niet mogelijk is om een aantal aanbevelingen, die eenvoudig uit te voeren zijn alvast uit te voeren? En bv. te bekostigen uit de post onderhoud.
 GW: Er is voor gekozen om dit in één keer integraal op te pakken. Wij kennen dit rapport met aanbevelingen ook.

Advies: bespreekstuk voor de raad

Overig

5. **Rondvraag**

De heer Heisen (PvdA): Er is vanuit de gemeente Beuningen een mail verzonden met verbeterpunten t.a.v. de jeugdbescherming. Heeft de wethouder deze mail gekregen en kan onze gemeente daarin meegaan?

SD: Ik heb de mail gekregen. Het betreft het toevoegen van een nieuwe (4^e) aanbieder. Dit is niet nadelig van de andere 3 aanbieders. Ik ben er blij mee omdat dit tot een inhoudelijke verbetering leidt. Ik zie niet direct de meerwaarde van het toevoegen van iemand aan de Raad van Toezicht.

De heer Heisen (PvdA): Mij valt steeds meer op dat wij boodschappenjongen/-meisje zijn van de burger, zonder dat de burger hier in huis heeft geïnformeerd. Daarmee bezorgen wij onszelf en de ambtelijke organisatie erg veel extra werk. Wellicht is het goed om dit een keer in de Agendacommissie te bespreken.

De heer van Santwijk (GroenLinks) is van mening dat dit past in de volksvertegenwoordigende rol van raadsleden.

Daarnaast wijst hij nog op Waarstaatjegemeente.nl voor de cijfers t.a.v. duurzaamheid.

6. **Sluiting**

De voorzitter dankt iedereen voor zijn of haar aanwezigheid en sluit de vergadering om 21.20 uur.

Aldus ongewijzigd/ gewijzigd vastgesteld door de commissie op

Controlelijst

Raadsvergadering: 7 november 2018

Nr	Datum	Korte inhoud	Waar	Wie	Wat	Status	Opmerkingen
1.	4-11-2015	PvdA inzake woonzorgcomplex: zijn er afspraken met Klok inzake social return?	SL	GW	GW: vraag ik na	In behandeling	Er zijn op dit moment geen afspraken gemaakt over sociale return (on Investment). Klok en ZGG hebben aangegeven met de gemeente te willen verkennen op welke wijze invulling kan worden gegeven aan social return. Het college zal u informeren op het moment dat hieruit iets concreets is gekomen. 11-10-2018: Er zijn met Klok en ZZG geen afspraken gemaakt over Social Return on Investment (SRoI). Er is voor dit bouwproject niet specifiek rekening gehouden met SRoI. Klok geeft aan dat zij in de basis een opleidend bedrijf zijn. Klok heeft altijd leerlingen en stagiaires op de werkvloer (zowel op de bouw en op kantoor) rondlopen. Dit doen zij omdat zij de noodzaak zien van het opleiden van jonge mensen in hun branche. Dit wordt gedaan in de volle breedte van het bedrijf. Klok verwacht dat bij dit project leerlingen en stagiaires worden ingezet. Op dit moment is nog niet duidelijk om welke aantallen het gaat.
2.	29-11-2017	PvdA: Kan onderzocht worden of er belasting geheven kan worden over de werkelijke overnachtingen en het werkelijk aantal personen. Als in plaats van de gemiddelde bezetting wordt gekeken naar de daadwerkelijke bezetting kan de gemeente een reële heffing vragen.		GW	Hierop zal in de Kadernota 2018 worden teruggekomen (al is dat dan wel aan het nieuwe college); Deze wens zal worden opgenomen in het overdrachtsdocument.	In behandeling	Het continu registreren en controleren van het werkelijk aantal overnachtingen en personen blijkt praktisch niet uitvoerbaar voor de betreffende ondernemers. Wel is het duidelijk dat we bij forfaitaire heffingen een reëel beeld van de werkelijkheid moeten hanteren. Om die reden bezoekt een door ons aangestelde externe controleur de betreffende verblijfsaccommodaties in de maand november 2018. Onderdeel van de controle is de capaciteit en de bezetting van de accommodatie en het aantal bezette standplaatsen in 2017. Ook wordt gekeken naar de wijze waarop de ondernemer de gasten registreert en welke registraties deze gebruikt. De controleur maakt daarbij gebruik van een standaard vragenlijst. Ook ontvangt de ondernemer informatie over de forfaitaire heffingsmaatstaven en hoe te komen tot een praktische en pragmatische onderbouwing daarvan. De verkregen gegevens vormen de basis voor onze aannames over het verblijfsritme.
3.	25-1-2018	GL: kunnen we de cijfers t.a.v. woningbehoefte en wachttijden een keer in commissieverband bespreken?	Raad	GW	We proberen via een memo te komen met zo actueel mogelijke cijfers t.a.v. behoefte en wachttijden, waarna u kunt aangeven dit in de commissie te willen bespreken.	In behandeling	
	14-6-18	GL: Op welke termijn kan de	Raad	KP	Hier kom ik schriftelijk, in		Het college wil, mede afhankelijk van Destion, de

Nr	Datum	Korte inhoud	Waar	Wie	Wat	Status	Opmerkingen
		beantwoording van vraag 6 worden verwacht?			ieder geval met een procesantwoord, op terug.		zomerperiode benutten om de gevraagde gegevens te verzamelen en u middels een raadsmemo in het najaar van 2018 hierover te informeren.
4.	8-3-2018	N.a.v. een door het college ontraden en later ingetrokken motie van PvdA,ZZP, CDA,VVD en DGP m.b.t Trendsportal. Het college ondersteunt de intentie van de motie en zal dit ook meenemen in het overdrachtsdocument.	Raad	GW	Ik onderschrijf een bovenregionale benadering en zal een projectplan laten opstellen incl. capaciteitsplanning en financiën	In behandeling	Er wordt gewerkt aan een lokale uitwerking van de visie Trendsportal waarin er ook aandacht is voor de bovenlokale en regionale mobiliteitsaspecten. Het college heeft de ambtelijke organisatie opdracht gegeven om de mogelijkheden op regionaal niveau te verkennen. In het Regionaal Mobiliteitsoverleg zijn hierover inmiddels gesprekken gaande.
5.	14-6-2018 en 12-7-2018	VVD: graag nadere informatie over de door Destion gehanteerde wachttijden	raad	KP	Ik zal dit nagaan; In september heb ik overleg met destion	Openstaand	Zie ook vraag 3
6.	12-7-2018	PvdA/GroenLinks: is het (technisch) mogelijk om de niet aangevraagde Nedvangelden voor 2015 en 2017 alsnog aan te vragen en te besteden?	raad	GW	Het college zal hier in de vorm van een memo op terugkomen.	Openstaand	11-10-2018 <i>De gemeente heeft voor 1 augustus 2018 de nog openstaande vergoedingen van twee voorgaande jaren, alsnog opgevraagd bij Nedvang via de speciale Nedvang-module. De goedkeuring van Nedvang over het toekennen van de aanvraag wordt uiterlijk 1 december verwacht. Voor alle zwerfvuilvergoedingen geldt overigens dat deze alleen onder specifieke voorwaarden kunnen worden ingezet en met verantwoording achteraf.</i>
7.	12-7-2018	GroenLinks: wat is de hoogte van het bedrag, dat de gemeente ontvangt vanuit het overschot MARN?	Raad	GW	U krijgt nog een antwoord op uw vraag over de hoogte van het bedrag.	Openstaand	11-10-2018 € 11.492
8.	12-7-2018	PvdA: handhaving heeft hoge prioriteit en daarbij is ook aandacht van preventie van belang.	Raad	WG	We komen met een notitie, waarin we het handhavingsbeleid actualiseren incl. mogelijke preventieve maatregelen en waarin we u keuzes voorleggen.	Openstaand	Dit is in de VPR opgenomen.
9.	4-9-2018	DGP: vernomen dat verenigingen net over de gemeentegrens in Heumen geen toestemming krijgen voor het plaatsen van aankondigingen e.d. In ons reclamebeleid is voor verenigingen een uitzondering gemaakt. Is het mogelijk om hierover met Heumen in overleg te treden?	SL	KP	wij zullen dit in een overleg met Heumen bespreken	Openstaand	<i>Wij hebben uitgezocht dat het hier een regel uit de APV van Heumen betreft. Er bestaat voor verenigingen een mogelijkheid om een vergunning aan te vragen, al dan niet voor tijdelijke uitingen. Zoals in de raad aangegeven ligt het niet in de lijn dat wij een verzoek om uitzondering hierp gaan maken aan de gemeenteraad van Heumen.</i>
10.	13-9-2018	PvdA: is de aanvraag Nedvangelden tijdig voor 1 augustus ingediend en, zo ja, is die in te zien	Raad	GW	Ik zal deze aanvraag aan de raad toesturen	Openstaand	De aanvraag voor Nedvang gelden is voor 1 augustus 2018 gedaan via de Nedvang module die daarvoor gebruikt wordt. Door Nedvang is aangegeven dat alle gemeenten uiterlijk 1 december 2018 de formele reactie over de toekenning krijgen.
11.	13-9-2018	PvdA/CDA: wij willen graag een korte notitie met de actuele stand van zaken t.a.v. het maatschappelijk vastgoed. VVD: met daarin antwoord t.a.v. 8-tal in een aan de wethouder overhandigde brief opgenomen punten	Raad	SD	Het college wil toezeggen om een overzicht te maken van het maatschappelijk vastgoed, de eigendomsverhoudingen	Openstaand	

Nr	Datum	Korte inhoud	Waar	Wie	Wat	Status	Opmerkingen
					en evt. het toekomstperspectief, voor zover intern bekend.		
12.	2-10-2018	VVD: hoe gaat het college om met de brief d.d. 7-9-18 van Glasvezel Buitenaf	SL	KP	Daar kom ik schriftelijk op terug	Openstaand	<i>Binnen onze gemeente zijn er meerdere partijen met het initiatief bezig om glasvezel in het buitengebied te realiseren. Glasvezel Buitenaf is een van deze partijen die zowel in het Gelderse als het Limburgse actief zijn. Wij faciliteren de realisatie op het moment dat een van de initiatiefnemers concreet wordt. Het betreft hier private initiatieven en wij zien daarin geen rol weggelegd voor onze gemeente.</i>
13.	2-10-2018	VVD: wat is de stand van zaken t.a.v. de aanleg van de mountainbikeroutes?	SL	GW	Daar informeer ik u schriftelijk over	Openstaand	De betrokken MTB-verenigingen zijn bezig om één rechtspersoon (Stichting MTB routenetwerk Rijk van Nijmegen) te vormen waaronder uitvoering kan worden gegeven aan de realisatie van de MTB-route. De uitvoering zal naar verwachting in de eerste helft van 2019 worden opgepakt. De aanvraag om omgevingsvergunning is juli jl. Ingediend en zal naar verwachting op korte termijn worden verleend voor ons grondgebied.
	11-10-2018	VVD: Waarom wordt de realisatie van de mountainbikeroutes ondergebracht in een stichting, hoe gaat deze er uit zien en is dat ons € 10.000,-- waard?	raad	GW	Daar kom ik schriftelijk op terug		11-10-2018 Het betreft een initiatief van verschillende wielervedenigingen, waarbij zij ervoor hebben gekozen om verantwoordelijkheden, bevoegdheden onder te brengen in een stichting. De subsidie is verstrekt voor het realiseren van de MTB-route en wordt hiervoor ingezet.
14.	11-10-2018	N.a.v. ingetrokken motie DGP/GroenLinks/CDA	raad	GW	Ik zeg toe uiterlijk eind december met een voorstel te komen over het uit te voeren onderzoek m.b.t. het verruimen van de huidige bestemming naar wonen voor de horeca- en/of recreatieve bestemmingen aan de zuidkant van de Rijksweg en de daarmee samenhangende kosten.	Openstaand	

MOTIES

Nr.	Datum raad	Indiener(s)	Onderwerp	Inhoud motie	Stand van zaken
1	24-5-2018	VVD, DGP, GroenLinks, CDA, PvdA	Duurzaamheid Hart van Mook	te onderzoeken of de Regeling 'Proeftuinen aardgasvrij bouwen' voor dit bouwproject kan worden ingezet, met als randvoorwaarde dat dit niet leidt tot een extra vertraging van het project en een extra stijging van de kosten.	Een antwoord op de motie is door het college vastgesteld en is aan uw Raad aangeboden (zie weekmail 28; 12 juli 2018).
2	2-7-2018	DGP, CDA, GroenLinks, PvdA, VVD	stimuleringslening duurzaamheid	Samen met SVn (stimuleringsfonds volkshuisvesting) een stimuleringslening voor de gemeente Mook en Middelaar te onderzoeken en de raad hierover te	De provincie Limburg heeft een stimuleringslening duurzaamheid. Deze stimuleringsregeling Duurzaam Thuis loopt via de Stimuleringsfonds Volkshuisvesting en is beschikbaar voor onze

				informereren bij de programmabegroting 2019-2022.	inwoners. Het opzetten van een lokale regeling lijkt daardoor weinig toegevoegde waarde te hebben.
3	2-7-2018	PvdA, VVD, CDA, DGP, GroenLinks	capaciteit politiekorps	de Regioburgemeester mevrouw Annemarie Penn-Te Strake namens het college en de raad van de gemeente Mook en Middelaar een brief te sturen, waarin krachtig naar voren komt: onze teleurstelling over het besluit om slechts 32 extra agenten naar Limburg te doen toekomen; dit wordt ervaren als een volstrekte onderbedeling; de problematiek rondom de groeiende georganiseerde criminaliteit en de gevolgen daarvan voor de samenleving; de gemeentelijke ambities op het gebied van het terugdringen van nieuwe vormen criminaliteit (zoals ondermijning) en dat daarvoor ook meer politiecapaciteit nodig is; een verzoek tot herijking van het huidige budgetverdeel-systeem op het element van internationale mobiliteit met als resultaat dat er extra politiecapaciteit naar Limburg komt; de zorg voor de problematiek van de sterke vergrijzing van ons Limburgs politiekorps en daarmee de beperkte daadwerkelijke inzet van politiecapaciteit; en waarbij deze motie als bijlage bij die brief wordt opgenomen.	

VOORTSCHRIJDENDE PLANNING RAAD 2018/2019	Vierde kwartaal 2018			Eerste kwartaal 2019			Tweede kwartaal 2019			Derde kwartaal 2019			Vierde kwartaal 2019		
	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
SAMENLEVING															
Herinrichting Groesbeekseweg - K. Julianastraat															
Bestemmingsplan Elzenstraat 11															
Beleidsplan Financiële zelfredzaamheid															
Plan van aanpak senioren															
POL Energievisie (onder voorbehoud)															
AVO (Kabels- en leidingen)															
Voorbespreking Startnotitie Afvalinzameling en -verwerking															
POL Visie op landelijk gebied															
Startnotitie Afvalinzameling en -verwerking															
Masterplan Plasmolen															
BP Groesbeekseweg 3															
Omgevingsvisie															
BP Spoorzone															
BEDRIJFSVOERING															
Programmabegroting 2019															
Belastingverordeningen															
Actieplan handhaving 2019															
Actualisatie APV															
MORAP 1															
Jaarrekening 2018															
Zomerrapportage															
Kaderbrief 2020															
Programmabegroting 2020															
MORAP 2															
Staf															
Integraal Veiligheidsplan 2019 - 2022															

Lijst ingekomen stukken

Raadsvergadering: 7 november 2018

Onderwerp: Ingekomen stukken

Versie : 31 oktober 2018

Genummerde stukken

Datum	Nummer	Afzender	Onderwerp	in weekmail	V.K.A.	Ter afdoening/ uitvoering B&W	Voor advies naar B&W
2 oktober 218	8738	Raad van State	8738 RvS beroep Bp Mookerplas 1e herz_	11-10-2018		x	
11-10-2018	9037	Veiligheidsregio Limburg-Noord	Begroting 2018 en Beleidsplan 2020-2025 (+ 5 bijl)	18-10-2018 en map		x	
18-10-2018	9245	Gem. M&M	Brief aan Broekhof Poolse bevrijders	25-10-2018	x		
26-10-2018	9538	MARN	Verz. Tot wijz. tekst van gemeenschappelijke regeling MARN	01-10-2018 en in map			x

Ongenummerde stukken

Datum	Afzender	Onderwerp	in weekmail	V.K.A.	Ter afdoening/ uitvoering B&W	Voor advies naar B&W
september	Mee Gelderse Poort	dilemma's in transitie sociaal domein	11-10-2018	x		
oktober	Regioraadswerkgroep	Aantal presentaties p	11-10-2018	x		
03-10-2018	W. Broekhof	brief mbt Poolse bevrijders	11-10-2018 en map	x		
04-10-2018	E. Wijnhoven	Ontsluiting Rijksweg 164 166 (+ 2 bijlagen)	11-10-2018			x
04-10-2018	P. Berens	Ontwikkeling terrein vml Hotel Plasmolen ontsluiting en beekloop (+ 4 bijlagen)	11-10-2018			x
05-10-2018	Brief gemeente Heerlen	Brief minister Grapperhaus, motie politiesterkte	11-10-2018	x		
oktober	Brainport Network	Nieuwsbrief	11-10-2018	x		
08-10-2018	Gem. raad Enschede	Motie kinderpardongemeente	18-10-2018			
08-10-2018	Nederlandse ver. v. Raadsleden,	nieuwsbrief 41	11-10-2018	x		
09-10-2018	Regio Arnhem Nijmegen	Nieuwsbrief 9 oktober 2018	11-10-2018	x		
10-10-2018	Nationale ombudsman	Aanbieding rapport "Een valse start" (+ 1 bijl.)	11-10-2018	x		
10-10-2018	Klimaatverbond Nederland	Dag van de Duurzaamheid	11-10-2018	x		
10-10-2018	Vve Molenbeek Plasmolen	Best.pl. wijz. voormalig hotel Plasmolen	18-10-2018			x
11-10-2018	GGD	Nieuwe adjunct Directeur Publieke Gezondheid	25-10-2018	x		
oktober	Schooldag v d	nieuwsbrief 4	18-10-2018	x		

	duurzaamheid,					
15-10-2018	Nederlandse ver. v. Raadsleden,	nieuwsbrief 42	18-10-2018	x		
15-10-2018	Gemeente M&M	Brief omwonenden rivierzone Mook	18-10-2018	x		
oktober	Regio Arnh. Nijm.	Impressie van de vier RegioSafare-dagen	18-10-2018	x		
oktober	Rijk van Nijm.	Agendacommissie MGR 1 oktober 2018 (+ bijlagen)	25-10-2018	x		
18-10-2018	Regio Arnhem Nijmegen	Regio Arnhem Nijmegen; Brussels lof	25-10-2018	x		
19-10-2018	Cie. MER	nieuwsbrief OpMERkelijk nr. 7	25-10-2018	x		
22-10-2018	Nederlandse ver. v. Raadsleden,	nieuwsbrief 43	25-10-2018	x		
22-10-2018	VNG	Pinbeleid bij gemeenten	22-10-2018		x	
oktober	waarkaniknaardewc.nl	Stappenplan op naar meer toiletten (+1 bijl)	25-10-2018	x		
oktober	Gelders Genootschap	Beeldspraak oktober 2018	01-10-2018	x		
oktober	Huis voor de Sport	Nieuwsbrief	01-10-2018	x		
oktober	Ned.Debat Instituut;	Gemeenteraadsdebat	01-10-2018	x		
25-10-2018	Regio Arnhem Nijmegen,	Nieuwsbrief-over-een-nominatie-	01-10-2018	x		
oktober	The Economic Board,	nieuwsbrief augustus	01-10-2018	x		
oktober	Veiligheidsregio	Veiligheidsnieuwsbrief oktober 2018	01-10-2018	x		
25-10-2018	VNG	Raadsledennieuwsbrief 25 oktober 2018	01-10-2018	x		
26-10-2018	VNG	Ledenbrief bekendmaking kandidaten en opening mogelijkheid tegenkandidaatstelling	01-10-2018	x		
oktober	Ned. Ver. voor Raadsleden	Nieuwsbrief	01-10-2018	x		

Uitnodigingen

Datum evenement	Afzender	Onderwerp	In weekmail:
24-10-2018	Uitgeverij Obelisk	Uitnodiging; begroting 2018 beter begrepen	18-10-2018
08-11-2018	D66 Gennep	Uitnodiging 8 november D66 Gennep, brandweer anno 2030	11-10-2018
15-11-2018	VNG	Uitnodiging VNG Atriumlezing "Werkende Samenwerking"	25-10-2018
19-11-2018	MKB Limburg	Uitnodiging en programma MKB-Limburg Jaarsymposium 'De Kracht van Zuid'	18-10-2018
30-11-2018	VNG	Uitnodiging VNG bestuurdersdag	18-10-2018
04-12-2018	Mee Gelderse Poort	Uitnodiging symposium All inclusive 4 december 2018	01-10-2018

Openbare besluitenlijsten

Datum	Afzender	Onderwerp	in map
09-10-2018	College van B&W	Openbare besluitenlijst 09 oktober 2018	x
016-10-2018	College van B&W	Openbare besluitenlijst 16 oktober 2018	x

Schriftelijke raadsragen

Nr.	Datum in	Vragensteller	Onderwerp	Status van afhandeling	Uiterlijke termijn antwoord	Afdoening in B&W of met poho	in weekmail
	08-10-2018	PvdA	Herplantplicht Bomenverordening 2017				11-10-2018
9252	06-09-2018	DGP	Overlast hoosbuien	03-10-2018			
9437	01-10-2018	VVD	Gemeentefonds	23-10-2018			

Memo's

Datum	Nummer	Onderwerp	Advies	in weekmail
04-10-2018		Stand van zaken Leisure Port		11-10-2018
08-10-2018	9066	Aanvullende informatie locatie Hotel de Plasmolen		18-10-2018
16-10-2018	8526	Stand van zaken reconstructie N271+bijlage		25-10-2018
12-10-2018	9308	Raadsmemo onderhoud bruggen		01-10-2018

Postadres: Postbus 200, 6585 ZK MOOK
Bezoekadres: Raadhuisplein 6 Mook
Telefoon: (024) 696 91 11
Fax: (024) 696 19 39
E-mail: gemeente@mookenmiddelaar.nl
Internet: www.mookenmiddelaar.nl

Aan: Leden van de raad
Van: College van b&w
Afdeling: Samenleving
Doc. Nr.: *mm1009066*
Datum: 8 oktober 2018
Onderwerp: Aanvullende informatie locatie Hotel de Plasmolen

Geachte leden van de raad,

Naar aanleiding van het Raadsvoorstel "*herontwikkeling locatie voormalig Hotel de Plasmolen*" zijn per email aan de Griffie een tweetal reacties binnengekomen d.d. 4 oktober jl. van de heren Wijnhoven en Berens. De heren Wijnhoven en Berens spreken hun zorgen uit met betrekking tot de waterrechten/ beekloop en de ontsluiting. Zij verzoeken de raad om het voorstel 'tegen het licht' te houden en zo nodig aan te passen. In dit memo wordt u geïnformeerd met betrekking tot de door de heren Wijnhoven en Berens aangedragen punten.

Waterrechten en beekloop

De gemeente is bekend met het feit dat de privé vijvers worden gevoed vanuit de Molenplas. Dit is gebleken uit feitelijke waarnemingen en overleg met de hydroloog van Waterschap Limburg. Echter, is de feitelijke situatie niet terug te zien op de legger¹ van Waterschap Limburg. Het Waterschap Limburg is hiermee bekend en werkt momenteel aan een oplossing.

De gemeente heeft vooralsnog geen aangepaste kaart van het Waterschap Limburg ontvangen. Dit laat onverlet dat er rekening zal worden gehouden met de feitelijke / bestaande situatie. Het is evident dat bestaande rechten, zoals erfdiensbaarheden, worden gerespecteerd. Zowel de gemeente als de ontwikkelaar hebben overigens ook geenzins de intentie om de privé vijvers van de Molenplas af te snijden. Dit blijkt ook niet uit het raadsvoorstel. Er is dus ook geen aanleiding om het raadsvoorstel hierop aan te passen.

Met betrekking tot de beekloop is in het raadsvoorstel opgenomen: "*Ook zal er langs de recreatieve doorsteek een verwijzing komen naar de historische loop van de Molenbeek, indien mogelijk door een extra aftakking*". Als uit het vervoltraject/onderzoek zal blijken dat een extra aftakking vanwege bestaande waterrechten niet mogelijk is dan zal naar alternatieve mogelijkheden worden gekeken. De stelling dat met het raadsvoorstel bestaande rechten niet worden gerespecteerd en/of omwonenden voor een voldongen feit komen te staan met betrekking tot de beekloop is niet juist en prematuur.

¹ Kaart van het Waterschap die o.a. aangeeft aan welke oppervlaktewateren er in Limburg liggen en welke regels van het waterschap hiervoor gelden.

Ontsluiting van de woningen Rijksweg 164, 166 en 168

De ontsluiting van de woningen loopt (grotendeels) over het terrein van voormalig Hotel De Plasmolen. Op het terrein van voormalig Hotel De Plasmolen zijn ook parkeerplaatsen voorzien langs deze ontsluiting. De bereikbaarheid van de woningen zal echter ten alle tijden gewaarborgd blijven middels het recht van overpad. De exacte wijze van inrichting maakt onderdeel uit van het vervolgtraject, zie ook onderstaande paragraaf.

Participatietraject

De bovengenoemde aandachtspunten van de heren Berens en Wijnhoven zijn helder. In het vervolgtraject zal hier terdege aandacht aan worden besteed. Zowel de omwonenden als Rijkswaterstaat en Waterschap Limburg worden nauw betrokken bij het vervolgtraject. De inrichting van de openbare ruimte en de ontsluiting en maken juist onderdeel uit van het participatietraject, zoals aangegeven in het raadsvoorstel. Om dit proces in te gaan en op een gedetailleerder niveau naar de inrichting te kijken is het echter nodig dat er eerst kaders op hoofdlijnen worden vastgesteld.

Conclusie

Gelet op bovenstaande informatie is het niet nodig en ook onwenselijk om het raadsvoorstel en/of de programmatische schets aan te passen. Het aangeven van bijv. de waterverdeling en waterrechten is ook niet het detailniveau van een programmatische schets. De nu voorliggende vraag is of de raad met de voorgestelde ontwikkelrichting kan instemmen, zodat het college en de ontwikkelaar voortvarend aan de slag kunnen met de verdere uitwerking van de plannen. Hierbij zullen vervolgens de aandachtspunten van de heren Wijnhoven en Berens, maar ook die van de andere omwonenden en belanghebbenden worden meegenomen.

Met vriendelijke groet

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De secretaris,
J.M.G. Smits - de Kinkelder

De burgemeester,
mr. drs. W. Gradisen

Postadres: Postbus 200, 6585 ZK MOOK
Bezoekadres: Raadhuisplein 6 Mook
Telefoon: (024) 696 91 11
Fax: (024) 696 19 39
E-mail: gemeente@mookenmiddelaar.nl
Internet: www.mookenmiddelaar.nl

Aan: Gemeenteraad Mook en Middelaar

Van: College van burgemeester en wethouders

Afdeling: Samenleving

Doc. Nr.: MM18008526

Datum: 16 oktober 2018

Onderwerp: Stand van zaken "reconstructie N271"

Geachte raadsleden,

Middels deze memo lichten wij de stand van zaken toe voor het project "reconstructie N271 Milsbeek – Plasmolen".

Aanbesteding adviesbureau

Eind 2017 heeft u van de provincie een interne memo ontvangen waarin een terugblik op en een update van het project is gegeven. Hierin is onder andere aangegeven dat het aanbestedingstraject opnieuw moest worden doorlopen. Inmiddels is dit traject succesvol afgerond en is Movares aangewezen als adviesbureau. Daarnaast heeft de provincie in de tussentijd de gronden laten inmeten, is de grondverwerving gestart en zijn onderzoeken voor de ruimtelijke procedure in volle gang.

Vervolg 2018

Op 31 augustus jl. heeft een start-up bijeenkomst plaatsgevonden met de provincie Limburg, Movares, het tekenbureau Geonius en een ambtenaar van onze gemeente. Tijdens deze bijeenkomst is er voor gezorgd dat alle partijen op een lijn zitten wat betreft de insteek en de planning van het project. De eerstvolgende stap op de planning is een vergadering met alle betrokken partijen om de issues en risico's die nog open liggen aan te pakken. Daarnaast lopen ook de onderzoeken door. Eind 2018 organiseert de provincie vervolgens een bewonersbijeenkomst om de uitkomsten van de vergadering en de onderzoeken kenbaar te maken en te bespreken. In het vierde kwartaal van 2019 kan de ruimtelijke procedure dan worden gestart en aansluitend de aanbesteding, welke wordt afgerond in het eerste kwartaal van 2020.

N271 Gennepe

Los van het project "Reconstructie N271 Milsbeek-Plasmolen" is de provincie Limburg ook voornemens de N271 ter hoogte van Gennepe/ Sambeek te reconstrueren. De provincie wil de vierbaansweg (2 x 2) reduceren tot een tweebaansweg. Voornamelijk de plaatselijke ondernemers, alsook de hulpdiensten, zijn tegen deze ontwikkelingen. In de bijlage bij deze memo is een brief toegevoegd van de hulpdiensten aan de provincie Limburg waarin ze hun zorgen uiten over de beoogde herontwikkeling. Omdat de reconstructie wat betreft het aspect mobiliteit ook onze gemeente kan treffen, hebben wij hierover nauw contact met de gemeente Gennepe. Uiteraard houden wij u op de hoogte van eventuele ontwikkelingen hieromtrent.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De secretaris,
J.M.G. Smits - de Kinkelder

De burgemeester,
mr. drs. W. Gradisen

2018/56062

22-8-2018

MEGA

8-11-2018

Provincie Limburg

Ingek.

22 AUG. 2018

DOGNr.

Afd.

Provincie Limburg
t.a.v. gedeputeerde de heer E. Geurts
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Datum : 15-8-2018

Onderwerp : Oproep om belangen van de hulpdiensten te borgen bij de inrichting N271 Gennep-Heijen

Geachte heer Geurts,

Sinds 2007 wordt er gesproken over de reconstructie van de N271 Gennep-Heijen en zijn er verschillende maatregelen getroffen op het gebied van de veiligheid en doorstroom van deze provinciale weg. In het afgelopen half jaar heeft u de verdere inrichting van dit tracé weer opgepakt. In dat kader heeft met diverse stakeholders overleg plaatsgevonden om tot een gedragen nieuwe inrichting van de N271 in Gennep te komen.

In de laatste bijeenkomst met stakeholders op 13 juni 2018 in Roermond heeft u de uitgangspunten voor het ontwerp gepresenteerd. In dit plan stelt u voor om de N271 tussen de A77 en het kruispunt met de Hoofdstraat in Heijen in te richten met 2x2 rijstroken. Voor het verdere tracé, van de Hoofdstraat tot de Driekronenstraat/Bloemenstraat in Milsbeek, stelt u een 2x1 rijstrook met een middenberm voor. Over het hele tracé wordt vervolgens een parallelweg voor het landbouwverkeer aangelegd. Wij onderstrepen als hulpdiensten (brandweer, ambulancedienst en politie) gezamenlijk het grote belang van de 2x2 baans-inrichting mét aparte parallelweg voor het landbouwverkeer, zoals voor het tracé A77-Heijen is voorgesteld. Echter benadrukken wij de noodzaak om ook het laatste tracé, tot aan de Driekronenstraat/Bloemenstraat in Milsbeek, op deze wijze in te richten.

Als hulpdiensten zien wij de N271 als een levensader, die recht door de gemeenten die wij bedienen, heenloopt. Door de ligging van ons verzorgingsgebied, ingeklemd tussen de Maas en de Duitse Grens, is deze weg de enige snelle en daarmee cruciale noord-zuidverbinding. Zeker ook omdat uitwijken via de bebouwde kom of de kernen niet of nauwelijks een optie is door verkeer-vertragende maatregelen in die delen van de in het gebied liggende dorpen. Daarnaast vermijden onze hulpverleners waar mogelijk de kernen en bebouwde kom, om niet met hoge(re) snelheid in dicht bewoonde gebieden te rijden en zelf ongelukken te veroorzaken. De N271 is voor ons dan ook een uitermate belangrijke weg voor het snel ter plaatse kunnen komen bij een noedmelding en dé manier om met spoed snel van de ene kant van het gebied naar de andere te komen.

Om in de huidige situatie onze landelijk gestelde normtijden te kunnen behalen is een N271 zónder obstakels en mét voldoende ruimte om verkeer bij crisissituaties zonder oponthoud te passeren dan ook een essentiële voorwaarde. In situaties waar elke seconde telt is elk oponthoud of obstakel er één teveel. Deze voorwaarde wordt nog eens versterkt door de zwaardere voertuigen van de brandweer die niet overal kunnen en mogen rijden, de nijpende politiecapaciteit met minder politieauto's die snel ter plekke kunnen zijn en het stopzetten van de

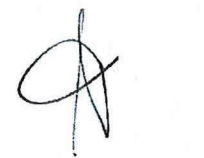
pilot met de ambulancepost in Gennep. Deze laatste ontwikkelingen hebben ook als impact dat we steeds vaker terug moeten vallen op bijstand van en samenwerking met de hulpdiensten uit de buurregio's Brabant en Gelderland Zuid. De grotere afhankelijkheid van de buurregio's betekent dat de inrichting van de N271 als een veilige, maar tegelijk ook snelle verbindingsweg voor alle diensten die in het gebied hulp verlenen, letterlijk van levensbelang is om in nood verkerende inwoners of bedrijven in ons gebied op tijd te bereiken.

Wij maken ons als hulpdiensten (brandweer, ambulance en politie) dan ook ernstige zorgen over onze hulpverlening en opkomsttijden wanneer de N271 voor het gedeelte van de Hoofdstraat tot de Driekronenstraat/Bloemenstraat wordt ingericht als voorgesteld in uw plannen. Bij een 2x1 rijbaan met een middenberm als scheiding kunnen we het verkeer niet of zeer moeilijk inhalen, met als gevolg vertraging en gevaarlijke situaties waar we het verkeer opduwen. Het reguliere verkeer heeft bij deze inrichting geen uitwijkmogelijkheden en loopt het risico om zich vast te rijden. Het is daarnaast voor weggebruikers, wanneer een hulpdienst met sirene en zwaailicht aan komt rijden, in alle paniek onduidelijk wat te doen, met alle gevolgen van dien. Dit alles belemmert ons ten zeerste om op tijd en zonder gevaarlijke situaties bij een incident of noodsituatie te kunnen aankomen.

Wij verzoeken u dan ook met klem om over het gehele traject van de N271 tussen Milsbeek en Heijen de weg als 2x2-baans in te richten, waardoor we het overige verkeer in geval van spoed eenvoudig kunnen inhalen en daarmee onze inwoners op tijd kunnen bereiken zonder (extra) ongelukken te veroorzaken.

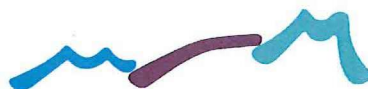
Aangezien uw inrichtingskeuzes m.b.t. de N271 voor ons en de burgers van Gennep van levensbelang zijn, wachten wij uw reactie op ons verzoek met grote belangstelling af.

Hoogachtend,

Jan de Rooij
Teamchef
RBT Venray-Gennep
Cees van Zitteren
Teammanager
Horst/Venray
Jack Swinkels
Teamleider Incidentbestrijding
Cluster Venray

Afschriften:

- Bestuur Ambulancezorg Limburg-Noord
- Politieleiding RBT Venray-Gennep
- VRLN, directie brandweer
- College van burgemeester en wethouders van Gennep
- Gemeenteraad van Gennep

Postadres: Postbus 200, 6585 ZK MOOK
Bezoekadres: Raadhuisplein 6 Mook
Telefoon: (024) 696 91 11
Fax: (024) 696 19 39
E-mail: gemeente@mookenmiddelaar.nl
Internet: www.mookenmiddelaar.nl

Aan: Raad Mook en Middelaar
Van: College van b&w
Afdeling: Samenleving
Doc. Nr.: MM18009308
Datum: 12 oktober 2018
Onderwerp: Onderhoud bruggen

Geachte raadsleden,

Met deze memo wordt u geïnformeerd over de stand van zaken bij het onderhoud van twee verkeersbruggen in onze gemeente, namelijk de brug Witteweg en Cuijksesteeg.

In navolging van het Meerjarig onderhoudsplan bruggen is onlangs het onderhoud aan de bruggen aanbesteed. Er zijn drie partijen die hebben ingeschreven waarbij de hoogste aanbidding € 777.000 is en de laagste aanbidding € 578.000.

Het beschikbare budget bedraagt € 485.000,00 en is ontoereikend voor de gunning van de werkzaamheden. Gedurende het aanbestedingsproces is ook duidelijk geworden dat in het verleden Chroom 6 is gebruikt in een van de leuningen van de burg van de Witteweg. Dit was op het moment van het bestek maken niet bekend en onvoorzien bij het opstellen van de ramingen voor het onderhoud. Het financiële verschil tussen het beschikbare budget en de inschrijvingen (exclusief de Chroom – 6 problematiek) is zodanig groot dat wij hebben besloten om de opdracht niet te gunnen en de aanbestedingsprocedure te verlengen tot nadere advisering en besluitvorming hierover.

Bij de aanbesteding van de onderhoudswerkzaamheden zijn wij begeleid door een gerenommeerd gespecialiseerd adviesbureau en het Inkoopcentrum Zuid. Met hen hebben wij de huidige situatie geanalyseerd en zijn we tot de conclusie gekomen dat de ontstane situatie is toe te schrijven aan de marktsituatie in de (bruggen)bouw. Door het hoge aanbod is de interesse voor werkzaamheden afgenomen en is er sprake van prijsopdrijving. Daarnaast blijkt de brug Witteweg (met verschillende materiaalsoorten) voor opdrachtnemers ook een lastig object waarvoor meerdere onderaannemers noodzakelijk zijn.

We gaan de situatie verder beoordelen en zullen u met een aanvullende memo informeren over de mogelijkheden over het vervolg.

Het onderhoud aan de brug is zeer noodzakelijk, maar nog niet acuut. Uit voorzorg worden de bruggen op korte termijn geïnspecteerd op veiligheid. Met name de planken van de brug aan de Witteweg zullen worden bekeken en indien nodig worden vervangen. Mocht uit de inspectie andere noodzakelijke onderhoudszaken naar voren komen dan zullen wij hiervoor noodreparaties uitvoeren. Totdat er een oplossing is voor deze situatie zullen wij de onderhoudsstaat aan de bruggen actief blijven monitoren.

Hoogachtend

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De secretaris,
J.M.G. Smits - de Kinkelder

De burgemeester,
mr. drs. W. Gradisen

Postadres: Postbus 200, 6585 ZK MOOK
Bezoekadres: Raadhuisplein 6 Mook
Telefoon: (024) 696 91 11
Fax: (024) 696 19 39
E-mail: gemeente@mookenmiddelaar.nl
Internet: www.mookenmiddelaar.nl

Aan: Leden van de gemeenteraad
Van: College van burgemeester en wethouders
Afdeling: Samenleving
Doc. Nr.:
Datum: 4 oktober 2018
Onderwerp: Stand van zaken Leisure Port

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze raadsinformatiebrief informeren wij u over over het besluit van de regiogemeenten betreffende de ondersteuning van Stichting Leisure Port.

Aanleiding

Sinds 2016 zijn de regiogemeenten in Noord-Limburg in overleg met Leisure Port over noodzakelijke veranderingen op het gebied van regiopromotie en de rol van Leisure Port daarin. Door middel van deze brief willen wij u op de hoogte stellen van de stand van zaken. De andere betrokken raden in de regio zullen door middel van een soortgelijke brief worden geïnformeerd.

Kernboodschap

Sinds lange tijd zijn we zowel ambtelijk als bestuurlijk in gesprek met directie en bestuur van Stichting Leisure Port over de effectiviteit van het functioneren van Leisure Port. Hierbij is nadrukkelijk gevraagd om het meetbaar maken van de doelen en het transparant maken van de verhouding tussen kosten en opbrengsten. Vanaf eind 2016 is getracht om in overleg met de directie van Leisure Port en de raad van commissarissen (RvC) tot afspraken te komen over een transitieproces voor Leisure Port. Dit veranderingsproces werd pas eind 2017 in gang gezet nadat de raad van commissarissen van Leisure Port overtuigd was geraakt van de noodzaak ervan. Daarom werd begin 2018 een externe adviseur aangesteld die het vertrouwen had van zowel Leisure Port als de gemeenten.

Overgangsjaar

De gemeenten stemden in met 2018 als overgangsjaar en verleenden een gezamenlijke subsidie van € 270.000,- voor de basistaken van Leisure Port. In het voorjaar zou de adviseur een advies uitbrengen aan de RvC van Leisure Port met een plan om de noodzakelijke veranderingen door te voeren. Mede door de lokale verkiezingen en vertraging in het eindrapport van de provincie over de vormgeving van de provinciale marketing en promotie lag er pas in juli een voorstel.

Op 12 september 2018 heeft de adviseur, mede namens de RvC, enkele toekomstscenario's en zijn voorkeursscenario aan de regionale portefeuillehouders gepresenteerd, zijnde opschaling van Leisure Port. Dit scenario kan niet rekenen op draagvlak bij de colleges. We hebben er namelijk geen vertrouwen in dat schaalvergroting tot kwaliteitsverbetering leidt. Daarom kiezen wij voor een ander scenario namelijk het stoppen van de financiële ondersteuning van Leisure Port en het spoedig aanstellen van een kwartiermaker om te komen tot een andere vermarkting en promotie van de regio, in lijn met de nieuwe promotiestructuur van de provincie Limburg.

Conclusie

We hebben als regiogemeenten besloten de samenwerking met Leisure Port te beëindigen en op zoek te gaan naar een nieuwe manier van vermarkting en promotie van Noord-Limburg. We zijn unaniem overtuigd van de meerwaarde van de toeristische platforms en willen die dan ook graag in stand houden. Daarom gaan we op zoek naar een kwartiermaker die in opdracht van de gemeenten gezamenlijk met de toeristische platforms, overige ondernemers en de gemeenten een regiopromotie 'nieuwe stijl' ontwikkelt, in lijn met de nieuwe promotiestructuur van de provincie.

Consequenties

De mogelijkheid is reëel dat de RVC van Leisure Port zal besluiten om te stoppen met Leisure Port. De organisatie heeft voldoende reserves om dit zonder financiële gevolgen voor de gemeenten af te handelen. Wij zullen ook de toeristische platforms over ons besluit informeren.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en houden u op de hoogte van eventuele ontwikkelingen.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De secretaris,
J.M.G. Smits - de Kinkelder

De burgemeester,
mr. drs. W. Gradisen

Agendapuntnummer :
Documentnummer : *mm18009050*
Raadsvergadering d.d. : 7 november 2018
Raadscommissie : Commissie Samenleving
Commissie d.d. : 30 oktober 2018
Programma : Paragraaf Verbonden Partijen
Onderwerp : evaluatie deelname aan Regio venlo
Portefeuillehouder : Burgemeester mr. drs. W. Gradisen
Bijlagen : 5

Samenvatting

Vanaf 1 juli 2013 participeert de gemeente in de samenwerking in de Regio Venlo. Een informeel samenwerkingsverband waarbij verder de gemeenten Venlo, Peel & Maas, Venray, Horst aan de Maas, Gennep, Bergen en Beesel zijn betrokken. Tot 1 juli 2015 betrof het een samenwerking op proef, waarna is besloten deel te nemen in de vorm van maatwerk. Tevens is destijds besloten om de samenwerking in de Regio Venlo 2018 te evalueren. Omdat de gemeente ook deelneemt aan de samenwerking 'in het noorden': het Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem-Nijmegen is deze samenwerking eveneens in de evaluatie meegenomen.

Voorstel om te besluiten

Instemmen met de bijgevoegde evaluatie deelname aan de Regio Venlo inclusief conclusies en aanbevelingen.

Geachte leden van de raad,

Inleiding / Aanleiding

Vanaf 1 juli 2013 participeert de gemeente in de samenwerking in de Regio Venlo. Een informeel samenwerkingsverband waarbij verder de gemeenten Venlo, Peel & Maas, Venray, Horst aan de Maas, Gennep, Bergen en Beesel zijn betrokken. Tot 1 juli 2015 betrof het een samenwerking op proef, waarna is besloten deel te nemen in de vorm van maatwerk. De gemeente is lid van het PFO Ruimtelijk Domein en agenda-lid van het PFO Economisch Domein, het burgemeesters- en secretarissenoverleg. De gemeente betaalt hiervoor € 0,57 per inwoner (overige gemeenten betalen € 4,- per inwoner). De gemeente draagt niet structureel bij aan projecten. Hiervoor is separate besluitvorming noodzakelijk. Tevens is destijds besloten om de samenwerking in de Regio Venlo 2018 te evalueren. Op 26 juni jl. heeft het college besloten de evaluatie te laten uitvoeren door Seguyente BV in de persoon van de heer J. Liebrecht. Omdat de gemeente ook deelneemt aan de samenwerking 'in het noorden': het Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem-Nijmegen is deze samenwerking eveneens in de evaluatie meegenomen.

Op 2 oktober jl. heeft de heer Liebrecht de evaluatie (in een verkorte versie) gepresenteerd in de commissie Samenleving. In deze commissievergadering zijn enkele vragen gesteld en beantwoord, maar dit heeft verder niet geleid tot aanpassing van de evaluatie.

Probleemstelling / centrale vraag (wat willen we bereiken)

Kunt u instemmen met bijgevoegde evaluatie deelname aan de regio Venlo?

Oplossingsrichtingen

Al dan niet instemmen met bijgevoegde evaluatie deelname aan de regio Venlo.

Afweging en conclusie (wat gaan we daarvoor doen)

Het betreft een gedegen onderzoek dat naast uitgebreid dossieronderzoek tevens interviews met een groot aantal betrokkenen van zowel de gemeente, de regio Venlo, de regio Arnhem-Nijmegen als provinciale bestuurders omvat. Hierdoor is een goed beeld ontstaan van zowel de samenwerking 'in het zuiden', als 'in het noorden'. Het college kan zich volledig vinden in de evaluatie, inclusief conclusies en aanbevelingen. Behandeling in de commissie Samenleving van 2 oktober jl. heeft, afgezien van verduidelijking van een aantal punten, niet geleid tot aanpassing van de evaluatie.. Voorgesteld wordt derhalve om in te stemmen met de evaluatie.

Juridische aspecten

n.v.t.

Duurzaamheidsaspecten

n.v.t.

Participatie aspecten

n.v.t.

Uitvoering / Planning / Communicatie

Bekendmaking evaluatie via website gemeente Mook en Middelaar.

Mook, 16 oktober 2018

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De secretaris,
J.M.G. Smits - de Kinkelder

De burgemeester,
mr. drs. W. Gradisen

Agendapuntnummer : 10
Documentnummer :

Onderwerp : evaluatie deelname aan de Regio Venlo

De raad der gemeente Mook en Middelaar,

Gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders d.d. 16 oktober 2018

Gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 31 oktober 2018

Besluit:

In te stemmen met de bijgevoegde evaluatie deelname aan de Regio Venlo inclusief conclusies en aanbevelingen.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 8 november 2018

De raad voornoemd,

De griffier,
A.W. Peters-Sengers

De voorzitter,
mr. drs. W. Gradisen

Bijlage 2 : alle samenwerkingen met een juridische status

Gemeenschappelijke regelingen	Modulaire GR Regio Rijk van Nijmegen te Nijmegen
	GR Stadsregio Arnhem Nijmegen te Nijmegen (in liquidatie)
	GR Euregio Rijn-Waal te Kleve
	GO Regio Arnhem Nijmegen
	GR Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN) te Nijmegen
	GR Veiligheidsregio Limburg-Noord te Venlo (incl. GGD)
	BVO Intergemeentelijke Werkvoorziening Gennep, Mook en Middelaar (IWGM) te Gennep
	BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem - Nijmegen te Arnhem
	GR Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN)
Vennootschappen en coöperaties	NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te 's-Gravenhage
	NV Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te Maastricht
	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. te 's-Hertogenbosch
	CBL Vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch
	Vordering Enexis B.V. te 's-Hertogenbosch
	Verkoop vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch
	CSV Amsterdam B.V. te 's-Hertogenbosch
	Inkoopcentrum Zuid te Echt
	Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch
Stichtingen en verenigingen	Leisurelands B.V.
	Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme Knooppunt Arnhem Nijmegen (RBT KAN) te Elst
Overige verbonden partijen	Stichting Leisure Port

Voor toelichting zie Begroting Mook en Middelaar 2018 blz 99 en verder.

Evaluatie deelname gemeente Mook en Middelaar aan de regionale samenwerking regio Venlo

De maatwerkregeling 2015-2018

Terugblik en perspectief

Inhoud

- Context en huidige situatie
- De samenwerking in de regio Venlo
- Doel evaluatie
- Bevindingen:
 - Beleidsthematiek
 - Behartigen van de belangen
 - Doelmatigheid van de samenwerking
 - Draagvlak
- Vergelijk met de regio Arnhem Nijmegen
- Conclusies
- Aanbevelingen

Context gemeente Mook en Middelaar (vanaf nu Mook)

- Vormt vanuit haar geografische positie de brug tussen de regio Nijmegen en de de regio Venlo
- Kent daardoor een dubbele oriëntatie; een Limburgse gemeente met de blik op de regio Nijmegen (wonen, werken, economie, onderwijs en zorg).
- Maakte in het recente verleden als enige Limburgse gemeente deel uit van de Stadsregio Arnhem Nijmegen. De Limburgse middelen werden ingezet via de Stadsregio.
- Recente resultaten: het station Mook Molenhoek, snelfietspad Cuijk Nijmegen.

Context: verandering

- De beëindiging van de stadsregio Arnhem-Nijmegen betekende ook de beëindiging van de bijzondere positie van Mook als Limburgse gemeente binnen deze regio. Mook moest de bakens verzetten. Zij kan binnen het nieuwe gemeenschappelijk Orgaan Arnhem-Nijmegen meepraten en afstemmen, maar komt niet in aanmerking voor de Gelderse middelen voor investeringen in deze regio.
- Met ook de blik op het zuiden is als Limburgse gemeente geëxperimenteerd en uiteindelijk in een maatwerkoplossing ook aansluiting gezocht bij de Regio Venlo. Na twee jaar samenwerking is het moment aangebroken te bezien hoe deze constructie werkt en of en op welke wijze deze samenwerking voor verbetering vatbaar is.

Context: De huidige situatie

- Mook participeert in het gemeenschappelijk orgaan in de regio Arnhem Nijmegen als opvolger van de Stadsregio.
- De sociaal economische dynamiek van deze regio heeft in Mook een belangrijke invloed op thema's als woningmarkt, werkgelegenheid, mobiliteit, zorg en onderwijs.
- Als Limburgse gemeente neemt Mook sinds 2015 in een maatwerkovereenkomst ook deel aan de bestuurlijke samenwerking binnen de regio Venlo.
- Er is een wettelijke basis voor deelname aan de RUD en Veiligheidsregio (incl. GGD) Noord- en Midden Limburg. De Jeugdgezondheidszorg is echter ondergebracht bij de GGD Gelderland Zuid (kent geen wettelijke verplichting naar Limburg).

De samenwerking in de regio Venlo

- Samenwerkingsverband van 8 Noord-Limburgse gemeenten (Venlo, Venray, Horst, Peel en Maas, Beesel, Gennep, Mook en Middelaar, Bergen)
- Gericht op gezamenlijk realiseren van de opgaven en ambities uit de strategische visie “Regio in Balans” en programma “Werken aan de Regio 2015-2018” Thema’s Agrifood Business, Logistiek, Maakindustrie, Greenport Campus en Vrijtijdseconomie.
- De Regio kent geen eigen uitvoeringsorganisatie. Per thema is een van de deelnemende gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering.
- Afstemming en besluitvorming in bestuurlijke regionale overleggen en bekrachtigd door de colleges van B&W of Gemeenteraad van de deelnemende gemeenten.

De samenwerking: bestuurlijke regionale overleggen

- Burgemeestersoverleg
- Secretarissenoverleg
- Portefeuille overleg Economisch Domein
- Portefeuille overleg Soc. Domein
- Portefeuille overleg Ruimtelijk Domein

Voor ondersteuning, coördinatie en advisering is er een Staf Regio georganiseerd bij de gemeente Venlo.

De samenwerking: De Mookse deelname is beperkt

- Vanaf 2015 in een maatwerkregeling
- Argumenten voor deelname:
 - De ruimtelijke investeringsbudgetten bevinden zich bij de provincie Limburg en een deel van deze middelen wordt ingezet via de Regio Venlo.
 - De wens van de provincie Limburg om aan te sluiten (commitment)
 - De beleidsinhoudelijke samenhang met het thema vrijetijdseconomie en de uitvoering van onderdelen van het Provinciaal Ontwikkelingsprogramma Limburg (POL)
- De maatwerkconstructie
 - Lid van het portefeuillehouder overleg Ruimtelijk Domein
 - Agendalid van het portefeuillehouder overleg Economisch Domein
 - Agendalid burgemeestersoverleg
 - Agendalid van het secretarissenoverleg
- Geen structurele bijdrage aan regionale projecten
- Wel een bijdrage van Mook in de algemene kosten van de regio. Deze bijdrage is 50% van wat de overige deelnemende gemeenten betalen en is bedraagt €0,58 per inwoner.

Doel van de evaluatie

- Formeel: Voldoet de maatwerkregeling na twee jaar aan de verwachtingen?
 - Inhoudelijk: Is deze samenwerking voor verbetering vatbaar? ,met als invalshoeken:
 - De gekozen thematiek voor deelname aan de samenwerking (zijn vrijetijdseconomie en POL nog actueel?)
 - De effectiviteit van de belangenbehartiging door Mook.
 - De doelmatigheid van de ingezette bestuurs- en beleids capaciteit.
 - Het bestuurlijk en ambtelijk draagvlak voor deelname aan de samenwerking.
- Ook het aspect van de dubbele oriëntatie betrekken (Kansen en Bedreigingen)

Structuur, methodiek en communicatie

- Onderzoeker en Begeleidingsteam burgemeester, gemeentesecretaris, beleidsadviseur Samenwerkingen.
- Deskresearch van de relevante documenten t.a.v. de samenwerking (zie bijlage 1).
- Interviews met stakeholders (zie bijlage 1).
- Evaluatiebevindingen.
- Concept-evaluatie in begeleidingsteam.
- Evaluatie besprekingen in College van B&W , Commissie SC en vaststelling gemeenteraad.
- Communicatie met stakeholders.

Beleidsthematiek: vrijetijdseconomie (recreatie&toerisme)

- De regio Venlo richt zich met name op de thema's; Agrifoodbusiness, Logistiek, Maakindustrie, Vrijetijdseconomie en Campus Greenport. Mook verwacht aansluiting bij het thema Vrijetijdseconomie. Binnen de regio is Gennep als trekker van dit thema aangewezen.
- De regio Venlo heeft voor het thema vrijetijdseconomie het gebied verdeeld in drie clusters
 - Natuur en cultuurcluster
 - Leisure en entertainmentcluster
 - Stedelijke Leisure

Mook past bij het profiel van het Natuur- en Cultuurcluster (cultuurhistorisch afwisselende landschapsstructuur onder invloed van de Maas)

Dit thema focust zich in haar Actieplan voor de periode 2018-2025 op de familiemarkt met als speerpunten:

- Omgeving meer beleefbaar maken (vrijtijdslandschappen).
- Accommodaties vitaliseren.
- Attractiewaarde dagrecreatie vergroten.
- Nieuwe verbindingen aangaan en effectieve marketing.

Het Actieplan is op 25 januari 2018 vastgesteld door de gemeenteraad van Mook.

Werkwijze: per actielijn een privaat-publieke werkgroep (ondernemers en ambtelijk ondersteund)

- Focus raakt het belang van de Recreatie& Toerisme-sector van Mook
- Budget ruim 2,5 mio voor 4 jaar
- Bijdrage van Mook van 10k per jaar (overige gemeenten 35k p.j.)
- Bijdrage van ca 16 % van de provincie Limburg in de meerjarenbegroting (ca 400k)
- Nog in de beginfase. In 2018 is de inzet van de vitaliteitsmanager zichtbaar.

Beleidsthematiek: Gebiedsprogramma Regiovisie

BGMM 2018-2025 *Door de gemeenteraad vastgesteld op 13 september 2018*

- Naast het regiothema vrijetijdseconomie functioneert ten aanzien van recreatie&toerisme ook het Gebiedsprogramma BGMM met een uitvoeringsprogramma.
- De projecten van het concept-uitvoeringsprogramma zijn Maasheggen (herstel), Infrastructuur (N271), Cultuurhistorie (hotspots inzetten) en Ondernemerschap (stimuleren en ondersteunen) en staan in de startblokken. De budgetten zijn nog onduidelijk.
- Het Masterplan Plasmolen is niet genoemd.
- Wel: de aanleg van ruiterspaden met bijdrage van de provincie.
- Naast het gebiedsprogramma wordt er ook uitvoering gegeven aan het hoogwaterprogramma "Mooi Maasdal".
- De Regiovisie BGMM spreekt in haar gebiedsprogramma van versterking door het Actieprogramma thema vrijetijdseconomie regio Venlo en benoemt de strategische noties: promotie/positionering, kwaliteitsverbetering, vergroting bezoekersaantallen.

Beleidsthematiek

Leisureport

- Als derde loot aan de boom Vrijetijdseconomie worden er activiteiten verricht door de stichting Leisureport. Een samenwerking tussen de gemeenten Venlo, Venray, Horst, Peel en Maas, Gennep, Bergen, Leudal en Mook.
- De Stichting Leisure Port wil de recreatie en toerisme sector in Noord-Limburg versterken en beter profileren door een drie sporen beleid:
 - verbeteren van het aanbod van recreatie en toerisme door een betere organisatie en business development.
 - verbeteren van de regie op de samenwerking tussen en de communicatie van recreatie en toerisme bedrijven.
 - vergroten van de bekendheid van de recreatie en toerisme mogelijkheden.
- Accent: Regiopromotie

Beleidsthematiek:

Het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) 1

- Het POL is de provinciale structuurvisie en daarmee het wettelijk kader op het vlak van R.O. De regio Venlo werkt de visie uit in een regionale visie en beleid voor Noord-Limburg. Deelname aan de regio betekent dat Mook deelneemt aan en invloed heeft op de ruimtelijke beleidsontwikkeling.
- In 2015 is een start gemaakt met de regionale POL-uitwerkingen in afstemming met de beleidstrajecten Mobiliteit (Trendportal) en Water (Delta-opgave). In 2016 is een start gemaakt met het Ruimtelijk Kwaliteitskader. In dat kader wordt de kwaliteit van het landelijk gebied integraal benaderd (landbouw/tuinbouw, energie, natuur, water en vrijetijdseconomie).
- Het thema vrijetijdseconomie wordt in het actieplan beschreven als uitwerking van het POL. Ze sluiten aan bij de provinciale projecten Versterken Verblijfsrecreatie en actieplan Ondernemerschap (programmabegroting 2018 provincie Limburg).

Beleidsthematiek:

Het POL 2

- In 2018 zullen de uitwerkingen voor Landelijk gebied, Energie en Ruimtelijke Kwaliteitskader worden afgerond.
- De onderwerpen en thema's zijn voor Mook deels van belang.
- De participatie in bestuurlijke en ambtelijke overleg wordt daarom geprioriteerd.
- Invloed is beperkt, maar deelname is noodzaak gezien het feit dat provincie de uitwerking van de structuurvisie (POL) heeft gedelegeerd aan de regio.
- Binnen het thema vrijetijdseconomie gekoppeld aan de regiovisie BGMM zijn er kansen voor concrete projecten. Binnen de overige thema's heeft Mook geen prioriteit gezien het provinciaal/regionaal keuzen.

Beleidsthematiek: bevindingen

- Het thema Vrijetijdseconomie blijft actueel. Ze zorgt voor ca. 24% (incl. horeca) van de bedrijvigheid in Mook. De organisatie van het thema is versnipperd over de regio Venlo, Regiovisie BGMM en de stichting Leisureport.
- De invulling van het thema Vrijetijdseconomie is van belang voor Mook en wint aan kracht in de combinatie van het Actieplan regio Venlo en de regiovisie BGMM.
 - Aandachtspunten voor de regiovisie:
 - Bergen, Gennep en Mook werken nog te beperkt samen om zich op dit thema binnen de regio krachtig te kunnen profileren.
 - Het uitvoeringsplan moet uitvoering gereed gemaakt worden en dat wil zeggen: concrete projecten met fasering en degelijke financiële dekking
 - Het onderzoeken van een projectmatige verbinding met de Gelderse gemeenten Heumen en Berg en Dal met een vergelijkbaar Recreatie& Toerisme profiel. Er ontstaat daarmee een krachtige Toerisme-as Nijmegen Venlo
- De activiteiten van Leisureport lijken een overlap te kennen met de uitwerking van het regiothema.
- Deelname aan de uitwerking van het POL is noodzakelijk om beleidsinhoudelijk het Mooks belang te behartigen.

Behartigen van de belangen

De provincie Limburg

- De gemeente heeft de afgelopen twee jaar van de provincie extra personele capaciteit gekregen i.v.m. de dubbele oriëntatie. De provincie is niet bereid tot een structurele personele inzet, maar wel bereid ondersteuning te bieden daar waar Mook projecten niet zelfstandig kan realiseren.
- De provincie subsidieert de procesuitvoering van het gebiedsprogramma regiovisie BGMM.
- Na de afbouw van de stadsregio moest Mook haar aandacht verplaatsen naar de provincie Limburg. De gemeente is nog niet voldoende succesvol geweest in het vragen van aandacht van provincie Limburg voor nieuwe Mookse projecten.
- De provincie heeft bij monde van haar gedeputeerde Koopmans tijdens zijn bezoek aan Mook begin augustus jl. de intentie uitgesproken Mook te helpen als zij aan de “de deur klopt”.

Behartigen van de belangen:

Intenties van de provincie Limburg

(uitgesproken door deputé Koopmans tijdens de evaluatie)

- Wil oog hebben voor de specifieke positie van kleine gemeenten zoals Mook.
- Zij is bereid
 - meer partner te worden voor de regiovisie BGMM.
 - samen met Mook in gesprek te gaan met de provincie Gelderland over het verkennen, opzetten en realiseren van provincie-overschrijdende projecten Recreatie & Toerisme. Naar voorbeeld van het snelfietspad Cuijk Nijmegen kan gezien worden of de netwerken van wandel-, fiets- en ruiterspaden op elkaar aangesloten kunnen worden.
 - In gesprek te gaan over financiële bijdragen en/of projectondersteuning voor specifieke Mookse ruimtelijke knelpunten. Bijv. Rijksweg 84, Hart van Mook,
- Het is de provincie er veel aangelegen dat Mook tevreden is. Mook kan zich rechtstreeks tot de provincie richten.
- Advies van de provincie: wees eensgezind en zelfbewust. Zie de bijzondere geografische positie juist als een kans je te profileren en de profiteren.

Behartigen van de belangen

De Regio Venlo

- Er wordt vanuit Mook qua thematiek weinig aansluiting ervaren met de regio Venlo. Doelstellingen en focus vanuit de regio sluiten onvoldoende aan bij de behoeften en belangen van Mook.
- Er wordt door Mook een zekere onmacht ervaren om zichzelf in de regio op de kaart te zetten. Er zijn te weinig overeenkomsten.
- Door de veelheid aan thema's en bijeenkomsten is een krachtige belangenbehartiging voor het eigen focusthema Vrijetijdseconomie in mindere mate effectief geworden.

Behartigen van de belangen

Intenties van de regio Venlo (bij monde van burgmeester Scholten vz regio)

- Door de regio wordt deelname van Mook aan de samenwerking gewaardeerd, maar in mindere mate van belang geacht voor het realiseren van de regionale prioriteiten.
- Wordt betrokkenheid bij de uitwerking van de provinciale structuurvisie (POL) en inbreng in het beleidsthema Vrijetijdseconomie toegejuicht.
- Zal de regio haar eigen doelstellingen en focus niet veranderen om Mook tegemoet te treden.
- Begrijpt de regio dat Mook feitelijk onderdeel is van de sociaal economische dynamiek van het rijk van Nijmegen en daarom ook afstemming zoekt binnen de regio Arnhem Nijmegen. Zij begrijpt ook dat het zich voor de financiering en ondersteuning van projecten rechtstreeks zal richten tot de provincie Limburg.

Behartigen van de belangen:

De bevindingen

- De intenties van de provincie Limburg zijn goed. Zij is bereid Mook rechtstreeks te helpen. De intenties zullen wel omgezet moeten worden in daden.
- De regio Venlo heeft haar eigen dynamiek die letterlijk en figuurlijk ver afstaat van de Mookse belangen. Echter, ten aanzien van het thema Vrijetijdseconomie in combinatie met het gebiedsprogramma BGMM zou meer bestuurlijke inbreng en belangenbehartiging kansrijk zijn.

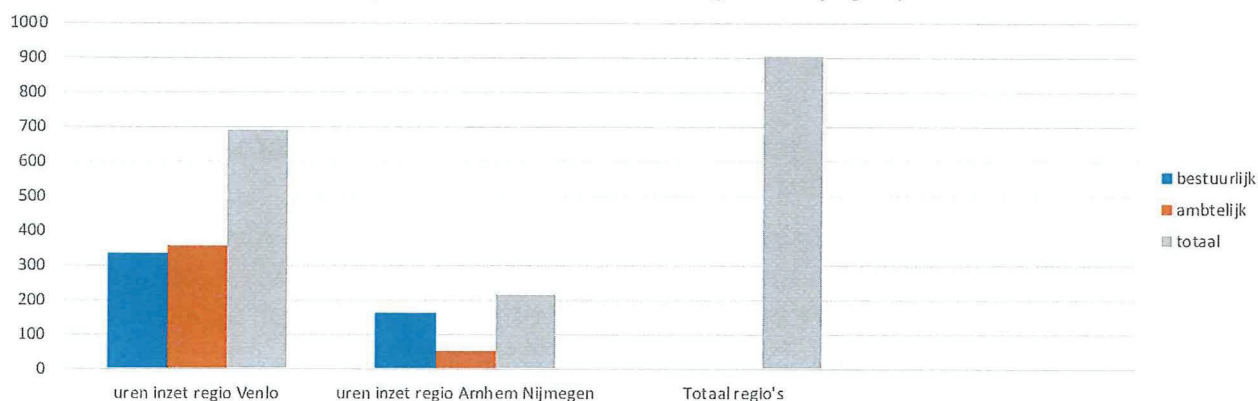
Doelmatigheid van de samenwerking

- In de Regio Venlo bestaat een groot ambtelijk en bestuurlijk netwerk van overleggen. De onderwerpen en thema's raken deels het Mooks belang.
- De druk op het bestuur en de beleidsambtenaren is voor een kleine gemeente als Mook (ca 65 fte) groot.
- Het deelnemen aan overleggen wordt ad-hoc geprioriteerd. Dat vergt veel tijd voor beoordelingen, bespreking en afstemming.

Doelmatigheid van de samenwerking

Capaciteitsinzet regionaal overleg

Betreft alleen Inzet t.b.v. de Regio Venlo en het GO Arnhem Nijmegen, dus exclusief alle andere samenwerkingen zoals RUD, Veiligheidsregio, MGR (totaaloverzicht samenwerkingen zie bijlage 2)

Doelmatigheid van de samenwerking

Bevindingen

- De overlegstructuur binnen de regio Venlo legt zowel bestuurlijk als ambtelijk substantieel beslag op de tijd.
- Met het overleg wordt zowel bestuurlijk als ambtelijk efficiënt omgegaan.
- Het prioriteren van overleg vindt ad-hoc plaats en centrale coördinatie ontbreekt
- De regio Venlo wil samen met Mook bezien hoe op een planmatige wijze de vergaderdruk verminderd kan worden.
- Als kleine gemeente aan de rand van een regio is blijven, ontwikkelen en realiseren door netwerken en afstemmen ook een slimme wijze om gebruik te maken van de beperkte capaciteit. Ambtelijk zijn daarvoor op een aantal plekken nog niet altijd de juiste competenties aanwezig.

Draagvlak: bevindingen

- Gezien haar geografische positie zit de dubbele oriëntatie in het DNA van inwoners, bestuur en organisatie.
- Deelname aan het overleg binnen de regio Venlo en de regio Arnhem Nijmegen wordt daarom gezien als natuurlijk en en verrijkend (leren, kennisdelen).
- Wordt anderzijds ook ervaren als onrechtvaardig omdat het financieren van projecten alleen vanuit de Limburgse kant kan plaats vinden.
- Het draagvlak wordt te weinig gevoed vanuit kansen!

Vergelijk met het GO Arnhem-Nijmegen

- De regio Arnhem Nijmegen kent een vergelijkbare organisatie structuur als de regio Venlo (maar als GO met een formeel-juridische basis)
 - Burgemeestersoverleg en secretarissenoverleg.
 - Portefeuille overleg Mobiliteit, Wonen, Duurzaamheid, (Economie?).

Besluitvorming: Afstemming en besluitvorming in bestuurlijke regionale overleggen en bekrachtigd door de colleges van B&W van de deelnemende gemeenten. Een beperkt centraal bureau voor de ondersteuning.
- Mook zit aan tafel, heeft daarmee invloed op het beleid en de afstemming van het beleid met de Regio AN. Tot nu toe is het GO een overlegplatform in een opbouwfase. Gezamenlijke projecten en investeringen zijn nog niet aan de orde. Mocht Mook in de toekomst deel willen nemen, bijv. thema Duurzaamheid, Uitrol Warmtenet Nijmegen, dan zal financiering vanuit Limburg moeten plaatsvinden.
- Mook participeert, naast het GO, ook in:
 - de MGR Nijmegen(modulaire gemeenschappelijke regeling) t.b.v. de uitvoering van taken Inkoop, ICT en Participatie
 - Het ROB ten aanzien van de uitvoering van de taken WMO en Jeugdzorg.
 - Regionaal bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen
 - Milieu- en afvalverwerking regio Nijmegen
 - Uitvoering Leerplicht en RMC
 - Economic Board

Het GO Arnhem Nijmegen en Mook

- Het is voor alle gemeenten in de regio zoeken naar de juiste accenten na de ontmanteling van de stadsregio.
- Het Gemeenschappelijk orgaan is in ontwikkeling. Het betreft nu vooral een overlegplatform en nog weinig projecten. Uitgangspunt bij initiatieven is “The coalition of the willings”. De provincie Gelderland wacht initiatieven van de regio af.
- Visie: Mook is als Limburgse gemeente onlosmakelijk onderdeel van de sociaal economische dynamiek van de het rijk van Nijmegen. Specifiek op de thema's wonen, werken, mobiliteit en duurzaamheid is daarom deelname aan het GO noodzakelijk voor communicatie en afstemming. Deelname aan gezamenlijke initiatieven is mogelijk met financiering vanuit de provincie Limburg.
- Er zijn kansen voor Mook door slim mee te liften en/of gericht te netwerken bij onderwerpen die aansluiten bij de Mookse collegeprioriteiten .

Het GO Arnhem Nijmegen, Intenties

(bij monde van burgemeester Bruls van Nijmegen)

- “Mook hoort erbij”.
- Mook wordt gezien als een constructieve en vanzelfsprekende partner. Haar impact is gezien haar omvang beperkt.
- Inbreng Mook wordt gewaardeerd, zie bijv. de ontwikkeling van de woonvisie. Er is begrip voor de specifieke situatie, waarin Mook steeds ‘The best of both worlds’ moet verenigen.
- Mook mag haar visie beter communiceren zodat de regio/de gemeente Nijmegen weet hoe ze kan helpen en aansluiten.
- De burgemeester van Nijmegen wil graag een rol spelen naar de provincie Limburg als deelname van Mook aan een regionaal initiatief een Limburgse bijdrage noodzakelijk maakt.

De kosten van de samenwerking

- Regio Venlo € 0,58 per inwoner
Bestuurlijke inzet ca 330 uur
Ambtelijke inzet ca 350 uur
- Regio Arnhem Nijmegen € 0,88 (+ €1,- t.b.v. Ec Board)* vanaf 1-1-2019
Bestuurlijke inzet ca 150 uur
Ambtelijke inzet ca 50 uur

Bevindingen:

- In de regio Venlo is de bijdrage 50% bijdrage van de overige gemeenten (€ 0,58 vs. € 1,16). In de regio Arnhem Nijmegen wordt evenveel betaald als de overige gemeenten.
- Voor beide samenwerkingen betreft het betrekkelijk lage vaste kosten.
- De ambtelijke inzet voor met name de POL-uitwerking in de regio Limburg lijkt hoog.

Conclusies 1

- Er is voldoende draagvlak voor de dubbele oriëntatie. Het is geen simpele keuze voor Noord-Limburg of het rijk van Nijmegen, maar het kansrijk omgaan met de geografische positie.
- Zowel voor de regio Venlo als voor de regio Arnhem Nijmegen is Mook, ondanks haar beperkte impact, een graag geziene deelnemer. Er is veel goodwill.
- Het inzetten op het thema Vrijtijdseconomie voor de regio Venlo is juist. Deze focus kan nog verder verfijnd en verstevigd worden.
- De deelname aan het POL is noodzakelijk, de inzet van de ambtelijke capaciteit kan gezien worden.
- Het belangen behartigen bij de regio Venlo en de provincie Limburg heeft nog onvoldoende opbrengst.
 - Intensiveren van de belangenbehartiging naar de provincie Limburg is kansrijk mits ze eensgezind en krachtig wordt vormgegeven. De intenties van de provincie zullen door een gerichte aanpak omgebogen moeten worden naar daden.
 - Scherp focussen op de belangenbehartiging in de regio Venlo ten behoeve van het thema vrijetijdseconomie zal de opbrengst voor Mook vergroten.
 - NB Binnen de regio Arnhem Nijmegen blijft Mook een vanzelfsprekende partner.

Conclusies 2

- Deelname binnen GO Arnhem Nijmegen lijkt vanzelfsprekend
 - Deze regio worstelt zelf met de nieuwe vorm van samenwerking (GO). Er zijn nog weinig nieuwe gezamenlijke investeringsambities geformuleerd.
 - Na het verdwijnen van de stadsregio heeft de ambtelijke inzet vanuit Mook zich verplaatst naar de Regio Venlo!
 - Deelname aan het GO is wenselijk voor
 - het beïnvloeden en afstemmen van het beleid (bijv. Woonvisie).
 - mogelijk gezamenlijke projecten.
 - De deelname aan de Economic Board maakt geen deel uit van de evaluatie en is van strategisch belang.
- Het omgaan met de nieuwe situatie na de ontmanteling van de stadregio vergt tijd. De komende jaren zal door finetuning de hernieuwde oriëntatie op Limburg en de nieuwe constellatie van het GO Arnhem Nijmegen verder moeten worden ingeregeld.
- Er is draagvlak bij de provincies Limburg en de regio AN voor het verkennen van het realiseren van provincie-overstijgende projecten vanuit de brugfunctie van Mook.
- De regio's Arnhem-Nijmegen en Venlo kennen geen gemeenschappelijke thema's.

Conclusies 3

- Het beheersen van de capaciteitsinzet binnen de overlegstructuur van de regio Venlo kan planmatiger. Betere ambtelijke coördinatie binnen de Mookse organisatie lijkt wenselijk.
- Voor het handig gebruikmaken van de beleidsontwikkeling en initiatieven van de twee samenwerkingen is actieve competentieontwikkeling bij beleidsambtenaren nodig.
- De maatwerkovereenkomst behoeft verfijning. Een gerichte inzet voor het thema vrijetijdseconomie (Economisch Domein) zal vormgegeven moeten worden.

Aanbevelingen 1

- Steek geen energie in een Noord-Zuid discussie. Zie de dubbele oriëntatie als een “way of life”. Het is de wijze waarop Mook zich met haar schaal kan profileren, profiteren en bij kan blijven in kennis en ontwikkeling.
- Benut het omgaan met deze geografische positie als een kans en communiceer deze met veel elan. Neem de uitgestoken hand van de provincie Limburg en die van de regio Arnhem Nijmegen aan en verbindt ze.
- Het behartigen van belangen is daarmee niet automatisch geborgd. Het behartigen van de belangen bij met name de provincie Limburg verdient een planmatige aanpak. Maastricht is ver weg. Het helpt bijvoorbeeld om gericht aandacht te vragen van provinciebestuurders en deze uit te nodigen en te betrekken bij belangrijke gebeurtenissen.
- Overweeg voor de belangenbehartiging een lobbyist. Deze zal zijn/haar kosten terugverdienen.
- Financiële bijdragen van de provincie Limburg voor projecten zullen kansrijker zijn als college en raad eensgezind zijn. “Alle neuzen een kant op”. Benut ook de partijpolitieke lijnen.

Aanbevelingen 2

- Diep de focus op Recreatie& Toerisme verder uit.
 - Versterk de toeristische as Nijmegen Venlo.
 - Investering daarom in bestuurlijk draagvlak voor hechtere samenwerking tussen Mook, Gennep en Bergen t.a.v. recreatie& toerisme.
 - Bundel binnen de regio de krachten van Bergen, Gennep en Mook verder en breng de regiovisie in als subthema .
 - Overweeg een gezamenlijk gevuld investeringsbudget waarin ook provincie en regio deelnemen.
 - Bezie de rol van de stichting Leisureport bij het versterken van de focus.
 - Ga met hulp van de provincie Limburg en de provincie Gelderland de provincie-overschrijdende samenwerking met Heumen en Berg en Dal verkennen.
- Maak voor een effectieve werkwijze bij nieuwe ontwikkelingen (bijv. de Regionale Energiestrategie) steeds een goede SWOT-analyse (sterkte/zwakte, kansen/bedreigingen) en maak gebruik van de generieke conclusies en aanbevelingen uit deze evaluatie.

Aanbevelingen 3

- De overlegdruk vanuit de regio Venlo kan worden verminderd. Het ad-hoc beoordelen van agenda's laat tijd weglopen en veroorzaakt onrust. Ga in op het aanbod van de regio Venlo om tot een planmatiger inzet te komen. Spreek bijv. een beperkt overlegrooster af van bijeenkomsten waar voor Mook relevante onderwerpen worden besproken. Onderzoek ook de mogelijkheid of samenwerking met Gennep en Bergen de druk kan verminderen. Inzet t.b.v. vrijetijdseconomie verdient prioritering.
- Geef urgentie aan belangenbehartiging bij de provincie Limburg, maar ook bij de regio's . Maak strategie en acties onderdeel van B&W-overleg.
- Overweeg een investering in extra ambtelijke capaciteit voor centrale coördinatie en sturing op samenwerken gezien de krappe managementformatie.
- Het kansrijk en slim gebruikmaken van kennis en ervaring van de samenwerkingspartners vergt voor de ambtelijke organisatie nieuwe competenties. Gun het ambtelijk apparaat de tijd dit te leren en te ontwikkelen en bezie of daarvoor investering in training & coaching noodzakelijk is.

Tot slot: Denk in kansen

Er zijn weinig Limburgse gemeenten die aan de rand van een sterke economische regio liggen. Die regio ligt weliswaar in een andere provincie, maar het kansrijk en omgaan met deze situatie zal het bestaansrecht van de gemeente Mook en Middelaar bewijzen.

Overzicht deskresearch en interviews

- Deskresearch van de relevante documenten tav de samenwerking:
 - Begroting 2018, jaarrekening 2017, Coalitieakkoord 2018-2022 Mook en Middelaar
 - Visiedocument Regionale oriëntatie en samenwerking Mook en Middelaar 2012
 - Regiovisie regio Venlo "Regio in balans" 2012
 - Begroting regio Venlo 2018
 - Bestuurlijke afspraken deelname gemeente Mook en Middelaar aan de samenwerking regio Venlo 2015
 - Actieprogramma Vrijtijdseconomie Noord-Limburg 2018-2025, regio Venlo.
 - Gebiedsprogramma Top van Limburg 2018-20125 (Regiovisie GennepBergenMookMiddelaar)
 - Uitvoeringsprogramma 2018-2025 van het gebiedsprogramma Top van Limburg (Regiovisie)
 - Diverse vergaderstukken van de diverse overleggrema in de regio Venlo
 - Evaluatie regionaal Orgaan Arnhem Nijmegen 2017
 - Bestuurskrachtonderzoek Gelderland regio Nijmegen 2014
- Interviews met stakeholders
 - Provincie Limburg, de heer G.Koopmans gedeputeerde en de heer G. Derks provinciesecretaris.
 - Regio Venlo, de heer A.Scholten burgemeester van Venlo en vz van de samenwerking regio Venlo, de heer R.van Loon directeur staf regionale samenwerking Venlo
 - College van B&W van Mook en Middelaar; de heer W.Gradisen burgemeester en mevrouw K.Peters wethouder.
 - Het management van Mook en Middelaar, het MT olv mevrouw A.Smits gemeentesecretaris
 - GO Arnhem Nijmegen, de heer H.Bruls, burgemeester van Nijmegen en vz samenwerking GO Arnhem Nijmegen, de heer H.van de Berg, secretaris van het GO Arnhem Nijmegen.
 - Ambtenaren van de gemeente Mook

VERGADERSCHEMA 2019 RAAD EN RAADSCOMMISSIES GEMEENTE MOOK EN MIDDELAAR (versie 11-10-2018)													
DAG	DECEMBER '18	JANUARI	FEBRUARI	MAART	APRIL	MEI	JUNI	JULI	AUGUSTUS	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
vrijdag			1	1								1	
zaterdag	1		2	2 Voorjaarsvakantie			1					2	
zondag	2		3	3 Carnaval			2			1		3	1
maandag	3		4	4 Carnaval	1		3	1		2		4	2
dinsdag	4	1 Nieuwjaarsdag	5 B&W (fin. rapportage I)	5 Carnaval	2 Commissie SL		4 B&W (jaarr.+Kaderbrief 2020)	2		3 Cie SL+ beantwoording verzenden	1 Commissie SL	5	3 Commissie SL
woensdag	5	2 B&W	6	6	3 Commissie GB	1	5	3 reservedatum Raad		4 Commissie GB	2 Commissie GB	6 reservedatum Raad	4 Commissie GB
donderdag	6	3	7	7	4	2	6 Raad ; Verspr. Jaarr. + Kaderbrief 2020	4 Raad (jaarr. + Kaderbrief)	1	5 Commissie B&R	3	7 Raad (begr.)	5 Commissie B&R
vrijdag	7	4	8	8	5	3	7	5	2	6	4	8	6
zaterdag	8	5	9	9	6	4 Dodenherdenking	8	6 Zomervakantie	3	7	5	9	7
zondag	9	6 Nieuwjaarsreceptie	10	10	7	5 Bevrijdingsdag	9 1e Pinksterdag	7	4	8	6	10	8
maandag	10	7 Agendacommissie	11Agendacommissie	11	8	6	10 2e Pinksterdag	8	5	9	7	11	9
dinsdag	11	8	12	12	9	7	11 B&W	9	6	10	8 B&W (begroting)	12	10
woensdag	12	9	13	13	10	8	12	10	7	11	9	13	11
donderdag	13 Raad	10	14	14	11 Raad	9	13	11	8	12 Raad (fin. Zomerrapportage)	10 Raad + verspr. Begroting	14	12 Raad (fin. Rapportage II)
vrijdag	14	11	15	15	12	10	14	12	9	13	11	15	13
zaterdag	15	12	16	16	13	11	15	13	10	14	12 Herfstvakantie	16	14
zondag	16	13	17	17	14	12	16	14	11	15	13	17	15
maandag	17	14	18	18 Bijeenkomst raden met directies G'ren Gld	15	13	17 Agendacommissie	15	12	16	14	18	16
dinsdag	18	15 Commissie SL	19 Commissie SL(+B&R)	19 B&W	16	14 B&W	18	16 4-daagse	13	17 B&W	15	19 B&W (fin.rapportage II)	17
woensdag	19	16 Commissie GB	20 Commissie GB	20	17	15	19 vragen indienen tot 13.00 uur	17 4-daagse	14	18	16	20	18
donderdag	20	17	21	21	18	16	20	18 4-daagse	15	19	17	21	19
vrijdag	21	18	22	22	19 Goede Vrijdag	17	21	19 4-daagse	16	20	18	22	20
zaterdag	22 Kerstvakantie	19	23	23	20	18	22	20	17	21	19	23	21 Kerstvakantie
zondag	23	20	24	24	21 1e Paasdag	19	23	21	18	22	20	24	22
maandag	24	21	25	25 Agendacommissie	22 2e Paasdag	20 Agendacommissie	24 Auditcommissie???	22	19	23 Agendacommissie	21 Agendacommissie	25 Agendacommissie	23
dinsdag	21 1e Kerstdag	22	26	26	23 Meivakantie		25 Cie SL+ beantwoording verzenden	23	20 B&W (fin. zomerrapportage)	24	22	26	24
woensdag	22 2e Kerstdag	23	27	27	24	22	26 Commissie GB	24	21	25	23 vragen indienen tot 13.00 uur	27	25 1e kerstdag
donderdag	27	24 Raad	28 Raad (fin.rapportage I)	28	25	23	27 Commissie B&R	25	22 verspr. Fin. Zomerrapportage	26	24	28	26 2e kerstdag
vrijdag	28	25		29	26	24	28	26	23	27	25	29	27
zaterdag	29	26		30	27 Koningsdag	25	29	27	24	28	26	30	28
zondag	30	27		31	28	26	30	28	25	29	27		29
maandag	31 Oudjaar	28			29	27		29	26 Agendacommissie	30	28		30
dinsdag		29			30		28 Commissie SL	30	27		29 Cie SL+ beantwoording verzenden		31 Oudjaar
woensdag		30					29 Commissie GB	31	28 vragen indienen tot 13.00 uur		30 Commissie GB		
donderdag		31					30 Hemelvaartsdag		29		31 Commissie B&R		
vrijdag						31			30				
zaterdag									31				

B&W	Laatste B&W voor ag.cle		bijeenkomst
Agendacie	agendacommissie		schoolvakantie
Samenleving	commissie SL		feestdag
Grondgebied	commissie GB		coll. Sluiting
B&R	commissie B&R		Informatiebijeenkomst
	Actie tbv verspreiding p&c documenten		
RAAD	gemeenteraad		
Auditcommissie	Auditcommissie nader te bepalen!		

februari	fin. Rapportage I	overhevelingen en onderuitputtingen	
juni/juli	jaarr.+Kaderbrief 2020		vragenronde
eind aug./sept	fin. Zomerrapportage		vragenronde
oktober/nov	Begroting 2020		vragenronde
nov./dec.	fin. Rapportage II	bijstellingen en overhevelingen	

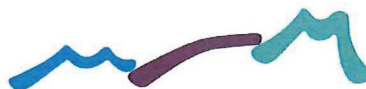

Agendapuntnummer :
Documentnummer : *mm18000778*
Raadsvergadering d.d. : 7 november 2018
Raadscommissie : Commissie Grondgebied
Commissie d.d. : 31 oktober 2018
Programma : Wonen en bouwen
Onderwerp : Centruminrichting Mook (Hart van Mook)
Portefeuillehouder : Wethouder G.J.M. Wienhoven
Bijlagen : – 'Financieel overzicht', als onderdeel van het hoofdstuk 'Oplossingsrichtingen' (vertrouwelijke bijlage)
– Programma Centruminrichting Mook: Doelen-Inspanningen-Netwerk (DIN)

Samenvatting

Al enige jaren spelen er diverse (ruimtelijke) ontwikkelingen in het centrum van Mook. De mate waarin varieert van oriëntatie en initiatief tot de daadwerkelijk uitvoering van werkzaamheden. De opgaven zijn divers en hebben ieder hun eigen dynamiek, en het is wenselijk om zicht en grip te krijgen op de situatie. Het voorstel is om alle ontwikkelingen te scharen onder het Programma Centruminrichting Mook en vanuit die gedachtegang zo veel mogelijk projectmatig te gaan werken. Dus een 'bredere' benadering dan de huidige gevoerde naam en scope Hart van Mook.

Gelet op de lopende ontwikkelingen, zoals de aanstaande start van de bouw door KlokGroep, moet de gemeente aan de slag met de inspanningen waarvoor zij verantwoordelijk is. Een belangrijke opgave daarbij is de herinrichting van de openbare ruimte, dit met alle bijkomende voorbereidende werkzaamheden. In dit raadsvoorstel wordt hiervoor de basis gelegd, dit in de vorm van het te voeren werkproces en de bijbehorende kaders. Kaders zoals de scope van het plangebied, kwaliteitsniveau, duurzaamheid, de wijze en mate van participatie en het beschikbaar stellen van de kredieten (budgetten).

Voorstel om te besluiten

1. Kennis te nemen en in te stemmen met de programmamatische benadering van de centruminrichting Mook, Programma Centruminrichting Mook (PCM).
2. Tot het beschikbaar stellen van het krediet 'Centruminrichting Mook – Herinrichting Openbare ruimte', groot € 1.608.000, en hiervoor de volgende budgetten aan te wenden:
 - a. Het restant krediet voor planvorming Hart van Mook, bedrag groot € 45.249, onder te brengen bij het 'bovenliggende' Programma Centruminrichting Mook.
 - b. De inrichting 'Omgeving nieuwbouw KlokGroep' onderbrengen bij het Programma Centruminrichting Mook – Herinrichting Openbare Ruimte, inclusief provinciale bijdrage, groot € 50.000.
 - c. De inrichting van de 'Omgeving 't Môks Café' onderbrengen bij het Programma Centruminrichting Mook – Herinrichting Openbare Ruimte, inclusief provinciale bijdrage, groot € 50.000.
 - d. De reserve Centrumplan/Hart van Mook, bedrag groot € 614.751, om te zetten in het krediet Programma Centruminrichting Mook – Herinrichting Openbare Ruimte (bestaand plangebied).
 - e. De gereserveerde bedragen in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2021, bedrag groot € 480.000, in te zetten voor de betreffende straten binnen het Programma Centruminrichting Mook (totaal plangebied).
 - f. Een bedrag ter beschikking stellen voor de dekking van vervanging projecturen Programma Centruminrichting Mook, groot € 168.000.
 - g. Het tekort, ten bedrage van € 368.000 (afgerond), te dekken uit bijdragen van een subsidie van de provincie Limburg, bijdragen van belanghebbende ondernemers en opbrengst grondverkoop.
3. Het college opdracht te geven voor de uitwerking van het Programma Centruminrichting Mook (PCM). Dit met inachtneming van de in dit Raadsvoorstel gestelde aspecten (kaders) ten aanzien van Duurzaamheid, Participatie en Financiën. Zo ook dat u periodiek wordt geïnformeerd met een raadsmemo over de stand van zaken en ontwikkelingen Centruminrichting Mook.

Geachte leden van de raad,

Inleiding / Aanleiding

Al enige jaren spelen er diverse ruimtelijke ontwikkelingen en initiatieven in het centrum van Mook. Zij zijn divers en hebben ieder hun eigen dynamiek. Voor enkele onderdelen is de gemeente Mook en Middelaar initiatiefnemer, dan wel de regievoerder. Vanuit die rol, en in zijn algemeenheid, heeft de gemeente er belang bij om inzicht te verwerven in en grip te krijgen op de situatie in het centrum.

Tot voor kort werd er vooral gedacht en gewerkt vanuit de ontwikkeling / project Hart van Mook. Gelet op de actuele stand van zaken en de aanstaande ontwikkelingen is de projectafbakening Hart van Mook niet meer toereikend en is er behoefte aan een soort herijking van de opgaven en de aanpak ervan. Zo is er ook behoefte aan een geringe herschikking van de financiën en aan het beschikbaar stellen van kredieten afgestemd op de ontwikkelingen.

Met dit Raadsvoorstel wordt er een 'verbrede kijk' op de ontwikkelingen in het centrum van Mook voorgesteld. Niet alleen een fysieke herijking, maar vooral gericht op de aanpak ervan, het werkproces.

Probleemstelling / centrale vraag (wat willen we bereiken)

Op welke wijze kunnen de ontwikkelingen in het centrum van Mook worden 'gemanaged'? Het gaat dan onder andere om het beschikken over de benodigde budgetten.

Oplossingsrichtingen

Eind 2017 kwam de vraag naar boven of het project Hart van Mook nog wel alle ontwikkelingen in het centrum van Mook dekte. Deze vraag gold ook voor de toegepaste projectmatige benadering van de ontwikkelingen. De situatie is daarna beoordeeld en geanalyseerd.

De ontwikkelingen in het centrum zijn een pallet aan doelen en inspanningen, met verschillende 'eigenaren', planningen en belangen. Op basis daarvan kan de (totale) opgave beter gezien worden als een Programma en als dusdanig worden aangestuurd. De ontwikkelingen in Mook sluiten ook aan op de definitie van een programma, namelijk *'het bestaat uit meerdere (sub)projecten en is eigenlijk een verzameling van doelen, inspanningen en middelen, met niet altijd dezelfde eigenaar'*.

De aanpak moet hierop worden afgestemd en kenmerkt zich door een doelgerichte en gestructureerde werkwijze om (complexe) opgaven in samenhang en beheerst te laten verlopen. Kortom: verkrijgen van inzicht in het totaal, het beheersen van het proces en waar mogelijk, of nodig, hieraan sturing geven. Het vraagt om inspanningen en vaardigheden zoals: het aangaan van dialogen, zoeken naar kansen en synergie, flexibiliteit, aangaan van commitment/partnerschap, oog hebben voor de samenhang en een 'helikopterview'.

Op basis van deze bewustwording en de keuze van een programmagerichte benadering is het de bedoeling dat de ontwikkelingen (opgaven) worden geschaard onder het Programma Centruminrichting Mook (PCM).

Aanpak – werkwijze Programma

Het Programma is vervolgens ontleed ('afgepeld') in ontwikkelingen die als projecten kunnen worden gezien of werkzaamheden die zich lenen voor projectmatige benadering. Dit maakt het Programma overzichtelijk en hanteerbaar. Een projectmatige aanpak geeft duidelijkheid en structuur in de werkwijze en resultaten. Aandachtspunt is en blijft de centrale aansturing en samenhang tussen de verschillende projecten. De gedefinieerde projecten zijn uitgewerkt in een zogenaamde Doelen-Inspanningen-Netwerk (DIN), zie bijlage. Het betreft een visualisatie van het Programma (doel), de

projecten/werkzaamheden (smart-doelen) en de wijze waarop dit vormgegeven wordt (inspanning/middelen).

Naast de concrete ontwikkelingen zijn er ook een aantal 'flankerende ontwikkelingen' genoemd. Ontwikkelingen die fysiek raakvlakken hebben met de centruminrichting, in de invloedssfeer liggen of actief worden en 'mee kunnen liften' (kansrijk zijn). De benadering daarvan is anders dan de beschreven projectmatige aanpak van de concrete ontwikkelingen. Waarbij opgemerkt dat de ontwikkeling (nieuw)bouw van het gezondheidscentrum nog in een oriënterende fase verkeert en nog niet als project kan worden aangemerkt.

Ten aanzien van de gemeentelijke rol en regie, ligt het zwaartepunt van het Programma (projecten) bij het herinrichten van de openbare ruimte. Het zorgdragen voor het inrichten en de functionaliteit van de openbare ruimte afgestemd op de gerealiseerde (bouw)ontwikkelingen, zowel onder- als bovengronds. De herinrichting moet ook als kans worden gezien om zaken te verbeteren en te onderhouden, waaronder delen van de riolering waar zich nu problemen voordoen door boomwortel-ingroei. Naast de wegen (weggedeelten) die direct een relatie hebben met de (bouw)ontwikkelingen, is het ook de bedoeling om de Graaf Gerardstraat aan te pakken. De weg sluit aan op het plangebied de riolering verkeert in een slechte staat.

Organisatie

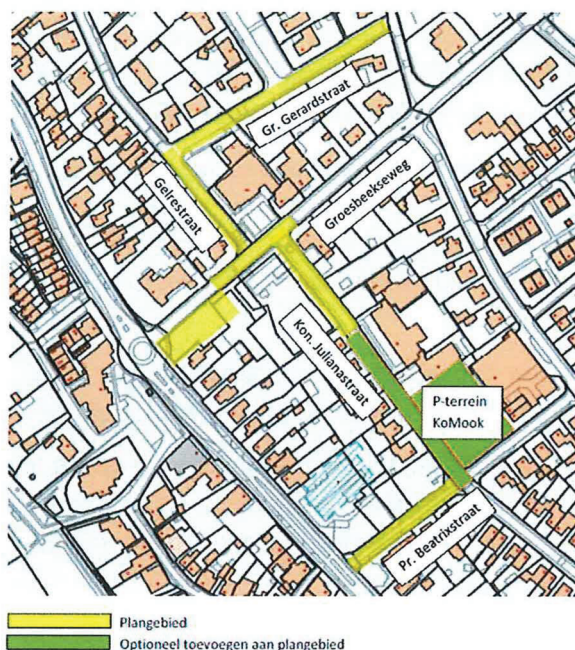
Het is de bedoeling om het werkproces van het Programma, en de projecten, zoveel mogelijk door de ambtelijke organisatie te laten invullen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een ambtelijk 'kernteam' dat een proactieve rol vervult om het proces voortgang te geven. Voor de projecten worden projectleiders, dan wel 'trekkers' aangewezen, waardoor er duidelijkheid komt in de doelen en uitvoering. Dit alles onder leiding van een ambtelijke Programmamanager die de samenhang 'bewaakt'. De invulling van het Programma wordt naast de overige werkzaamheden opgepakt.

Op basis van behoefte worden er collega's (vak-medewerkers) betrokken bij het werkproces, dit voor de inhoud of extra capaciteit. Met deze werkwijze is er een vorm van projectorganisatie ingericht.

Fysiek

De herinrichting van de openbare ruimte vormt een belangrijk onderdeel van de Centruminrichting, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. De openbare ruimte moet aansluiten op de (nieuw)bouw en functionaliteit ervan. Dit zo mogelijk met een kwaliteitsimpuls van de inrichting / uitstraling. Voor de Graaf Gerardstraat geldt dit maar deels, tot en met de parkeerplaatsen aan de achterzijde van 't Môks Café. Aangezien het riool in deze straat in een slechte staat verkeert, is de totale weg meegenomen bij de plannen (huidige scoop). De huidige scoop is geel gemarkeerd op de plattegrond op pagina 5. .

Centruminrichting Mook - Herinrichting openbare ruimte

Aandachtspunt is het restant van de Kon. Julianastraat dat niet direct aansluit op de bouwontwikkelingen en het aanliggende parkeerterrein voor KoMook, gemarkeerd in de kleur groen. Dit deel van de Kon. Julianastraat en het parkeerterrein liggen in de invloedssfeer van de ontwikkelingen, waaronder de verkeersafwikkeling (circulatie).

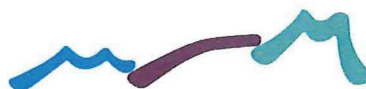
Gelet op de relatie en samenhang is het meer dan wenselijk dat de gehele Kon. Julianastraat (gedeelte Groesbeekseweg en Pr. Beatrixstraat) binnen het plangebied wordt opgenomen, zo ook het parkeerterrein KoMook. Hiermee is mogelijk om het gehele gebied op een correcte en gewenste wijze in te richten. Hierbij valt te denken aan aspecten zoals: eenduidigheid, functionaliteit, verkeerscirculatie (veiligheid – parkeren) en ruimtelijke uitstraling.

Financiën

De financiële paragraaf van de ontwikkelingen in het centrum van Mook is geïnventariseerd (budgetten, beschikkingen en uitgaven) en in de bijlage 'Overzicht financiën' uitgewerkt. Op basis van de inventarisatie (schema) en optimalisatie zijn dit de volgende voorstellen:

A. Hart van Mook

- A1. Het budget voor planvorming (voorbereiding) is ondergebracht bij Hart van Mook. Bij de voorgestelde (verbrede) benadering Programma Centruminrichting is dit 'te krap' gedefinieerd en is het voorstel om dit budget deels te koppelen aan de Centruminrichting. Het restant van het budget planvorming bedraagt op dit moment € 81.000. Bij de voorbereiding (oriëntatie- en initiatieffase) is er geregeld behoefte aan expertise in welke vorm dan ook en dit vraagt om uitgaven. Of de hoogte van het budget voldoende is voor de Centruminrichting is niet goed in te schatten en te onderbouwen en zal de toekomst uitwijzen. Voor nu hanteren als uitgangspunt € 45.249 over te hevelen naar herinrichting openbare ruimte.
- A2. De aanleg van de openbare ruimte omgeving nieuwbouw KlokGroep moet de gemeente verzorgen en is ondergebracht bij het project Hart van Mook. Voorstel om dit te koppelen aan de overige inrichting van de openbare ruimte (project), dit heeft zowel procesmatig als bij de uitvoering voordelen. Hierbij ook het bedrag van de toegekende subsidie van de provincie Limburg onderbrengen bij het budget voor het project Inrichting openbare ruimte.

B. Herinrichting Openbare Ruimte

- B2. De huidige reserve Centrumplan / openbare ruimte in te zetten voor de Herinrichting Openbare Ruimte en als krediet ter beschikking te stellen (initieel plangebied geel gemarkeerd). Op basis van de inventarisatie zou dit gaan om een bedrag van € 614.751 exclusief btw.

In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is rekening gehouden met de aanpak van de riolering in de betreffende straten, bedrag groot € 325.000 exclusief btw. Tevens een goede gelegenheid om verhardingen af te koppelen van het riool (klimaatadaptatie), waarvoor er in het GRP ook geld is gereserveerd. Voorstel om hiervan € 30.000 in te zetten. In totaal wordt dan het bedrag € 355.000 exclusief btw.

Bij het verschuiven van de werkzaamheden 'Omgeving nieuwbouw KlokGroep', wordt het budget verhoogd met € 50.000. Het totaalbedrag komt dan uit op € 1.020.000 exclusief btw.

Ook is er gerekend aan het '2de deel van de Kon. Julianstraat' en het parkeerterrein KoMook, genoemd optioneel gebied, groen gemarkeerd. Op basis van de keuze hogere ruimtelijke kwaliteit bij de Kon. Julianstraat en midden bij het parkeerterrein zijn de ramingen als volgt (bedragen exclusief btw):

'2 ^{de} deel van de Kon. Julianstraat'	€ 212.750
parkeerterrein KoMook	€ 170.430

Het totaalbedrag komt uit op € 383.180. Waarbij ook nog rekening moet worden gehouden met externe plankosten van € 41.820, waarbij het totaalbedrag uitkomt op € 425.000. De raming betreft zowel een ondergrondse als bovengrondse aanpak, inclusief een post voor onvoorziene uitgaven. In het GRP is rekening gehouden met de aanpak en het verduurzamen van de riolering ter plaatse, reservering bedraagt € 125.000 exclusief btw.

Het totaalbedrag uit het GRP komt hierbij uit op € 355.000 en € 125.000, bedrag groot € 480.000 exclusief btw.

C. (Nieuw)bouw supermarkt Pr. Beatrixstraat

- C1. Voor de (bovengrondse) aanpassing van de Pr. Beatrixstraat is nog geen specifiek budget beschikbaar. Op dit moment heeft de ontwikkelaar Javo een bedrag van € 9.000 exclusief btw toegezegd voor het aanpassen van de weg (inrit) nabij de nieuwe supermarkt. In navolging van de ontwikkelingen en de verkeerscirculatie in zijn algemeenheid in de omgeving is het de bedoeling om de Pr. Beatrixstraat over een grotere lengte aan te pakken, vanaf de Rijksweg tot de Kon. Julianastraat. Dit biedt ook weer een kans om de weg boven- en ondergronds aan te pakken (o.a. mogelijkheden voor klimaatadaptatie en synergie). Het voorstel is om ook de herinrichting van de Pr. Beatrixstraat onder te brengen bij het project Herinrichting Openbare Ruimte. Of dit qua tijdspad past, valt te bezien en hierop zal moeten worden geanticipeerd.

De kosten voor de herinrichting van de openbare ruimte (geel gebied) zijn geraamd, zowel boven- als ondergronds. Hierbij is er van uitgegaan dat het kwaliteitsniveau van de inrichting hoger mag zijn in de Kon. Julianastraat en de Groesbeekseweg. De overige wegen in het plangebied met het niveau gemiddeld. Het verschil zit vooral in de uitvoering van de bestrating, beton of gebakken stenen. Ook dat er bomen worden gepland met een grotere plantmaat (omtrek). De totale raming bedraagt € 946.335 exclusief btw. Dit is inclusief de Pr. Beatrixstraat. In het bedrag is rekening gehouden met onvoorziene uitgaven en de kosten van voorbereiding en toezicht. Voor het totale plangebied komt de raming uit op € 1.371.335 exclusief btw.

Financieel overzicht

De financiële paragraaf is uitgewerkt in een financieel overzicht, met toelichting. In verband met de nog te houden aanbestedingen is het financieel overzicht als vertrouwelijke bijlage bijgevoegd en ligt bij de griffier ter inzage.

Afweging en conclusie (wat gaan we daarvoor doen)

Met de programmatische benadering van de Centruminrichting Mook, de inrichting van een (project)organisatie en de voorgestelde werkwijze, zijn de werkzaamheden inzichtelijk en kan er sturing worden gegeven aan de werkprocessen. Bij een aantal ontwikkelingen zijn wij als gemeente afhankelijk van het handelen van de 'eigenaren'. Het streven moet zijn om deze te betrekken en mee te krijgen, om tot een (algehele) afronding van de werkzaamheden (ontwikkelingen) te komen.

Juridische aspecten

In de Projectplannen en werkprossen wordt rekening gehouden met eventuele juridische aspecten. Dit met een analyse en het betrekken van de betreffende collega's. Op basis van noodzaak of wenselijkheid zullen er de nodige documenten opgesteld en/of procedures gevoerd worden.

Duurzaamheidsaspecten

In het Programma, de Projectplannen en de hieruit voortkomende werkzaamheden wordt er rekening gehouden met het aspect Duurzaamheid. Duurzaamheid wordt op de hieronder beschreven wijze ingevuld en gewaarborgd.

Binnen het ontwerpproces en de realisatie van de (her)inrichting wordt rekening gehouden met het aspect 'Duurzaamheid'. Met andere woorden, maatschappelijk verantwoord en toekomstgericht (vast) ontwerpen en realiseren.

Hierbij denken we aan de volgende thema's:

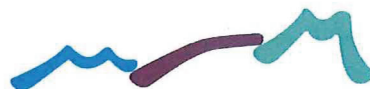
- *keuze materialen;*
- *betrekken (externe)omgeving;*
- *sociale aspecten;*
- *beheer- en onderhoud;*
- *klimaatadaptatie (hierbij ook gebruik maken van de klimaateffect-atlas).*

In de bijgevoegde notitie (bijlage 6) 'Duurzaamheid en openbare ruimte', d.d. 13-7-2018 zijn de thema's verder uitgewerkt en de notitie dient als leidraad voor het onderdeel 'Duurzaamheid'.

Afhankelijk van het project en de opgaven daarbij (werkzaamheden) kan er sprake zijn van specifieke thema's (maatwerk).

Participatie aspecten

We betrekken de inwoners en belanghebbenden bij de projecten en werkzaamheden. De wijze waarop is afhankelijk van het soort project en de fase waarin het verkeert en er zal worden gekeken welke methode het beste past (maatwerk). We nemen de inbreng van onze inwoners serieus en laten ze meedenken en meepraten. Dit voor het creëren van draagvlak, maar ook om kennis op te halen en zo mogelijk te komen tot optimalisatie. Het proces en de vorm van participatie zullen nader worden uitgewerkt bij de projectwerkzaamheden.

Structureel maken we voor de projecten gebruik van een aantal aandachtspunten:

- Analyse (externe) omgeving: wij analyseren steeds met welke doelgroepen we te maken hebben en wat de verschillende belangen van deze doelgroepen zijn.
- Vanuit deze analyse maken wij het krachtenveld waarin wij werken inzichtelijk.
- Vanuit dit inzicht in het krachtenveld kunnen wij de rollen van de verschillende doelgroepen bepalen.
- We beschrijven de mate van participatie van de verschillende doelgroepen. Deze varieert van informeren, raadplegen, adviseren en meebeslissen tot meedoen.
- Als wij bovenstaande punten inzichtelijk hebben kunnen we een proces met bijbehorende kalender en in te zetten middelen vastleggen.
- Bovenstaande stappen doorlopen wij voor het programma als geheel. Per project kunnen wij, hiervan afgeleid, maatwerk maken. Vooral voor de in te zetten middelen zal er maatwerk geleverd moeten worden.

Door burgerparticipatie structureel op deze manier aan te pakken laten wij zien dat wij de inbreng van onze inwoners serieus nemen.

Vooraf duidelijkheid hebben over de mate van (burger)participatie is meer dan wenselijk en is ook kader stellend. In zijn algemeenheid wordt voor het Programma Centruminrichting Mook voorgesteld dat inwoners, omwonenden en belanghebbenden worden geraadpleegd over de plannen en ontwerpen. In het bijzonder zal dit gaan over de herinrichting van de openbare ruimte.

Toelichting 'Raadplegen':

Wij willen graag de mening horen van de inwoners en belanghebbenden.

Wat zijn hun ideeën? Wat vinden zij belangrijk? Zien zij knelpunten / oplossingen? De gemeente is niet verplicht de ideeën en/of voorstellen over te nemen of de plannen aan te passen, maar houdt er wel zoveel mogelijk rekening mee.

Uitvoering / Planning / Communicatie

De planning van de werkzaamheden volgt voor een belangrijk deel de (bouw)ontwikkelingen in het plangebied. Zoals de bouw door KlokGroep, de afronding Dijkversterking, hoe verloopt de herontwikkeling van perceel Rijksweg 84 en wanneer start de bouw van de supermarkt in de Pr. Beatrixstraat?

Zodra er duidelijkheid is over de start en de doorlooptijd van een (bouw)ontwikkeling wordt een (project)planning opgesteld. Dit om het (deel)project zelf te managen en voor het totaaloverzicht, de samenhang tussen de (deel)projecten.

Het streven is en moet zijn om tot een algehele afronding te komen van alle ingezette ontwikkelingen en werkzaamheden binnen het centrum van Mook. In het Programmavoorstel is er een voorzet gedaan voor een einddatum van alle werkzaamheden, namelijk 31-12-2020.

Mook,

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De secretaris,
J.M.G. Smits - de Kinkelder

De burgemeester,
mr. drs. W. Gradisen

Agendapuntnummer : 12
Documentnummer :

Onderwerp : Centruminrichting Mook (Hart van Mook)

De raad der gemeente Mook en Middelaar,

Gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders d.d. 4 september 2018

Gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 31 oktober 2018

Besluit:

1. Kennis te nemen en in te stemmen met de programmamatische benadering van de centruminrichting Mook, Programma Centruminrichting Mook (PCM).
2. Toe het beschikbaar stellen van het krediet 'Centruminrichting Mook – Herinrichting Openbare ruimte', groot € 1.608.000, en hiervoor de volgende budgetten aan te wenden:
 - a. Het restant krediet voor planvorming Hart van Mook, bedrag groot € 45.249, onder te brengen bij het 'bovenliggende' Programma Centruminrichting Mook.
 - b. De inrichting 'Omgeving nieuwbouw KlokGroep' onderbrengen bij het Programma Centruminrichting Mook – Herinrichting Openbare Ruimte, inclusief provinciale bijdrage, groot € 50.000.
 - c. De inrichting van de 'Omgeving 't Môks Café' onderbrengen bij het Programma Centruminrichting Mook – Herinrichting Openbare Ruimte, inclusief provinciale bijdrage, groot € 50.000.
 - d. De reserve Centrumplan/Hart van Mook, bedrag groot € 614.751, om te zetten in het krediet Programma Centruminrichting Mook – Herinrichting Openbare Ruimte (bestaand plangebied).
 - e. De gereserveerde bedragen in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2021, bedrag groot € 480.000, in te zetten voor de betreffende straten binnen het Programma Centruminrichting Mook (totaal plangebied).
 - f. Een bedrag ter beschikking stellen voor de dekking van vervanging projecturen Programma Centruminrichting Mook, groot € 168.000.
 - g. Het tekort, ten bedrage van € 368.000 (afgerond), te dekken uit bijdragen van een subsidie van de provincie Limburg, bijdragen van belanghebbende ondernemers en opbrengst grondverkoop.
3. Het college opdracht te geven voor de uitwerking van het Programma Centruminrichting Mook (PCM). Dit met inachtneming van de in dit Raadsvoorstel gestelde aspecten (kaders) ten aanzien van Duurzaamheid, Participatie en Financiën. Zo ook dat u periodiek wordt geïnformeerd met een raadsmemo over de stand van zaken en ontwikkelingen Centruminrichting Mook.

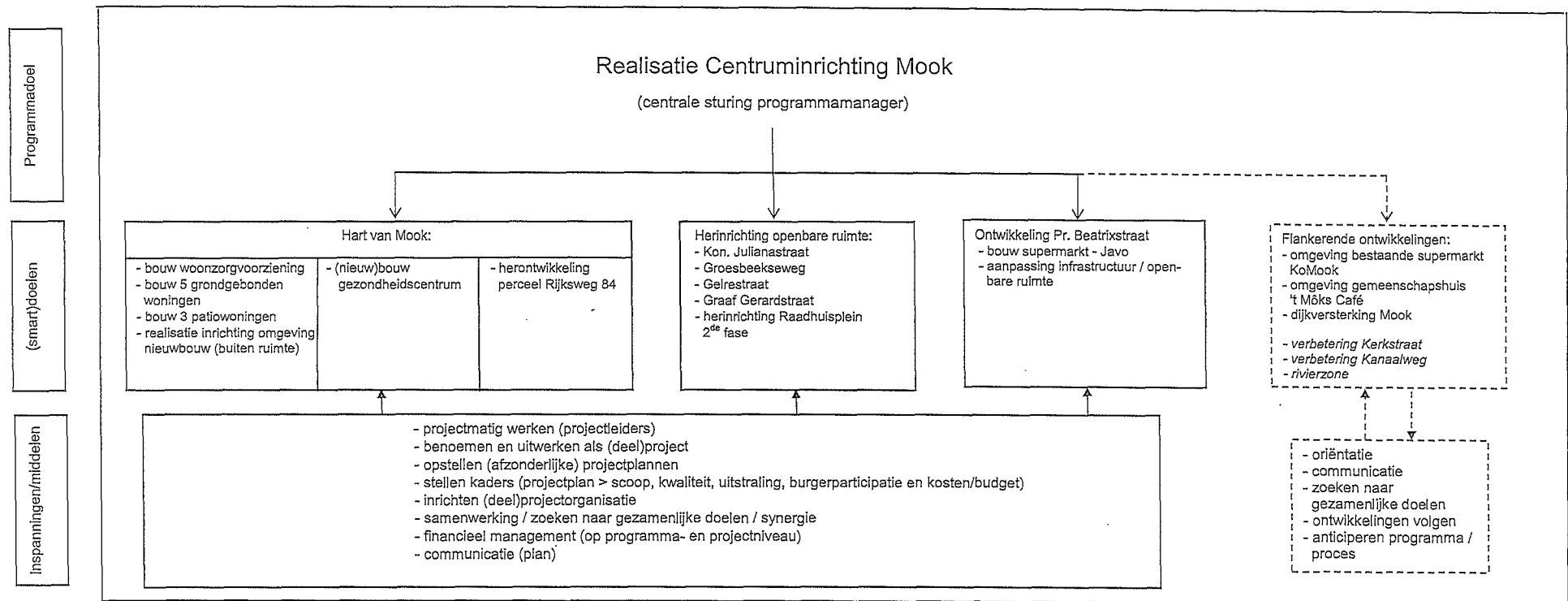

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 8 november 2018

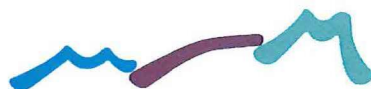
De raad voornoemd,

De griffier,
A.W. Peters-Sengers

De voorzitter,
mr. drs. W. Gradisen

Onduidelijkheden over de doelen is een serieus afbreukrisico voor de voortgang en haalbaarheid van het programma. Onduidelijkheid over het doel zelf en/of het wijzigen van het aantal doelen, waardoor het programma aan focus verliest. In het verlengde hiervan is aandacht voor de 'flankerende ontwikkelingen' essentieel. Zicht en duidelijkheid of deze ontwikkelingen een rol gaan spelen (doel worden) is van belang en zo nodig het programma erop aanpassen.

Agendapuntnummer :
Documentnummer :
Raadsvergadering d.d. : 8 november 2018
Raadscommissie : Commissie Begroting & Rekening
Commissie d.d. : 1 november 2018
Programma :
Onderwerp : Programmabegroting 2019
Portefeuillehouder : Wethouder G.J.M. Wienhoven
Bijlagen : 3

Samenvatting

Programmabegroting 2019, inclusief meerjarenraming 2020-2022.

Voorstel om te besluiten

1. De begroting 2019 vaststellen conform de ontwerp-begroting;
2. De meerjarenraming 2020-2022 voor kennisgeving aannemen.

Geachte leden van de raad,

Inleiding / Aanleiding

In het kader van uw budgetrecht wordt aan u gevraagd om de begroting 2019 voor de gemeente Mook en Middelaar vast te stellen.

Probleemstelling / centrale vraag (wat willen we bereiken)

Het vaststellen van de begroting voor het komende begrotingsjaar 2019.

Oplossingsrichtingen

Het begrotingsjaar 2019 is het eerste volledige begrotingsjaar in deze raadsperiode 2018-2022.

De Programmabegroting 2019 bevat de beleidsvoornemens voor 2019 en de financiële vertaling van het Collegeprogramma, hetgeen is afgeleid van het door de raad vastgestelde Coalitieakkoord.

Qua opzet is de Programmabegroting 2019 grotendeels gelijk aan die van vorig jaar. Wijzigingen zijn vermeld in de leeswijzer van de begroting.

Effecten Kaderbrief

Op basis van de in de Kaderbrief 2019 voorgestelde bijstellingen van de ramingen ontstaat het volgende financiële beeld:

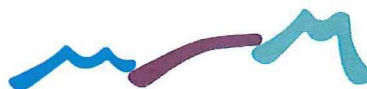
Begrotingsresultaat (bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022
Primitieve begroting 2018	2 V	132 V	147 V	90 V
Structurele doorwerking nagekomen begrotingswijzigingen (met name convenant banenafpraak)	52 N	52 N	52 N	52 N
Structurele doorwerking VJN 2018	2 V	145 V	213 V	281 V
Mutaties Kaderbrief 2019	132 N	128 N	100 N	68 N
Begrotingsresultaat o.b.v. Kaderbrief 2019	180 N	98 V	208 V	251 V

Nagekomen mutaties

De begroting 2019-2022 (begroting 2019, inclusief meerjarenraming 2020-2022) is samengesteld op basis van de uitgangspunten zoals vermeld in de Kaderbrief 2019. De uitkomsten van de Kaderbrief laat voor 2019 een tekort zien van € 180k. Naast de mutaties in de Kaderbrief zijn er, behalve de mutaties naar aanleiding van het Collegeprogramma, nog enkele aanvullende (nagekomen) mutaties geweest. Deze leiden tot de volgende begrotingssaldi:

Begrotingsresultaat bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022
Begrotingsresultaat o.b.v. Kaderbrief 2019	180 N	98 V	208 V	251 V
Bijstellingen (op hoofdlijnen):				
- Bijstelling budgetten exclusief SD	121 V	64 V	16 V	26 V
- Bijstelling budgetten Sociaal Domein	52 N	52 N	35 N	34 N
Subtotaal begrotingssaldo na bijstellingen	113 N	109 V	189 V	243 V
- Invulling taakmutaties Algemene Uitkering	0 N	0 N	0 N	0 N
- Bijstellingen n.a.v. Collegeprogramma (incl. nagekomen bijstelling € 26k)	383 N	494 N	494 N	494 N
Subtotaal nagekomen mutaties	314 N	482 N	513 N	501 N
Begrotingsresultaat incl. bijstellingen	495 N	385 N	305 N	251 N

Een meer uitgebreid overzicht vindt u terug in de Programmabegroting 2019.

Voorgesteld wordt om dit tekort als volgt te dekken:

Begrotingsresultaat (bedragenx € 1.000)	2019	2020	2021	2022
Begrotingssaldo incl. bijstellingen	495 N	385 N	305 N	251 N
- Volledige vrijval buffer kapitaallasten	44 V	81 V	56 V	81 V
- Volledige vrijval buffer correctie voorgaande jaren	4 V	4 V	4 V	4 V
- Bijdrage kredieten aan salarislaster exploitatie	100 V	100 V	100 V	75 V
- Collegeprogramma deels op projectbasis (incidentele dekking)				
* 2.1.2. digitale ontsluiting	80 V	80 V	80 V	80 V
* 3.1.1. aanscherping handhaving	-	50 V	-	-
* 7.1.1 groenrenovatie (materiaal)	50 V	50 V	50 V	50 V
- Eenmalige onttrekking VBR	250 V	-	-	-
Subtotaal dekkingsmiddelen	528 V	365 V	290 V	315 V
Begrotingsresultaat Primitieve begroting	33 V	20 N	15 N	65 V

Een toelichting op het dekkingsplan vindt u terug in de Programmabegroting 2019.

Afweging en conclusie (wat gaan we daarvoor doen)

Gelet op het voorgaand wordt voorgesteld om:

1. De begroting 2019 vast te stellen conform de ontwerp-begroting;
2. De meerjarenraming 2020-2022 voor kennisgeving aan te nemen.

Juridische aspecten

De Programmabegroting 2019 moet op grond van artikel 191, lid 2 Gemeentewet vóór 15 november 2018 aan Gedeputeerde Staten worden gezonden.

Duurzaamheidsaspecten

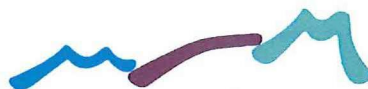
Uitgangspunt is en blijft een (financieel) duurzaam sluitende begroting aan te bieden.

Participatie aspecten

-

Uitvoering / Planning / Communicatie

wo 25 oktober : Uiterste aanleverdatum technische vragen (13.00 uur) bij de griffier;
di 30 oktober : Antwoorden naar raad en commissie B&R;
do 1 november : Commissie Begroting en Rekening;
do 8 november : Raadsvergadering

Bijlagen

- Programmabegroting 2019, inclusief meerjarenraming 2020-2022;
- Format vragen fracties;
- Concept raadsbesluit.

Mook, 9 oktober 2018,

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De secretaris,
J.M.G. Smits - de Kinkelder

De burgemeester,
mr. drs. W. Gradisen

Agendapuntnummer : 13

Documentnummer :

Onderwerp : Programmabegroting 2019

De raad der gemeente Mook en Middelaar,

Gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders d.d. 9 oktober 2018,

Gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 1 november 2018,

Besluit:

1. De begroting 2019 vaststellen conform de ontwerp-begroting;
2. De meerjarenraming 2020-2022 voor kennisgeving aannemen.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 8 november 2018,

De raad voornoemd,

De griffier,
A.W. Peters-Sengers

De voorzitter,
mr. drs. W. Gradisen

Agendapuntnummer : 06
Documentnummer :

Onderwerp : Programmabegroting 2019

De raad der gemeente Mook en Middelaar,

Gelezen het voorstel van het College van burgemeester en wethouders d.d. 9 oktober 2018,

Gelet op het advies van de raadscommissie d.d. 1 november 2018,

Besluit:

1. De begroting 2019 vaststellen conform de ontwerp-begroting;
2. De meerjarenraming 2020-2022 voor kennisgeving aannemen.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering d.d. 8 november 2018,

De raad voornoemd,

De griffier,
A.W. Peters-Sengers

De voorzitter,
mr. drs. W. Gradisen

PROGRAMMABEGROTING 2019

Meerjarenraming 2020 t/m 2022

Versie raad 8 november 2018

Gemeente Mook en Middelaar

PROGRAMMABEGROTING 2019

Meerjarenraming 2020-2022

Inhoudsopgave

Algemeen	5
1.1. Voorwoord	6
1.2. Leeswijzer	7
1.3. Begrotingsuitkomsten	9
1.4. Afkortingen	13
1.5. Gemeenteraad	15
1.6. College van burgemeester en wethouders	16
1.7. Organisatiestructuur	17
1.8. Kerngegevens	18
1.9. Uitgangspunten begroting	20
 Begroting.....	 22
 Beleidsbegroting	 23
<i>Programmaplan.....</i>	<i>24</i>
2.1.1. Te realiseren programma's.....	25
2.1.1.1. Programma Besturen	26
2.1.1.2. Programma Beschermen.....	28
2.1.1.3. Programma Verplaatsen.....	30
2.1.1.4. Programma Werken	32
2.1.1.5. Programma Leren	34
2.1.1.6. Programma Recreëren.....	36
2.1.1.7. Programma Samenleven en zorgen	38
2.1.1.8. Programma Gezond leven.....	41
2.1.1.9. Programma Wonen	44
2.1.2. Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen	46
2.1.3. Overzicht van de kosten van overhead	47
2.1.4. Bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting	48
2.1.5. Bedrag voor onvoorzien	49
 <i>Paragrafen</i>	 <i>50</i>
2.1.6. Paragraaf Lokale heffingen	51
2.1.7. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	58
2.1.8. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	65
2.1.9. Paragraaf Financiering	72
2.1.10. Paragraaf Bedrijfsvoering.....	75
2.1.11. Paragraaf Verbonden partijen	78
2.1.12. Paragraaf Grondbeleid	94
2.1.13. Paragraaf Informatieveiligheid.....	96
2.1.14. Paragraaf Verduurzamen	97

Financiële begroting.....	99
Overzicht van baten en lasten en toelichting.....	100
2.2.1. Algemeen	101
2.2.2. Overzicht van baten en lasten	102
2.2.3. Toelichting op de baten en lasten	103
2.2.3.1. Financieel overzicht.....	103
2.2.3.2. Uitgangspunten en analyse ramingen	105
2.2.3.3. Overzicht incidentele baten en lasten	106
2.2.3.4. Overzicht structurele mutaties reserves	107
2.2.3.5. Begrotingsevenwicht	108
Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting	111
2.2.4. Uiteenzetting financiële positie	112
2.2.4.1. Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid	113
2.2.4.2. Geprognosticeerde balans	115
2.2.4.3. EMU-saldo.....	117
2.2.4.4. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.....	118
2.2.4.5. Investerings.....	119
2.2.4.6. Financiering.....	120
2.2.4.7. Stand en verloop reserves.....	121
2.2.4.8. Stand en verloop voorzieningen	122
2.2.5. Toelichting op de uiteenzetting financiële positie	123
2.2.5.1. Uitgangspunten en analyse financiële positie.....	124
Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld.....	125
2.2.6. Overzicht van baten en lasten per taakveld	126
Meerjarenraming.....	129
3.1. Meerjarenraming	130
3.1.1. Algemeen	131
3.1.2. Meerjarige geprognosticeerde balans	132
3.1.3. Meerjarig overzicht bestaand en nieuw beleid.....	134
3.1.4. Meerjarige arbeidskosten	136
3.1.5. Meerjarige investeringen	137
3.1.6. Meerjarige financiering	138
3.1.7. Meerjarige stand en verloop reserves	139
3.1.8. Meerjarige stand en verloop voorzieningen.....	140
3.2. Toelichting op de meerjarenraming	141
3.2.1. Gronden en analyse	141
3.2.2. Meerjarig overzicht incidentele baten en lasten.....	142
3.2.3. Meerjarig overzicht beoogde structurele mutaties reserves	143
3.2.4. Meerjarig EMU-saldo.....	144
Overig	145
4.1. Financiële vertaling Collegeprogramma.....	146
4.2. Vaststellingsbesluit.....	147

Algemeen

1.1. Voorwoord

Deze Programmabegroting 2019 bevat de vertaling van de ambities uit het Collegeprogramma 'Op weg naar een duurzaam en samenredzaam Mook en Middelaar'.

Het Collegeprogramma staat centraal en vormt de leidraad voor de komende bestuursperiode van het College van burgemeester en wethouders.

Actieve samenwerking met de inwoners, bedrijven en instellingen staat voorop. Daarbij is de rol van de gemeente steeds meer gericht op het faciliteren en stimuleren van initiatieven en ontwikkelingen. Dit vereist dat de gemeente er werk van maakt om zichtbaar en benaderbaar te zijn. En waar de gemeente zelf de regie pakt, bijvoorbeeld in de vorm van plannen maken en besluitvorming, is het belangrijk dat de inwoners, bedrijven en instellingen zich betrokken voelen.

Sluitende begroting

De Programmabegroting 2019 sluit met een financieel voordeel van € 33k.

Ambities

Het Collegeprogramma bestrijkt een breed scala aan activiteiten die op diverse onderdelen van de begroting tot uiting komen. De ontwikkeling van de Omgevingswet kan bijvoorbeeld alleen plaats vinden in een evenwichtige digitale omgeving en met behulp van externe ondersteuning. Extra inzet komt er ook op het gebied van veiligheid, mobiliteit en groen. De formatie van het Sociaal Team wordt op peil gebracht. Aandacht voor recreatie wordt vertaald in ambtelijke capaciteit.

Duurzaamheid

De begroting bevat ook een nieuwe paragraaf 'Verduurzamen'. Daarin volgen we de vordering die we maken om Mook en Middelaar in 2030 tot een energie-neutrale gemeente te maken.

1.2. Leeswijzer

Wijzigingen

De documenten van de planning- en controlacyclus volgen in principe een bestendige lijn qua inhoud en lay-out. Dit neemt niet weg dat we af en toe aanleiding zien om de inhoud en de lay-out te wijzigen. Als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen in 2018, de nieuw geïnstalleerde gemeenteraad en het nieuwe college van burgemeester en wethouders, het nieuwe Coalitieakkoord en het hiervan afgeleide Collegeprogramma, alsmede de wens om de begroting steeds leesbaarder te maken, hebben we ten opzichte van de vorige programmabegroting de volgende wijzigingen doorgevoerd:

Programma's

- Basisinformatie

De basisinformatie aan het begin van elk programma is iets aangepast. Met name de opsomming van alle taakvelden wordt niet meer per programma vermeld. De taakvelden staan nu bij elkaar in de financiële begroting.

- Relatie met verbonden partijen

Bij de diverse programma's zijn één of meerdere verbonden partijen genoemd die een (duidelijke) relatie met het programma hebben. Deze aanduiding is een richtlijn op basis van de kerntaken van een verbonden partij en is niet altijd volledig of uitputtend vermeld.

- Beleidsindicatoren

De tabel met beleidsindicatoren zijn bij de diverse programma's aangepast. Deze indicatoren zijn nu meerjarig weergegeven. Zie verder ook de informatie bij het onderdeel 'Indicatoren' op de volgende pagina.

Paragrafen

Conform de besluitvorming bij de Kaderbrief 2019 hebben we, naast de wettelijk verplichte paragrafen en de paragraaf Informatieveiligheid (afpraak VNG-resolutie), de facultatieve paragraaf 'Verduurzamen' toegevoegd op basis van een amendement van de gemeenteraad.

Indeling programmabegroting

De hoofdindeling is licht gewijzigd en zijn er ten opzichte van vorig jaar minder hoofdstukken benoemd, terwijl de onderliggende informatie nagenoeg ongewijzigd is gebleven. In een enkel geval zijn onderdelen verplaatst om te voldoen aan de wettelijke indeling conform het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten).

De hoofdindeling bestaat uit de volgende hoofdstukken:

- Algemeen;
- Begroting (*wettelijk verplicht, te besluiten*);
- Meerjarenraming (*wettelijk verplicht, voor kennisgeving aannemen*);
- Overig.

Bedragen

Factor en afrondingsverschillen

Alle financiële overzichten in deze begroting zijn opgesteld per duizend euro (x € 1.000), terwijl de basis van alle bedragen in hele euro's is. Hierdoor kunnen er in de tellingen afrondingsverschillen ontstaan.

Weergave

Bedragen in tabellen zijn op de volgende manier weergegeven:

1. Lasten worden weergegeven als positief getal en baten worden weergegeven als negatief getal.
2. Alle bedragen worden positief weergegeven, waarbij tevens is aangegeven wat lasten of baten zijn. In beide gevallen kunnen de bedragen aangevuld zijn met de letter N (nadeel) of V (voordeel).

Indicatoren

De beleidsindicatoren zijn overeenkomstig de laatst geldende 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten'. Dit betreft een ministeriële regeling waarin voorgeschreven is welke beleidsindicatoren minimaal vermeld moeten worden en wie de bronhouder is van een beleidsindicator. Wij zijn wettelijk verplicht om de gegevens van de bronhouder te vermelden. Bij de begroting 2019 zijn uiteraard nog geen gegevens van de bronhouder beschikbaar over 2018 en 2019. Dit is aangeduid met een '-'.

Als deze gegevens bij de Jaarstukken (nog) niet beschikbaar zijn gesteld, wordt dit aangeduid met 'N/b' (Gegevens niet beschikbaar) en worden, aanvullend, gemeentelijke gegevens verstrekt.

Informatie van de bronhouder wordt in principe ontsloten middels de website 'waarstaatjegemeente.nl', waarbij voor dit doel een afzonderlijke tegel 'Besluit Begroting en Verantwoording' is toegevoegd. Op deze website wordt ook informatie verstrekt met betrekking tot eventuele wijzigingen van de beleidsindicatoren.

1.3. Begrotingsuitkomsten

Hieronder treft u een overzicht op hoofdlijnen aan met betrekking tot de ontwikkeling en saldi van de (financiële) begroting.

Nieuw beleid

In maart 2018 zijn gemeenteraadsverkiezingen gehouden, waarna een Coalitieakkoord 2018-2022 ('Op weg naar Mook en Middelaar in 2030') en een Collegeprogramma 2018-2022 ('Op weg naar een duurzaam en samenredzaam Mook en Middelaar') is opgesteld. Het (nieuw) beleid dat voortvloeit uit dit Collegeprogramma, is reeds financieel vertaald in deze Programmabegroting 2019. Beleidsmatige ontwikkelingen zijn vermeld bij de diverse programma's bij het onderdeel 'Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?'. Duurzaamheid dan wel verduurzamen is hierbij een belangrijk thema.

Effecten Kaderbrief

Op basis van de in de Kaderbrief 2019 voorgestelde bijstellingen van de ramingen ontstaat het volgende financiële beeld:

Begrotingsresultaat (bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022
Primitieve begroting 2018	2 V	132 V	147 V	90 V
Structurele doorwerking nagekomen begrotingswijzigingen (met name convenant banenafpraak)	52 N	52 N	52 N	52 N
Structurele doorwerking VJN 2018	2 V	145 V	213 V	281 V
Mutaties Kaderbrief 2019	132 N	128 N	100 N	68 N
Begrotingsresultaat o.b.v. Kaderbrief 2019	180 N	98 V	208 V	251 V

Nagekomen mutaties

De begroting 2019-2022 (begroting 2019, inclusief meerjarenraming 2020-2022) is samengesteld op basis van de uitgangspunten zoals vermeld in de Kaderbrief 2019. De uitkomsten van de Kaderbrief laat voor 2019 een tekort zien van € 180k. Naast de mutaties in de Kaderbrief zijn er, behalve de mutaties naar aanleiding van het Collegeprogramma, nog enkele aanvullende (nagekomen) mutaties geweest. Deze leiden tot de volgende begrotingssaldi:

Begrotingsresultaat (bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022
Begrotingsresultaat o.b.v. Kaderbrief 2019	180 N	98 V	208 V	251 V
Nagekomen mutaties				
<i>Bijstelling budgetten exclusief SD:</i>				
- Bijstelling bijdrage verbonden partijen	54 V	16 N	10 V	12 V
- Verbijzonderde interne controle SD (uitbesteed)	20 N	20 N	20 N	20 N
- Afboeken baten i.v.m. beëindigen detachering	49 N	49 N	49 N	49 N
- Indexering salarislsten (incl. kleine wijzigingen)	51 N	51 N	51 N	51 N
- Mutatie kapitaallasten	31 V	35 V	35 V	35 V
- Bijstelling uitkeringen gemeentefonds (sept.circ.)	6 N	2 V	21 N	13 N
- Leges omgevingsvergunning grote projecten	30 V	30 V	-	-
- Bijstelling exploitatiebijdragen van derden	20 V	20 V	-	-
- Bijstelling opbrengst dividend BNG	113 V	113 V	113 V	113 V
Subtotaal bijstellingen exclusief SD	121 V	64 V	16 V	26 V
<i>Bijstelling budgetten Sociaal Domein:</i>				
- Bijdrage verbonden partij MGR-Werkbedrijf	-	-	17 V	12 V
- Uitvoeringsplan Seniorvriendelijke gemeente	5 N	5 N	5 N	5 N
- Aanwending werkbudget SD	5 V	5 V	5 V	5 V
- Bijstelling budgetten huishoudelijke hulp *)	30 N	30 N	30 N	30 N
- Bijstelling budgetten Jeugd *)	30 N	30 N	30 N	30 N
- Bijstelling budgetten Wmo *)	25 N	25 N	25 N	25 N

Begrotingsresultaat (bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022
*) Betreft o.a. loon- en prijsstijgingen externe partijen				
- Aanwending restant budget taakstelling AU	33 V	33 V	33 V	39 V
<i>Subtotaal bijstellingen Sociaal Domein</i>	<i>52 N</i>	<i>52 N</i>	<i>35 N</i>	<i>34 N</i>
Subtotaal begrotingssaldo na bijstellingen	113 N	109 V	189 V	243 V
Invulling taakmutaties Algemene Uitkering				
- Invoering abonnementstarief Wmo Eigen bijdrage	56 N	56 N	56 N	56 N
- Compensatie Voogdij van 18 naar 21 jaar	5 N	5 N	5 N	5 N
- Versterking schulden en armoedebeleid	6 N	6 N	6 N	6 N
- Aanwending stelpost taakmutatie AU	67 V	67 V	67 V	67 V
<i>Subtotaal bijstellingen taakmutaties</i>	<i>0 N</i>	<i>0 N</i>	<i>0 N</i>	<i>0 N</i>
Bijstellingen n.a.v. Collegeprogramma				
- Formatie en beheerbudgetten	814 N	724 N	703 N	468 N
- Dekking inc. budgetten via leaseconstructie	136 V	-	-	-
- Dekking inc. budgetten via voorziening wegbeheer	40 V	40 V	40 V	-
- Dekking inc. budgetten via aanwending VBR	282 V	217 V	195 V	-
<i>Subtotaal Collegeprogramma</i>	<i>357 N</i>	<i>468 N</i>	<i>468 N</i>	<i>468 N</i>
- Bijstelling raming kosten onderdeel 8.2	26 N	26 N	26 N	26 N
<i>Subtotaal Collegeprogramma (na bijstelling)</i>	<i>383 N</i>	<i>494 N</i>	<i>494 N</i>	<i>494 N</i>
Subtotaal nagekomen mutaties	314 N	482 N	513 N	501 N
Begrotingsresultaat incl. bijstellingen	495 N	385 N	305 N	251 N

Dekkingsplan

Op basis van de Kaderbrief en de nagekomen posten, inclusief nieuw beleid, sluit de begroting voor de jaren 2019 tot en met 2022 nadelig op respectievelijk € 495k, € 385k, € 305k en € 251k. Wettelijk gezien moet 2019 sluiten en bij gebrek hieraan uiterlijk in 2022. Hierbij mag er geen sprake zijn van een doorschuivend meerjarenperspectief. Als in enig begrotingsjaar de laatste jaarschijf sluitend is, moet in het volgende begrotingsjaar het op een na laatste begrotingsjaar sluitend blijven. Voor Mook en Middelaar geldt al enkele jaren dat alle begrotingsjaren sluitend worden aangeboden (al dan niet met keuzemogelijkheden in geval van een niet sluitende begroting).

Hieronder stellen wij een dekkingsplan voor om de begroting voor alle jaren sluitend te krijgen.

Primitieve begroting / dekking

Begrotingsresultaat (bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022
Begrotingssaldo incl. bijstellingen	495 N	385 N	305 N	251 N
- Volledige vrijval buffer kapitaallasten	44 V	81 V	56 V	81 V
- Volledige vrijval buffer correctie voorgaande jaren	4 V	4 V	4 V	4 V
- Bijdrage kredieten aan salarislasten exploitatie	100 V	100 V	100 V	75 V
- Collegeprogramma deels op projectbasis (incidentele dekking)				
* 2.1.2. digitale ontsluiting	80 V	80 V	80 V	80 V
* 3.1.1. aanscherping handhaving	-	50 V	-	-
* 7.1.1 groenrenovatie (materiaal)	50 V	50 V	50 V	50 V
- Eenmalige onttrekking VBR	250 V	-	-	-
Subtotaal dekkingsmiddelen	528 V	365 V	290 V	315 V
Begrotingsresultaat Primitieve begroting	33 V	20 N	15 N	65 V
Waarvan structureel	163 N	16 N	15 N	71 V
Waarvan incidenteel	196 V	4 N	0 N	6 N

Toelichting dekkingsplan

Al een aantal jaren zijn de kapitaallasten zodanig geraamd dat de raad een structurele ruimte voor herinvesteringen beschikbaar heeft. Gezien de reële herinvesteringsbehoefte laten we deze buffers vrijvallen zodat we de ontstane ruimte voor nieuw beleid kunnen aanwenden.

Een aantal onderdelen van het collegeprogramma pakken we projectmatig op. Dit betekent dat we de raad per item de aanpak voorleggen zodra we toe zijn aan concrete activiteiten. Daarbij vragen we om incidentele budgetten of kredietruimte beschikbaar te stellen, inclusief de toevoeging van de voor uitvoering benodigde personele capaciteit aan de Flexibele Schil. Voor het 'Hart van Mook' is op deze wijze reeds € 168k begroot (2x € 84k voor de jaren 2019 en 2020). Voordeel van deze aanpak is dat budgettaire ruimte pas geclaimd wordt zodra er voldoende zicht is op de omvang ervan en op de benodigde personele inzet per jaar. Dat draagt ook bij aan de kwaliteit van de verantwoordingsinformatie. De projectmatige items betreffen de digitale ontsluiting van gemeentelijke informatie, de aanscherping van de (uitvoering van) handhaving en de aanschaf van materiaal voor de wijk- en/of gebiedsgerichte groenrenovatie.

Onttrekking VBR

Met betrekking tot de uitvoering van het Collegeprogramma gaan we structurele verplichtingen slechts aan voor zover er structurele bestedingsruimte is. Het is onze ervaring dat de intensiteit in de uitvoering van een aantal structurele taken wisselend is, waardoor incidentele ruimte vrijkomt. Die ruimte zullen we in eerste instantie benutten voor het realiseren van het Collegeprogramma. Mocht die ruimte zich niet tijdig aandienen, dan is het, gezien de prioriteit die het Collegeprogramma heeft, noodzakelijk om de VBR als dekkingsmiddel aan te wenden. Vanuit die optiek stellen wij voor om in 2019 een bijdrage van € 250k uit de VBR te ramen.

Risico's

Gelet op de omvang van de Algemene Reserve en het weerstandsvermogen zijn wij van mening dat de buffer voor genoemde risico's op basis van de huidige gegevens meer dan goed is. De ratio valt in de klasse 'Goed/Uitstekend'. Meer informatie over het weerstandsvermogen vindt u terug in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

Vrij besteedbare reserve

Na inzet van de VBR ten behoeve van het financieel afdekken van incidentele budgetten van het Collegeprogramma en het dekkingsplan resteert eind 2019 een bedrag van € 1,9 miljoen. Dit betreft ongeveer 10% van het geraamde totale vermogen.

Uitkeringen gemeentefonds

In deze begroting is de septembercircularis 2018 verwerkt. Naar aanleiding van deze septembercircularis bedragen de totale uitkeringen uit het gemeentefonds € 9,1 miljoen (dus inclusief integratie-uitkering SD). Dit betreft voor 2019 een daling van € 6k ten opzichte van de meicircularis 2018. De meicircularis is reeds structureel in de Voorjaarsnota 2018 verwerkt en liet een voordeel zien van € 179k voor 2019, oplopend naar € 439k in 2022. Vanaf 2019 is de integratie-uitkering Sociaal Domein grotendeels overgeheveld naar de Algemene Uitkering.

Formatie

De formatie is voor 2019 opnieuw vastgesteld, mede aan de hand van het Collegeprogramma en naar aanleiding van de wettelijke ontwikkelingen (zoals de invoering van de nieuwe Omgevingswet). De formatie per 1-1-2019 is geraamd op (afgerond) 65 fte. De hieraan gerelateerde salarislasten bedragen over 2019 € 4,6 miljoen. Dit bedrag is inclusief sociale lasten en loonheffing.

Sociaal Domein

Het Sociaal Domein neemt een belangrijk deel van de lasten voor haar rekening. Eventuele mee- en tegenvallers worden zo veel als mogelijk binnen het Sociaal Domein met elkaar verrekend. Eventuele overschotten kunnen toegevoegd worden aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein, om eventuele tegenvallers gedurende het lopende begrotingsjaar hieruit te bekostigen. Voor wat betreft re-integratie zijn deze werkzaamheden ondergebracht bij het Werkbedrijf als onderdeel van de MGR (Modulaire Gemeenschappelijk regeling) Regio Rijk van Nijmegen.

Beheerplannen

In 2019 worden de onderhoudsbeheerplannen geactualiseerd. Deze actualisatie van de diverse beheerplannen kan gevolgen hebben voor de hoogte van de dotatie aan de onderhouds-

voorzieningen, dan wel voor de toevoeging aan de bestemmingsreserve voor het onderhoud van het gemeentehuis. Eventuele mutaties worden ter afzonderlijke besluitvorming aan u voorgelegd.

Belastingen / inflatiecorrectie

In deze begroting gaan wij uit van een (voorlopige) inflatiecorrectie op de belastingtarieven van 2,55%. Deze inflatiecorrectie is, conform vigerend beleid, afgeleid van de loon- en prijsstijgingen zoals vermeld in de meicirculaire 2018. In december 2018 leggen wij u ter besluitvorming de herziening van de belastingverordeningen aan u voor, waarbij tevens de definitieve tarieven voor 2019 worden vastgesteld.

1.4. Afkortingen

Afkorting	Voluit
A	
ARBO	Arbidsomstandigheden
AU	Algemene uitkeringen uit het gemeentefonds
B	
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BRP	Basisregistratie personen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BVO	Bedrijfsvoeringsorganisatie
B&W	Burgemeester en Wethouders
C	
CBS	Centraal bureau voor de Statistiek
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
D	
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
E	
-	
F	
Fte	Fulltime-equivalent
G	
GFT	Groente-, Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst Dienst
GMSD	Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein
GO	Gemeenschappelijk Orgaan
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
Gw	Gemeentewet
H	
-	
I	
ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
IU	Integratie-uitkering
J	
jo.	Juncto (in samenhang met)
K	
KCA	Klein Chemisch Afval
Kg	Kilogram
L	
LISA	Landelijk informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
M	
MGR	Modulaire Gemeenschappelijke regeling
MJOP	Meerjarig Onderhoudsplan
MARN	Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen
MT	Management Team
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs

Algemeen

N

n.a.v. naar aanleiding van

O

OZB onroerende zaakbelastingen

P

PIJOFACH Personeel, Informatisering/Inkoop, Juridische Zaken, Organisatie, Financiën/Facilitaire Zaken, Automatisering, Communicatie en Huisvesting

p.p.p.n. Per persoon per nacht

P&C Planning en Control

Q

-

R

RIE Risico-inventarisatie en -evaluatie

RWS Rijkswaterstaat

RUD Regionale Uitvoeringsdienst(en)

S

SKB Schatkistbankieren ('s Rijks Schatkist)

T

-

U

UPW Uitkering Participatiewet

V

VBR Vrij besteedbare reserve

vGRP Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

VHROSV Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

VNG Vereniging van Nederlandse Gemeenten

VO Voortgezet Onderwijs

Vpb Vennootschapsbelasting

Vsv Voortijdig schoolverlater

W

Wmo Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Wnra Wet normalisering rechtspositie ambtenaren

(Wet) woz (Wet) waardering onroerende zaken

WSW Wet sociale werkvoorziening

WSW Waarborgfonds Sociale Woningbouw

X

-

Y

-

Z

-

1.5. Gemeenteraad

Aan het hoofd van de gemeente staat de gemeenteraad. De raad controleert het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester op de wijze waarop zij de gemeente besturen. Ook stelt de raad de formele en financiële kaders vast. Daarnaast is de raad bij uitstek de volksvertegenwoordiging en vertolkt hij dus ook de mening van de bevolking en zet deze om in beleid. De gemeente Mook en Middelaar heeft dertien raadsleden (en een voorzitter en een griffier).

mr. drs. Willem Gradisen
(voorzitter)

Ton Peters-Sengers
(Griffier)

Ton Herings
(DGP)

Ton Broekmans
(PvdA)

drs. Peter Wijers
(DGP)

drs. Lee Tonnaer
(PvdA)

Geoffrey van den
Honert
(DGP)

Frank Dillerop
(PvdA)

Luc van der Linden
(DGP)

Wies van Keulen
(GroenLinks)

Stan Brinkhoff
(VVD)

drs. Fred van Santwijk
(GroenLinks)

Corneliëke van den
Bergh-Visser
(VVD)

drs. François Jongen
(CDA)

ing. Daan Leseman
(VVD)

1.6. College van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders vormt het dagelijkse bestuur van de gemeente. Bij de gemeente Mook en Middelaar bestaat het college uit de burgemeester en drie wethouders. Daarnaast is de gemeentesecretaris de schakel tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie.

mr. drs. Willem Gradisen
Burgemeester

Voorlichting en communicatie
Personeel en organisatie
Algemeen bestuur
Openbare orde en veiligheid
Handhaving
Bedrijfsvoering
(Bestuurlijke) samenwerking

Geertjan Wienhoven (DGP)
Wethouder, 1^e locoburgemeester

Ruimtelijke ordening
Openbare ruimte
Milieu
Financiën
Aandachtveld: Verduurzamen

drs. Karin Peters (PvdA)
Wethouder, 2e locoburgemeester

Wonen
Werk en inkomen
Economie
Inwonerparticipatie
Aandachtveld: Inwonerparticipatie

Susan Doorenbos MSc (GroenLinks)
Wethouder, 3e locoburgemeester

Zorg (incl. volksgezondheid en onderwijs)
Welzijn (incl. Wmo)
Duurzaamheid
Aandachtveld: Samenwerken

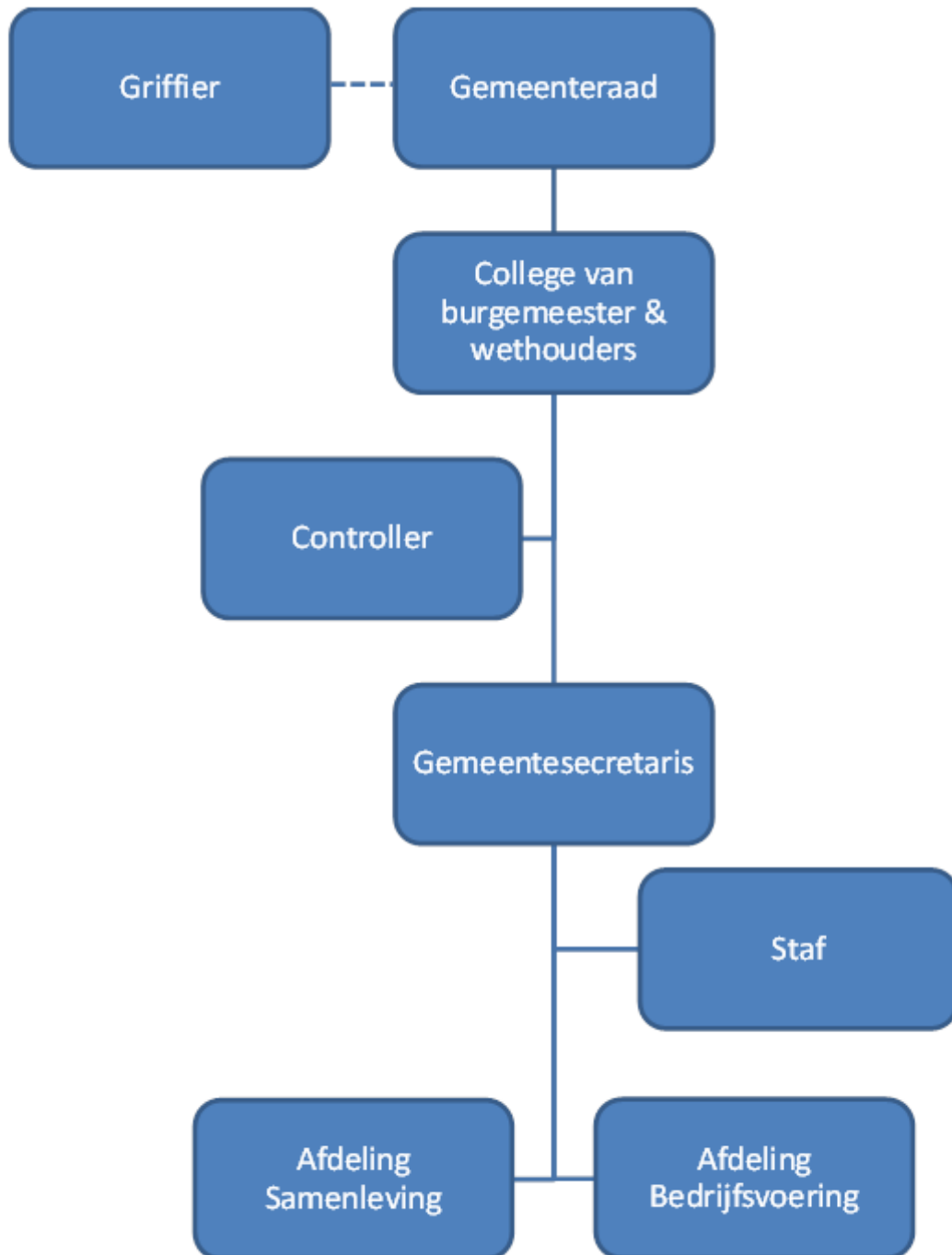
Anita Smits - de Kinkelder
Gemeentesecretaris

Eerste adviseur van het college van b&w

1.7. Organisatiestructuur

De organisatiestructuur van Mook en Middelaar ziet er als volgt uit:

1.8. Kerngegevens

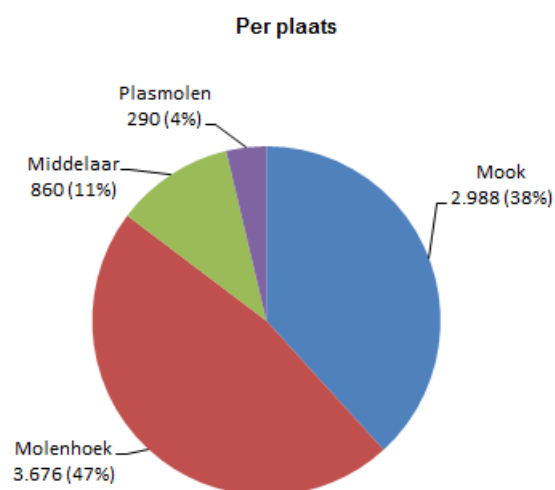
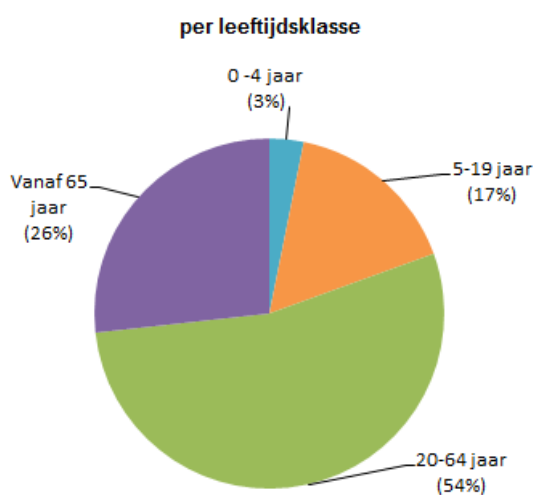
SOCIALE STRUCTUUR

Inwoners per leeftijdsklasse	Werkelijk 1-1-2016	Werkelijk 1-1-2017	Werkelijk 1-1-2018	Raming 1-1-2019	%
van 0-4 jaar	232	249	249	274	3%
van 5-19 jaar	1.370	1.336	1.297	1.273	17%
van 20-64 jaar	4.218	4.218	4.177	4.204	54%
van 65 jaar en ouder *)	1.939	1.975	2.050	2.060	26%
Totaal *)	7.759	7.778	7.773	7.814	100%

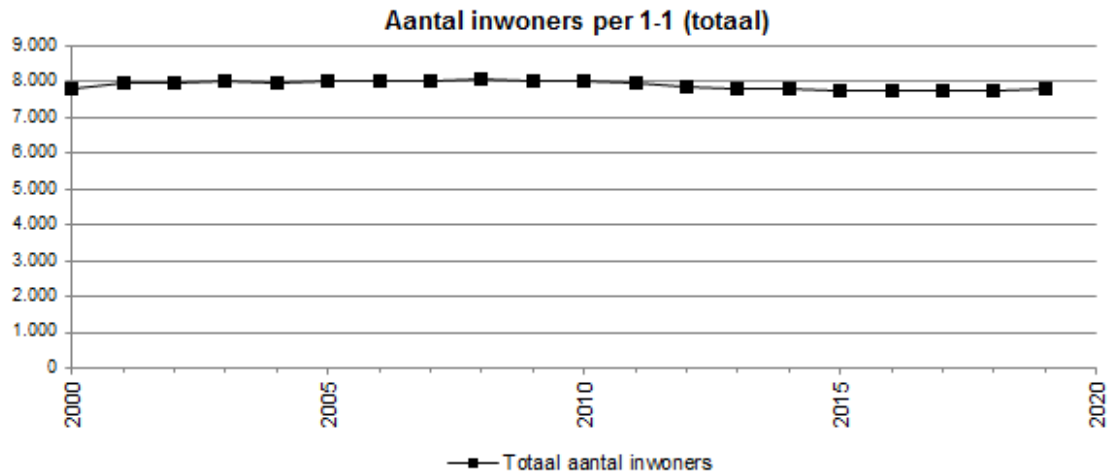
Bron: CBS (werkelijk) en BRP Mook en Middelaar (raming)

*) 2016 en 2017 met respectievelijk 4 en 3 personen naar boven gecorrigeerd door CBS t.o.v. vorig jaar

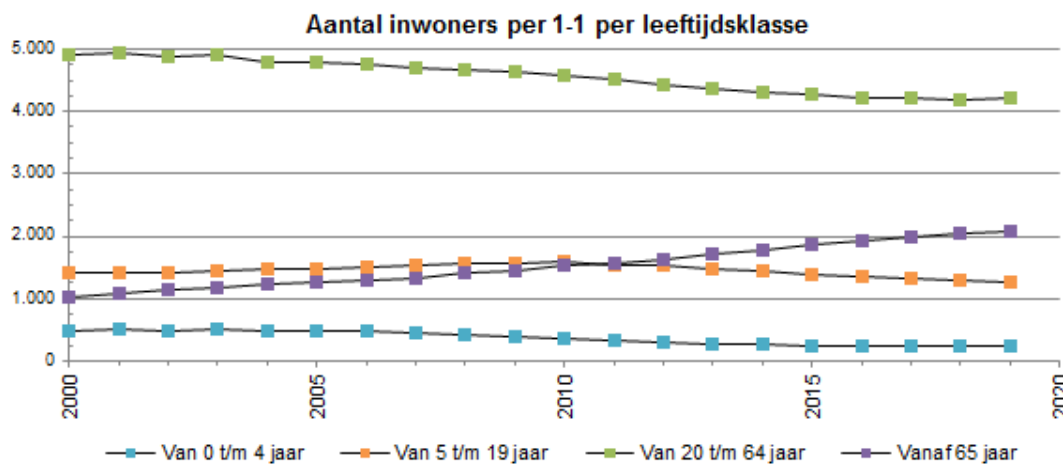
Raming aantal inwoners per 1 januari 2019

Bron: BRP Mook en Middelaar

Bron: CBS Statline (realisatie 2000 t/m 2018) en BRP Mook en Middelaar (raming 1-1-2019)

Bron: CBS Statline (realisatie 2000 t/m 2018) en BRP Mook en Middelaar (raming 1-1-2019)

Fysieke structuur

Omschrijving	Eenheid	Aantal
<i>Land:</i>		
Oppervlakte land	hectare	1.738
Oppervlakte bebouwing kernen	hectare	45
Oppervlakte bebouwing buitengebied	hectare	9
Oppervlakte bebouwing totaal	hectare	54
Percentage bebouwing land	%	3,1
Woonruimten	aantal	3.635
<i>Water:</i>		
Oppervlakte binnenwater	hectare	143
Oeverlengte	kilometer	25,8

Bron: Verzamelstaat uitkering gemeentefonds augustus 2018

1.9. Uitgangspunten begroting

Wettelijk kader

Gemeentewet

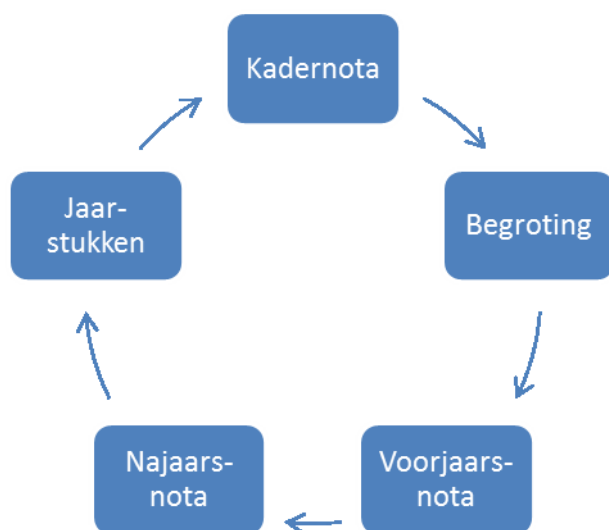
- Op grond van artikel 190 lid 1 Gw biedt het college jaarlijks, vóór aanvang van het nieuwe begrotingsjaar, de raad een ontwerp aan voor de begroting met toelichting van de gemeente en een meerjarenraming met toelichting voor ten minste drie op het begrotingsjaar volgende jaren;
- Op grond van artikel 186 lid 1 Gw wordt onder andere de begroting ingericht overeenkomstig bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te geven regels;
- Op grond van artikel 191, lid 1 Gw moet de raad de begroting (al dan niet gewijzigd) vaststellen.

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

De hierboven bedoelde regels conform artikel 186 lid 1 Gw zijn vermeld in het BBV. Deze Programmabegroting 2019-2022 sluit aan bij de indeling conform het BBV.

Plaats in de planning- en controlcyclus

Deze Programmabegroting maakt onderdeel uit van de planning- en controlcyclus (p&c-cyclus).

Hieronder ziet u schematisch de plaats van dit document in de gehele cyclus (paars gekleurd hokje).

P&C-cyclus	Kadernota	Programmabegroting	Voorjaarsnota	Najaarsnota	Jaarstukken
2017	<i>vastgesteld</i> 14 juli 2016	<i>vastgesteld</i> 3 nov. 2016	<i>vastgesteld</i> 13 juli 2017	<i>vastgesteld</i> 14 dec. 2017	<i>vastgesteld</i> 12 juli 2018
2018	<i>vastgesteld</i> 13 juli 2017	<i>Vastgesteld</i> 9 nov. 2017	<i>vastgesteld</i> 12 juli 2018	13 dec. 2018	juni/juli 2019
2019	<i>vastgesteld</i> 12 juli 2018	8 nov. 2018	*)	*)	juni/juli 2020

Tabel 1: P&C-cyclus

*) Op basis van de (nog vast te stellen) Financiële verordening 2019 wordt de p&c-cyclus (iets) gewijzigd. De nieuwe Financiële verordening zal eind dit jaar ter besluitvorming worden aangeboden.

Uitgangspunten lokaal bestuur

Politiek-bestuurlijke uitgangspunten

Op basis van het 'Coalitieakkoord 2018-2022' (raadsvergadering 24 april 2018) heeft het college van burgemeester en wethouders het 'Collegeprogramma 2018-2022' opgesteld. Hierin staat een meer concrete vertaling van het coalitieakkoord. In het Collegeprogramma zijn per programma doelstellingen, aandachtspunten en/of actiepunten bepaald. De doelstellingen zijn daar waar mogelijk financieel vertaald in de begroting. Dit kan middels beschikbare middelen in de bestaande begroting, dan wel via extra beschikbaar te stellen middelen. Het (nieuw) beleid dat voortvloeit uit het Collegeprogramma is vertaald in deze Programmabegroting 2019.

Kaderbrief

In de Kaderbrief 2019, door u op 12 juli 2018 vastgesteld, zijn diverse financiële uitgangspunten opgenomen ten behoeve van het opstellen van de Programmabegroting 2019-2022. Deze uitgangspunten zijn toegepast in deze programmabegroting.

Uitgangspunten provincie

Aandachtspunten Provincie

Jaarlijks brengt de Provincie een begrotingsbrief uit met aandachtspunten die zij aan het einde van het jaar zal gebruiken bij de beoordeling van de dan door u vastgestelde begroting 2019 en de meerjarenraming 2020-2022. Aandachtspunten hierbij zijn dat er geen opschuivend sluitend meerjarenperspectief is en dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is.

In de brief die aan het college van burgemeester en wethouders is gericht, wordt meer in detail ingegaan op diverse onderwerpen, zoals het Sociaal Domein en de Omgevingswet. Daarnaast wordt ingegaan op enkele (nieuwe) notities van de Commissie BBV. De richtlijnen van de provincie zijn meegenomen in deze Programmabegroting 2019.

Financieel toezicht Provincie

Wettelijk moet de begroting 2019 structureel en reëel in evenwicht zijn. Als dit niet het geval is, moet in de meerjarenraming aannemelijk worden gemaakt dat dit evenwicht uiterlijk in 2022 (laatste jaar meerjarenplanning) tot stand zal worden gebracht, met als extra aandachtspunt dat er geen sprake mag zijn van een opschuivend sluitend meerjarenperspectief.

De Provincie Limburg houdt hierop financieel toezicht bij elke Limburgse gemeente. Standaard is dit repressief toezicht. Een zwaardere vorm van toezicht is preventief toezicht. Hierbij moeten de begroting en begrotingswijzigingen vooraf worden goedgekeurd door de Provincie voordat tot uitvoering overgegaan kan worden. Daarnaast is sprake van een vierjaarlijks verdiepingsonderzoek, waarbij het mogelijk is om meerjarig repressief toezicht te krijgen. De gemeente Mook en Middelaar heeft op basis van de Programmabegroting 2015-2018 meerjarig repressief toezicht gekregen. Deze Programmabegroting 2019 (inclusief meerjarenraming 2020-2022) zal naar alle waarschijnlijkheid weer onderworpen worden aan een verdiepingsonderzoek.

Begroting

2.1. Beleidsbegroting

Wettelijk kader: artikel 7 BBV

Programmaplan

Wettelijk kader

Artikel 8 BBV.

Programmaplan

In deze programmabegroting zijn de volgende programma's opgenomen:

- Besturen;
- Beschermen;
- Verplaatsen;
- Werken;
- Leren;
- Recreëren;
- Samenleven en Zorgen;
- Gezond leven;
- Wonen.

Naast deze programma's bevat het programmaplan de volgende wettelijke onderdelen:

- een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen;
- een overzicht van de kosten van overhead;
- het bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting; en
- het bedrag voor onvoorzien.

2.1.1. Te realiseren programma's

Wettelijk kader

Artikel 8, lid 3 BBV.

Programmanaam

De huidige programmanamen zijn in de vorige raadsperiode door de raad vastgesteld. Wij gaan uit van vigerend beleid en hebben in deze programmabegroting de programma's en programmanamen gehandhaafd. Bij de navolgende programma's is ook steeds een 'alternatieve' naam vermeld. Deze alternatieve naam wordt veelal door derden gebruikt (bijvoorbeeld bij wettelijke regelingen of door het CBS).

2.1.1.1. Programma Besturen

Alternatieve naam : Bestuur en ondersteuning

Portefeuillehouders : Burgemeester Gradisen, wethouders Wienhoven, Peters en Doorenbos

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Inwonerparticipatie vergroten

Beleid- en planvorming via participatie

We vinden het belangrijk dat onze inwoners betrokken worden bij onze beleidsplannen. We gaan actief inzetten op het vergroten van deze inbreng. Ambtelijk doen we dit door voorafgaand aan het project de trede te bepalen van de inbreng van de inwoners, we gebruiken hiervoor de zogenoemde participatieladder. We zetten bestaande middelen in voor meer participatie en experimenteren met nieuwe en andere vormen van participatie. We onderzoeken daarnaast in 2019 op welke manier we uitvoering kunnen geven aan de Right to Challenge. De Vonkjes blijven in 2019 bestaan waardoor er een budget voor burgerinitiatieven beschikbaar blijft. We gaan de Vonkjes actief promoten.

Betrokkenheid bij de plannen en besluitvorming vergroten

We maken gebruik van verschillende instrumenten om de inbreng en betrokkenheid van inwoners te vergroten. We maken in 2019 onder andere gebruik van het burgerpanel TIP en het digitaal buurtplatform Maasburen. Daarnaast willen we in 2019 de betrokkenheid van jongeren versterken. Dit doen we in samenwerking met de jongerenwerker.

Relatie met verbonden partijen

Dit programma heeft geen specifieke relatie met een verbonden partij.

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling vaststelling beleidsindicatoren door gemeenten in programma's en programmaverantwoording' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld. Deze indicatoren zijn (doorlopend) genummerd en worden verdeeld over de programma's. Het cijfer tussen haakjes achter de omschrijving verwijst hiernaar.

Nr.	Omschrijving	Bron	2016 **)	2017	2018	2019
		*)	Waarde	Waarde	Waarde	Waarde
1	Formatie (1): Fte per 1.000 inwoners	1	-	8,38	N/b	N/b
2	Bezetting (2): Fte per 1.000 inwoners	1	-	8,29	N/b	N/b
3	Apparaatskosten (3) Kosten per inwoner (x € 1.000) (incl. overhead)	2	-	0,74	0,74	0,77
4	Externe inhuur (4): Kosten als % van totale loonsom	2	-	3%	2%	4%
5	Externe inhuur (4): Totale kosten inhuur externen (x € 1.000)	2	-	144	79	183
6	Overhead (5): (incl. salarissen) % van totale lasten	2	-	36%	36%	37%

*) wettelijke bronhouder
1 Eigen gegevens

2 Eigen begroting

**) deze indicatoren worden pas vanaf 2017 bijgehouden.

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal lasten	1.163	1.317	1.308	1.264	1.250	1.250
Totaal baten	-1.482	-968	-365	-352	-352	-352
Saldo baten en lasten	-319	349	944	912	898	898
Toevoegingen aan reserves	2.675	183	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-2.889	-442	-430	-132	-132	-132
Geraamd resultaat	-532	89	514	780	766	766

2.1.1.2. Programma Beschermen

Alternatieve naam : Veiligheid

Portefeuillehouder : Burgemeester Gradisen

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Het naleefgedrag vergroten

Aanscherping van de handhaving

Voor het aanscherpen van de handhaving biedt het handhavingsbeleid 2012-2016 nog voldoende kaders. Op enkele aspecten wordt het beleid geactualiseerd, maar op uitvoeringsniveau zullen een nieuwe risicoanalyse en een actieplan worden opgesteld. Door meer capaciteit en middelen ter beschikking te stellen kunnen meer activiteiten worden opgepakt in de gehele keten van toezicht tot juridische handhaving. De risico-analyse vormt de basis voor het verdeling van de capaciteit en prioritering en wordt na voorbereiding door het college aan de gemeenteraad voorgelegd. Uitgangspunt voor het college is dat handhaving meer proactief wordt opgepakt en zichtbaarder is in onze gemeente.

2. Een veilige gemeente behouden

Sociale veiligheid organiseren

We gaan aan de slag met het opstellen van een integraal veiligheidsplan dat we in 2019 aan de gemeenteraad willen voorleggen. In het integraal veiligheidsplan zal meer aandacht worden gegeven aan casusregie op psychosociale problematiek en ketensamenwerking tussen sociaal team, regionale (zorg)partners, politie en justitie. Gekoppeld aan het integraal veiligheidsplan zetten we meer structurele middelen en capaciteit in om eerder genoemde problematiek op korte termijn het hoofd te bieden.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord
(het bevorderen van een zo optimaal mogelijke dienstverlening op het terrein van de veiligheid aan burgers);
- Gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN)
(waarborgen goede kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling vaststelling beleidsindicatoren door gemeenten in programma's en programmaverantwoording' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld. Deze indicatoren zijn (doorlopend) genummerd en worden verdeeld over de programma's. Het cijfer tussen haakjes achter de omschrijving verwijst hiernaar.

Nr.	Omschrijving	Bron	2016	2017	2018	2019
		*)	Waarde	Waarde	Waarde	Waarde
1	Verwijzingen Halt (6): Aantal per 10.000 jongeren	1	62	63	-	-
2	Winkeldiefstallen (8): Aantal per 1.000 inwoners	2	0	0	-	-
3	Geweldsmisdrijven (9): Aantal per 1.000 inwoners	2	2,6	1,9	-	-

Nr.	Omschrijving	Bron	2016	2017	2018	2019
4	Diefstallen uit woning (10): Aantal per 1.000 inwoners	2	5,2	4,5	-	-
5	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (11): Aantal per 1.000 inwoners	2	5,2	4,5	-	-

*) wettelijke bronhouder

1 Bureau Hult

2 CBS

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal lasten	582	629	636	610	612	611
Totaal baten	-10	-6	-106	-106	-106	-106
Saldo baten en lasten	572	623	530	504	506	505
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-25	-20	0	0	0	0
Geraamd resultaat	547	603	530	504	506	505

2.1.1.3. Programma Verplaatsen

Alternatieve naam : Verkeer, vervoer en waterstaat

Portefeuillehouder : Wethouder Wienhoven

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Openbaar vervoer

Breng Flex

Met het doel om de kernen aangesloten te houden op het openbaar vervoer wordt de pilot Breng Flex nadrukkelijk gevolgd. Er zal (periodiek) afstemming plaatsvinden met de concessieverlener (provincie Gelderland) en de vervoerder over de ontwikkelingen bij het gebruik van Breng Flex. De werkzaamheden 'rondom' de pilot krijgen de volle aandacht en wordt er zo nodig geanticipeerd, in welke vorm dan ook. Hierbij zal er ook zeker aandacht zijn voor, en vanuit, de gebruikers van het vervoerssysteem (de inwoners en dorpsraden). In 2019 wordt het gebruik en de bevindingen van de pilot Breng Flex in beeld gebracht en moet er een besluit worden genomen over de continuering van het vervoerssysteem. Bij deze overweging worden ook de financiële consequenties in beeld gebracht.

2. In stand houden en uitbreiden veiligheid en leefbaarheid

Onverharde wegen

De aanwonenden en gebruikers van de onverharde wegen binnen de gemeente, vragen in toenemende mate aandacht voor de staat van deze wegen. Dit niet alleen voor de begaanbaarheid bij slechte weersomstandigheden (kuilen en gaten), maar ook voor de stofontwikkeling bij droge perioden. Het is de bedoeling dat er een beleids- en beheerplan voor de onverharde wegen wordt opgesteld, waarmee er duidelijkheid komt in het onderhoudsregiem. Zowel van de invulling van de gemeentelijke zorgtaak op dit terrein, maar ook voor de aanwonenden en gebruikers van de wegen. Het plan moet minimaal bestaan uit een inventarisatie van de wegen, de functie en status van de wegen, het onderhoudsregiem per weg en de kosten van het onderhoud (incidenteel en structureel). In 2019 zal het plan door het college aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partij heeft een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen
(verbeteren vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven, regionale afstemming beleid op de domeinen wonen, *mobiliteit*, economie en duurzaamheid).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling vaststelling beleidsindicatoren door gemeenten in programma's en programmaverantwoording' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld. Deze indicatoren zijn (doorlopend) genummerd en worden verdeeld over de programma's. Het cijfer tussen haakjes achter de omschrijving verwijst hiernaar.

Voor dit programma zijn de indicatoren vervallen.

Nr.	Omschrijving	Bron	2016	2017	2018	2019
		*)	Waarde	Waarde	Waarde	Waarde
1	N.v.t.	-	-	-	-	-

*) wettelijke bronhouder

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal lasten	549	967	592	587	587	587
Totaal baten	-8	-4	-4	-4	-4	-4
Saldo baten en lasten	541	963	588	583	583	583
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-116	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	424	963	588	583	583	583

2.1.1.4. Programma Werken

Alternatieve naam : Economie

Portefeuillehouder : Wethouder Peters

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Creëren van een gunstig vestigingsklimaat

Zorgdragen voor juiste bewegwijzering

De bewegwijzering binnen onze gemeente is sterk verouderd qua inhoud en uitstraling. Er wordt een nieuw bewegwijzeringsplan opgesteld in samenwerking met de ondernemers en verenigingen om de bekendheid in en de uitstraling van de openbare ruimte te vergroten. De uitvoering van dit bewegwijzeringsplan staat gepland in 2019.

2. Participatie (door werk) vergroten

Stageplekken en werkervaringsplaatsen aanbieden

Binnen de ambtelijke organisatie worden de mogelijkheden bekeken om voor korte opdrachten mensen in te zetten met een afstand tot de arbeidsmarkt om zo werkervaring op te doen. Wij steunen deze mogelijkheden middels het ter beschikking stellen van hulpmiddelen en het bieden van een eventuele (onkosten)vergoeding.

Banenafpraak

In 2018 zijn middelen vrijgemaakt om invulling te geven aan de banenafpraak binnen de ambtelijke organisatie. Wij hebben deze opdracht voortvarend opgepakt met als resultaat dat er drie boven formatieve functies zijn gecreëerd binnen de ambtelijke organisatie. In 2019 moet invulling zijn gegeven aan de invulling van deze functies en daarmee aan de wettelijke norm zijn voldaan.

Social return meenemen bij aanbestedingen

Wij nemen bij al onze besluitvorming het aspect duurzaamheid expliciet mee waaronder ook social return. Het inkoopbeleid wordt waar nodig aangevuld op dit aspect en de goede voorbeelden uit het Rijk van Nijmegen gaan we ook vertalen naar de praktijk in Mook en Middelaar. Dit proberen we in lopende aanbestedingsprojecten nog mee te nemen, maar we richten ons op de nieuwe aanbestedings- en inkooptrajecten die in 2019 gaan aanvangen.

Bevorderen van participatie door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

We leggen de tegenprestatie op aan inwoners met een uitkering die niet aan een re-integratietraject deelnemen. Dit kan men invullen door het uitvoeren van vrijwilligerswerk of het verlenen van mantelzorg. Zo nodig kunnen wij ondersteuning leveren bij het vinden van vrijwilligerswerk door de inzet van een participatiecoach, die op individueel niveau kan bemiddelen tussen vraag en aanbod. Deze stellen wij in 2019 aan. Deze participatiecoach staat op verzoek ook ter beschikking van inwoners die niet deelnemen aan het arbeidsproces, maar geen inkomensondersteuning ontvangen. Om de participatiecoach voldoende toe te rusten, creëren wij een goed overzicht van het beschikbare aanbod aan vrijwilligerswerk, door nauw contact met (vrijwilligers)organisaties en gebruik van de vrijwilligersvacaturebank en 'mijnbuurtje.nl'.

3. Aandacht aan bedrijfslocaties geven

Spoorzone herbestemmen

Wij gaan de huidige bestemming 'Bedrijven' van de spoorzone omzetten naar een natuurbestemming. Deze verandering heeft planologische en financiële consequenties, waarvoor we met verschillende partijen in gesprek gaan. Deze gesprekken dienen voor het vinden van kostendragers voor deze

omzetting en het vormgeven van een strategische agenda om de voorraad bedrijfslocaties, woon/werk- en woonlocaties voor de gehele gemeente in balans te brengen.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen
(verbeteren vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven, regionale afstemming beleid op de domeinen wonen, mobiliteit, *economie* en duurzaamheid);
- Gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal
(versterken economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio, werkvelden ruimtelijke structuur, *economie*, *technologie* en *innovatie*, milieu, natuur en landschap, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling vaststelling beleidsindicatoren door gemeenten in programma's en programmaverantwoording' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld. Deze indicatoren zijn (doorlopend) genummerd en worden verdeeld over de programma's. Het cijfer tussen haakjes achter de omschrijving verwijst hiernaar.

Nr.	Omschrijving	Bron	2016	2017	2018	2019
		*)	Waarde	Waarde	Waarde	Waarde
1	Func tiemenging (14): %	1	N/b	N/b	-	-
2	Vestigingen (van bedrijven) (16): Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	1	153,7	158,7	-	-

*) wettelijke bronhouder
1 LISA

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal lasten	70	155	183	183	183	183
Totaal baten	-57	-71	-71	-71	-71	-71
Saldo baten en lasten	13	85	112	112	112	112
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-72	-51	-6	-6	-6	-6
Geraamd resultaat	-59	34	106	106	106	106

2.1.1.5. Programma Leren

Alternatieve naam : Onderwijs

Portefeuillehouder : Wethouder Doorenbos

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Kinderen laten kennismaken met kunst, cultuur en natuur

Informatie bieden over het aanbod

Binnen het projectplan MOVE zijn de activiteiten opgenomen op het gebied van sport, bewegen en cultuur. De activiteiten worden in samenwerking met de werkgroep van MOVE bepaald. In 2019 wordt actief ingezet op de communicatie over MOVE richting onze inwoners. In 2019 wordt ook een strippenkaart ontworpen waarin inwoners kennis kunnen maken met verschillende activiteiten op het gebied van sport, bewegen en cultuur. De strippenkaart is voor alle leeftijden.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partij heeft een relatie met dit programma:

- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen
(samenwerking op het gebied van doelgroepenvervoer (zoals *leerlingenvervoer* en wmo-vervoer).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling vaststelling beleidsindicatoren door gemeenten in programma's en programmaverantwoording' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld. Deze indicatoren zijn (doorlopend) genummerd en worden verdeeld over de programma's. Het cijfer tussen haakjes achter de omschrijving verwijst hiernaar.

Nr.	Omschrijving	Bron	2016	2017	2018	2019
		*)	Waarde	Waarde	Waarde	Waarde
1	Absoluut verzuim (17): Aantal per 1.000 leerlingen	1	0,85	0	-	-
2	Relatief verzuim (18): Aantal per 1.000 leerlingen	1	14,39	9,61	-	-
3	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv- ers) (19): % deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2	1,5	N/b	-	-

*) wettelijke bronhouder

1 DUO

2 Ingrado

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal lasten	241	264	305	306	308	309
Totaal baten	0	-1	-1	-1	-1	-1
Saldo baten en lasten	240	263	304	305	307	308
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	240	263	304	305	307	308

2.1.1.6. Programma Recreëren

Alternatieve naam : Sport, cultuur en recreatie

Portefeuillehouder : Wethouder Peters

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. De kwaliteit van onze leefomgeving versterken

Het openbaar groen renoveren

Diverse groenvakken binnen de gemeente zijn aan het einde van de levensduur en vragen om een grootschalige aanpak (rehabilitatie). Voor het renoveren van de betreffende groenvakken wordt/is er in 2018 een meerjarenplan opgesteld en starten we met de uitvoering daarvan. Uitgangspunten hierbij zijn onder andere, een integrale aanpak, duurzaamheid, biodiversiteit en (burger)participatie.

Routestructuren aansluiten / toeristische bewegwijzering

In samenwerking met het Routebureau Noord- en Midden Limburg worden de wandelknooppunten en ruit- en menroutes gerealiseerd. Hiermee worden de verschillende toeristisch-recreatieve routes aan elkaar verbonden en ontstaat een prachtig wandel-, fiets- en ruiternetwerk binnen onze gemeente. De wandelknooppunten en routes zullen in 2019 worden gerealiseerd met nieuwe en uniforme borden en zoveel mogelijk aansluiten op de routes in omliggende gemeenten, zowel in het Rijk van Nijmegen als Maasduinen.

Hondenbeleid ontwikkelen

Wij voeren een diffuus hondenbeleid dat we graag willen verbeteren. De overlast van hondenpoep willen wij terugdringen door hondenuitlaatplaatsen te realiseren en daarnaast vrije loopgebieden te creëren om honden los uit te kunnen laten. Wij pakken dit traject participatief op, gebruiken de burgerinitiatieven die er zijn en brengen de verschillende stakeholders met elkaar aan tafel.

2. Onze cultuurhistorie en identiteit uitdragen

Cultuurhistorie zichtbaar maken door kunst

Wij gaan ervoor om onze cultuurhistorie uit te dragen in de openbare ruimte middels kunst. Er zijn verschillende partners in onze gemeente die ons daarbij kunnen ondersteunen. Wij gaan goede ideeën verzamelen en kijken op welke manier wij deze ideeën kunnen realiseren in de openbare ruimte. In 2019 moeten daarvan de eerste resultaten zichtbaar zijn in onze fysieke leefomgeving.

Maasheggen in stand houden

De visie Maasheggen is vastgesteld, waardoor de kaders voor behoud en herstel van de Maasheggen helder zijn. Wij gaan in samenwerking met de verschillende betrokkenen aan de slag met het opstellen van een uitvoeringsplan om de ambitie en doelstellingen van de visie te realiseren. In 2019 is dit uitvoeringsplan vastgesteld en de uitvoering opgepakt.

Cultuurhistorisch platform

Bij verschillende stichtingen in onze gemeente leeft het idee om een gezamenlijk cultuurhistorisch platform te realiseren. Wij steunen dit idee en zien kansen om samen met dit platform onze cultuurhistorie te verbinden aan verschillende andere beleidsgebieden en partners op dit gebied. Wij faciliteren dit initiatief en zouden samen met dit platform in 2019 beleid willen ontwikkelen om onze cultuurhistorie te versterken.

Toeristisch aantrekkelijk maken van de Maaskade

Het hoogwaterbeschermingsprogramma en de aanpassingen aan onze Maaskade zullen in 2019 worden afgerond. Wij gaan aansluitend de herinrichting Raadhuisplein 2e fase (gebied rondom de kerk) oppakken en aan de Maaskade invulling geven aan de verbinding van de wandel- en fietsverbindingen en de inrichting van standplaatsen en het evenemententerrein.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partij heeft een relatie met dit programma:

- Leisurelands B.V.

(het ontwikkelen, aanleggen, faciliteren, exploiteren en beheren van recreatieve producten, verbeteren en verduurzamen van de leefomgeving).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling vaststelling beleidsindicatoren door gemeenten in programma's en programmaverantwoording' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld. Deze indicatoren zijn (doorlopend) genummerd en worden verdeeld over de programma's. Het cijfer tussen haakjes achter de omschrijving verwijst hiernaar.

Nr.	Omschrijving	Bron	2016	2017	2018	2019
		*)	Waarde	Waarde	Waarde	Waarde
1	Niet-sporters (20): %	1	44,3%	N/b	-	-

*) wettelijke bronhouder

1 Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal lasten	517	630	634	634	634	634
Totaal baten	-20	-15	-15	-15	-15	-15
Saldo baten en lasten	497	615	619	619	619	619
Toevoegingen aan reserves	25	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-44	-69	0	0	0	0
Geraamd resultaat	477	546	619	619	619	619

2.1.1.7. Programma Samenleven en zorgen

Alternatieve naam : Sociaal domein

Portefeuillehouder : Wethouder Doorenbos

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Gemeenschap versterken

Lidmaatschap van verenigingen

Als onderdeel van de uitvoering van het sport- en cultuurplan MOVE ontwikkelen wij samen met de partners van het plan en de verenigingen en sportclubs een strippenkaart. Hiertoe worden met de verenigingen en clubs afspraken gemaakt over welk kennismakingsaanbod zij beschikbaar willen stellen. Dit wordt in een aantrekkelijk overzicht gepresenteerd en aan de inwoners ter beschikking gesteld.

2. Goede, laagdrempelige en betaalbare ondersteuning bieden

Ketensamenwerking Zorg en Veiligheid

Zowel aan de kant van openbare orde en veiligheid als het sociaal domein trekken wij extra capaciteit aan om op casusniveau regie te kunnen voeren op complexe casussen waarbij sprake is van multi-problematiek. Vaak hebben deze zowel een raakvlak met zorg als met veiligheid. Beide casusregisseurs nemen samen met de politie en het veiligheidsdeel deel aan het overleg zorg en veiligheid waarbij de aanpak wordt afgestemd. Ook wordt hier een casusregisseur benoemd, die fungeert als het gemeentelijke aanspreekpunt voor interne en externe partners.

Kosten ondersteuning

Op de terreinen doelgroepenvervoer, hulp bij het huishouden, jeugdzorg en de inkomensvoorzieningen gaan we op zoek naar mogelijkheden om de uitgaven te beperken en de ondersteuning betaalbaar te houden, in relatie tot de kwaliteit. Dit doen wij door het ontwikkelen van nieuw beleid en door kritisch inkopen, maar vooral ook door te kijken waar de mogelijkheden zitten om door bijvoorbeeld het opzetten van (vrijwillige) initiatieven de noodzaak voor (zware) ondersteuning te verminderen. Door middel van pilots experimenteren wij met nieuwe vormen van ondersteuning. Dit alles doen we vaak in regionaal verband, maar in sommige gevallen ook uitsluitend lokaal.

Verwarde personen

In samenwerking met de regio zorgen we dat de basis voor de aanpak van verwarde personen op orde is. Dit betekent onder andere de aanwezigheid van passend vervoer, de snelle signalering door het instellen van een meldpunt, en het organiseren van passende beoordeling en ondersteuning door het instellen van een interventieteam en een beoordelingskamer en het inkopen van bijzondere zorg. Hiertoe stemmen wij nauw af met onze (lokale) partners en zorgen wij dat de lokale crisiskaart op orde is en bekend is. Tenslotte geven wij de gemeenschap en onze partners meer handvatten bij het omgaan met verwarde personen, door het aanbieden van een cursus.

Decentralisatie beschermd wonen

Om de huidige cliënten 'beschermd wonen' lokaal te kunnen begeleiden en huisvesten, zorgen wij dat het lokale aanbod aan ambulante begeleiding op orde is. Over de huisvesting gaan wij in gesprek met Destion. Zo nodig brengen wij ketenpartners met elkaar in contact om een integrale aanpak en doorlopende (zorg)lijn te garanderen. Wij moeten er ook voor zorgen dat cliënten 'beschermd wonen' een volwaardig onderdeel kunnen zijn van onze gemeente. Daarom maken wij ook gebruik van de activiteiten die worden uitgevoerd in het kader van de aanpak verwarde personen, het stimuleren van participatie, het faciliteren van ontmoeting en de uitvoering van het plan senior-vriendelijke gemeente.

Deze dragen allemaal bij aan de mogelijkheid om als gemeenschap kwetsbare inwoners op te kunnen vangen.

Fonds voor oplossingen

In 2019 stellen wij een budget ter beschikking voor zorg en inkomen en stoppen dat in een fonds voor oplossingen. We stellen spelregels op voor het gebruik hiervan en maken afspraken over verantwoording. Begin 2020 evalueren wij de effectiviteit van dit fonds.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie met dit programma:

- MGR Regio Rijk van Nijmegen
(behartiging belangen op het gebied van *participatie middels het Werkbedrijf* en op het gebied van ICT middels de iRvN);
- Gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal
(versterken economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio, werkvelden ruimtelijke structuur, economie, technologie en innovatie, milieu, natuur en landschap, *kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie*);
- Bedrijfsvoeringsorganisatie Intergemeentelijke Werkvoorziening Gennep en Mook en Middelaar (IWGM)
(Bepaalde categorie inwoners een beschermde werkplek geven in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening);
- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen
(samenwerking op het gebied van doelgroepenvervoer (zoals leerlingenvervoer en *wmo-vervoer*)).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling vaststelling beleidsindicatoren door gemeenten in programma's en programmaverantwoording' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld. Deze indicatoren zijn (doorlopend) genummerd en worden verdeeld over de programma's. Het cijfer tussen haakjes achter de omschrijving verwijst hiernaar.

Nr.	Omschrijving	Bron	2016	2017	2018	2019
		*)	Waarde	Waarde	Waarde	Waarde
1	Banen (21): Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	1	425,4	406,2	-	-
2	Jongeren met een delict voor de rechter (22): % 12- t/m 21-jarigen	2	N/b	N/b	-	-
3	Kinderen in uitkeringsgezin (23): % kinderen tot 18 jaar	2	N/b	N/b	-	-
4	Netto arbeidsparticipatie (24): % van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	3	63,5%	64,3%	-	-
5	Werkloze jongeren (26): % 16- t/m 22-jarigen	2	N/b	N/b	-	-
6	Personen met een bijstandsuitkering (27): Aantal per 10.000 inwoners	3	221	204	-	-
7	Lopende re-integratievoorzieningen (28): Aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar	3	21	42	-	-
8	Jongeren met jeugdhulp (29):	3	6,0%	8,6%	-	-

2.1. Beleidsbegroting

Nr.	Omschrijving	Bron	2016	2017	2018	2019
	% van alle jongeren tot 18 jaar					
9	Jongeren met jeugdreclassering (31): % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	3	N/b	N/b	-	-
10	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (32): Aantal per 10.000 inwoners	4	400	410	-	-

*) wettelijke bronhouder

1 LISA

2 Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

3 CBS

4 GMSD

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal lasten	5.169	5.253	5.894	5.896	5.884	5.886
Totaal baten	-1.787	-1.723	-1.666	-1.666	-1.666	-1.666
Saldo baten en lasten	3.382	3.530	4.229	4.230	4.219	4.220
Toevoegingen aan reserves	101	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-163	-47	0	0	0	0
Geraamd resultaat	3.321	3.483	4.229	4.230	4.219	4.220

2.1.1.8. Programma Gezond leven

Alternatieve naam	: Volksgezondheid en milieu
Portefeuillehouders	: Wethouders Doorenbos en Wienhoven
Verbonden partijen	: GR Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN), NV Waterleidingmaatschappij Limburg (WML), Publiek Belang Elektriciteitsproductie (PBE) B.V.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Energietransitie

Duurzaam vervoer gemeentelijke diensten

We stimuleren dat onze medewerkers gebruik maken van de fiets of gebruik maken van andere duurzame vervoersvormen zoals de trein. Ook starten we een pilot met een elektrische auto en elektrische fietsen.

2. Circulaire economie

Duurzaam inzamelen en verwerken van afval

In de aanloop naar een nieuwe aanbesteding voor de afvalinzameling (de huidige contracten lopen tot en met 2020) zal een start worden gemaakt met herziening van het afvalbeleid, waarvoor een startnotitie voor de gemeenteraad wordt voorbereid en voorgelegd.

3. Klimaatadaptatie

Uitvoeren van een klimaatstresstest

In 2018 heeft de gemeente vanuit de samenwerking in het Waterpanel Noord een klimaatstresstest light uitgevoerd. De studie biedt een eerste inzicht in de knelpunten en kwetsbaarheden en geeft een globaal beeld van de omvang van de gevolgen van de klimaatverandering. De resultaten zijn verwerkt in de tool 'wpn.klimaatatlas.net'. De studie is ook toepasbaar voor (concrete) beleids- en uitvoeringshandelingen. De bevindingen en de resultaten van de klimaatstresstest worden, aangevuld met de lokale kennis, gebruikt bij planvorming en de (her)inrichting van de openbare ruimte. Voorbeelden zijn aandacht voor het regenwater (bergen en infiltreren), de inrichting van plantsoenen (robuust en duurzaam), situering van bouwblokken en de toe te passen (bouw)materialen. Klimaatadaptatie wordt daarmee onderdeel van het werkproces.

Subsidie afkoppelen particuliere verhardingen

In samenwerking met het waterschap Limburg is er de afgelopen twee jaar een subsidieregeling geweest voor particulieren (inwoners en bedrijven) om de afvoer van regenwater af te koppelen van de riolering. Dit maakt het watersysteem / de watersysteemketen in de gemeente meer robuust en is een effectief middel om de overlast door regenwater terug te dringen (klimaatadaptatie). Door het succes van de regeling is het beschikbaar gestelde budget volledig verbruikt. Het waterschap wil de regeling voor twee jaar continueren onder dezelfde voorwaarde dat de gemeenten hierin participeren. Het voorstel is om opnieuw gemeentelijk budget beschikbaar te stellen en de regeling de komende twee jaar te continueren. Het budget voorstel is om (€ 15k per jaar) uit de budgetten van het Gemeentelijk Rioleringsplan te onttrekken (onderdelen 'ad hoc afkoppelen' en 'milieumaatregelen').

4. Een gezonde levensstijl stimuleren

Speelvoorziening voor kinderen

Op het moment van het opstellen van de begroting is de inventarisatie van wensen en behoeften onder de kinderen in de drie kernen in volle gang. Afhankelijk van de uitkomsten zal het vervolgproces worden ingericht. Het is aannemelijk dat per kern met de respondenten, maar ook kinderen en ouders die zich later nog melden, voor nog aan te wijzen openbare plekken een inrichtingsplan zal worden uitgewerkt. Hiervoor dienen nog financiële kaders bepaald te worden.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen
(verbeteren vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven, regionale afstemming beleid op de domeinen wonen, mobiliteit, economie en *duurzaamheid*);
- Gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal
(versterken economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio, werkvelden ruimtelijke structuur, economie, technologie en innovatie, *milieu, natuur en landschap*, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie);
- Gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN)
(ondersteuning en behartiging belangen gemeente ter bescherming van het milieu, waaronder een doelmatige en milieu-hygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen);
- NV Waterleidingmaatschappij Limburg (WML)
(Provincie Limburg voorzien van leidingwater middels winnen, zuiveren, opslaan, inkopen, transporteren, distribueren en leveren van water);
- Enexis Holding N.V.
(beheer energienetwerk in Nederland voor 2,7 miljoen huishoudens, realiseren duurzame energievoorziening, versnellen energietransitie).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling vaststelling beleidsindicatoren door gemeenten in programma's en programmaverantwoording' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld. Deze indicatoren zijn (doorlopend) genummerd en worden verdeeld over de programma's. Het cijfer tussen haakjes achter de omschrijving verwijst hiernaar.

Nr.	Omschrijving	Bron	2016	2017	2018	2019
		*)	Waarde	Waarde	Waarde	Waarde
1	Omvang huishoudelijk restafval (33): Kg per inwoner	1	111	N/b	-	-
2	Hernieuwbare elektriciteit (34): %	1	4,2	N/b	-	-

*) wettelijke bronhouder

1 CBS
2 RWS

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal lasten	1.442	2.029	1.527	1.543	1.540	1.549
Totaal baten	-1.735	-1.724	-1.759	-1.775	-1.792	-1.801
Saldo baten en lasten	-293	305	-232	-232	-252	-252
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-62	-133	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-355	171	-232	-232	-252	-252

2.1.1.9. Programma Wonen

Alternatieve naam : Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (VHROSV)

Portefeuillehouders : Wethouders Peters en Wienhoven

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Het realiseren van betaalbare woningen

De kaders geven om betaalbare woningen te bouwen

Naast het gemeentelijk woningbouwprogramma dat gekoppeld is aan de gemeentelijke woonvisie is er ruimte om nieuwe initiatieven voor woningbouw toe te voegen. Voor een deel van het woningbouwprogramma ligt het programma vast. Voor dat deel dat nog niet vast ligt zal gestuurd worden op een goed programma dat aansluit bij de actuele behoefte. Daar waar mogelijk willen we sturen op het realiseren van betaalbare woningen.

Het aanpakken van onbenutte bouwtitels

Binnen de gemeente zijn er een behoorlijk aantal locaties met de mogelijkheid om één of twee woningen te bouwen. Deze bouwtitels liggen er jaren, maar worden veelal niet ingevuld. Wel drukken deze bouwtitels op het gemeentelijk woningbouwprogramma. De eigenaren van deze bouwtitels zijn actief benaderd om invulling te geven aan de bouwtitels. Wanneer dit niet gebeurt, zal worden overgegaan tot intrekking van de bouwtitels. Door bouwtitels in te trekken ontstaat er ruimte om elders programma toe te voegen. Daarnaast verwachten we dat we met deze actie woningbouw gestimuleerd wordt.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partij of partijen hebben een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen
(verbeteren vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven, regionale afstemming beleid op de domeinen *wonen*, mobiliteit, economie en duurzaamheid);
- Gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal
(versterken economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio, werkvelden *ruimtelijke structuur*, economie, technologie en innovatie, milieu, natuur en landschap, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling vaststelling beleidsindicatoren door gemeenten in programma's en programmaverantwoording' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld. Deze indicatoren zijn (doorlopend) genummerd en worden verdeeld over de programma's. Het cijfer tussen haakjes achter de omschrijving verwijst hiernaar.

Nr.	Omschrijving	Bron	2016	2017	2018	2019
		*)	Waarde	Waarde	Waarde	Waarde
1	Gemiddelde woz-waarde (35): x € 1.000	1	€ 261	€ 267	€ 277	-
2	Nieuw gebouwde woningen (36): Aantal per 1.000 woningen	2	N/b	N/b	N/b	-
3	Demografische druk (37): %	1	83,9%	84,3%	86,0%	-

Nr.	Omschrijving	Bron	2016	2017	2018	2019
4	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (38): x € 1	3	€ 751	€ 774	€ 792	-
5	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (39): x € 1	3	€ 798	€ 825	€ 829	-

*) wettelijke bronhouder

1 CBS

2 Basisregistratie adressen en gebouwen

3 COELO

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal lasten	157	287	543	543	543	543
Totaal baten	-305	-164	-164	-164	-114	-114
Saldo baten en lasten	-148	123	379	379	429	429
Toevoegingen aan reserves	136	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-250	-64	-13	-13	-13	-13
Geraamd resultaat	-262	59	367	367	417	417

2.1.2. Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen

Wettelijk kader

Artikel 8, lid 1 letter b jo. artikel 8, lid 5 BBV.

Algemeen

In de begroting worden specifieke en algemene dekkingsmiddelen onderscheiden.

Specifieke dekkingsmiddelen

Specifieke dekkingsmiddelen hangen samen met concrete beleidsvelden. Deze zijn opgenomen in de baten bij de desbetreffende programma's. Voorbeelden van specifieke dekkingsmiddelen zijn bepaalde inkomsten van het rijk (bijvoorbeeld een rijksbijdrage in verband met uitvoering van de Wet werk en bijstand), de inkomsten voor concrete gemeentelijke diensten (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing voor het ophalen van afval of leges voor het in behandeling nemen van verzoeken tot het verstrekken van vergunningen of het afgeven van reisdocumenten).

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn vrij aanwendbaar. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma(-doel) gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen een financiële dekking van de mogelijk nadelige saldi van de programma's omdat daar veelal de kosten zijn geraamd.

Algemene dekkingsmiddelen

Voor 2019 bedragen de algemene dekkingsmiddelen, (afgerond) € 11,3 miljoen.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Bedragen x € 1.000
Algemene uitkeringen (incl. DU/IU)	9.135
Belastingen:	
- Onroerende zaakbelastingen	1.572
- Toeristenbelasting *)	77
- Hondenbelasting *)	42
- Forensenbelasting	27
Dividend	399
Saldo van de financieringsfunctie (rentebaten -/- rentelasten)	8
Overige algemene dekkingsmiddelen	0
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	11.260

*) Wettelijk gezien worden toeristenbelasting en hondenbelasting toegerekend aan de algemene dekkingsmiddelen en zijn hiermee formeel vrij besteedbaar. In Mook en Middelaar worden deze opbrengsten echter wel ingezet om (mede) de kosten te dekken van toerisme en van hondenaangelegenheden (zoals de aanleg en het onderhoud van hondenuitlaatplaatsen).

Algemene uitkeringen

De algemene uitkeringen betreffen uitkeringen uit het gemeentefonds, inclusief Integratie- en decentralisatie-uitkeringen. Vanaf 2019 wordt de integratie-uitkering Sociaal Domein grotendeels overgeheveld naar de Algemene Uitkering. Het bedrag aan algemene uitkeringen is gebaseerd op de septembercirculaire 2018, waarbij de aantallen worden gebaseerd op de werkelijke aantallen op het moment van opstellen van de begroting, met uitzondering van het aantal inwoners. Deze wordt geprognosticeerd. Meerjarig wordt geen rekening gehouden met een mogelijke ruimte onder het BCF-plafond. Een eventuele ruimte wordt toegevoegd aan het gemeentefonds. Een tekort boven het plafond wordt onttrokken aan het gemeentefonds.

2.1.3. Overzicht van de kosten van overhead

Wettelijk kader

Artikel 8, lid 1, letter c BBV

Kosten van overhead

Om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en om hierover ook meer zeggenschap te geven, is in het BBV voorgeschreven dat in het programmaplan een apart overzicht opgenomen moet worden van de kosten van de overhead. Overhead betreft alle kosten die niet direct toegewezen kunnen worden aan een programma. In de praktijk wordt overhead meestal aangeduid met pijofach (of een variant hierop). Deze letters staan voor Personeel, Informatisering (ICT)/Inkoop, Juridische zaken, Organisatie, Financiën/Facilitaire zaken, Automatisering (ICT), Communicatie en Huisvesting.

De kosten die betrekking hebben op het primaire proces, zoals salariskosten, moeten worden opgenomen in lasten bij de diverse programma's. Salariskosten die niet direct toewijsbaar zijn aan programma's, zoals kosten van het MT, financiën en juridische zaken, blijven staan op overhead.

In onderstaande tabel vindt u de kosten van de overhead voor 2019.

Overhead	Bedrag x € 1.000
Personeel en Organisatie (excl. direct verantwoord bij programma's)	2.680
Huisvesting en Facilitaire zaken	243
ICT	627
Financiën, Juridische zaken en Communicatie	121
Huisvesting buitendienst (werf)	519
Totaal	4.189

2.1.4. Bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting

Wettelijk kader

Artikel 8, lid 1 letter d BBV.

Algemeen

Vennootschapsbelasting (Vpb) is verschuldigd over fiscale winsten van ondernemersactiviteiten. Omdat de resultaten op fiscaal belaste activiteiten onderling worden verrekend en aangifte zal worden gedaan over het totale (gesaldeerde) resultaat, moet de Vpb-heffing worden begroot en verantwoord als een centrale post in de begroting (en in de jaarrekening).

De raming van het te betalen bedrag aan Vpb wordt als last geboekt. Het gaat om het geraamde bedrag van de aanslag Vpb voor het betreffende begrotingsjaar. Dit bedrag is verschuldigd vanwege een eventuele fiscale winst die per saldo verwacht wordt op ondernemingsactiviteiten in het betreffende begrotingsjaar na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren. Ook in de jaarrekening zal het veelal nog gaan om een raming van het bedrag van de aanslag, omdat de definitieve aanslag dan nog niet is ontvangen.

Vennootschapsbelasting voorgaande jaren

Voor het eerste Vpb-plichtige jaar (2016) is onderzocht of en zo ja in welke mate er sprake is van Vpb-plichtige ondernemersactiviteiten. De conclusie was dat de gemeente Mook en Middelaar op dat moment geen Vpb-plichtige activiteiten had, dan wel dat er voor Vpb-plichtige activiteiten geen Vpb was verschuldigd omdat er geen fiscale winst werd gemaakt. In 2018 is dan ook over 2016 een nihil-aangifte ingediend. Eind 2018 / begin 2019 wordt de aangifte over 2017 ingediend. Dit zal naar verwachting ook een nihil-aangifte zijn.

Vennootschapsbelasting begrotingsjaar 2019

Voor 2019 hanteren wij dezelfde fiscale uitgangspunten als in de voorgaande jaren. Wij voorzien momenteel ook geen fiscale winsten over 2019. Het geraamde bedrag voor de heffing voor de Vennootschapsbelasting over 2019 bedraagt, evenals de voorgaande jaren, dan ook nihil (€ 0).

2.1.5. Bedrag voor onvoorzien

Wettelijk kader

Artikel 8, lid 1 letter e jo. artikel 8, lid 6 BBV.

Onvoorzien

Naast de algemene dekkingsmiddelen van € 11,5 miljoen, hanteren wij vanaf begrotingsjaar 2016 een (relatief klein) bedrag van € 5k voor onvoorzien voor alle programma's samen. Dit bedraagt ongeveer 0,03% van de totale lasten.

Incidenteel

Naast een structureel budget van € 5k, wordt met ingang van 2019 een post 'Incidenteel budget' ingevoerd. Eventuele incidentele voordelen worden toegevoegd aan dit budget om hiermee incidentele nadelen te kunnen dekken. Dit voorkomt het onnodig aanwenden van de VBR. Daarnaast kan sneller ingespeeld worden op dekking voor projectmatige kosten.

Paragrafen

Wettelijk kader

Artikel 7, lid 2, letter b BBV.

Artikel 9 BBV.

Toelichting

De paragrafen bevatten beleidsinformatie die niet specifiek aan een programma is gekoppeld, maar aan een beleidsonderdeel. Elk beleidsonderdeel kan van toepassing zijn over meerdere programma's heen. Een paragraaf bevat feitelijk per onderdeel een dwarsdoorsnede van de begroting. De volgende paragrafen zijn wettelijk verplicht:

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- Grondbeleid.

Naast deze zeven verplichte paragrafen zijn er twee aanvullende paragrafen opgenomen in deze begroting, te weten 'Informatieveiligheid' (n.a.v. VNG-resolutie) en 'Verduurzamen' (n.a.v. amendement).

2.1.6. Paragraaf Lokale heffingen

Wettelijk kader

Artikel 10 BBV.

Algemeen

De paragraaf 'Lokale heffingen' heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is gebonden (en dus gerelateerd aan uitgaven), als op die waarvan de besteding ongebonden is (vrij aanwendbaar). Door in één paragraaf aandacht te besteden aan het beleid met betrekking tot de belastingheffing, wordt u, als raad, in staat gesteld te sturen op de hoofdlijnen van het beleid. Het vaststellen van de diverse belastingtarieven gebeurt niet met het vaststellen van de begroting, maar met het vaststellen van de desbetreffende belastingverordeningen in de openbare raadsvergadering van 13 december 2018.

Geraamde opbrengsten

In onderstaande tabel worden de opbrengsten van de lokale heffingen weergegeven. Deze opbrengsten zijn gebaseerd op een inflatiecorrectie van de belastingtarieven met 2,55%. Het bedrag aan belastingopbrengsten wordt pas bijgesteld als de geraamde opbrengsten in een voorgaand jaar volledig zijn/worden gerealiseerd.

Opbrengsten belastingen Bedragen x € 1.000	B2018	B2019
<u>Niet-bestedingsgebonden lokale heffingen</u>		
Onroerende zaakbelastingen:		
Ozb eigenaren woningen	1.231	1.231
Ozb eigenaren niet-woningen	201	201
Ozb gebruikers niet-woningen	140	140
Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten (n.v.t.)	0	0
Forensenbelasting	27	27
Toeristenbelasting (land en water) *)	76	77
Parkeerbelasting (n.v.t.)	0	0
Hondenbelasting *)	42	42
Reclamebelasting (n.v.t.)	0	0
Precariobelasting (n.v.t.)	0	0
Totaal niet-bestedingsgebonden	1.717	1.718
<u>Bestedingsgebonden lokale heffingen</u>		
Baatbelastingen (t/m 2023)	17	17
Rioolheffing woningen en niet-woningen	881	881
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	748	763
Totaal bestedingsgebonden	1.646	1.661
Totaal lokale heffingen	3.363	3.379
Kwijtscheldingen	13	13
Totale netto-opbrengst	3.350	3.366

*) Ofschoon toeristenbelasting en hondenbelasting wettelijk gezien niet-bestedingsgebonden heffingen zijn, worden deze opbrengsten in Mook en Middelaar wel gelabeld voor de bestrijding van kosten daarvan.

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Mede overeenkomstig de Kaderbrief 2019 zijn in deze Programmabegroting 2019 de volgende beleidsmatige uitgangspunten gehanteerd:

- a) Er wordt in 2019 een inflatiecorrectie toegepast van 2,55% (op basis van 75% prijsstijging BBP en 25% loonstijging overheidsconsumptie) op de algemene heffingen en de tarieven onroerende zaakbelastingen (ozb). De ozb wordt geheven op basis van de woz-waarde. Jaarlijks vindt hertaxatie plaats. De daaruit voortvloeiende waardestijging of waardedaling wordt verdisconteerd in het definitieve tarief. In de begroting wordt nog rekening gehouden met een gelijke woz-waarde. De definitieve waardeontwikkeling zal betrokken worden bij de vaststelling van de belastingtarieven voor 2019 in de raadsvergadering van 13 december 2018.
- b) Meerjarig wordt standaard de 0-lijn gehanteerd. Begrotingsjaar 2020 wordt pas in de begroting van 2020 geïndexeerd op basis van het dan bekende inflatiepercentage;
- c) Het tarief voor rioolheffing is gebaseerd op het vGRP en is maximaal kostendekkend. De opbrengst is bestemd voor onderhoud en vervanging van de bestaande riolering;
- d) De afvalstoffenheffing wordt geheven ter dekking van de kosten voor het inzamelen van huishoudelijk afval. Ook de afvalstoffenheffing is maximaal kostendekkend;
- e) De tarieven voor landtoeristenbelasting en watertoeristenbelasting worden verhoogd met 2,55%;
- f) De gemeentelijke leges worden berekend voor de door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. De leges worden geïndexeerd met 2,55%;
- g) De heffing en invorderingsactiviteiten van de belastingen zijn, met uitzondering van leges, uitbesteed aan de gemeente Nijmegen;
- h) De heffing en invorderingsactiviteiten van de leges worden uitgevoerd door de gemeente Mook en Middelaar.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

De mogelijkheid tot belastingheffing is verankerd in de Gemeentewet (Gw). Hieronder vindt u een opsomming van alle belastingen die geheven mogen worden. Als Mook en Middelaar een belasting niet heft, is dit aangegeven bij de desbetreffende belasting. De gemeenteraad bepaalt of een belasting wel of niet geheven wordt. Van belastingen die geheven worden, wordt in december 2018 een belastingverordening vastgesteld ten behoeve van begrotingsjaar 2019.

Onroerende-zaakbelastingen (art. 220 Gw)

De onroerende zaakbelastingen zijn de belangrijkste belastingen die de gemeente aan haar burgers oplegt. Wanneer iemand een woning, gebouw of perceel grond huurt of in bezit heeft, binnen de gemeentegrenzen, dan wordt onroerende zaakbelasting (ozb) geheven.

Er zijn drie onroerende zaakbelastingen:

1. ozb eigenaren woningen;
2. ozb eigenaren niet-woningen;
3. ozb gebruikers niet-woningen.

Macronorm

Er geldt geen drempel of tariefplafond voor de ozb per gemeente. Wel is er een landelijke macronorm. Voor 2019 bedraagt de macronorm 4,0%. De gehanteerde inflatiecorrectie van 2,55% past binnen deze macronorm. Het kabinet is al enkele jaren voornemens om de macronorm af te schaffen en te komen tot een woonlastennorm. Die norm betreft de ozb, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Tot op dit moment is deze woonlastennorm nog niet ingevoerd.

Inflatiecorrectie/tarief

Voor 2019 wordt een inflatiecorrectie toegepast van 2,55%. Bij een gelijkblijvende woz-waarde stijgen de tarieven dus met 2,55% (om zodoende 2,55% meer opbrengst te genereren, als compensatie van extra lasten in verband met de inflatie).

Een eventuele waarde-ontwikkeling beïnvloedt het tarief. Bij een waarde-toename zal het tarief evenredig dalen en bij een waardedaling zal het tarief evenredig stijgen. Op basis daarvan zal dit, behoudens inflatiecorrectie en autonome mutaties, de lastendruk en de totaalopbrengst niet beïnvloeden.

De grondslag voor de ozb is de woz-waarde.

De Waarderingskamer ziet erop toe dat de uitvoering van de Wet woz juist wordt uitgevoerd. De meest actuele waardegegevens als gevolg van de hertaxatie zullen worden verwerkt in de definitieve ozb-tarieven. Deze hebben effect op het tarief, echter niet op de opbrengst.

Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten (221 Gw)

Deze belasting kan geheven worden op roerende woon- en bedrijfsruimten (zoals woonboten). De gemeente Mook en Middelaar heft deze belasting niet.

Baatbelasting (art. 222 Gw)

Onder de naam "baatbelasting Korendal" wordt bij onroerende zaken in het Korendal, die gebaat zijn bij de van gemeentewege aanlegde riolering in het Korendal, een directe belasting geheven ter verkrijging van een billijke bijdrage in de ten laste van de gemeente gebleven kosten van aanleg van deze riolering. De belasting wordt geheven gedurende de belastingjaren 1994 t/m 2023. De belastingverordening hoeft niet jaarlijks herzien te worden, omdat deze in april 1993 is vastgesteld en nadien niet meer wijzigt. Gebate onroerende zaken blijven gebaat tot en met het einde van de looptijd van de baatbelasting t/m 2023. Momenteel wordt jaarlijks € 17k aan baatbelasting geïnd.

Forensenbelasting (art. 223 Gw)

De forensenbelasting wordt geheven van niet-inwoners die in een (tweede) woning gedurende het belastingjaar meer dan negentig malen nachtverblijf houden of er op meer dan negentig dagen van dat jaar voor zichzelf of voor hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. Als heffingsgrondslag voor deze belasting wordt de woz-waarde gehanteerd zoals die voor het belastingjaar wordt vastgesteld.

Land- en watertoeristenbelasting (art. 224 Gw)

Naast de ozb heft onze gemeente als vrij aanwendbare belasting de toeristenbelasting. De baten worden gebruikt voor dekking van kosten op het gebied van recreatie en toerisme. De tarieven voor 2019 worden voorsnog met 2,55% geïndexeerd, zijnde de inflatiecorrectie. Bij de geamendeerde vaststelling van de programmabegroting 2016 heeft uw raad het college verzocht om onderzoek te doen naar de mogelijkheden van verhoging van de toeristenbelasting. Momenteel (eind 2018) loopt een onderzoek naar de onderbouwing van de forfaitaire aannames. Daarnaast wordt bekeken in hoeverre het mogelijk dan wel wenselijk is om het tarief te verhogen of een tariefdifferentiatie toe te passen (bijvoorbeeld tussen staanplaatsen en overige accommodaties). Bij de herziening van de belastingverordening 2019, die ter besluitvorming wordt aangeboden voor de raadsvergadering van 13 december 2018, wordt de uitkomst van het onderzoek en de tariefstelling meegenomen in het voorstel.

Parkeerbelasting (art. 225 Gw)

Er zijn twee soorten parkeerbelastingen. Een belasting voor het daadwerkelijk betaald parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen en een belasting voor een vergunning om te parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen. Voor het parkeren op een zogenaamde 'gehandicaptenparkeerplaats' is ook een vergunning nodig. Hiervoor wordt echter geen parkeerbelasting geheven maar is leges verschuldigd. De gemeente Mook en Middelaar heft geen parkeerbelasting, maar hanteert 'blauwe zones' voor parkeerregulering waarbij op bepaalde plaatsen een beperkte tijd geparkeerd mag worden.

Hondenbelasting (art. 226 Gw)

De gemeente Mook en Middelaar heft hondenbelasting. De opbrengst van de hondenbelasting valt formeel onder de algemene dekkingsmiddelen. Dit betekent dat de hondenbelasting de inkomsten van de gemeente verhoogt. In Mook en Middelaar worden hier echter ook de kosten mee gedekt voor het voorkomen dan wel beperken van overlast door hondenpoep, zoals het aanleggen en onderhouden van hondenuitlaatplaatsen. De tarieven worden jaarlijks geïndexeerd met een inflatiepercentage (beleidsuitgangspunt). Voor 2019 is dit 2,55%. De hoogte van het uiteindelijke tarief is mede afhankelijk van de geraamde opbrengst en het (geraamde) aantal honden. Voor kennelhouders geldt een afzonderlijk tarief.

Reclamebelasting (art. 227 Gw)

De reclamebelasting kent in eerste instantie een regulerend karakter. Door openbare aankondigingen die zichtbaar zijn vanaf de openbare weg te belasten, kan een gemeente het gebruik van reclame reguleren. De opbrengst valt wettelijk onder de algemene dekkingsmiddelen. Met de opbrengst kan echter ook een ondernemersfonds worden gevoed waarbij verbeteringen in bijvoorbeeld een winkelgebied of op een bedrijventerrein worden gefinancierd.

De gemeente Mook en Middelaar heft geen reclamebelasting.

2.1. Beleidsbegroting

Precariobelasting (art. 228 Gw)

Gemeenten heffen precariobelasting als vergoeding voor het gebruik van openbare grond. De precariobelasting wordt specifiek geheven voor het plaatsen van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De opbrengst valt toe aan de algemene dekkingsmiddelen.

Precariobelasting op nutsbedrijven is landelijk afgeschaft met een overgangsregeling tot 2022. Precariobelasting voor terrassen en dergelijke blijft wel bestaan.

De gemeente Mook en Middelaar heft geen precariobelasting.

Rioolheffing (art. 228a Gw)

Rioolheffing wordt geheven op basis van het door de Raad vastgestelde verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP). In dit vGRP zijn de vervangingsinvesteringen opgenomen van het gemeentelijk rioleringsstelsel en de exploitatiekosten voor de aankomende jaren. Het systeem van rioolheffing is een gesloten systeem, waarbij de kosten en de baten aan elkaar gelijk zijn. De compensabele btw mag op grond van artikel 228a lid 3 Gw worden toegerekend aan de kosten. De definitieve tarieven voor 2019 en de onderliggende onderbouwing daarvan worden ter vaststelling aan u voorgelegd in de raadsvergadering van december 2018.

Uitgangspunten tariefstelling

De opbrengst van de rioolheffing mag maximaal gelijk zijn aan de kosten van de riolering. Onder de kosten wordt ook verstaan de compensabele btw conform art. 228a, lid 3 Gw.

Bedragen x € 1.000

Kosten taakveld(en)	626
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-3
Netto kosten taakveld	623
Toe te rekenen kosten	623
Overhead	175
Compensabele BTW	99
Totale kosten	897
Opbrengst heffingen	897
Dekkingspercentage	100%

Afvalstoffenheffing (art. 219 Gw jo. 15.33 Wet Milieubeheer) / Reinigingsrecht bedrijven (art. 229 Gw)

In Mook en Middelaar wordt de afvalstoffenheffing berekend op basis van aangeboden gewicht. Als doelstelling geldt: 'Naarmate het afvalgedrag van de burger meer milieuvriendelijk is, wordt dat beloond door lagere kosten voor de burger'. Naast het variabele tarief voor GFT (groente- fruit- en tuinafval) en restafval wordt er ook een vastrecht geheven voor de vaste kosten. Hierbij worden de vaste kosten omgeslagen naar het aantal belastingplichtige percelen (huishoudens). Het ophalen van particulier afval is een wettelijke verplichting. Het systeem van afvalstoffenheffing is een gesloten systeem waarbij de kosten en de baten aan elkaar gelijk zijn. De definitieve tarieven voor 2019 en de onderliggende onderbouwing daarvan worden ter vaststelling aan u voorgelegd in de raadsvergadering van 13 december 2018.

Uitgangspunten tariefstelling

De opbrengst van de afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht mag maximaal gelijk zijn aan de kosten van afvalinzameling en -verwerking (inclusief milieustraat). Onder de kosten wordt ook verstaan de compensabele btw conform art. 229b, lid 2, letter b Gw.

Bedragen x € 1.000

Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	567
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-96
Netto kosten taakveld	471
Toe te rekenen kosten	471
Overhead	179
Compensabele BTW	113
Totale kosten	763
Opbrengst heffingen	763
Dekkingspercentage	100%

Leges (art. 229 Gw)

Leges zijn verschuldigd voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een te leveren dienst, bijvoorbeeld het verstrekken van een omgevingsvergunning. Je betaalt niet voor de vergunning zelf, want het is ook mogelijk dat iemand geen vergunning krijgt, terwijl er wel uren zijn gemaakt om dit uit te zoeken. Leges worden jaarlijks met een inflatiepercentage gecorrigeerd (beleidsuitgangspunt).

Kostendekkendheid

Overeenkomstig het beleid worden de legestarieven 2019 verhoogd met 2,55% wegens inflatiecorrectie. De opbrengst mag maximaal kostendekkend zijn. Wettelijke tarieven zijn hierop een uitzondering. In 2012 is een onderzoek gehouden naar de hoogte van de leges. Naar aanleiding van dit onderzoek zijn voor de jaren 2013 t/m 2016 de tarieven onder titel III ('Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn') extra verhoogd in vier tranches van 10%. In 2019 zal een nieuw onderzoek plaatsvinden naar de kostendekkendheid van de gemeentelijke leges.

Uitgangspunten tariefstelling

De opbrengst van de secretarieleges mag maximaal gelijk zijn aan de kosten van behandeling van de aanvragen. Onder de kosten wordt ook verstaan de compensabele btw conform art. 229b, lid 2, letter b Gw.

Aanduiding van de lokale belastingdruk

Bij dit onderdeel van de lokale belastingdruk worden de voorlopige tarieven weergegeven, de voorlopige belastingdruk voor 2018 en de belastingdruk van buurgemeenten (over 2017) op basis van een jaarlijks onderzoek door COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden).

Overzicht van tarieven

In onderstaande tabel zijn de voorlopige tarieven weergegeven op basis van een inflatiecorrectie van 2,55% of op basis van het vGRP.

2.1. Beleidsbegroting

Voorlopige tarieven 2019		2019	2018
Algemene inflatiecorrectie		2,55%	1,65%
Afvalstoffenheffing	vastrech per halfjaar	73,62	73,92
	bedrag per kilo restafval	0,23	0,21
	bedrag per kilo GFT	0,08	0,07
Rioolheffing	per perceel	234,73	234,73
OZB: tarief woningen eigenarenbelasting		0,1361%	0,1327%
OZB: tarief niet-woningen eigenarenbelasting		0,2200%	0,2145%
OZB: tarief niet-woningen gebruikersbelasting		0,1759%	0,1715%
Toeristenbelasting	p.p.p.n.	1,05	1,03
Hondenbelasting:			
1e hond		54,72	53,40
Extra honden per hond		78,72	76,80
Kenneltarief		381,72	372,24
Forensenbelasting:			
Klasse I (van € 0 tot € 50.000)	100%	140,00	138,00
Klasse II (van € 50.000 tot € 150.000)	max. 200%	265,00	259,00
Klasse III (van € 150.000 tot € 250.000)	max. 400%	530,00	518,00
Klasse IV (van € 250.000 tot € 350.000)	max. 600%	800,00	780,00
Klasse V (van € 350.000 tot € 450.000)	max. 800%	1.060,00	1.040,00
Klasse VI (vanaf € 450.000)	max. 1.000%	1.330,00	1.300,00

De definitieve tarieven voor 2019 worden door uw raad vastgesteld middels het vaststellen van de belastingverordeningen, die aangeboden worden voor de raadsvergadering van 13 december 2018. Hierbij worden de laatste ontwikkelingen meegenomen, zoals de waardemutatie van de onroerende zaken.

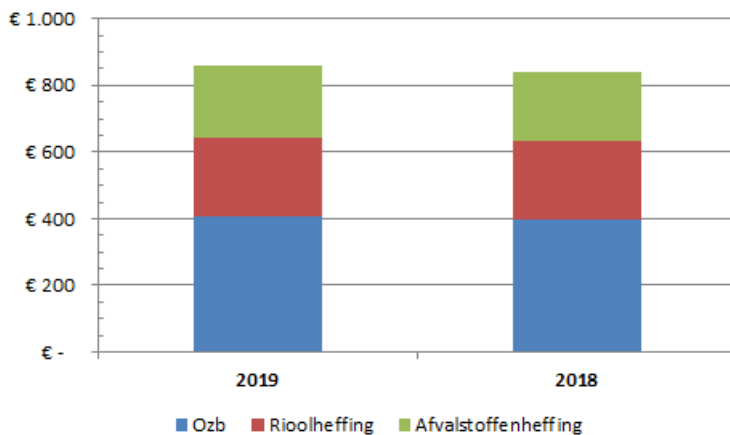
Belastingdruk Mook en Middelaar

Op basis van de voorlopige tarieven 2019 is de voorlopige lastendruk berekend. In onderstaande grafiek staat de lokale lastendruk per huishouding, waarbij als uitgangspunt is genomen:

- een gemiddelde van 144 kg GFT en 244 kg restafval per huishouden per jaar (totaal 388 kg, in 2018 406 kg).
- Huurders : betalen uitsluitend afvalstoffenheffing;
- Woningeigenaren : betalen afvalstoffenheffing, ozb en rioolheffing.

Lastendruk		2019	2018
Huurder:			
Afvalstoffenheffing		215	210
Eigenaar / gebruiker:			
Ozb + afvalstoffenheffing + rioolheffing:			
- bij een woningwaarde van € 200k		722	710
- bij een woningwaarde van € 300k		858	842
- bij een woningwaarde van € 500k		1.130	1.108

Belastingdruk bij een woningwaarde van € 300k.

C. Belastingdruk andere gemeenten

COELO onderzoekt jaarlijks de woonlasten per huishouden. Naast de drie belastingen ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing houdt Coelo ook rekening met een eventuele heffingskorting. In onderstaande tabel zijn van een aantal buurgemeenten de woonlasten gemeente weergegeven. Omdat de woonlasten over het komende jaar 2019 nog niet altijd bekend zijn, worden de woonlasten van het huidige jaar 2018 vermeld.

Lastendruk 2018	Mook en Midde- laar	Gennep	Heumen	Cuijk	Land. gemidd.
Eigenaar-bewoner					
Eenpersoonshuishouden	792	639	773	563	654
Meerpersoonshuishouden	829	696	831	573	721
Rangnummer *)	319e	119e	321e	12e	
Huurder					
Eenpersoonshuishouden	185	192	121	209	280
Meerpersoonshuishouden	223	249	180	218	358
Rangnummer	47e	74e	10e	44e	

*) rangnr. 1 is goedkoopste gemeente

Bron: Coelo (www.coelo.nl)

Kwijtscheldingsbeleid

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven belasting. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor afvalstoffenheffing. De gemeente Mook en Middelaar hanteert een 100% kwijtscheldingsnorm. Voor alle andere belastingen kan op grond van de (huidige) belastingverordeningen geen kwijtschelding worden aangevraagd.

2.1.7. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wettelijk kader

Artikel 11 BBV.

Algemeen

Deze paragraaf geeft inzicht in het vermogen van de gemeente Mook en Middelaar om substantiële niet-begrote kosten te dekken die onverwachts kunnen optreden. Tevens wordt inzicht gegeven in de risico's die per medio september 2018 bekend en van (materieel) belang zijn voor de financiële positie.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is de hoeveelheid aan middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en waarvoor ook geen verzekering of iets dergelijks is afgesloten. Hieronder is in tabelvorm de weerstandscapaciteit vermeld. Vervolgens worden alle afzonderlijke onderdelen toegelicht.

Weerstandscapaciteit	Bedragen x € 1.000
Exploitatie:	
Onvoorziene uitgaven	5
Totaal weerstandscapaciteit exploitatie	5
Vermogen:	
- Vrij Besteedbare Reserve	n.v.t.
- Algemene reserve	2.000
- Voorzieningen	n.v.t.
- Stille reserves	n.v.t.
Totaal weerstandscapaciteit vermogen	2.000
Totale weerstandscapaciteit	2.005

Onvoorzien

In de begroting is een structureel bedrag opgenomen van € 5k (conform de Financiële verordening Mook en Middelaar 2019) om eventuele incidentele onvoorziene uitgaven op te kunnen vangen.

Vrij Besteedbare Reserve

De Vrij Besteedbare Reserve (VBR) is wettelijk gezien een algemene reserve. Een deel van deze reserve is 'geblokkeerd' voor het opvangen van risico's (zijnde de Algemene reserve). Het restant is vrij besteedbaar (zijnde de VBR). De VBR wordt veelal ingezet voor dekking van incidentele kosten. De VBR wordt niet meegenomen in de telling van de weerstandscapaciteit.

Algemene reserve

Deze reserve is niet vrij besteedbaar maar 'geblokkeerd'. De Algemene reserve wordt enkel en alleen gebruikt voor het opvangen van onvoorziene risico's (voor zover de kosten van een zich voorgedaan risico niet op een andere wijze gedekt kunnen worden). Uitgangspunt is dat, na aanwending van deze reserve, het saldo van € 2 miljoen binnen het tijdsbestek van de meerjarenraming weer op peil gebracht moet worden.

Voorzieningen

Voorzieningen worden onder andere gevormd om aan verplichtingen van derden te kunnen voldoen die van enige omvang zijn en die het gevolg kunnen zijn van gedane investeringen. Zo is er bijvoorbeeld een voorziening voor het groot onderhoud van wegen. Omdat een voorziening altijd onderbouwd moet zijn met een verplichting, worden de voorzieningen niet meegenomen in de telling van de weerstandscapaciteit.

Stille reserves

Er is sprake van een 'stille reserve' als de waarde van bezittingen (vast activa) in het economisch verkeer hoger is dan de boekwaarde in de financiële administratie. Dit betreft bijvoorbeeld enkele pachtgronden of aandelen. Dergelijke activa kunnen veelal niet op korte termijn te gelde worden gemaakt, bijvoorbeeld als gevolg van overeenkomsten. Daarom worden ook stille reserves niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit.

Inventarisatie van de risico's

Risico's

Tegenover de weerstandscapaciteit staan risico's, die niet (geheel) gedekt zijn en van substantieel belang (kunnen) zijn. Het risico overzicht is voor de Programmabegroting 2019 ge-update. Er worden alleen risico's vermeld met een substantiële omvang (berekende omvang $\geq$ € 50k), risico's zijn per definitie incidenteel, risico's komen niet ten laste van het rekeningresultaat, maar worden gecompenseerd door de Algemene reserve en voor risico's zijn geen voorzieningen getroffen. De waarschijnlijkheid dat een risico zich voordoet wordt onderverdeeld in Zeer laag (10%), Laag (25%), Midden (50%), Hoog (75%) en Zeer hoog (90%). Reeds bestaande risico's zijn geherrubriceerd naar de laatste inzichten. Maatregelen kunnen zijn: Accepteren, Overdragen (bijv. verzekeren), Preventief, Reductie (bedrag of risico verkleinen).

Nr	Categorie	Toelichting risico			Toelichting maatregel	
STR/INC	Soort maatregel	Kwanti- ficering risico	Risico- inschatting	Kans%	Berekende omvang risico	

1	Verbonden partijen	MGR Uitgangspunt is dat de MGR zelf geen weerstandsvermogen opbouwt, maar dat deelnemende gemeenten hiermee rekening houden. Rekening gehouden moet worden met een berekend bedrag van € 13k. Op van een kans van 50% bedraagt de kwantificering € 26k. BNG Zie bij nr. 4 Dividend (BNG) Enexis Zie bij nr. 5 Dividend (Enexis)	MGR Het ingeschatte weerstandsvermogen van de MGR wordt 'doorgeschoven' naar de deelnemende gemeenten.			
INC	Accepteren	€ 100k	Midden	50%	€ 50k	

2	Archief	Archief / Informatiebeheer Het te bewaren (papier) archief is op huurbasis ondergebracht bij het Regionaal Archief Nijmegen. De archieffunctie krijgt een nieuwe plaats in de digitale samenleving. Centraal staat wat er nodig is om digitale overheidsinformatie beter duurzaam toegankelijk te houden voor de samenleving en de overheden zelf. Ook raken de doelen en ambities van de archiefsector steeds meer verbonden met die van de I- en ICT-ontwikkelingen. We zijn bijvoorbeeld verplicht aan te sluiten op het e-depot (digitaal te bewaren archieven). Het koppelen van systemen en centraal beheren van informatie is de basis om informatie op een juiste manier te kunnen			Archief / Informatiebeheer De ontwikkelingen worden blijvend gemonitord en daar waar nodig financieel vertaald.	
---	---------	--	--	--	---	--

2.1. Beleidsbegroting

		ontsluiten. Voor onze inwoners komt dit bijvoorbeeld tot uiting in de digitale dienstverlening via de website. De toekomst vraagt dat we ons informatielandschap weloverwogen inrichten mede in relatie tot informatie-beveiliging. Deze ontwikkelingen hebben budgettaire consequenties..			
INC	Accepteren	€ 150k	Zeer hoog	90%	€ 135k

3	Onderwijs	Het Kandinsky-college in Molenhoek is een permanente nevenvestiging onder bestuur van de Scholengroep Nijmegen. De gemeente is op grond van de Wet Voortgezet Onderwijs verantwoordelijk voor (vervangende) nieuwbouw, herstel van constructiefouten, herstel van schade. Voor dit laatste is zij verzekerd.	De risico's worden als 'Midden' bestempeld, temeer daar herstel van schade verzekerd is. Daarnaast dateert de school uit 1984. Het is niet aannemelijk dat er op korte termijn (vervangende) nieuwbouw nodig zal zijn. Door het reserveren van toekomstige kapitaallasten kan het risico gereduceerd worden. Middels de VJN 2018 is door de raad een voorbereidingskrediet van € 25k beschikbaar gesteld ten behoeve van een nader onderzoek naar de huisvesting van het Kandinsky-college.		
INC	Reductie	€ 120k	Midden	50%	€ 60k

4	Dividend	BNG Van de BNG ontvangen wij o.b.v. ons aandelenbezit jaarlijks dividend over het afgelopen jaar. Het beleid van de BNG is om 25% van de nettowinst uit te keren aan de aandeelhouders. De verwachte dividendumkering à € 313k (conform begrotingsbrief provincie) is structureel opgenomen in de begroting, echter het is een risico of het geraamde bedrag aan inkomsten ook daadwerkelijk wordt ontvangen.	Het te ramen bedrag voor de dividendopbrengst van de BNG wordt bepaald op hetgeen de Provincie in haar jaarlijkse begrotingsbrief vermeldt. Als hiervan wordt afgeweken, moet hiervoor een goede verklaring zijn. Het is altijd mogelijk dat (een deel van) de geraamde dividendbaten niet gerealiseerd worden. Dit risico wordt laag ingeschat en acceptabel bevonden.		
STR	Accepteren	€ 313k	Laag	25%	€ 78,25k

5	Dividend	Wij zijn aandeelhouder van Enexis, die de infrastructuur van de energievoorziening in bezit heeft. Daarnaast zijn wij aandeelhouder in enkele kleinere vennootschappen die zijn opgericht bij de verkoop van Essent. In de begroting is rekening gehouden met een dividendopbrengst van € 86k.	Het te ramen bedrag voor de dividendopbrengst van Enexis wordt bepaald op hetgeen de Provincie in haar jaarlijkse begrotingsbrief vermeldt. Als hiervan wordt afgeweken, moet hiervoor een goede verklaring zijn. Het is altijd mogelijk dat (een deel van) de geraamde dividendbaten niet gerealiseerd worden. Dit risico wordt laag ingeschat en acceptabel bevonden.		
STR	Accepteren	€ 86k	Laag	25%	€ 21,5k

6	Haven	Dichtslibben haven mede als gevolg van extreme hoogwaterstanden. Geschatte kosten herstel €125k. De exacte kosten voor het opslaan van het slib worden bepaald door het tijdstip van baggeren en de opslagcapaciteit.	Wij hebben geen invloed op externe factoren, zoals waterstanden, stroomsnelheden en mate van eventueel dichtslibben. Dit risico valt hierdoor onder de categorie 'Accepteren'.		
INC	Accepteren	€ 125k	Midden	50%	€ 62,5k

7	Sociale	Woningbouwcorporaties sluiten voor het	Per 31 december 2017 (laatst		
----------	----------------	--	------------------------------	--	--

	woning- bouw	uitvoeren van hun taak veelal leningen af waarbij de gemeente gevraagd wordt om als achtervang te dienen. Hiermede wordt bereikt dat de geldgever met een lagere rentevergoeding genoegen neemt omdat de gemeente als achtervang een zekere debiteur is. Sinds een aantal jaren is het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) in het leven geroepen, dat de functie van de gemeente overneemt en waardoor de woningbouwcorporaties met slechts één instituut te maken hebben en de zekerheid voor de gemeenten groter is. Bestaande leningen blijven tot aan het einde van de looptijd nog gewoon bij de gemeenten als achtervang-instituut. Door het WSW is de veiligheid nu nog beter geborgd.	vastgestelde jaarstukken) staat er voor de sociale woningbouw een bedrag aan leningen uit van ongeveer € 12,3 miljoen. Wij kwantificeren het risico op 10% van de omvang van de leningen. Het risico dat er daadwerkelijk een beroep gedaan wordt op de gemeente is minimaal.			
INC	Accepteren	€ 1,2 miljoen	Zeer laag	10%	€ 120k	

8	Starters- lening	In de raad van april 2010 is de Verordening starterslening vastgesteld. Hierbij is tevens een fonds in het leven geroepen waarop starters op de woningmarkt een beroep kunnen doen voor het aantrekken van een lening. Deze lening wordt verstrekt onder bepaalde voorwaarden en tot een maximum bedrag tegen gunstige condities. Bij het vaststellen van de Jaarstukken 2014 is door de raad besloten om het plafond van de starterslening te verhogen naar € 130k.	De gemeente dient in dit fonds maximaal € 130.000 te storten. De provincie Limburg stort vervolgens eenzelfde bedrag in het fonds waarna het Rijk het totaalbedrag verdubbelt. De lener dient vervolgens de lening volgens de bepalingen uit de verordening af te lossen aan de kredietverstrekkers. Startersleningen lopen via de SVn.		
STR	Accepteren	€ 130k	Laag	25%	€ 32,5k

9	Borgstelling	De gemeente Mook en Middelaar heeft zich borg gesteld naar de Rabobank ten behoeve van een door de Stichting Sportpark De Maasvallei afgesloten geldlening van € 200k. Een en ander in het kader van de privatisering van sportpark Maasvallei.	De stand per 31 december 2017 van de lening bedraagt € 31k. Door aflossingen door De Maasvallei wordt de kwantificering jaarlijks lager.		
INC	Reductie	€ 31k	Laag	25%	€ 7,75k

10	UPW	Eigen risico UPW à € 130.000. (8,75% van Rijksbudget is eigen risico, daarboven ontvangen we de Vangnetuitkering. Het risico voor 2019 wordt niet heel hoog ingeschat. In 2018 hebben we een overschot. Het budget voor 2019 is nog niet bekend.	Uitgangspunt is 100% kosten t.o.v. de ontvangen bijdragen van het Rijk. Het eigen risico onder de vangnetuitkering wordt geaccepteerd als risico. Jaarlijks wordt de stand van zaken m.b.t. het eigen risico / mogelijke aanvraag voor de vangnetuitkering, voorgelegd aan de raad.		
STR	Accepteren	€ 130k	Midden	50%	€ 65k

Bedragen x € 1.000

Risico	Incidenteel		Structureel	
	Kwantificering	Berekend bedrag	Kwantificering	Berekend bedrag
Zeer laag (10%)	1.200	120	0	0
Laag (25%)	31	8	529	132
Midden (50%)	345	172	130	65
Hoog (75%)	0	0	0	0
Zeer hoog (90%)	150	135	0	0
Totaal	1.726	435	659	197

2.1. Beleidsbegroting

Het totaal van het berekende risicobedrag komt daarmee uit op € 633k.

Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's (weerstandsvermogen).

Bepaling en betekenis weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt gedefinieerd als de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om mogelijke tegenvallers op te vangen zonder dat dit onmiddellijk invloed heeft op het beleid. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente.

Ratio weerstandsvermogen

De ratio, die uit de hiervoor gehanteerde berekening volgt, kan worden gewaardeerd. Wij hanteren de indeling zoals aangegeven door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement.

Beoordelingstabel weerstandsvermogen			
Categorie	Ratio weerstandsvermogen		Betekenis
	vanaf	tot	
A	2,0	∞	Goed / Uitstekend
B	1,4	2,0	Ruim voldoende
C	1,0	1,4	Voldoende
D	0,8	1,0	Matig
E	0,6	0,8	Onvoldoende
F	- ∞	0,6	Ruim onvoldoende

De gemeente Mook en Middelaar wenst minimaal een ratio te hebben in categorie C – voldoende. Dit betreft een ratio tussen de 1,0 en 1,4. Daarnaast wordt als (structurele) bovengrens een ratio van 3,0 gehanteerd. De argumenten hiervoor zijn:

- Een voldoende weerstandsvermogen voorkomt dat incidentele tegenvallende financiële resultaten leiden tot financiële problemen voor de gemeente;
- Een bovengrens voorkomt het onnodig aanhouden van een (te) grote Algemene reserve. Als de ratio drie achtereenvolgende jaren hoger dan 3 is, zal worden voorgesteld om de Algemene Reserve te verlagen. De periode van drie jaar wordt gehanteerd om een 'jojo-effect' te voorkomen;
- Het voorkomen dat onvoorziene omstandigheden grote afwijkingen veroorzaken in de continuïteit van de uit te voeren taken.

Als risico's zich daadwerkelijk voordoen, ondanks de genomen beheersmaatregelen, dan kan een beroep gedaan worden op de weerstandscapaciteit. Uitgangspunt hierbij is dat eerst wordt onderzocht of de gemeente ook andere mogelijkheden heeft om de gevolgen van risico's op te vangen. Denk bijvoorbeeld aan het aanwenden van eventueel onbenutte budgetten, bezuinigingen of bijstellingen van bestaand beleid.

Voor het inzetten en aanvullen/afroten van weerstandscapaciteit wordt vooralsnog uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Zodra in enig jaar - door het optreden van risico's - de ratio minder wordt dan voldoende (score 1) en dit niet binnen de scope van de meerjarenraming kan worden aangevuld tot aan minimaal een score van matig (score tussen 0,8 en 1,0), dan worden ook (bestuurlijke) afwegingen gemaakt voor andere mogelijkheden om de gevolgen van risico's of tegenvallers op te vangen.
- Als het weerstandsvermogen lager is dan voldoende (minder dan ratio 1,0) worden (incidentele) meevallers ingezet om het tekort op te vullen, tenzij bestuurlijk is besloten tot andere maatregelen.

Ratio weerstandsvermogen

De ratio voor het weerstandsvermogen bedraagt € 2.005k (weerstandscapaciteit) / € 633k (risico's) = 3,2. Deze ratio valt in klasse 'A Goed/Uitstekend'. Op basis van een minimale klasse C – Voldoende, kan geconcludeerd worden dat de gemeente Mook en Middelaar op dit moment meer dan voldoende capaciteit heeft om eventuele risico's op te vangen. De ratio komt voor het eerste boven het gestelde

maximum van 3.0. Als de komende twee jaren de ratio boven de 3.0 blijft staan, wordt de Algemene reserve verlaagd.

Kengetallen

Kengetallen:	Verloop van de kengetallen					
	W2017	B2018	B2019	B2020	B2021	B2022
netto schuldquote	-33%	-27%	-37%	-38%	-42%	-46%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-35%	-28%	-37%	-39%	-42%	-46%
solvabiliteitsratio	51%	43%	47%	44%	43%	42%
structurele exploitatieruimte	0%	0%	-5%	-2%	-1%	0%
grondexploitatie (n.v.t.)	0%	0%	0%	0%	0%	0%
belastingcapaciteit	114%	111%	114%	114%	114%	114%

1a Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een negatieve schuldquote betreft feitelijk een overschot. Door de jaarlijkse aflossing van de lening daalt de schuldquote (meer negatief).

1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat er vanaf 2015 geen leningen meer zijn verstrekt (doorgeleend aan woningstichtingen e.d.) is dit kengetal (nagenoeg) gelijk aan kengetal 1a.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft aan in welke mate wij in staat zijn om op de lange termijn aan de financiële verplichtingen te voldoen. Zoals uit de geprognosticeerde balans 2019 valt op te maken, bedraagt het eigen vermogen € 8,2 miljoen en het totaal vermogen € 17,7 miljoen. Dit betekent dat de verhouding eigen vermogen/totaal vermogen 0,47 is. De gangbare (minimum)norm voor deze solvabiliteitsratio ligt tussen de 0,25 en 0,40. Hoe hoger de ratio hoe solvabeler de organisatie is. Met een ratio van 0,47 voldoet de gemeente Mook en Middelaar ruimschoots aan de (minimum)norm.

3. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de jaarrekening en uitgedrukt in een percentage. De gemeente Mook en Middelaar heeft geen actieve grondexploitaties (aankopen, bouw- en woonrijp maken en weer verkopen). Op de balans is geen rubriek 'niet in exploitatie genomen bouwgronden' of 'bouwgronden in exploitatie' (onderhanden werk) opgenomen. Het kengetal bedraagt 0%.

4. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief percentage is een structureel overschot. De eerste jaren is er een zeer beperkt structureel tekort.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit wordt berekend op basis van de woonlasten (ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing) van een belastingplichtige in Mook en Middelaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde van het vorige begrotingsjaar. Hierbij wordt wel een inflatiecorrectie toegepast voor de geraamde belastingdruk over 2019, maar niet over het landelijk gemiddelde van het vorige begrotingsjaar. De woonlasten voor Mook en Middelaar zitten op basis van dit kengetal iets boven het landelijk gemiddelde, waarbij wordt opgemerkt dat de belastingtarieven alleen trendmatig worden verhoogd en het rioolrecht voor de komende jaren volgens het (huidige) vGRP ligt stijgt. Verder mogen de afvalstoffenheffing en rioolrecht maximaal 100% kostendekkend zijn. In de raadsvergadering van 13 december 2018 worden de nieuwe belastingverordeningen voor 2019 ter besluitvorming aan u voorgelegd.

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

De diverse kengetallen zijn onderling redelijk consistent en bevestigen het beeld van een gezonde financiële positie. Mook en Middelaar heeft slechts één uitstaande geldlening van € 1,1 miljoen (per 1 januari 2019), die jaarlijks met zo'n € 182k wordt afgelost. Aan de andere kant is er ongeveer € 7,8 miljoen aanwezig in 's Rijks schatkist. Qua exploitatie is er een nagenoeg een structureel sluitende (meerjaren)begroting die sowieso in het laatste jaar wordt bereikt..

Op basis van de categoriale indeling zit de gemeente Mook en Middelaar overwegend in categorie A en B (minst risicovol dan wel gemiddeld). Qua belastingcapaciteit zit Mook en Middelaar iets boven het landelijk gemiddelde (van vorig jaar) en valt hiermee in categorie C. Voor 2019 is er ook nog geen structureel sluitende begroting, maar dit wordt wel gerealiseerd in de meerjarenraming.

Kengetal	Waarde M&M 2019	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote zonder correctie	-/- 37%	< 90%	90 - 130%	> 130%
Netto schuldquote met correctie)	-/- 37%	< 90%	90 - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	47%	> 50%	20 - 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	-5% *)	positief	neutraal	negatief
Grondexploitatie	0%	< 20%	20-35%	> 35%
Belastingcapaciteit	114%	< 95%	95 - 105%	> 105%

*) In 2022 is de structurele exploitatieruimte € 71k positief (afgerond 0%).

2.1.8. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Wettelijk kader

Artikel 12 BBV.

- **WEGEN (wegenbeheerplan)**

Doel

De gemeente is verantwoordelijk voor de instandhouding en het veilig gebruik van de verhardingen die zij in beheer heeft.

Beleidskader

Op 9 april 2015 heeft u het 'Wegenbeheerplan 2015 tot en met 2019' vastgesteld. Hierin is het planmatig onderhoud voor de wegen weergegeven voor de periode 2015 tot en met 2019. Het Wegenbeheerplan geeft inzicht in de kwaliteit en onderhoudsbehoefte van de gemeentelijke wegen/verhardingen en de financiële middelen die hiervoor nodig zijn. De geoptimaliseerde basisplanning is richtinggevend voor het structurele en planmatige wegonderhoud tot en met 2019.

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau van de wegen is vastgesteld op het niveau minimale onderhoudsnorm, instandhouding.

Financiële consequenties beleidskader (Wegenbeheerplan)

De meerjarenplanning voor het (groot) onderhoud bedraagt op basis van het Wegenbeheerplan voor de jaren 2015 tot en met 2019 op jaarbasis een bedrag van gemiddeld bijna € 210.000 inclusief een post van € 28.000 voor klein onderhoud en een toeslag van 5-12% voor bijkomende werkzaamheden en kosten, zoals kosten voor verkeersomleidingen, voorbereidingskosten en kosten voor toezicht op de werkzaamheden.

Financiële consequenties in de begroting

Om de onderhoudsvoorziening voor het (groot) wegonderhoud op peil te houden wordt er jaarlijks € 200.000 aan toegevoegd (dus €10.000 minder dan het Wegenbeheerplan). Per 31 december 2017 bedraagt het saldo van de voorziening € 268.354 (Jaarstukken 2017). Het verloop van de voorziening tot en met 2022 is als volgt (voor de jaren na het lopende Wegenbeheerplan is een aanname gedaan):

bedragen x € 1.000

Voorziening groot onderhoud wegen				
Jaar	Stand 01-01	Dotatie	Aanwending	Stand 31-12
2018	268	200	104	364
2019	364	200	125	439
2020	439	200	200	439
2021	439	200	200	439
2022	439	200	200	439

Voortgang van het geplande onderhoud

De onderhoudswerkzaamheden worden overeenkomstig de planning van het Wegenbeheerplan uitgevoerd. Werkproces: voorbereiding (onderzoek), aanbesteding en uitvoering. Zo mogelijk wordt het onderhoud aan de wegen gecombineerd met andere ontwikkelingen en/of onderhoudswerkzaamheden (integraal werken).

Om aansluiting te houden met de uitgangspunten van het Wegenbeheerplan wordt er tussentijds een inspectie uitgevoerd van de wegen. Hierbij wordt de kwaliteit geactualiseerd, evenals de onderhoudsbehoefte van de wegen.

Het Wegenbeheerplan moet in 2019 worden herzien.

Omvang achterstallig onderhoud

Op basis van huidig inzicht is er geen sprake van achterstallig onderhoud.

- KUNSTWERKEN (bruggen)**

'Kunstwerken (bruggen)' is geen verplicht onderdeel op grond van artikel 12 BBV, maar is volledigheidshalve toegevoegd.

Doel

De gemeente is verantwoordelijk voor de instandhouding en het veilig gebruik van de verkeersbruggen binnen de gemeente. Het betreft twee bruggen, de brug Witteweg te Plasmolen en de brug Cuijksesteeg in Mook.

Beleidskader

Op 15 september 2016 heeft u het 'Meerjaren onderhoudsplan bruggen' vastgesteld. Het plan voorziet in het structurele / planmatige onderhoud aan de bruggen. Dit voor de korte termijn (planjaar 2017) en voor de langere termijn een doorkijk voor de komende vijftig jaar (planperiode 2018-2067). Onderhoud op basis van instandhouding met de huidige functionaliteit van de bruggen. Met het plan is dit gewaarborgd.

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau van de bruggen is vastgesteld op niveau in stand houden.

Financiële consequenties beleidskader

Voor de werkzaamheden op de korte termijn (2019) is een bedrag nodig van € 486k exclusief btw, deels bekostigd uit de VBR. Dit bedrag, vermeld in de Voorjaarsnota 2017, is hoofdzakelijk voor het onderhoud aan de brug Witteweg. Voor de financiering van de onderhoudswerkzaamheden op de langere termijn (instandhouding) is er een voorziening Groot onderhoud bruggen ingesteld. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening bedraagt € 23.200. Door de jaarlijkse dotatie is de voorziening gedurende een looptijd van 50 jaar nergens negatief.

Financiële consequenties in de begroting

Het verloop van de voorziening is als volgt:

bedragen x € 1.000

Voorziening groot onderhoud kunstwerken (bruggen)				
Jaar	Stand 01-01	Dotatie	Aanwending	Stand 31-12
2018	177	23	0	200
2019	200	23	0	223
2020	223	23	50	196
2021	196	23	0	220
2022	220	23	17	226

Voortgang van het geplande onderhoud

De onderhoudswerkzaamheden worden overeenkomstig de planning van het Meerjaren onderhoudsplan bruggen uitgevoerd.

Omvang achterstallig onderhoud

Door invulling te geven aan het Meerjaren onderhoudsplan bruggen kan achterstallig onderhoud worden voorkomen.

- RIOLERING (gemeentelijke riolering)**

Doel

Invulling geven aan de gemeentelijke watertaken, dit op het gebied van afvalwater, regenwater en grondwater. Meer concreet het in stand houden en verbeteren van de gemeentelijke riolering en voorzieningen voor de opvang en verwerking van het regenwater. Dit alles om te komen tot een goed functionerende waterketen en watersysteem, waaronder het terugdringen van de kans op wateroverlast.

Beleidskader

De invulling van de gemeentelijke watertaken is vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan Mook en Middelaar (GRP), dat op 8 december 2016 door de gemeenteraad is vastgesteld. De planperiode van het GRP bestrijkt de jaren 2017 tot en met 2021. In de huidige GRP's is de vroegere specifieke zorg voor de riolering omgebogen naar de zorg voor het gemeentelijk waterbeheer. Dus niet specifiek het (stedelijk) afvalwater maar ook het regenwater en grondwater. Een verbreding van de taken.

In het GRP is er aandacht voor het onderhoud en het in stand houden van de (water)voorzieningen, het doen van metingen en onderzoek, het terugdringen van de vuiluitworp naar oppervlaktewater en het terugdringen van de kans op wateroverlast ten gevolge van hevige neerslag. De afgelopen jaren zijn hierin al vorderingen gemaakt, wel baart de toenemende extreme neerslag zorgen. In het huidige GRP is hier dan ook aandacht aan besteed. Dit in de vorm van het nemen van maatregelen bij kwetsbare en terugkerende (bekende) probleemlocaties. Zo ook generieke maatregelen om het watersysteem meer robuust te maken tegen de extreme neerslag. Maatregelen in de vorm van het afkoppelen van verhardingen, waarbij ook nadrukkelijk de inwoners worden betrokken en gestimuleerd. Dit laatste in de vorm van voorlichting en advies en ook met de mogelijkheid van een geldelijke bijdrage (dit in samenwerking met het waterschap Limburg). Ook zijn er binnen de huidige planperiode enkele rioolvervangingsprojecten voorzien.

De mogelijkheid voor samenwerking met andere overheden en partijen is een blijvend aandachtspunt. Dit onder andere om de kosten voor de watertaken te verlagen. Hierbij is het streven om de wettelijke watertaken tegen de laagst mogelijke lasten uit te voeren.

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau van de riolering is vastgesteld op niveau instandhouding.

Financiële consequenties beleidskader

De financiële gevolgen van de uitvoering van het GRP komen via de rioolheffing ten laste van de burgers. Het tarief voor de rioolheffing wordt vastgesteld op basis van de financieringssystematiek van het GRP (kostendekkingsberekening) en geldt per aansluiting op de gemeentelijke riool- of zuiveringsvoorziening. Bij de (jaarlijkse) behandeling van het voorstel voor de belastingtarieven wordt het bedrag van de rioolheffing vastgesteld, voor 2018 is dit € 234,73.

Financiële consequenties in de begroting

De dekking van de kosten voor het reguliere (dagelijks) onderhoud vindt plaats middels het reserveren van budgetten in de exploitatie. Voor het groot onderhoud en investeringen wordt een onderhoudsvoorziening gebruikt. Het saldo van de lasten en baten wordt geëgaliseerd. In de eerste jaren is er sprake van een dotatie aan de voorziening, waarna er bedragen worden onttrokken uit de voorziening. Door deze systematiek kan het tarief voor rioolheffing gestabiliseerd worden. Het verloop van de voorziening is als volgt:

bedragen x € 1.000

Voorziening groot onderhoud riolering				
Jaar	Stand 01-01	Dotatie	Aanwending	Stand 31-12
2018	3.681	327	0	4.008
2019	4.008	321	0	4.329
2020	4.329	316	0	4.645
2021	4.645	325	0	4.970
2022	4.970	332	0	5.302

Voortgang van het geplande onderhoud

Het dagelijks onderhoud en de inspanningen en werkzaamheden die voortvloeien uit het GRP worden voorbereid en uitgevoerd. Hierbij is het streven naar synergie en doelmatigheid.

2.1. Beleidsbegroting

Omvang achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

• OPENBARE VERLICHTING

Doel

De gemeente is verantwoordelijk voor de instandhouding van de openbare verlichting binnen de gemeente, dit voor de sociale- en verkeersveiligheid.

Beleidskader

De gemeente is verantwoordelijk voor goede openbare verlichting. Op 10 december 2015 heeft gemeenteraad daarvoor de 'Beleidsnota openbare verlichting 2016-2020' vastgesteld. Met deze beleidsnota is de vervangingsopgave van lichtmasten en armaturen inzichtelijk gemaakt en zijn beleidsdoelstellingen en –uitgangspunten vastgelegd. Een van de voornaamste doelen is het verduurzamen en moderniseren van onze openbare verlichting, door masten en armaturen die ouder zijn dan respectievelijk 40 en 20 jaar te inventariseren, inspecteren en waar nodig te vervangen. Burgers worden in de gelegenheid gesteld tips en aanbevelingen voor de straatverlichting aan te dragen. De vervanging van openbare verlichting wordt per jaar voorbereid, aanbesteed en uitgevoerd. Op grond van de vastgelegde afschrijvingstermijnen (masten 40 en armaturen 20 jaar) hebben we een vervangingsachterstand, die we in de periode tot en met 2020 inhalen.

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau van de openbare verlichting is vastgesteld op niveau goed.

Financiële consequenties beleidskader

De kosten voor de totale vervangingsopgave zijn geraamd op € 484k, wat gemiddeld per jaar neerkomt op € 97k. Bij de berekening is uitgegaan van een 1-op-1 vervanging door een moderne LED-installatie, inclusief arbeid, materiaal, kosten voor Enexis en 5% optimalisatie. Bij optimalisatie kan men denken aan het bijplaatsen van een of meerdere masten in een straat om een wenselijk straatbeeld en verlichtingsniveau te realiseren.

Financiële consequenties in de begroting

Vanaf 1 januari 2017 moeten de investeringen in voorzieningen met maatschappelijk nut, dus ook openbare verlichting, worden geactiveerd en worden afgeschreven.

Er wordt geen voorziening gevormd. Over de investeringen wordt afgeschreven ten laste van de exploitatie.

Voortgang van het geplande onderhoud

Jaarlijks worden de geplande vervangingen uitgevoerd. Hierbij wordt er ook gekeken of zaken kunnen worden gecombineerd, zoals bij de herinrichting van de Middelweg naar een fietsstraat.

Omvang achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud

• PASSANTENHAVEN (Water)

Toegankelijkheid / gebruik scheepvaart

Doel

Mook en Middelaar heeft op het gebied van 'water' enkel de verplichting om de passantenhaven bevaarbaar te houden en het in stand houden van de functionaliteit van de haven, als bouwkundige voorziening.

Beleidskader

Inzicht hebben en houden in de diepgang van en de staat van de passantenhaven als 'bouwwerk'.

Onderhoudsniveau

De metingen van de diepgang in de haven wijzen uit dat de haven bevaarbaar is. Met metingen wordt dit gevolgd.

Financiële consequenties beleidskader

Indien het uitbaggeren van de passantenhaven noodzakelijk is, worden de kosten daarvan geschat op € 150.000. Deze kosten zijn niet in de begroting opgenomen. Het dichtslibben is onder andere afhankelijk van het gebruik van de haven en zandverplaatsingen bij extreme hoogwaterstanden. De exacte kosten worden mede bepaald door het tijdstip waarop het baggeren noodzakelijk is en door de benodigde opslagcapaciteit voor het slib. Deze post is wel opgenomen in bijlage 8.1 Bijlage Risico-inventarisatie.

Financiële consequenties in de begroting

De dekking van de kosten voor het onderhoud vindt plaats middels het reserveren van budgetten in de exploitatie. Er is hiervoor op dit moment geen budget en geen voorziening aanwezig.

Voortgang van het geplande onderhoud

Ten aanzien van het bevaarbaar houden van de haven zijn er voor 2019 geen bijzonderheden te melden en worden er geen acties voorzien.

Bouwkundig

Doel

Het veilig en functioneel houden van de haven.

Beschrijving situatie

De passantenhaven dateert uit de jaren negentig van de vorige eeuw. Gelet op het gebruik en de leeftijd van de haven is het raadzaam om rekening te gaan houden met onderhoud aan de (bouwkundige) voorzieningen in de haven. In het verleden zijn er al diverse ad hoc maatregelen uitgevoerd. Het heeft de voorkeur om hiervoor een onderhoudsplan op te stellen. Gelet op het ontbreken van een dergelijk plan is er ook geen zicht op de benodigde financiële middelen voor de instandhouding, noch voor de korte, noch voor de lange termijn.

Eind 2016 is er een instandhoudingsinspectie van de passantenhaven uitgevoerd. De conclusie van de inspectie is dat de haven in het algemeen in een redelijke tot goede staat van onderhoud verkeert. Om dit te behouden is onderhoud op termijn noodzakelijk. Op basis van de inspectie is de onderhoudsbehoefte voor de eerste 20 jaar uitgewerkt.

Naast het reguliere onderhoud is er ook gekeken naar de vervanging van de 'hoofdonderdelen' van de haven, waaronder de damwand, afmeerpalen en de golfbreker. Gelijk aan de overige elementen in de openbare ruimte is het noodzakelijk om een onderhoudsplan te hebben voor de passantenhaven als gemeentelijk eigendom. Dit voor inzicht in de staat (veiligheid), de onderhoudsbehoefte en financiering ervan.

Het op te stellen onderhoudsplan aan de passantenhaven kan worden gekoppeld aan de integrale visie voor de ontwikkeling van het gebied Maaskade. Het opstellen van het onderhoudsplan kan vooruitlopend op de integrale visie worden opgepakt en onderdeel uitmaken van deze visie, die naar verwachting de komende jaren op het programma zal staan.

- **GROEN (parken, plantsoenen, bomen en sportvelden)**

Doel

Het onderhouden en beheren van het gemeentelijk groen. Dit betreft parken, plantsoenen, bomen en het sportpark de Heikant (Middelaar).

Beleidskader

Het beheer en onderhoud is vastgelegd in het Groenbeheerplan 2016-2019.

2.1. Beleidsbegroting

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau van het openbaar groen is vastgesteld op niveau sober.

Financiële consequenties beleidskader

In de begroting zijn de kosten voor het reguliere beheer en onderhoud van het openbaar groen opgenomen.

Financiële consequenties in de begroting

Het groenonderhoud vindt geheel plaats middels het budgetteren in de exploitatie. Er is hier geen voorziening voor.

Voortgang van het geplande onderhoud

De onderhoudswerkzaamheden worden conform het beheerplan uitgevoerd.

Omvang achterstallig onderhoud

Diverse groenvakken binnen de gemeente vragen om aandacht. De beplanting is 'versleten' of sterk verouderd, wat goed onderhoud bemoeilijkt en waardoor er geen sprake meer is van voldoende ruimtelijke uitstraling en kwaliteit. Voor het bereiken van het gewenste niveau is het noodzakelijk om het 'versleten groen' te vervangen. Eind 2018 is hiervoor een renovatieplan opgesteld, waarin de renovatie van het openbaar groen voor de komende jaren nader wordt uitgewerkt. Daarbij wordt beoogd de kwaliteit van de leefomgeving te versterken door het realiseren van een duurzame klimaatbestendige groene inrichting en het bevorderen van de biodiversiteit. De uitvoering van het groenrenovatieplan haakt aan op een nieuw te ontwikkelen manier van werken, inhoudende een integrale gebiedsgerichte aanpak waarbij burgerparticipatie een belangrijke factor is. Vanaf 2019 wordt een start gemaakt met de uitvoering van het renovatieplan.

Actualisatie beleid- en beheerdocumenten

De planperiodes van het Groenstructuur- en Groenbeheerplan lopen de komende jaren af, respectievelijk in 2020 en 2019. Het voorstel is om eerst een nieuw Groenstructuurplan op te stellen (2019) en vervolgens op basis daarvan, het Groenbeheerplan (2020). Aansluitend daarop kan er op basis van dit beheerplan een nieuwe overeenkomst voor het groenonderhoud worden afgesloten (2021). Voor het opstellen van het Groenstructuurplan moet er gebruik worden gemaakt van een extern adviseur en zal hiervoor budget beschikbaar moeten worden gesteld.

• **GEBOUWEN**

Doel

Het college hanteert het Meerjarig onderhoudsplan (MJOP) voor onderstaande gebouwen:

- Het gemeentehuis
- De brandweerkazerne/gemeentewerf
- De sportaccommodatie De Heikant (Astrantia)
- De sportaccommodatie De Maasvallei (Eendracht '30)
- De zoutloods
- Het kca-depot (milieustraat)

Beleidskader

De gemeentelijke gebouwen worden conform het MJOP onderhouden.

Onderhoudsniveau

Het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen houdt in:

- dat de objecten er verzorgd en voldoende representatief uit zien;
- dat de waarde van de objecten niet wordt aangetast door onvoldoende onderhoud;
- dat de beleving van de gebruikers van de gebouwen/objecten als goed bestempeld kan worden;
- dat de voorzieningen in de gebouwen naar behoren functioneren zonder dat de dagelijkse gang van zaken wordt beperkt.

In 2017 heeft de verbouwing van de balie en hal geleid tot een entree met een representatieve en moderne uitstraling, waarmee we 'openheid', 'transparantie' en 'klantvriendelijkheid' tot uitdrukking willen brengen.

Voor de periode vanaf 2019 staat de verbouwing van de raad-/trouwzaal en de Lier op de planning. Dat gebeurt in combinatie met het inhalen van achterstallig onderhoud aan de gebouwen "1951" en "1978" van het gemeentehuis. Daaraan voorafgaand stellen wij een plan van aanpak op voor het verduurzamen van het gemeentehuis, zodat we de daaraan verbonden werkzaamheden kunnen integreren met de verbouwing.

Financiële consequenties beleidskader

De gemeentelijke gebouwen worden conform het in de programmabegroting 2016 vastgestelde onderhoudsbeheersplan onderhouden. Voor de financiering van deze onderhoudsplannen zijn voorzieningen gevormd: zie onderstaande tabellen.

Bedragen x € 1.000

Voorziening/reserve* groot onderhoud gebouwen				
Jaar	Stand 01-01	Dotatie	Aanwending	Stand 31-12
2018	958	115	123	950
2019	950	115	47	1.017
2020	1.017	115	175	956
2021	956	115	45	1.028
2022	1.028	115	185	960

*) In de jaarrekening 2017 is de Voorziening Onderhoud huisvesting gemeentehuis omgezet in een bestemmingsreserve. In 2019 wordt bekeken of een nieuw onderhoudsplan wordt opgezet. In deze paragraaf wordt deze reserve wel opgenomen met de huidige onderhoudsplanning.

Financiële consequenties in de begroting

Voorschriften uit het BBV bepalen dat klein, dagelijks onderhoud niet mag worden bekostigd uit de onderhoudsvoorzieningen. Dit onderhoud moet direct zichtbaar zijn in de exploitatie. Voor klein onderhoud voor de diverse gebouwen is een structureel budget opgenomen van € 15k.

Voorgang van het geplande onderhoud

Met name het onderhoud van het gemeentehuis is opgeschort, omdat de diverse onderhoudswerkzaamheden met elkaar samenhangen en/of afhankelijk zijn van elkaar. Momenteel (eind 2018) wordt in overleg met een externe partij bekeken wat er concreet onderhouden moet worden.

Omvang achterstallig onderhoud

De ventilatie boven de Raadzaal in de oudbouw (1951) van het gemeentehuis is aan vervanging toe. Het ligt in de rede om deze vervanging te integreren met de aanleg van een mechanisch gebalanceerd ventilatiesysteem in de totale ruimte van de bouwdelen uit 1951, 1978 en 1985, de aanleg van nog nader te bepalen duurzaamheidsmaatregelen (bijvoorbeeld zonnepanelen, isolatie en led-verlichting) en het hierboven aangegeven onderhoud van de Raadzaal en De Lier. Voor de onderhoudswerkzaamheden heeft de raad al budget beschikbaar gesteld. De kosten van ventilatie en duurzaamheidsmaatregelen worden inzichtelijk gemaakt in het kader van de besluitvorming over de te gebruiken systemen en de te hanteren maatregelen.

2.1.9. Paragraaf Financiering

Wettelijk kader

Artikel 13 BBV.

Beleidsvoornemens t.a.v. het risicobeheer van de financieringsportefeuille

Mook en Middelaar hanteert de volgende beleidsvoornemens:

- Daar waar mogelijk wordt eerst eigen financieringsmiddelen ingezet, voordat er geleend gaat worden;
- Mook en Middelaar maakt geen gebruik van derivaten;
- Mook en Middelaar zet tijdelijk overtollige liquide middelen weg bij 's Rijks Schatkist;
- Indien mogelijk worden aangetrokken geldleningen vervroegd afgelost;
- De wettelijke kasgeldlimiet en renterisiconorm worden niet overschreden.

Rentelasten

Lening

De Gemeente Mook en Middelaar heeft momenteel geen kortlopende schulden en één langlopende schuld. Dit betreft een lening met een looptijd tot en met 2025 en een vast rentepercentage van 5,58%. Voor 2019 betreffen de rentelasten € 62k. Op deze lening wordt lineair afgelost (€ 182k per jaar).

Langlopende lening (per 31-12) Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022
BNG	1.089	908	726	545

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft een norm voor het renterisico op de vaste schuld en heeft als doel het renterisico bij (her)financiering te beheersen. Vanaf 1 januari 2009 houdt deze norm in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Renterisico Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022
1 Renteherziening vaste schuld	0	0	0	0
2 Aflossingen	182	182	182	182
3 Renterisico op vaste schuld (1 +2)	182	182	182	182
4a Begrotingstotaal 1 januari 2018	16.145	15.914	15.928	15.809
4b Ministerieel vastgesteld percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
4 Renterisiconorm	3.229	3.183	3.186	3.162
5a Ruimte onder renterisiconorm	3.048	3.001	3.004	2.980
5b Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0

De renterisiconorm bedraagt voor 2019 € 3,2 miljoen. Voor dit bedrag mogen aflossingen en renteherzieningen plaatsvinden.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft een maximumbedrag aan dat de betreffende gemeente aan kort geld mag aantrekken en bedraagt wettelijk 8,5% van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet Bedragen x € 1.000		2019	2020	2021	2022
1	Omvang primitieve begroting (lasten excl. toevoeging reserves)	16.223	16.147	16.071	15.998
	Toegestane kasgeldlimiet in percentage van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
(a)	Toegestane kasgeldlimiet in bedrag van de grondslag	1.379	1.373	1.366	1.360
2	Omvang korte schuld per 1 januari	0	0	0	0
(b)					
3	Omvang vlottende middelen per 1 januari	6.516	6.516	6.516	6.516
(c)					
(d)	Totaal netto vlottende schuld (b)-(c)	-6.516	-6.516	-6.516	-6.516
4	Toets kasgeldlimiet				
(a)	Toegestane kasgeldlimiet (a)	1.379	1.373	1.366	1.360
(d)	Totaal netto vlottende schuld (b)-(c)	-6.516	-6.516	-6.516	-6.516
	Ruimte onder de kasgeldlimiet (a)-(d)	7.895	7.889	7.882	7.876
	Overschrijding van de kasgeldlimiet (a)-(d)	0	0	0	0

Mook en Middelaar is op dit moment overliquide en heeft ong. € 7,8 miljoen uitstaan bij 's Rijks Schatkist. De verwachting is dan ook dat de gemeente in 2019 geen kort geld hoeft aan te trekken. De kasgeldlimiet bedraagt voor 2019 € 1,4 miljoen. Voor dit bedrag mogen we kortlopend (dag)geld aantrekken.

Renteresultaat

Het renteresultaat is het saldo van de netto rentekosten en de rente die wordt doorberekend aan de producten.

Toerekening rente

a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€	62k
b. De externe rentebaten (idem)	-/- €	0k
Saldo rentelasten en rentebaten	€	62k
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- €	0
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- €	0
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	€	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€	62k
d1. Rente over eigen vermogen	€	0k
d2. Rente over voorzieningen	€	0k
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	€	62k
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- €	70k
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	-/- €	-8k

Financieringsbehoefte

Hieronder vindt u de liquiditeitenplanning op hoofdlijnen. Deze planning is gebaseerd op de inkomsten en uitgaven van de exploitatie, de geraamde investeringen voor 2019, het eventueel aantrekken of aflossen van leningen en de aanwending van voorzieningen. In de Jaarstukken wordt jaarlijks op basis van de realisatie een meer gedetailleerd kasstroomoverzicht vermeld.

Inkomsten en uitgaven Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022
Beginsaldo liquiditeiten	6.516	6.617	6.749	7.097
Bij:				
Inkomsten volgens exploitatie	15.552	15.686	15.719	15.809
<i>Subtotaal bij</i>	<i>15.552</i>	<i>15.686</i>	<i>15.719</i>	<i>15.809</i>
Af:				
Uitgaven volgens exploitatie	15.093	15.022	14.937	14.857
Uitgaven voor investeringen	0	0	0	0
Mutaties leningen	182	182	182	182
Aanwending voorzieningen	176	350	252	296
<i>Subtotaal af</i>	<i>15.451</i>	<i>15.554</i>	<i>15.371</i>	<i>15.335</i>
Totaal	6.617	6.749	7.097	7.571

Omdat Mook en Middelaar tijdelijk overliquide is (weggezet in 's Rijks Schatkist), is op dit moment geen behoefte aan een aanvullende financiering.

2.1.10. Paragraaf Bedrijfsvoering

Wettelijk kader

Artikel 14 BBV.

Algemeen

De paragraaf Bedrijfsvoering geeft (ten minste) inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

• PERSONEEL EN ORGANISATIEBELEID

Doorontwikkeling organisatie

Na de evaluatie in 2018 van de bedrijfsvoeringsplannen uit 2016 zijn de nieuwe ontwikkelingen vastgelegd in de notitie 'Doorontwikkeling 2018'.

Nieuwe ontwikkelingen

Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van samenwerkingsverbanden, duurzaamheid, zaakgericht werken, digitalisering, burgerparticipatie, wijkgerichte aanpak, dienstverleningsconcept en het denken en handelen 'van buiten naar binnen' zijn van invloed op onze organisatie. Maar ook externe factoren als de continuering van de decentralisaties, onder andere op Sociaal Domein, en de invoering van de Omgevingswet en risico's van ondermijning vragen voortdurende aandacht en aanpassing.

Continu proces

Doorontwikkeling van de organisatie is een continu proces. Behalve de bovengenoemde onderwerpen waarmee we aan de slag moeten, vraagt doorontwikkeling ook voortdurende alertheid op andere zich aandienende ontwikkelingen, aandacht voor de vraag hoe hier op in te spelen, doelen en visies bij te stellen. Enerzijds verlangt dit actie voor de korte termijn, anderzijds is het ook van belang om een visie te ontwikkelen over hoe, als stip op de horizon, onze organisatie er op de langere termijn uit zou kunnen zien. De notitie Doorontwikkeling is de basis en de leidraad voor de activiteiten die we in het kader van de doorontwikkeling gaan uitwerken en implementeren.

Organisatiecultuur

De aandachtspunten zitten vooral in de organisatiecultuur. Deze constatering is niet nieuw. Deze notitie sluit dan ook inhoudelijk aan bij wat in eerdere organisatie-ontwikkelingstrajecten is geconcludeerd en ook opgepakt. Vastgesteld is dat we ons op een aantal onderdelen in de afgelopen jaren duidelijk hebben verbeterd. Het verbeteren van onze organisatie is echter een continu proces, waarbij we voortdurend moeten inspelen op wijzigende inzichten en omstandigheden. En zeker ook moeten werken aan verbeterpunten, die we eerder al constateerden maar die we nog onvoldoende hebben opgepakt. Richtinggevend voor de langere termijn is voor de organisatie de onlangs vastgestelde Toekomstvisie 2030. Realisering van deze visie vraagt aanpassing van de organisatie zodat hierin gelijke pas wordt gehouden met de mate waarin deze visie zich ontwikkelt.

De basis is de wijze waarop we als organisatie en individueel in ons werk staan. We maken heldere afspraken met elkaar, weten over en weer wat we van elkaar kunnen verwachten, we spreken elkaar aan op onze verantwoordelijkheden, we zijn positief-kritisch ten opzichte van elkaar. We hebben helder wat ons gezamenlijke doel is, hoe we daar komen en wat we daar voor nodig hebben. Kortom: we zullen ons de nieuwe manier van werken eigen moeten maken. Resultaatgerichtheid is het doel dat ons daarbij voor ogen staat. Duidelijke en consequente sturing is van belang.

Taakvolwassenheid, zelfstandigheid, zelfverzekerdheid, verantwoordelijkheid en zakelijkheid zijn hierbij belangrijke aspecten die nadere ontwikkeling behoeven.

Werkprocessen

De werkprocessen zullen kritisch bezien worden op effectiviteit en in procesbeschrijvingen moeten vastleggen. We richten onze werkprocessen lean en effectief in.

In de basis zal ieders rol duidelijk en helder zijn, maar we moeten ook in staat zijn om snel te schakelen, en vlot en soepel op ontwikkelingen in kunnen spelen. De formatie zal zodanig flexibel moeten zijn dat soepel kan worden gereageerd op de veranderende vraag.

Conclusie

Deze doorontwikkeling vraagt om taakvolwassen medewerkers die resultaatgericht en flexibel zijn. Daarnaast moet de organisatie kwalitatief en kwantitatief op niveau zijn. Van belang is om hierin te investeren. De conclusie luidt dat investering in kwaliteit (mens en middelen) noodzakelijk is.

HR-strategie

(behorend bij notitie Doorontwikkeling 2018)

Aan de notitie Doorontwikkeling 2018 is de notitie HR-Strategie 2018 gekoppeld. Uit de notitie HR-Strategie 2018 blijkt dat in 2019 wordt geïnvesteerd in investeert in HR om de visie werkelijkheid te laten worden.

Medewerkers moeten hun werk optimaal kunnen doen. De lijnen zijn kort waardoor snel geschakeld kan worden. Een basis voor succes is als medewerkers eigenaarschap tonen door verantwoordelijkheid te nemen voor hun taken en hun eigen aandeel in de organisatie. Een medewerker is verantwoordelijk voor eigen prestaties, loopbaan, vitaliteit en ontwikkeling. De organisatie moet wel helpen bij het dragen van die verantwoordelijkheid. Hier is voor nodig dat duidelijk is wat verwacht wordt van de medewerkers. Daarnaast is vertrouwen een uitgangspunt. Er moeten mogelijkheden geboden worden om het beste uit het talent van een medewerker te halen en medewerkers moeten geholpen worden om keuzes te maken in hun loopbaan waardoor zij zich op de juiste plek in de organisatie bevinden. Uitgegaan wordt van een informele en open cultuur waarbij elkaar aanspreken van belang is om elkaar sterker te maken.

Ontwikkelpunten

Vanaf 2018 heeft HR zich gericht op verdere doorontwikkeling van HR, aandachts- en ontwikkelpunten voor 2019 zijn:

- Leerpunten van medewerkers (waaronder politieke antenne, strategische beleidsadvisering, taakvolwassenheid, kwaliteit en cultuur);
- Leren en ontwikkelen met als kerncompetenties flexibiliteit en brede inzetbaarheid en intercollegiale uitwisseling van kennis;
- Opleidingsplan op basis van leerwensen;
- Strategische personeelsplanning als instrument om de organisatiedoelen structureel te vertalen naar het personeelsbeleid om er met de inzet van HR-instrumenten voor te zorgen dat de juiste persoon op het juiste moment op de juiste plaats binnen de organisatie aanwezig is;
- Gesprekscyclus aanpassen aan behoefte van de organisatie;
- Flexibiliteit: er is een vaste kern medewerkers die flexibel inspeelt op de wensen van het bestuur en de samenleving. Rondom die vaste kern is een flexibele schil waarbij steeds de afweging gemaakt moet worden of we dingen zelf doen, samen doen of laten doen. Ook pieken in het werkaanbod worden door de flexibele schil opgevangen. Van belang is dat er sprake moet zijn van borging van kennis;
- Loopbaan en mobiliteit: mobiliteit is geen doel op zich. Leren en ontwikkelen staan centraal en ontwikkeling kan (externe) mobiliteit bevorderen;
- Duurzaamheid: in verband met de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd en vergrijzing is het van belang dat gekeken wordt hoe de medewerkers zo vitaal mogelijk aan de slag blijven. Dit vergt maatwerk;
- Cultuur: uitgangspunt is een open cultuur waarin medewerkers en leidinggevenden elkaar aanspreken en afspraak is afspraak een gegeven is. Door elkaar aan te spreken maak je elkaar sterker en dit verhoogt de kwaliteit. Instrumenten hiervoor zijn: intervisie, feedback, 360 graden feedback, teambijeenkomsten en dergelijke. In 2018 is de feedbackgroep gestart en dit wordt voortgezet in 2019;
- Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra): als gevolg van de invoering van de Wnra zal ingespeeld moeten worden op veranderingen met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden van ambtenaren. Daar waar nodig kennis zal hierover kennis vergaard moeten worden;
- Arbo: in 2017 is de Risico-inventarisatie en -evaluatie (RiE) door een extern bureau gedaan. Dit is in 2018 opgepakt en zal in 2019 verder gevolgd en opgepakt moeten worden onder aansturing van de arbowerkgroep en op grond van het arbobeleidsplan.

Huisvesting

Voor het gemeentehuis ligt nu een duurzaamheidsrapportage voor van Peutz. Op basis van deze rapportage vragen we een installatie-adviseur om een ontwerp te maken dat de reeds bestaande verbouwingsplannen van de raadzaal en de Lier integreert met de doelstellingen van verduurzaming

en de noodzaak om luchtverversingssystemen aan te leggen. Dit zal nog wel de nodige tijd vergen. Insteek is dat we efficiënt met de beschikbaar gestelde budgetten willen omgaan. Maar zeker is ook dat deze budgetten verre van toereikend zullen zijn om het gemeentehuis te voorzien van de gewenste verduurzamende thermische, luchtverversings- en verwarmingssystemen.

• INFORMATISERING / AUTOMATISERING

Digitalisering / informatievoorziening

Digitalisering speelt een cruciale rol in de wijze waarop we in de nabije toekomst inspelen op de behoeften van onze inwoners en de wijze waarop we de dienstverlening aan onze inwoners vormgeven. Bijna alles hangt met digitalisering samen: processen kunnen efficiënter en effectiever verlopen en informatie kan sneller beschikbaar komen en gemakkelijker toegankelijk worden gemaakt. Daarnaast heeft het indirect effect op de werkdruk, het maakt ons als organisatie veel flexibeler vanwege de toegankelijkheid van informatie.

Digitalisering vraagt dat we intern stappen zetten en dat medewerkers hun werk anders organiseren. Feit is dat de ontwikkelingen om ons heen snel gaan en dat het van het grootste belang is dat we hierin op korte termijn een inhaalslag gaan plegen.

Zaakgericht werken

In 2019 zetten we in eerste instantie in op zaakgericht werken. Het is van belang om deze methodiek en werkwijze op korte termijn binnen de organisatie te gaan introduceren en te borgen omdat dit een randvoorwaarde is om verdere digitalisering van een solide basis te voorzien. In de praktijk gaat dit gepaard aan een sterke toename van het aantal interne registraties en daarop is de formatie in principe ook toegerust. De introductie van nieuwe systemen en werkwijzen vraagt op korte en middellange termijn extra formatieve capaciteit.

iBabs

Een evaluatie inzake papierloos vergaderen gaf aan dat binnen de gemeente Mook en Middelaar behoefte was aan een nieuwe vergaderapplicatie. De raad vindt het belangrijk om middels één programma documenten te kunnen lezen, aantekeningen bij documenten te kunnen maken en documenten te kunnen doorzoeken, bewerken en archiveren.

In augustus 2018 is de keuze gevallen op het programma iBabs als vervanger van de huidige ondersteunende systemen. Het nieuwe programma bestrijkt niet alleen de voorkant (vergadering en website) maar ook het interne bestuurlijk proces. We gaan zo snel mogelijk over naar deze nieuwe applicatie.

E-facturering

Elektronisch factureren (e-facturering) is het digitaal versturen en automatisch verwerken van een factuur. Automatische verwerking vermindert de kans op fouten. E-facturering is de vervolgstap op de digitale factuurafhandeling, zijnde het ontvangen en verwerken van gescande facturen of ontvangen facturen in pdf-formaat. Digitale factuurafhandeling is reeds per 1 januari 2018 ingevoerd.

Het doel van e-facturering is de huidige verwerking van facturen te automatiseren en het verwerkingsproces te optimaliseren conform afgesproken standaarden. Op deze manier werken ondernemers en gemeenten efficiënter en besparen ze kosten. Per medio april 2019 moeten gemeenten e-facturen van leveranciers kunnen verwerken.

• BUDGETTEN

Overzicht budgetten raad

Naast de diverse bedrijfsvoeringsaspecten zijn er ook specifiek budgetten voor de raad. Ofschoon deze formeel geen onderdeel uitmaken van de bedrijfsvoering, worden deze hieronder volledigheidshalve wel vermeld.

Budget raad	: €	73k	(salarissen, vergoedingen, werkbudget)
Raadscommissies	: €	6 k	(vergoedingen)
Griffie	: €	140 k	(salarissen (incl. ondersteuning))
Controlekosten	: €	40 k	(kosten accountant)

2.1.11. Paragraaf Verbonden partijen

Wettelijk kader

Artikel 15 BB.

In deze Programmabegroting zijn de volgende verbonden partijen aanwezig (onderverdeeld in Gemeenschappelijke regelingen, Vennootschappen en coöperaties, Stichtingen en Verenigingen en Overige verbonden partijen):

Gemeenschappelijke regelingen

- Modulaire GR Regio Rijk van Nijmegen te Nijmegen;
- GO Regio Arnhem Nijmegen;
- GR Euregio Rijn-Waal te Kleve;
- GR Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN) te Nijmegen;
- GR Veiligheidsregio Limburg-Noord te Venlo (incl. GGD);
- BVO Intergemeentelijke Werkvoorziening Gennep, Mook en Middelaar (IWGM) te Gennep;
- BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem - Nijmegen te Arnhem;
- GR Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN).

Vennootschappen en coöperaties

- NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te 's-Gravenhage;
- NV Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te Maastricht;
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. te 's-Hertogenbosch;
- CBL Vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch;
- Vordering Enexis B.V. te 's-Hertogenbosch;
- Verkoop vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch;
- CSV Amsterdam B.V. te 's-Hertogenbosch;
- Inkoopcentrum Zuid te Echt;
- Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch;
- Leisurelands B.V.

Stichtingen en verenigingen

Geen.

Overige verbonden partijen

Geen.

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de partijen waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij een financieel belang heeft. Onder bestuurlijke relatie wordt verstaan een zetel in het bestuur van een participatie en/of het hebben van stemrecht. Van financieel belang is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of wanneer financiële problemen bij de verbonden partijen kunnen worden verhaald op de gemeente. Er zijn vier soorten verbonden partijen, namelijk gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen en overige verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

Van een gemeenschappelijke regeling is sprake wanneer (het bestuur van) twee of meer gemeenten samen een regeling treffen ter behartiging van één of meer belangen van die gemeenten. Hieronder worden de belangrijkste gemeenschappelijke regelingen beschreven waarin de gemeente Mook en Middelaar participeert. Voor wat betreft de vermelde geprognosticeerde omvang van het eigen en het vreemd vermogen en het resultaat wordt aansluiting gezocht bij de gegevens van de begrotingen 2019.

*) Er zijn gegevens uit jaarrekeningen 2017 opgenomen in verband met het ontbreken van de begrotingsgegevens 2019 of vanwege het ontbreken van balansgegevens in de begrotingen van 2019.

Modulaire Gemeenschappelijke regeling Regio Rijk van Nijmegen te Nijmegen	
<i>Doel/openbaar belang</i>	De MGR is een samenwerkingsverband, ingesteld om de belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen door afstemming en samenwerking binnen de regio Nijmegen. De eerste module van de MGR is gevormd door het Regionale Werkbedrijf. Per 1 januari 2016 is de module ICT toegevoegd aan de MGR onder de naam ICT-Rijk van Nijmegen (iRvN).
<i>Betrokkenen</i>	Beuningen, Berg en Dal, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen.
<i>Financieel belang</i>	Het uitgangspunt is dat deelnemende gemeenten het gehele participatiebudget overdragen aan het Werkbedrijf. Voor bestuursondersteuning dienen de deelnemende gemeenten een bijdrage te voldoen. Voor de gemeente Mook en Middelaar is dit € 5k in 2019. Voor de module Werkbedrijf exclusief SW dient de gemeente voor 2019 € 215k te voldoen. Dit bestaat uit het participatiebudget ad € 110k, een bijdrage voor loonkostensubsidies van € 23k en een bijdrage voor arbeidsmatige dagbesteding van € 82k. Afrekening van de twee laatstgenoemde onderdelen vindt plaats op basis van realisatie. Voor de module ICT is de deelnamebijdrage van de gemeente voor 2019 begroot op € 263k blijkens de begroting van de MGR.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het algemeen bestuur van de MGR wordt gevormd door leden van de raad of het college van B&W van de deelnemende gemeenten. Mook en Middelaar heeft 6 van de 200 stemmen. Burgemeester Gradisen en wethouder Peters zitten in het algemeen bestuur.
<i>Ontwikkelingen</i>	De eerste module van de MGR, het Regionale Werkbedrijf, is sinds 1 januari 2015 operationeel. Het Werkbedrijf heeft in 2016 verder vorm gekregen en vanaf 2017 fungeert het zoals bij de oprichting is beoogd. In 2016 is het SW-bedrijf Breed geïntegreerd in het Werkbedrijf. Omdat Mook en Middelaar de uitvoering van de voormalige Wet sociale werkvoorziening (WSW) – zoals deze gold voor 1 januari 2015 – niet heeft gepositioneerd in de MGR (voorheen BREED) maar in een andere gemeenschappelijke regeling (IWGM), is bedongen dat wij niet aansprakelijk zijn voor evt. tekorten bij het onderdeel WSW-oud. Per 1 januari 2016 is de tweede module van de MGR inzake ICT-samenwerking in werking getreden. Binnen de ICT-module is een splitsing gemaakt ten aanzien van de doorbelasting van het Werkbedrijf in- en exclusief SW zodat Mook en Middelaar niet doorbelast zal worden voor het SW-deel binnen de ICT-module. Bij de oprichting heeft de MGR de taak gekregen om niet alleen een uitvoeringsorganisatie te zijn, maar ook een platform voor regionale afstemming en overleg. Dit betekent onder meer dat gesprekken worden gefaciliteerd tussen bestuurders over strategische thema's en dat raadsbijeenkomsten worden georganiseerd. Eind 2017 is gestart met het opstellen van een overdrachtsdocument over regionale samenwerking, dat aan de gemeenten is aangeboden. Hierin wordt beschreven wat de stand van zaken is, maar ook welke verdere ontwikkeling en richting in de toekomst mogelijk is. De MGR wil hier in 2019 meer dan in de voorgaande jaren invulling aan geven. Het is echter afhankelijk van de betrokkenheid en standpunten van de nieuwe colleges en raden hoe hier verder invulling aan wordt gegeven. Dit wordt in 2018 verder verkend en het voornemen is om hier in 2019 handen en voeten aan te geven. In het najaar van 2018 wordt verder een bijeenkomst georganiseerd over de rolverdeling tussen gemeenten en het verlengd lokaal bestuur. Daarnaast wil het algemeen bestuur graag aan de slag met een andere werkwijze, waarbij het primaat verder verschuift van het dagelijks naar het algemeen bestuur, met name waar het gaat om de hiervoor genoemde platformfunctie. Omdat de gemeenschappelijke regeling dan moet worden aangepast, zal hieromtrent een

2.1. Beleidsbegroting

Modulaire Gemeenschappelijke regeling Regio Rijk van Nijmegen te Nijmegen		
	voorstel richting alle raden worden gestuurd.	
<i>Risico's</i>	De MGR heeft een risico-inventarisatie gehouden. Omdat de MGR geen eigen vermogen aanhoudt (algemene reserve voor risico's) worden de risico's doorgeschoven naar de deelnemende gemeenten die deze risico's in de eigen risicoparagraaf kunnen opnemen. In 2019 bedraagt dit aandeel voor onze gemeente € 26.000,- hetgeen volgt uit de programmabegroting.	
<i>Beginvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019	geen balans in begroting
	Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019	geen balans in begroting
	Eigen vermogen per 1 januari 2017	€ 472k
	Vreemd vermogen per 1 januari 2017	€ 23.370k
<i>Eindvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	geen balans in begroting
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	geen balans in begroting
	Eigen vermogen per 31 december 2017	€ 0k
	Vreemd vermogen per 31 december 2017	€ 16.845k
<i>Resultaat *)</i>	Verwacht resultaat 2019	€ 0k
	Resultaat 2017	€ 0k

Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen	
<i>Doel/openbaar belang</i>	Doelstelling van het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) – als opvolger van de Stadsregio – is een structurele verbetering realiseren van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de regio Arnhem-Nijmegen, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het gemeenschappelijk orgaan werkt intensief samen met de Stichting Economic Board en Bureau Brussel. Met name richt het GO zich op een regionale afstemming van beleid op de domeinen wonen, mobiliteit, economie en duurzaamheid.
<i>Betrokkenen</i>	Het GO is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Arnhem, Beuningen, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
<i>Financieel belang</i>	De bijdrage voor de gemeente Mook en Middelaar bedraagt in 2019 € 1,88 per inwoner (zie ook ontwikkelingen). Voor 2019 is dat begroot op € 14.660.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het hoogste orgaan van het GO is het Bestuurlijk Overleg (BO) waarvan burgemeester Gradisen lid is. Verder biedt het BO een platform voor overleg en afstemming middels portefeuille-overleggen op het gebied van economie, wonen, mobiliteit en duurzaamheid.
<i>Ontwikkelingen</i>	Het GO is gestart op 17 december 2015. Uit een eerste evaluatie van 2017 is gebleken dat de samenwerking in de basis voldoet, maar dat er wel behoefte is aan het opstellen van een gezamenlijke visie, meer menskracht en middelen en het verbeteren van processen. Dit is in een plan van aanpak verwerkt dat aan alle gemeenten is voorgelegd. Voor wat betreft de middelen is in 2018 besloten om de bijdrage per inwoner met € 0,08 te verhogen zodat de secretaris meer uren tot zijn beschikking krijgt. In het najaar van 2018 volgt nog een definitief besluit over de verhoging van € 0,30 voor het aantrekken van een viertal secretarissen voor de PFO's. Een groot aantal gemeenten, waaronder Mook en Middelaar, heeft hier reeds mee ingestemd. Indien de verhoging van € 0,30 om welke reden dan ook geen doorgang vindt, bedraagt de gemeentelijke bijdrage vanaf 1 januari 2019 € 1,58 per inwoner. Om meer bekendheid te geven aan de activiteiten heeft The Economic Board een indrukwekkende film in VR (virtual reality) laten maken. Het betreft een driedimensionale impressie van wat de regio Arnhem/Nijmegen/Wageningen te bieden heeft op het gebied van food, health en energy. Om deze beleving met

Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen		
	zoveel mogelijk mensen te delen heeft de Stuurgroep Investeringsagenda Stedelijk netwerk Arnhem Nijmegen het initiatief genomen om gebruikmakend van deze film samen met de provincie Gelderland een roadshow te organiseren. Dit initiatief werd van harte ondersteund door het GO. De film is op 22 mei 2018 in Mook vertoond. In het najaar van 2018 wordt de laatste hand gelegd aan de gezamenlijke visie.	
<i>Risico's</i>	Geen.	
<i>Beginvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019	geen balans in begroting
	Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019	geen balans in begroting
	Eigen vermogen per 1 januari 2017	€ 362k
	Vreemd vermogen per 1 januari 2017	€ 131k
<i>Eindvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	geen balans in begroting
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	geen balans in begroting
	Eigen vermogen per 31 december 2017	€ 274k
	Vreemd vermogen per 31 december 2017	€ 32k
<i>Resultaat *)</i>	Verwacht resultaat 2019	€ 0k
	Resultaat 2017	-/- € 88k

Gemeenschappelijke Regeling Euregio Rijn-Waal te Kleve	
<i>Doel/openbaar belang</i>	De Euregio Rijn-Waal wil met haar werk bijdragen aan de eenwording van Europa. Tegelijkertijd wordt gestreefd naar een sterke economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio middels het realiseren en stimuleren van grensoverschrijdende samenwerking in het Duits-Nederlandse grensgebied. De werkvelden zijn ruimtelijke structuur, economie, technologie en innovatie, milieu, natuur en landschap, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie.
<i>Betrokkenen</i>	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband met leden uit de Nederlandse provincies Gelderland, Noord-Brabant en Limburg, de Duitse stad Duisburg en de Kreisen Kleve en Wesel. De leden zijn gemeenten (waaronder de gemeente Mook en Middelaar), regionale overheden en andere publiekrechtelijke organisaties zoals de Kamer van Koophandel.
<i>Financieel belang</i>	De gemeente betaalt aan jaarlijkse contributie circa € 2.500.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het hoogste orgaan van de Euregio Rijn-Waal is de Euregioraad, die verantwoordelijk is voor alle activiteiten van de Euregio Rijn-Waal. Wethouder Wienhoven en raadslid Wijers van Mook en Middelaar hebben zitting in deze raad.
<i>Ontwikkelingen</i>	In juni 2018 is de position paper vastgesteld. Dit betreft een eerste opzet voor het nieuwe INTERREG VI programma Duitsland-Nederland 2021-2027. De betrokken partners wordt geadviseerd te beginnen met de voorbereiding van de nieuwe programmaperiode. Van de aanstaande hervorming van het Europese structuurfondsenbeleid wordt een opwaardering verwacht van met name de grensoverschrijdende samenwerking. Men acht het, ondanks discussie tussen Commissie en lidstaten over het Meerjarig Financieel kader (MFK) toch mogelijk om een goede waardering voor de toekomstige INTERREG A programma's voor de grensstreek te bereiken.
<i>Risico's</i>	De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het financiële beleid. Een groot deel van de werkorganisatie wordt gefinancierd uit de budgetten voor technische bijstand van INTERREG programma's. De projectsubsidies worden vanuit Brussel verstrekt via het Comité van Toezicht van INTERREG op basis van het daartoe opgestelde toetsingskader. Uitgaven vinden plaats op grond van Europese regelgeving. Cofinanciering is afkomstig van overheden aan beide zijden van de grens. De financiële risico's voor de Interregsubsidies liggen bij de Bezirksregierung Düsseldorf en het Ministerie van

2.1. Beleidsbegroting

Gemeenschappelijke Regeling Euregio Rijn-Waal te Kleve			
	Economische Zaken.		
<i>Beginvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019	geen begroting beschikbaar	
	Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019	geen begroting beschikbaar	
	Eigen vermogen per 1 januari 2017	€	1.315k
	Vreemd vermogen per 1 januari 2017	€	2.424k
<i>Eindvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	geen begroting beschikbaar	
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	geen begroting beschikbaar	
	Eigen vermogen per 31 december 2017	€	1.460k
	Vreemd vermogen per 31 december 2017	€	2.453k
<i>Resultaat *)</i>	Verwacht resultaat 2019	geen begroting beschikbaar	
	Resultaat 2017	€	145k

Gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN) te Nijmegen			
<i>Doel/openbaar belang</i>	Ondersteuning en behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten ter bescherming van het milieu, waaronder begrepen een doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen.		
<i>Betrokkenen</i>	Gemeenten Beuningen, Druten, Heumen, Berg en Dal, Mook en Middelaar, Nijmegen, West Maas en Waal, Wijchen.		
<i>Financieel belang</i>	Indien de ARN in enig jaar winst maakt, wordt door de aandeelhouders besloten op welke wijze verrekening plaatsvindt met de deelnemende gemeenten.		
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het Algemeen Bestuur bestaat uit 8 leden, bestaande uit de portefeuillehouders Milieu van de deelnemende gemeenten. Voor Mook en Middelaar maakt wethouder Wienhoven deel uit van dit bestuur.		
<i>Ontwikkelingen</i>	Geen		
<i>Risico's</i>	Geen		
<i>Beginvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019	€	10.706
	Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019	€	1.858
<i>Eindvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	€	10.316
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	€	1.841
<i>Resultaat</i>	Verwacht resultaat 2019	€	167k

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord te Venlo			
<i>Doel/openbaar belang</i>	Het bevorderen van een zo optimaal mogelijke eenduidige en gelijkwaardige dienstverlening op het terrein van de veiligheid aan alle burgers in het regionale verzorgingsgebied Limburg-Noord.		
<i>Betrokkenen</i>	15 deelnemende gemeenten in de regio Limburg-Noord. Gemeente Mook en Middelaar, Gennep, Bergen, Venray, Horst aan de Maas, Venlo, Beesel, Peel en Maas, Roermond, Weert, Nederweert, Maasgouw, Roerdalen, Leudal en Echt-Susteren.		
<i>Financieel belang</i>	De gemeente levert een bijdrage per inwoner per jaar verdeeld over diverse kostenposten. De bijdrage in 2019 is circa € 515k. Daarnaast worden er beperkt extra kosten gemaakt ten behoeve van opleiding en oefenen gemeentelijke processen.		

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord te Venlo			
<i>Bestuurlijk belang</i>	De burgemeester van Mook en Middelaar is lid van het Algemeen Bestuur en de bestuurscommissie Veiligheid van de Veiligheidsregio Limburg-Noord.		
<i>Ontwikkelingen</i>	Sinds de regionalisering van de brandweer (per 1 januari 2012) is de brandweer onderdeel geworden van de Veiligheidsregio. Daarna heeft er een reorganisatie plaats gevonden en in 2014 is gestart met een harmonisatietraject; in 2017 is voor het eerst uitvoering gegeven aan de eind 2015/begin 2016 genomen besluiten met betrekking tot de harmonisatie van de begroting van de Veiligheidsregio Limburg-Noord. De financiële consequenties van het verdeelmodel worden middels een overgangperiode van vier jaren (2017 t/m 2020) ingevoerd. In 2019 wordt dus de derde stap naar harmonisatie gezet.		
<i>Risico's</i>	-		
<i>Beginvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019	€	2.774k
	Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019	€	2.839k
<i>Eindvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	€	51.343k
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	€	52.733k
<i>Resultaat</i>	Verwacht resultaat 2019	€	0k

Bedrijfsvoeringsorganisatie Intergemeentelijke Werkvoorziening Gennep, Mook en Middelaar (IWGM) te Gennep			
<i>Doel/openbaar belang</i>	Inwoners van de gemeenten Gennep en Mook en Middelaar, die in het reguliere arbeidsproces niet of moeilijk aan de slag komen, een beschermde werkplek geven in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) bij Intos, de werkorganisatie van de IWGM.		
<i>Betrokkenen</i>	De participerende gemeenten Gennep en Mook en Middelaar.		
<i>Financieel belang</i>	De gemeente betaalt voor de verleende diensten. Voor de verdeling van de secretariaatskosten van de gemeenschappelijke regeling wordt de verdeelsleutel 30/70 aangehouden. Voorts is de gemeente verantwoordelijk voor eventuele nadelige exploitatieresultaten. Deze worden berekend op basis van het aantal fte's dat in Wsw-verband werkzaam is en dit geeft een verhouding 11/89.		
<i>Bestuurlijk belang</i>	Betrokken portefeuillehouder maakt deel uit van het bestuur. De gemeente Mook en Middelaar is vertegenwoordigd door wethouder Peters.		
<i>Ontwikkelingen</i>	Per 1 januari 2015 is de Participatiewet ingevoerd. Daarmee gaan bezuinigingen gepaard op de rijksbijdragen vanaf het boekjaar 2015. Jaarlijks wordt ongeveer € 550 per werkplek gekort. Om door te ontwikkelen heeft INTOS het Aanvalsplan 2015-2018 vastgesteld. Dit Aanvalsplan kon de bezuinigingen echter niet geheel opvangen en de meerjarenbegroting van de IWGM laat oplopende tekorten zien. Om de tekorten op de diverse budgetten, waaronder de WSW, zoveel mogelijk te beperken, werken gemeenten op regionaal niveau met elkaar samen en richten ze hun werkprocessen en bedrijfsvoering zo efficiënt mogelijk in. In dat verband heeft de gemeente Gennep zich gericht op de regio Venlo. De gemeente Gennep benut Intos als een breed re-integratie/participatiebedrijf voor alle doelgroepen aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Onze gemeente heeft gekozen voor de regio Nijmegen en wij hebben alle re-integratietaken overgedragen aan het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen. De huidige WSW-populatie van onze gemeente blijft echter wel bij Intos. Omdat de Gemeenschappelijke Regeling zoals die eerst bestond weinig toegevoegde waarde had en relatief veel kosten met zich meebracht, is de GR per 1 juli 2017 omgevormd tot een bedrijfsvoeringsorganisatie zoals bedoeld in artikel 8 lid 3 gemeenschappelijke regelingen. Hiermee is de bestuurlijke en administratieve belasting aanzienlijk terug gebracht. Het huidige meerjarige beleidsplan loopt in 2018 af. In 2018 wordt er een nieuwe		

2.1. Beleidsbegroting

Bedrijfsvoeringsorganisatie Intergemeentelijke Werkvoorziening Gennep, Mook en Middelaar (IWGM) te Gennep			
	beleidsplan geschreven, voor de periode 2019 – 2022. Dit zal veel méér dan de twee eerdere meerjarige beleidsplannen, een gezamenlijk product van de gemeenten en de Stichting INTOS zijn. Beide gemeenten koppelen dit aan de ontwikkeling van het arbeidsmarktbeleid in de beide regio's. In dit meerjarig beleidsplan zal (opnieuw) gekeken worden welke maatregelen er nog genomen kunnen worden om de tekorten zoveel mogelijk te beperken.		
<i>Risico's</i>	Volgens de begroting 2019 IWGM wordt een exploitatietekort verwacht van € 873.000 waarvan 11%, dus een bedrag van € 96.000, voor rekening van onze gemeente komt. Meerjarig loopt het tekort dat voor rekening van Mook en Middelaar komt op naar € 108.000 in 2020 en verdere jaren. De beheerskosten voor IWGM zijn lager dan voorheen en begroot op € 30.000, waarvan 30% voor rekening van onze gemeente komt; een jaarlijks bedrag van € 9.000. De totale bijdrage voor 2019 komt daarmee op € 105.000. Meerjarig komt voor 2020 en verdere jaren onze bijdrage uit op € 117.000. In onze eigen meerjarenraming is al rekening gehouden met deze bedragen.		
<i>Beginvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019	€	0k
	Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019	€	0k
<i>Eindvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	€	0k
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	€	0k
<i>Resultaat</i>	Verwacht resultaat 2019	€	0k

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem - Nijmegen te Arnhem			
<i>Doel/openbaar belang</i>	Het doel van de GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem - Nijmegen is: Samenwerking op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer teneinde de kwaliteit van dienstverlening naar zowel de eigen organisaties als de inwoners te vergroten alsmede kosten te besparen en de efficiency te verhogen.		
<i>Betrokkenen</i>	Het GR is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Arnhem, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Berg en Dal, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.		
<i>Financieel belang</i>	De begroting voor 2019 van de vervoersorganisatie voorziet voor de gemeente Mook en Middelaar in een bijdrage ad € 172.901. Hier is de verrekening van de BTW al in meegenomen.		
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het hoogste orgaan van de GR is het Bestuur waarvan wethouder Doorenbos lid is. Het bestuur heeft tot taak de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer door de deelnemers.		
<i>Ontwikkelingen</i>	De GR is sinds 1 september 2016 operationeel. In 2019 zal besluitvorming plaatsvinden met betrekking tot de verdere samenwerking en nieuwe aanbestedingstrajecten.		
<i>Risico's</i>	De financiering van de vervoersorganisatie heeft deels een open eind karakter. De kosten zijn mede afhankelijk van het aantal cliënten en het aantal kilometers die deze reizen. De demografische ontwikkelingen leiden de afgelopen jaren tot een stijging.		
<i>Beginvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019	geen balans in begroting	
	Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019	geen balans in begroting	
	Eigen vermogen per 1 januari 2017	-/- €	19k
	Vreemd vermogen per 1 januari 2017	€	6.490k
<i>Eindvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	geen balans in begroting	
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	geen balans in begroting	
	Eigen vermogen per 31 december 2017	€	91k

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem - Nijmegen te Arnhem			
	Vreemd vermogen per 31 december 2017	€	5.399k
Resultaat	Verwacht resultaat 2019	€	0k

Gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN)			
<i>Doel/openbaar belang</i>	Waarborgen van een goede kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving.		
<i>Betrokkenen</i>	16 Noord-Limburgse gemeenten en de Provincie Limburg.		
<i>Financieel belang</i>	De kosten van de GR worden via een vaste verdeelsleutel berekend aan de deelnemers. Een eventueel positief exploitatiesaldo in enig jaar moet worden terugbetaald aan de deelnemers.		
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het bestuur van de GR RUD LN bestaat uit de portefeuillehouders van alle deelnemende organisaties. Voor Mook en Middelaar maakt de burgemeester deel uit van dit bestuur.		
<i>Ontwikkelingen</i>	Geen		
<i>Risico's</i>	De risico's voor GR RUD LN zijn vooralsnog beperkt en het vormen van een eigen risicoreserve is nu niet noodzakelijk. Wel is het opnemen van een post voor onvoorziene uitgaven in de begroting voorzien om financiële tegenvallers te dekken.		
<i>Beginvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019	€	287k
	Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019	€	0k
<i>Eindvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	€	93k
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	€	0k
Resultaat	Verwacht resultaat 2019	-/- €	186k

Vennootschappen en coöperaties

Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang is de gemeente Mook en Middelaar geheel of gedeeltelijk in het bezit van de aandelen van een aantal vennootschappen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste vennootschappen van de gemeente Mook en Middelaar.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te 's-Gravenhage	
<i>Doel</i>	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
<i>Betrokkenen</i>	De bank is een structuurvennootschap. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap.
<i>Financieel belang</i>	De Mook en Middelaar bezit 123.708 aandelen à € 2,50 per stuk. Het beleid van de BNG Bank is om jaarlijks het dividend te bepalen op 25% van de nettowinst. In 2018 bedroeg de dividenduitkering op onze aandelen (over het jaar 2017) € 313k.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel).
<i>Ontwikkelingen</i>	Geen

2.1. Beleidsbegroting

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te 's-Gravenhage		
<i>Risico's</i>	In de begroting 2019 is een bedrag a € 313.000 opgenomen als dividendopbrengst. De gemeente loopt een risico dat dit niet wordt gerealiseerd. Dit is vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.	
<i>Beginvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019:	niet beschikbaar **)
	Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019:	niet beschikbaar **)
	Eigen vermogen per 1 januari 2017	€ 4.486 miljoen
	Vreemd vermogen per 1 januari 2017	€ 149.514 miljoen
<i>Eindvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	niet beschikbaar **)
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	niet beschikbaar **)
	Eigen vermogen per 31 december 2017	€ 4.953 miljoen
	Vreemd vermogen per 31 december 2017	€ 135.072 miljoen
<i>Resultaat *)</i>	Verwacht resultaat 2019	niet beschikbaar **)
	Resultaat 2017	€ 393 miljoen

**) Door complexiteit van haar producten en restricties van de Autoriteit Financiële Markten over beursgevoelige informatie produceert de BNG geen prognoses over haar vermogen.

N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te Maastricht		
<i>Doel/algemeen belang</i>	De vennootschap heeft ten doel de Provincie Limburg te voorzien in de behoefte aan leidingwater, voor drinkwater en andere doeleinden en daarmee samenhangende diensten. De vennootschap tracht het doel te bereiken door het winnen, het zuiveren, het opslaan, het inkopen, het transporteren, het distribueren en het leveren van water, alsmede het verrichten van diensten op genoemde terreinen.	
<i>Betrokkenen</i>	De aandelen zijn verdeeld over de Provincie Limburg en de Limburgse gemeenten. Bij de gemeenten is gekeken naar inwonersaantal voor de verdeling van de aandelen. Iedere gemeente heeft minimaal één aandeel in eigendom.	
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar bezit momenteel 3 aandelen à € 4.538 per stuk. Het beleid van WML is om eventuele winst bij voorkeur aan te wenden tot versterking van het bedrijf en verwezenlijking van het doel van de vennootschap. Er wordt (dus) doorgaans geen dividend uitgekeerd.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,6%.	
<i>Ontwikkelingen</i>	Geen	
<i>Risico's</i>	Geen	
<i>Beginvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019	geen begroting beschikbaar
	Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019	geen begroting beschikbaar
	Eigen vermogen per 1 januari 2017	€ 194.707k
	Vreemd vermogen per 1 januari 2017	€ 384.252k
<i>Eindvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	geen begroting beschikbaar
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	geen begroting beschikbaar
	Eigen vermogen per 31 december 2017	€ 203.151k
	Vreemd vermogen per 31 december 2017	€ 377.182k
<i>Resultaat *)</i>	Verwacht resultaat 2019	geen begroting beschikbaar
	Resultaat 2017	€ 8.444k

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. te 's-Hertogenbosch	
<i>Doel</i>	PBE wikkelt zaken af die uit de verkoop van Essent voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid.
<i>Betrokkenen</i>	De aandelen in de vennootschap zijn in handen van de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent.
<i>Financieel belang</i>	Mook en Middelaar bezit 128.250 aandelen à € 0,01 per stuk.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,0857%.
<i>Ontwikkelingen</i>	Ondanks dat het General Escrow Fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.
<i>Risico's</i>	Financiële risico's: Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1,5 miljoen) (art 2:81 BW). Ons aandeel is ruim € 1k.
<i>Beginvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019 € 1.610k Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019 € 5k
<i>Eindvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019 € 1.620k Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019 € 18k
<i>Resultaat</i>	Verwacht resultaat 2019 -/- € 20k

CBL Vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch	
<i>Doel</i>	De functie van deze vennootschap was de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds. Voor zover na beëindiging van alle CBL's (CBL: Cross Border Leases) en de betaling uit het CBL Escrow Fonds van de daarmee corresponderende voortijdige beëindigingsvergoedingen nog geld was overgebleven in het CBL Escrow Fonds, is het resterende bedrag in de verhouding 50%-50% verdeeld tussen RWE en verkopende aandeelhouders.
<i>Betrokkenen</i>	De aandelen in de vennootschap zijn in handen van de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent.
<i>Financieel belang</i>	Mook en Middelaar bezit 1.714 aandelen à € 0,01 per stuk.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,0857%.
<i>Ontwikkelingen</i>	Het initieel vermogen in het CBL Escrow Fonds was, bij de oprichting van het fonds in 2009, \$ 275 mln. Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag is volledig uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang in de vennootschap.

2.1. Beleidsbegroting

CBL Vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch	
	Ondanks dat het CBL Escrow Fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.
<i>Risico's</i>	Met de liquidatie van het CBL Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW. Ons aandeel is financieel gezien te verwaarlozen qua risico (€ 17,14).
<i>Beginvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019 € 135k Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019 € 5k
<i>Eindvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019 € 147k Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019 € 17k
<i>Resultaat</i>	Verwacht resultaat 2019 -/- € 10k

Vordering Enexis B.V. te 's-Hertogenbosch	
<i>Doel</i>	Is opgericht ten behoeve van een overgedragen lening aan de verkopende (voormalige) aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht in 2009 bedroeg de lening € 1,8 miljard. Deze lening is vastgelegd in een lening-overeenkomst bestaande uit vier tranches.
<i>Betrokkenen</i>	De aandelen in de vennootschap zijn in handen van de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent.
<i>Financieel belang</i>	Mook en Middelaar bezit 1.714 aandelen à € 0,01 per stuk.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,0857%.
<i>Ontwikkelingen</i>	Op dit moment resteert alleen nog de lening van de 4 ^e tranche. De 4 ^e tranche mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de 4 ^e tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen. De laatste tranche loopt tot 30 september 2019. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 geliquideerd kunnen worden.
<i>Risico's</i>	De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet - tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW. Ons aandeel is financieel gezien te verwaarlozen qua risico (€ 17,14).
<i>Beginvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019 € 0k Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019 € 356.505k
<i>Eindvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019 € 9k Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019 € 356.320k
<i>Resultaat</i>	Verwacht resultaat 2019 -/- € 20k

Verkoop vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch			
<i>Doel</i>	De functie van Verkoop Vennootschap B.V. was tweeërlei: - namens de verkopende aandeelhouders van Essent eventuele garantieclaim-procedures voeren tegen RWE; - het geven van instructies aan de escrow agent (JP Morgan) wat betreft het beheer van het bedrag dat in het General Escrow Fonds was gestort.		
<i>Betrokkenen</i>	De aandelen in de vennootschap zijn in handen van de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent.		
<i>Financieel belang</i>	Mook en Middelaar bezit 1.714 aandelen à € 0,01 per stuk.		
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,0857%.		
<i>Ontwikkelingen</i>	Eind juni 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag is volledig uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang in de vennootschap. Ondanks dat het General Escrow Fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.		
<i>Risico's</i>	Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het financiële risico is na de liquidatie van het General Escrow Fonds relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW. Ons aandeel is financieel gezien te verwaarlozen qua risico (€ 17,14).		
<i>Beginvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019	€	138k
	Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019	€	8k
<i>Eindvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	€	151k
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	€	20k
<i>Resultaat</i>	Verwacht resultaat 2019	-/- €	13k

CSV Amsterdam B.V. te 's-Hertogenbosch			
<i>Doel</i>	De vennootschap vervult drie doelstellingen: • namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaim-procedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON (Wet Onafhankelijk Netbeheer); • namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim-procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland"); • het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort.		
<i>Betrokkenen</i>	De aandelen in de vennootschap zijn in handen van de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent.		
<i>Financieel belang</i>	Mook en Middelaar bezit 1.714 aandelen à € 0,01 per stuk.		
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,0857%.		
<i>Ontwikkelingen</i>	De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode waarin claims worden afgewikkeld. Eventuele claims kunnen door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) worden ingediend. Na afwikkeling van deze eventuele		

2.1. Beleidsbegroting

CSV Amsterdam B.V. te 's-Hertogenbosch			
	claims van Waterland zal de escrow-rekening kunnen worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 kunnen worden geliquideerd.		
<i>Risico's</i>	Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 13,5 mln. op de escrow-rekening. Momenteel is er een bedrag van € 5.464.217 uitbetaald aan Waterland ten laste van de escrow-rekening, en is er een bedrag van € 3.406.063 terugbetaald door Waterland in verband met belastingteruggave. De terugbetaling is niet verrekend met de escrow, waardoor het risico nu is afgenomen tot een maximum van € 8.035.783 en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW. Ons aandeel is financieel gezien te verwaarlozen qua risico (€ 17,14).		
<i>Beginvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019	€	770k
	Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019	€	0k
<i>Eindvermogen</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	€	870k
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	€	65k
<i>Resultaat</i>	Verwacht resultaat 2019	-/- €	100k

Inkoopcentrum Zuid (v.h. Stichting Regionaal Inkoopbureau Noord- en Midden-Limburg) te Echt			
<i>Doel</i>	Het verkrijgen van gunstige prijzen en het verlenen van diensten aan haar leden en voorts al hetgeen met een ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.		
<i>Betrokkenen</i>	Mook en Middelaar, Bergen, Gennep, Venlo, Venray, Horst a/d Maas, Peel en Maas, Beesel, Roermond, Weert, Nederweert, Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Echt-Susteren, de Veiligheidsregio Limburg Noord, Servicecenter MER en WML.		
<i>Financieel belang</i>	Lidmaatschapsbijdrage € 8k.		
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar wordt vertegenwoordigd door wethouder Wienhoven als lid van de Algemene Vergadering.		
<i>Ontwikkelingen</i>	Geen		
<i>Risico's</i>	Geen		
<i>Beginvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019	geen begroting beschikbaar	
	Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019	geen begroting beschikbaar	
	Eigen vermogen per 1 januari 2017	€	162k
	Vreemd vermogen per 1 januari 2017	€	62k
<i>Eindvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	geen begroting beschikbaar	
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	geen begroting beschikbaar	
	Eigen vermogen per 31 december 2017	€	281k
	Vreemd vermogen per 31 december 2017	€	173k
<i>Resultaat *)</i>	Verwacht resultaat 2019	geen begroting beschikbaar	
	Resultaat 2017	€	119k

Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch			
<i>Doel</i>	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën: - Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld; - Betrouwbare energievoorziening; - Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten; - Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren; - Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen.		
<i>Betrokkenen</i>	Enexis Holding is een naamloze vennootschap volgens Nederlands recht. De aandelen van Enexis Holding N.V. zijn in handen van Nederlandse provincies en gemeenten in de gebieden waar zij actief zijn.		
<i>Financieel belang</i>	Mook en Middelaar bezit 128.250 aandelen à € 1 per stuk. Vanaf het boekjaar 2014 bedraagt het dividend maximaal 50% van de nettowinst, waarbij een minimumniveau van jaarlijks EUR 100 miljoen wordt nagestreefd. Dit percentage zal verlaagd worden als deze uitkering ertoe leidt dat het bedrijf binnen vijf jaar haar A rating profiel kan verliezen. In 2018 bedroeg de dividendumkering op onze aandelen (over 2017) € 89k. Voor 2019 is € 86k geraamd. De gemeente loopt een risico dat dit niet wordt gerealiseerd. Dit is vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.		
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,0857%. Onze gemeente heeft zich aangesloten bij de VEGAL, de vereniging van aandeelhouders Limburg. Deze vereniging vertegenwoordigt de Limburgse gemeenten bij alle zaken die Enexis en de aandeelhouders aangaan.		
<i>Ontwikkelingen</i>	De governance is op orde en voldoet aan de code Tabaksblat en aan de voorwaarden van de WNT (Wet Normering Topinkomens). Met ingang van 1 januari 2019 verloopt het overgangsrecht in het kader van de WNT, wat betekent dat de bezoldiging vervolgens in twee jaar verder dient te worden teruggebracht tot de norm die op dat moment geldt.		
<i>Risico's</i>	Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (Stable outlook). De aandeelhouders lopen het risico (een deel van) de boekwaarde ad € 6,2 miljoen te moeten afwaarderen. Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de 'Vordering op Enexis vennootschap' die loopt tot september 2019, levert dit een laag risico op voor de aandeelhouders van Enexis Holding N.V. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.		
<i>Beginvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019 Verwachte vreemd vermogen per 1 januari 2019 Eigen vermogen per 1 januari 2017 Vreemd vermogen per 1 januari 2017	€ vreemd vermogen niet in begroting € €	3.804 miljoen 3.704 miljoen 3.580 miljoen

2.1. Beleidsbegroting

Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch			
<i>Eindvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	eindbalans niet in begroting	
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	eindbalans niet in begroting	
	Eigen vermogen per 31 december 2017	€	3.808 miljoen
	Vreemd vermogen per 31 december 2017	€	3.860 miljoen
<i>Resultaat</i>	Verwacht resultaat 2019	€	200 miljoen

Leisurelands B.V.			
<i>Doel</i>	Het ontwikkelen, aanleggen, faciliteren, exploiteren en beheren van recreatieve producten. Leisurelands wil een actieve bijdrage leveren aan het verbeteren en verduurzamen van de leefomgeving en de optimalisering van haar maatschappelijke rendement als organisatie. Dit gebeurt aan de hand van de volgende vijf pijlers: 1. Het borgen van een groene, gezonde omgeving 2. Veiligheid en 'crowd management' 3. Verhogen van maatschappelijk rendement 4. Energieneutraal opereren, energie genereren 5. Kennis delen en uitbouwen		
<i>Betrokkenen</i>	22 gemeenten en gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Achterhoek Liemers die tezamen de Algemene Vergadering van Aandeelhouders vormen.		
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar is voor 0,9 % aandeelhouder van Leisurelands (1.636 aandelen à € 1,- nominaal). De gemeente Mook en Middelaar verstrekt geen subsidie aan deze verbonden partij en er wordt geen dividend uitgekeerd.		
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De gemeente Mook en Middelaar wordt vertegenwoordigd door wethouder Peters.		
<i>Ontwikkelingen</i>	De aandeelhoudersovereenkomst eindigde per 31 december 2015. In deze overeenkomst zijn bepalingen opgenomen over het benoemen van bestuurder/directeur en de Raad van Commissarissen, het vaststellen van jaarrekeningen en winstbestemming, alsmede omtrent de emissie van aandelen. In de aandeelhoudersvergadering van 9 juni 2016 is besloten om over te gaan tot het verlengen van de aandeelhoudersovereenkomst voor de komende periode. Tijdens de aandeelhoudersvergadering van 14 juni 2018 is aandeelhouders gevraagd in te stemmen met het aanstellen van een tweede statutair directeur, hiermee hebben de aandeelhouders niet ingestemd.		
<i>Risico's</i>	Het financiële risico voor de gemeente Mook en Middelaar is nihil. Hoogstens een risico ter hoogte van 0,9 % van het geplaatste en gestorte aandelenkapitaal.		
<i>Beginvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2019	geen begroting beschikbaar	
	Verwacht vreemd vermogen per 1 januari 2019	geen begroting beschikbaar	
	Eigen vermogen per 1 januari 2017	€	56.279k
	Vreemd vermogen per 1 januari 2017	€	20.195k
<i>Eindvermogen *)</i>	Verwacht eigen vermogen per 31 december 2019	geen begroting beschikbaar	
	Verwacht vreemd vermogen per 31 december 2019	geen begroting beschikbaar	
	Eigen vermogen per 31 december 2017:	€	57.556k
	Vreemd vermogen per 31 december 2017:	€	21.679k
<i>Resultaat *)</i>	Verwacht resultaat 2019	geen begroting beschikbaar	
	Resultaat 2017	€	1.277k

Stichtingen en verenigingen

In deze Programmabegroting zijn er geen stichtingen en verenigingen opgenomen.

Overige verbonden partijen

In deze Programmabegroting zijn er geen overige verbonden partijen aanwezig.

2.1.12. Paragraaf Grondbeleid

Wettelijk kader

Artikel 16 BBV.

Visie grondbeleid (in relatie tot de doelstellingen in de programma's)

Grondbeleid is een gemeentelijk instrument in de ruimtelijke ordening waarmee een gemeente de gewenste ontwikkelingen kan bevorderen en ongewenste ontwikkelingen kan tegengaan. In de Nota Grondbeleid zijn de beleidskaders uitgezet waarmee wordt aangegeven welke ambitie de gemeente Mook en Middelaar heeft en hoe deze ambitie waargemaakt kan worden. De gemeente Mook en Middelaar voert geen actief grondbeleid in die zin dat actief gronden worden aangekocht en verkocht. Het grondbeleid van de gemeente Mook en Middelaar kan het beste worden getypeerd als Selectief Strategisch Grondbeleid.

Uitvoering grondbeleid

Er wordt, overeenkomstig de Nota Grondbeleid, een selectief strategisch grondbeleid gevoerd. Dit houdt in: aankoop en verkoop van gronden als er een duidelijk algemeen belang mee wordt gediend. Tevens wanneer daarmee de bestaande belangen worden behouden en zo mogelijk worden geoptimaliseerd en versterkt, rekening houdende met de bestaande groene buffers, landgoederen en het behoud van agrarische en archeologische waarden. Bij het aankopen en verkopen van gronden door de gemeente zal daarom altijd het behoud en beheer van strategisch gelegen gronden het uitgangspunt zijn.

Gelet op de aard van de ontwikkelingen (beperkte omvang en beperkte impact) in de gemeente, de schaalgrootte van de gemeente, het beschikken over relatief weinig onroerende zaken, de beperkte financiële middelen en de interne capaciteit, zal de gronduitgifte binnen de gemeente gering zijn.

Aan- en verkopen grond die het bedrag van € 100.000 overschrijden worden daarnaast overeenkomstig artikel 7 van de Financiële verordening voorgelegd aan de raad.

Actuele prognose te verwachten resultaten grondexploitaties

De gemeente Mook en Middelaar heeft geen grondexploitaties. Wel heeft de gemeente diverse grondposities. Hieronder wordt een overzicht gegeven van deze grondposities en aangegeven hoe in de nabije toekomst deze grondposities worden ingezet om gemeentelijke doelen te halen.

Hart van Mook

In het centrum van Mook heeft de gemeente verschillende grondposities. Deze grondposities worden ingezet voor de herontwikkeling van het centrum van Mook.

Cuijksesteeg

De woningbouwplannen voor de Cuijkse Steeg zijn 'on hold' gezet. Dit is bevestigd in de gemeentelijke woonvisie. Door de woningplannen voor de Cuijkse Steeg uit het woningbouwprogramma te halen voldoet de gemeente aan de afspraak met de provincie Limburg en de gemeenten uit Noord Limburg om de overcapaciteit aan woningbouwplannen terug te brengen.

De Lier - Ringbaan Molenhoek

Dit terrein is in de jaren '90 door de gemeente verworven en ligt deels in de gemeente Heumen. Er is geen concrete ontwikkelstrategie voor de gronden.

NS-terrein

Dit terrein is door de gemeente in 2008 verworven van NS vastgoed als onderdeel van de planvorming rondom het station Molenhoek. Wij hebben de ambitie om het station Mook-Molenhoek op de kaart zetten als het 'groenste station van Nederland'. Op termijn kunnen de grondposities ingezet worden om deze doelstelling te bereiken.

Violenstraatje

Op het perceel is een woonbestemming en bouwtitel gelegen. Het perceel staat op dit moment te koop.

Snelfietsroute

Binnen het tracé Fietsbrug, onderdeel van de snelfietsroute Cuijk - Nijmegen (SFR), zijn 2 panden aangekocht. Een deel van de gronden wordt gebruikt ten behoeve van het tracé. Kosten en opbrengsten van koop en verkoop vallen binnen het budget van de SFR. De SFR wordt bekostigd door betrokken provincies en gemeenten.

Rijksweg 156 te Plasmolen

In 2018 heeft de gemeente Rijksweg 156 te Plasmolen aangekocht. De gemeente ziet mogelijkheden om dit perceel te herontwikkelen. Welke herontwikkeling zal onderzocht worden. Het perceel zal uiteindelijk weer verkocht worden.

Kerkplein Middelaar

Aan het kerkplein in Middelaar liggen enkele bouwtitels (een appartementencomplex en een twee-onder-éénkap woning). Met woningcorporatie Destion is de afspraak gemaakt dat zij bouwrijpe grond van de gemeente kopen en de bouwtitels gaat benutten voor sociale woningbouw. Over het perceel waar een twee-onder-éénkap woning mogelijk is, zal nader overleg worden gevoerd, omdat Destion vanwege veranderde wetgeving alleen sociale woningbouw mag realiseren.

Onderbouwing geraamde winstneming

Op basis van het gevoerde grondbeleid, de huidige markt, feiten en cijfers wordt er geen fiscale winstneming verwacht in 2019.

Beleidsuitgangspunten reserves in relatie tot de risico's

Er zijn geen reserves grondexploitaties. Bij grondaankopen worden de gelden aan de VBR onttrokken. En bij grondverkoop worden de gelden in principe toegevoegd via de exploitatie aan de VBR.

Nota grondbeleid

In 2019 wordt de nota grondbeleid geactualiseerd naar de laatste stand van zaken, inclusief grondprijzen.

2.1.13. Paragraaf Informatieveiligheid

Wettelijk kader

Deze paragraaf is niet wettelijk verplicht op grond van het BBV, maar wordt opgenomen op grond van de resolutie 'Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente'.

- **ENSIA**

Burgers en bedrijven verwachten een betrouwbare overheid die zorgvuldig met informatie omgaat. Gemeenten spelen hierin een belangrijke rol. Het gaat om beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie, in de meest brede zin van het woord. Het waarborgen van de betrouwbaarheid van informatie zorgt voor een goede kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoerings- en dienstverleningsprocessen.

Doel

ENSIA staat voor Eenduidige Normatiek Single Information Audit en betekent eenmalige informatieverstrekking en eenmalige IT-audit. Het project ENSIA streeft naar een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid.

Focus

Horizontale verantwoording

De focus van ENSIA ligt op de horizontale verantwoording: binnen de gemeente, met een belangrijke rol voor de gemeenteraad. ENSIA is een initiatief van de VNG en de ministeries van BZK, voormalig I&M en SZW. ENSIA helpt gemeenten in één keer verantwoording af te leggen over informatieveiligheid gebaseerd op de BIG. Met ENSIA sluit de verantwoording over informatieveiligheid aan op de planning en control-cyclus van de gemeente. Hierdoor heeft het gemeentebestuur meer overzicht over de informatieveiligheid van hun gemeente en kan het beter sturen en verantwoording afleggen aan de gemeenteraad.

Verticale verantwoording

ENSIA structureert ook de verticale verantwoording richting de rijksoverheid, over de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), Basisregistratie Ondergrond (BRO) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (SUWI). Op 1 juli 2018 is het tweede jaar van verantwoording met ENSIA gestart. De zelfevaluatie moet vóór 31 december 2018 zijn ingeleverd. In het voorjaar van 2019 vindt verantwoording aan de gemeenteraad en de verticale toezichthouders plaats.

- **PRIVACY**

Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming in werking getreden. Begin 2018 is gestart met de (formele) implementatie alsmede de structurele borging van informatiebeveiliging en privacy. Dit is een doorlopend proces. De gemeente Mook en Middelaar vindt het belangrijk om op een zorgvuldige manier met de persoonsgegevens van haar inwoners om te gaan. Daarom werd ook voor de inwerkingtreding van de nieuwe privacywetgeving ingezet op de beveiliging van deze gegevens.

In 2018 is het informatiebeveiligingsbeleid geactualiseerd en is het privacybeleid vastgesteld. Voor privacy wordt in 2019 gestart met het uitvoeren van data impact analyses op de meest risicovolle processen. Dit leidt mogelijk tot aanpassingen, maatregelen en ontwikkelingen. Daarnaast is in 2018 een 0-meting uitgevoerd op het gebied van i-bewust zijn en privacy. Op basis van deze resultaten en het feit dat we in een menselijke organisatie werken, wordt er doorlopend ingezet op (meerjarige) bewustwording in de organisatie door middel van workshops, cursussen en agendering in teamoverleggen. De komende tijd zullen diverse maatregelen nodig zijn om aan de AVG te voldoen en te blijven voldoen. Het is nu nog moeilijk om exact hiervoor financiële middelen in te schatten. In de begroting is hiervoor vooralsnog een bedrag van € 20k opgenomen.

2.1.14. Paragraaf Verduurzamen

De gemeenteraad besloot op 12 juli 2018 een paragraaf Verduurzamen op te nemen in de programmabegroting en in de jaarstukken. Deze paragraaf biedt een actuele doorkijk op duurzaamheid binnen de gemeentelijke programma's en monitort de vorderingen inzake de ambitie van Mook en Middelaar om in 2030 een energie-neutrale gemeente te zijn.

Wat is verduurzamen?

Verduurzamen houdt in dat bij we bij alle nieuwe ontwikkelingen, plannen en activiteiten zoeken naar een optimale balans tussen de sociale, ecologische en economische gevolgen daarvan. We wegen de gevolgen voor 'people', 'planet' en 'profit' tegen elkaar af. Dit alles vanuit het besef dat onze huidige welvaart er niet toe mag leiden dat we onze kinderen met enorme problemen (zoals een vervuild milieu of grote financiële schulden) opzadelen.

Wat is een energieneutrale gemeente?

Conform de op 25 januari 2018 vastgestelde Energievisie 2018 wil Mook en Middelaar een energieneutrale gemeente zijn in 2030. Dit betekent:

- Het besparen van energie. Het streven is dat het energieverbruik in 2030 met 30% is verlaagd ten opzichte van 2015;
- In 2030 wordt de door bewoners, bedrijven en gemeente verbruikte energie duurzaam opgewekt, waarbij het streven is dat dit binnen de gemeente gebeurt en in tweede instantie binnen de regio;
- Het gaat daarbij over het energieverbruik van woningen en andere gebouwen, bedrijven en de gemeentelijke voorzieningen.

Programma duurzaamheid Mook en Middelaar

In het Uitvoeringsprogramma Energie en duurzaamheid 2018-2020 zijn projecten benoemd die uitvoering geven aan de energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie.

In de tabel op de volgende pagina wordt de voortgang gegeven van de diverse projecten.

Energietransitie (Klimaatakkoord)

Zoals met name in het landelijke Klimaatakkoord (concept) is aangegeven, zal er fors worden ingezet op CO₂ reductie. In 2019 zal onze gemeente samen met de te vormen RES-regio aan de lat staan om een Regionale Energie Strategie op te stellen. Hierin wordt onder meer vastgelegd hoe duurzame energieopwekking wordt vormgegeven in het landschap, zodat uiteindelijk de regio energie-neutraal zal worden. Daarnaast moet iedere gemeente werken aan een Warmteplan (uiterlijk eind 2021 vastgesteld) waarmee de gebouwde omgeving aardgasloos kan worden.

Communicatie

Communicatie en PR zijn als overkoepelend thema zeer belangrijk bij het bewerkstelligen van duurzaamheidsdoelen. Het is van groot belang om zichtbaar uit te dragen welke successen er al behaald zijn en welke activiteiten we (nog) willen uitvoeren. We hopen daarmee inwoners en ondernemers te enthousiasmeren voor het thema duurzaamheid en hen aan te zetten tot het treffen van maatregelen en uitvoeren van activiteiten die bijdragen aan een duurzamer Mook en Middelaar. Tot slot dient vermeld dat de gemeente een voorbeeldfunctie heeft bij het verduurzamen van de eigen organisatie, zoals duurzame mobiliteit en gebouwen.

Energiecafé

Een belangrijk initiatief vanuit de bewoners is het Energiecafé Molenhoek. De gemeente ondersteunt de activiteiten van het Energiecafé, onder andere middels overleg met het Kernteam en middels actieve communicatie.

2.1. Beleidsbegroting

Tabel voortgang verduurzaming

items Energievisie		2018	2019	2020	2021
Bewoners	Energie loket	continu proces	voortzetting en evaluatie		
	Verduurzamen huurwoningen	overleg met woningcorporatie	continu proces		
	Duurzaam bouwen	implementatie	continu proces		
	Organisatie Energiemarkt	29-sep	2e editie		
	Prijsvraag/actie	29-sep			
	Consultatie energie	start	gereed		
Bedrijven	Bedrijfsdaken voor zonne-energie	start Grote daken project	voortzetting		
	Bedrijven informeren/faciliteren	divers overleg (verduurzamen Korendal, OVM), Ondernemersmiddag 14 juni Circulaire Economie			
Energietransitie	Beleid duurzame energieopwekking	check Welstandsnota en ruimtelijk beleid	gereed		
	Ontwikkeling zonnenveld	start onderzoek naar kleinschalig zonnepark	voortzetting in relatie met regionale aanpak		
	Instellen revolverend fonds	nader uitwerken			
Gebouwbeheer	Duurzaam gemeentehuis	Opstellen plan van aanpak			gereed
	Zonnepanelen gemeentewerf		Opstellen plan van aanpak	gereed	
	Duurzame dienstreizen	Deelname pilot t/m 2018 elektrische auto en fietsen			
	Interne milieuzorg	Start interne groep	continu proces		
	Duurzaam inkopen/duurzaamheidspaar	Interne ambtelijke workshop			
Klimaatadaptatie	Projecten openbare ruimte	duurzaamheid meenemen in plannen openbare ruimte (renovatie groenvlakken, dorpskern Mook)	continu proces		
	Afkoppelen hemelwater	aanvang 2018	voortzetting subsidieregeling		

2.2. Financiële begroting

Wettelijk kader: artikel 7 BBV

Overzicht van baten en lasten en toelichting

2.2.1. Algemeen

Portefeuillehouder

Wethouder Wienhoven

Toelichting

Deze financiële begroting bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een overzicht van baten en lasten met toelichting;
- Een uiteenzetting van de financiële positie met toelichting;
- Een overzicht van de baten en lasten per taakveld.

Op grond van het BBV vallen de algemene dekkingsmiddelen, het bedrag aan overhead, het bedrag voor de Vpb en het bedrag voor onvoorzien buiten de programma's en worden afzonderlijk vermeld. Voor IV3 (informatie voor derden) worden deze onderdelen wettelijk toegewezen aan verplichte taakvelden, welke onder programma Besturen (Bestuur en ondersteuning) vallen.

2.2.2. Overzicht van baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten over 2019 ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Programma	Lasten	Baten	Subtotaal	Mut. reserve	Saldo
Besturen	1.308	-365	944	-430	514
Beschermen	636	-106	530	0	530
Verplaatsen	592	-4	588	0	588
Werken	183	-71	112	-6	106
Leren	305	-1	304	0	304
Recreëren	634	-15	619	0	619
Samenleven en zorgen	5.894	-1.666	4.229	0	4.229
Gezond leven	1.527	-1.759	-232	0	-232
Wonen	543	-164	379	-13	367
<i>Subtotaal</i>	<i>11.622</i>	<i>-4.151</i>	<i>7.473</i>	<i>-449</i>	<i>7.025</i>
Algemene dekk.middelen	0	-11.252	-11.252	0	-11.252
Overhead	4.594	-119	4.475	-286	4.189
Vpb	0	0	0	0	0
Onvoorzien	5	0	5	0	5
Totaal	16.223	-15.552	701	-734	-33

2.2.3. Toelichting op de baten en lasten

2.2.3.1. Financieel overzicht

Wettelijk kader

Artikel 19 BBV.

Algemeen

De toelichting op het overzicht van baten en lasten bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een overzicht met het gerealiseerde saldo van 2017, de raming van 2018 en de raming van 2019;
- De uitgangspunten en analyse van aanmerkelijke verschillen van de ramingen;
- Een overzicht van incidentele baten en lasten; en
- Een overzicht van structurele mutaties van reserves.

Onder programma Wonen is een 'programma ADMO' opgenomen. Dit betreft de algemene dekkingsmiddelen, het bedrag voor overhead, het bedrag voor de Vpb en het bedrag voor onvoorzien. Deze onderdelen vallen op grond van het BBV buiten de programma's.

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
--------------------	--------------------	-------------------	-------------------

Programma Besturen

Totaal lasten	1.163	1.317	1.308
Totaal baten	-1.482	-968	-365
Saldo baten en lasten	-319	349	944
Toevoegingen aan reserves	2.675	183	0
Onttrekkingen aan reserves	-2.889	-442	-430
Geraamd resultaat	-532	89	514

Programma Beschermen

Totaal lasten	582	629	636
Totaal baten	-10	-6	-106
Saldo baten en lasten	572	623	530
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-25	-20	0
Geraamd resultaat	547	603	530

Programma Verplaatsen

Totaal lasten	549	967	592
Totaal baten	-8	-4	-4
Saldo baten en lasten	541	963	588
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-116	-440	0
Geraamd resultaat	424	523	588

Programma Werken

Totaal lasten	70	155	183
Totaal baten	-57	-71	-71
Saldo baten en lasten	13	85	112
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-72	-51	-6
Geraamd resultaat	-59	34	106

2.2. Financiële begroting

Programma Leren

Totaal lasten	241	264	305
Totaal baten	0	-1	-1
Saldo baten en lasten	240	263	304
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Geraamd resultaat	240	263	304

Programma Recreëren

Totaal lasten	517	630	634
Totaal baten	-20	-15	-15
Saldo baten en lasten	497	615	619
Toevoegingen aan reserves	25	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-44	-69	0
Geraamd resultaat	477	546	619

Programma Samenleven en zorgen

Totaal lasten	5.169	5.253	5.894
Totaal baten	-1.787	-1.723	-1.666
Saldo baten en lasten	3.382	3.530	4.229
Toevoegingen aan reserves	101	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-163	-47	0
Geraamd resultaat	3.321	3.483	4.229

Programma Gezond leven

Totaal lasten	1.442	2.029	1.527
Totaal baten	-1.735	-1.724	-1.759
Saldo baten en lasten	-293	305	-232
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-62	-133	0
Geraamd resultaat	-355	171	-232

Programma Wonen

Totaal lasten	157	287	543
Totaal baten	-305	-164	-164
Saldo baten en lasten	-148	123	379
Toevoegingen aan reserves	136	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-250	-64	-13
Geraamd resultaat	-262	59	367

ADMO

Totaal lasten	5.778	5.952	4.599
Totaal baten	-10.740	-11.269	-11.371
Saldo baten en lasten	-4.962	-5.317	-6.772
Toevoegingen aan reserves	182	0	62
Onttrekkingen aan reserves	-423	-392	-348
Geraamd resultaat	-5.203	-5.709	-7.058

Alle Programma's

Totaal lasten	16.045	17.484	16.223
Totaal baten	-16.699	-15.945	-15.522
Saldo baten en lasten	-654	1.538	701
Toevoegingen aan reserves	3.120	183	62
Onttrekkingen aan reserves	-4.045	-1.658	-796
Geraamd resultaat	-1.579	63	-33

2.2.3.2. Uitgangspunten en analyse ramingen

Portefeuillehouder

Wethouder Wienhoven

Uitgangspunten

De uitgangspunten voor 2019 zijn onder andere gebaseerd op de uitgangspunten zoals deze in de Kaderbrief 2019 zijn verwoord en zijn voor de begroting 2019 als volgt:

- Standaard wordt voor 2019 een indexering van 0% toegepast;
- Budgetten op basis van overeenkomsten worden geïndexeerd zoals vermeld in de desbetreffende overeenkomsten;
- Het budget UPW bedraagt voor 2019 100% van de rijksuitkering UPW.
- Salarislasten worden zo veel mogelijk direct geraamd onder de programma's. Niet toe te delen salariskosten vallen onder overhead;
- Investerings tot € 10.000 worden als kosten verantwoord;
- Op basis van het advies van de commissie BBV wordt alleen werkelijke rente verantwoord in de begroting;
- Er wordt geen administratieve rente over het eigen vermogen en bespaarde rente opgenomen in de begroting;
- Eventueel vrijgevallen kapitaallasten worden gereserveerd ter dekking van kapitaallasten van vervangings- en uitbreidingsinvesteringen, inclusief investeringen maatschappelijk nut welke met ingang van 2017 afgeschreven moeten worden;
- De algemene uitkering, de decentralisatie- en integratie-uitkeringen betreffen algemene dekkingsmiddelen en worden tegen constante prijzen opgenomen in de begroting;
- De algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire van 2018 en indien mogelijk en relevant op de septembercirculaire 2018. De septembercirculaire 2018 is verwerkt in deze Programmabegroting 2019;
- De aantallen voor de algemene uitkering zijn gebaseerd op de meeste recente specificatie van het Rijk (september 2018), met uitzondering van het aantal inwoners en het aantal woningen. Deze zijn respectievelijk gebaseerd op het meeste recente aantal inwoners conform de basisregistratie (ten tijde van het opstellen van de begroting) en op basis van het aantal geschatte woningen (realisatie per 31 december 2017 verhoogd met gerealiseerde en nog te realiseren woningen in 2018);
- De indexatie voor de belastingen bedraagt 2,55% op basis van de loon- en prijsontwikkeling zoals vermeld in de meicirculaire 2018;
- Rioolheffing en afvalstoffenheffing/reinigingsrecht zijn gesloten systemen en zijn maximaal 100% kostendekkend. Eventuele overschotten of tekorten worden verrekend met de (tarief-) egalisatievoorziening;
- Dividenden zijn opgenomen tegen de door de Provincie gestelde opbrengsten per aandeel.

Analyse

De verschillen bij de diverse programma's tussen de begroting 2018 en 2019 zijn voornamelijk het gevolg van:

- incidentele budgetten (zowel in 2018 als in 2019);
- nagekomen structurele bijstellingen;
- bijstellingen naar aanleiding van het Collegeprogramma;
- mutaties naar aanleiding van het dekkingsplan; en
- mutaties als gevolg van het (verplicht) overhevelen van salariskosten van taakveld 'Overhead' naar de diverse functionele taakvelden/programma's.

Jaarlijks wordt opnieuw bekeken waar de prioriteiten/aandachtsgebieden liggen en welke budgetten daarvoor nodig zijn. Het Collegeprogramma bestrijkt een breed scala aan activiteiten die op diverse onderdelen van de begroting 2019 (en volgend jaren) tot uiting komen.

2.2.3.3. Overzicht incidentele baten en lasten

In onderstaande tabel worden incidentele baten en lasten vermeld. Hierbij is aansluiting gezocht bij de 'Notitie incidentele en structurele baten en lasten' van de commissie BBV. Structurele onttrekkingen uit reserves (bijvoorbeeld ter dekking van kapitaallasten of compensatie van dividenden) worden volgens deze notitie niet als incidenteel aangemerkt. Het belang van dit overzicht is om te bepalen of er wel of geen sprake is van een structureel sluitende begroting. De incidentele baten en lasten dienen gecorrigeerd te worden op het begrotingssaldo.

Bedragen x € 1.000

	Programma	2019
Incidentele lasten		
Collegeprogramma: digitale informatie en beleid- en planvorming via participatie	Besturen	136
dekking via leaseconstructie (geen extra kosten)		-136
Collegeprogramma: maatregelprogramma verkeersprojecten	Verplaatsen	37
Collegeprogramma: onverharde wegen	Verplaatsen	40
dekking via wegenonderhoud (geen extra kosten)		-40
Collegeprogramma: juiste bewegwijzering en bevorderen participatie arbeidsmarkt	Werken	70
Collegeprogramma: uitvoeren Masterplan Plasmolen	Recreëren	15
Collegeprogramma: fonds voor oplossingen	Samenleven en zorgen	5
Collegeprogramma: duurzaam inzamelen en verwerken van afval	Gezond leven	30
Collegeprogramma: implementeren omgevingswet	Wonen	125
Collegeprogramma: projectmatige aanpak digitalisering	Besturen	80
Collegeprogramma: projectmatige aanpak groenrenovatie	Recreëren	50
Subtotaal collegeprogramma		412
Budget verkiezingen en referenda	Besturen	33
Representatiekosten 25 jaar jumelage	Besturen	10
Uitkering voormalig personeel	Overhead	11
Subtotaal incidentele lasten		466
Incidentele baten		
Collegeprogramma: dekking via VBR	Verplaatsen	-37
Collegeprogramma: dekking via VBR	Werken	-70
Collegeprogramma: dekking via VBR	Recreëren	-15
Collegeprogramma: dekking via VBR	Samenleven en zorgen	-5
Collegeprogramma: dekking via VBR	Gezond leven	-30
Collegeprogramma: dekking via VBR	Wonen	-125
Dekking projectmatige aanpak digitalisering	Besturen	-80
Dekking projectmatige aanpak groenrenovatie	Recreëren	-50
Subtotaal collegeprogramma		-412
Eenmalige onttrekking VBR	Besturen	-250
Subtotaal incidentele baten		-662
Saldo incidentele baten en lasten		-196

2.2.3.4. Overzicht structurele mutaties reserves

Hieronder is een overzicht vermeld van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Dit betreft in het algemeen compensatie van weggevallen dividenden of dekking van kapitaallasten. Op de lange termijn kunnen deze bestemmingsreserves 'leeg lopen' waardoor op de lange termijn naar vervangende dekkingsmiddelen gezocht moet worden of, als het begrotingssaldo het toelaat, is het mogelijk om het saldo van de bestemmingsreserve over te hevelen naar de VBR.

Omschrijving	Saldo 1 januari 2019	Resultaat voorgaand jaar	Toe- voeging	Onttrek- king	T.b.v. kapi- taallasten	Saldo 31 december 2019
Bestemmingsreserves:						
Reserve verkoop aandelen Attero	115			5		110
Reserve Centrumplan Mook aankoop panden	35				6	29
Reserve onderhoud huisvesting gemeentehuis	390		62	24		429
Reserve Kapitaallasten nieuwbouw brandweerkazerne/gemeentewerf	617				35	583
Reserve Afschr. inv. plan 2013-2016	1.497				127	1.370

Toelichting

Attero: betreft compensatie vervallen dividend.

Huisvesting gemeentehuis: In 2017 is onderhoudsvoorziening omgezet in een bestemmingsreserve. Betreft structurele toevoeging (i.p.v. dotatie onderhoudsvoorziening) en onttrekking i.v.m. dekking onderhoudskosten (i.p.v. aanwending voorziening).

2.2.3.5. Begrotingsevenwicht

Op grond van artikel 189 lid 2 Gw ziet de raad erop toe dat de begroting (jaarschijf 2019) structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan kan hij afwijken als aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht.

In het kader van het financieel toezicht door de provincie behoeft de begroting goedkeuring van gedeputeerde staten, indien naar hun oordeel de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is en het blijkens de meerjarenraming niet aannemelijk is dat in de eerstvolgende jaren een structureel en reëel evenwicht tot stand zal worden gebracht. Om inzicht te krijgen in het structureel en reëel evenwicht in de (meerjaren)begroting verzoekt de provincie om onderstaande tabel op te nemen in de Programmabegroting.

recapitulatie begrotingsevenwicht x € 1.000	2019			2020			2021			2022		
	totaal	waarvan:		totaal	waarvan:		totaal	waarvan:		totaal	waarvan:	
		inc.	str.		inc.	str.		inc.	str.		inc.	str.
Lasten programma 0 Besturen	1.308	123	1.185	1.264	80	1.184	1.250	80	1.170	1.250	86	1.164
Lasten programma 1 Beschermen	636		636	610	50	560	612		612	611		611
Lasten programma 2 Verplaatsen	592	37	555	587	37	550	587	0	587	587		587
Lasten programma 3 Werken	183	70	113	183	55	128	183	45	138	183		183
Lasten programma 4 Leren	305		305	306		306	308		308	309		309
Lasten programma 5 Recreëren	634	65	569	634	50	584	634	75	559	634	50	584
Lasten programma 6 Samenleven en zorgen	5.894	5	5.889	5.896		5.896	5.884		5.884	5.886		5.866
Lasten programma 7 Gezond leven	1.527	30	1.497	1.543		1.543	1.540		1.540	1.549		1.549
Lasten programma 8 Wonen	543	125	418	543	125	418	543	125	418	543		543
totaal lasten programma's	11.623	455	11.167	11.567	397	11.169	11.542	325	11.216	11.553	136	11.416
Baten programma 0	-365	-80	-285	-352	-80	-272	-352	-80	-272	-352	-80	-272
Baten programma 1	-106		-106	-106	-50	-56	-106		-106	-106		-106
Baten programma 2	-4		-4	-4		-4	-4		-4	-4		-4
Baten programma 3	-71		-71	-71		-71	-71		-71	-71		-71
Baten programma 4	-1		-1	-1		-1	-1		-1	-1		-1
Baten programma 5	-15	-50	35	-15	-50	35	-15	-50	35	-15	-50	35
Baten programma 6	-1.666		-1.666	-1.666		-1.666	-1.666		-1.666	-1.666		-1.666
Baten programma 7	-1.759		-1.759	-1.775		-1.775	-1.792		-1.792	-1.801		-1.801
Baten programma 8	-164		-164	-164		-164	-114		-114	-114		-114
totaal baten programma's	-4.151	-130	-4.021	-4.154	-180	-3.974	-4.122	-130	-3.991	-4.131	-130	-4000
saldo baten en lasten programma's	7.473	325	7.146	7.412	217	7.195	7.421	195	7.225	7.422	6	7.416

2.2. Financiële begroting

recapitulatie begrotingsevenwicht	2019			2020			2021			2022		
Lasten algemene dekkingsmiddelen	0		0	0		0	0		0	0		0
Lasten overhead	4.594	11	4.583	4.575	4	4.571	4.524		4.524	4.440		4.440
Lasten vennootschapsbelasting	0		0	0		0	0		0	0		0
Lasten onvoorzien	5		5	5		5	5		5	5		5
Totaal lasten diverse	4.599	11	4.588	4.580	4	4.576	4.529		4.529	4.445		4.445
Baten algemene dekkingsmiddelen	-11.252		-11.252	-11.412		-11.412	-11.478		-11.478	-11.559		-11.559
Baten overhead	-119		-119	-119		-119	-119		-119	-119		-119
Baten vennootschapsbelasting	0		0			0	0		0	0		0
Baten onvoorzien	0		0			0	0		0	0		0
Totaal baten diverse	-11.371	0	-11.371	-11.531		-11.531	-11.597		-11.597	-11.678		-11.678
Saldo van diverse	-6.772	11	-6.783	-6.951	4	-6.955	-7.068	0	-7.068	-7.233	0	-7.233
Totaal saldo van baten en lasten van de programma's en diverse	701	336	336	461	221	240	353	195	157	189	6	183
Stortingen in reserves	62		62	62		62	62		62	62		62
Onttrekkingen aan reserves	-796	-532	-264	-503	-217	-286	-400	-195	-205	-316	0	-316
Geraamd resultaat	-33	-196	161	20	4	16	15	0	15	-65	6	-71
Totaal structurele lasten			15.817			15.807			15.807			15.923
Totaal structurele baten			-15.656			-15.791			-15.793			-15.994
Structureel begrotingssaldo			163 N			16 N			15 N			-71 V

Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting

2.2.4. Uiteenzetting financiële positie

Wettelijk kader

Artikel 20 BBV.

Algemeen

De uiteenzetting van de financiële positie bestaat uit:

- de financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid;
- de geprognoseerde balans;
- het emu-saldo;
- de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen;
- de investeringen;
- de financiering;
- de stand en het verloop van de reserves;
- de stand en het verloop van de voorzieningen.

2.2.4.1. Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid

De basis voor de Programmabegroting 2019 is de meerjarenraming van het voorgaande begrotingsjaar. Deze initiële (meerjaren)begroting wordt beschouwd als bestaand beleid en wordt ten behoeve van de Programmabegroting 2019 gemuteerd met nagekomen wijzigingen. Dit betreffen wijzigingen inclusief wijzigingen naar aanleiding van het collegeprogramma. Hierbij is niet altijd duidelijk een onderscheid te maken tussen nieuw beleid en/of intensivering bestaand beleid. De nagekomen mutaties moeten dan ook in hun gezamenlijkheid beoordeeld worden. De bedragen die horen bij de nagekomen mutaties zijn reeds verwerkt in deze programmabegroting.

De bijstellingen hebben de volgende financiële effecten:

Bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022
Nagekomen mutaties				
<i>Bijstelling budgetten exclusief SD:</i>				
- Bijstelling bijdrage verbonden partijen	54 V	16 N	10 V	12 V
- Verbijzonderde interne controle SD (uitbesteed)	20 N	20 N	20 N	20 N
- Afboeken baten i.v.m. beëindigen detachering	49 N	49 N	49 N	49 N
- Indexering salarislsten (incl. kleine wijzigingen)	51 N	51 N	51 N	51 N
- Mutatie kapitaallasten	31 V	35 V	35 V	35 V
- Bijstelling uitkeringen gemeentefonds (sept.circ.)	6 N	2 V	21 N	13 N
- Leges omgevingsvergunning grote projecten	30 V	30 V	-	-
- Bijstelling exploitatiebijdragen van derden	20 V	20 V	-	-
- Bijstelling opbrengst dividend BNG	113 V	113 V	113 V	113 V
Totaal bijstellingen exclusief SD	121 V	64 V	16 V	26 V
<i>Bijstelling budgetten Sociaal Domein:</i>				
- Bijdrage verbonden partij MGR-Werkbedrijf	-	-	17 V	12 V
- Uitvoeringsplan Senior-vriendelijke gemeente	5 N	5 N	5 N	5 N
- Aanwending werkbudget SD	5 V	5 V	5 V	5 V
- Bijstelling budgetten huishoudelijke hulp *)	30 N	30 N	30 N	30 N
- Bijstelling budgetten Jeugd *)	30 N	30 N	30 N	30 N
- Bijstelling budgetten Wmo *)	25 N	25 N	25 N	25 N
*) Betreft o.a. loon- en prijsstijgingen externe partijen				
- Aanwending restant stelpost taakmutaties AU	33 V	33 V	33 V	39 V
Totaal bijstellingen Sociaal Domein	52 N	52 N	35 N	34 N
Subtotaal nagekomen mutaties	69 V	12 V	19 N	8 N
Invulling taakmutaties Algemene Uitkering				
- Invoering abonnementstarief Wmo Eigen bijdrage	56 N	56 N	56 N	56 N
- Compensatie Voogdij van 18 naar 21 jaar	5 N	5 N	5 N	5 N
- Versterking schulden en armoedebeleid	6 N	6 N	6 N	6 N
- Aanwending stelpost taakmutaties (meicirc. 2018)	67 V	67 V	67 V	67 V
Subtotaal taakmutaties AU	0 N	0 N	0 N	0 N
Bijstellingen n.a.v. Collegeprogramma				
- Formatie en beheerbudgetten	814 N	724 N	703 N	468 N
- Dekking inc. budgetten via leaseconstructie	136 V	-	-	-
- Dekking inc. budgetten via voorziening wegbeheer	40 V	40 V	40 V	-
- Dekking inc. budgetten via aanwending VBR	282 V	217 V	195 V	-
Subtotaal Collegeprogramma	357 N	468 N	468 N	468 N

2.2. Financiële begroting

Bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022
- Bijstelling raming kosten onderdeel 8.2	26 N	26 N	26 N	26 N
Subtotaal Collegeprogramma (na bijstelling)	383 N	494 N	494 N	494 N
Totaal-generaal nagekomen mutaties	314 N	482 N	513 N	501 N

In het algemene deel is het dekkingsplan en het begrotingssaldo vermeld.

Samenvattend leidt dit tot de volgende begrotingssaldi:

Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022
Begrotingsresultaat o.b.v. Kaderbrief 2019	180 N	98 V	208 V	251 V
Bijstellingen nagekomen mutaties excl. SD	121 V	64 V	16 V	26 V
Bijstellingen nagekomen mutaties Sociaal Domein	52 N	52 N	35 N	34 N
Invulling taakmutaties Algemene Uitkering	0 N	0 N	0 N	0 N
Bijstellingen n.a.v. Collegeprogramma	383 N	494 N	494 N	494 N
<i>Totaal bijstellingen</i>	<i>314 N</i>	<i>482 N</i>	<i>513 N</i>	<i>501 N</i>
Subtotaal begrotingssaldo	495 N	385 N	305 N	251 N
Dekkingsplan	528 V	365 V	290 V	315 V
Totaal begrotingsresultaat primitieve begroting	33 V	20 N	15 N	65 V

2.2.4.2. Geprognosticeerde balans

Met ingang van 2017 is het wettelijk verplicht om een geprognosticeerde balans te hebben. Hieronder is een balans voor begin en eind 2019 weergegeven. Uitgangssituatie is de balans per 31 december 2017 van de vastgestelde jaarstukken. De geraamde mutaties voor reserves en voorzieningen en activaposten worden hierop gecorrigeerd. De restantkredieten per 31 december 2017 worden geacht in 2018 tot uitgaven te hebben geleid en zijn ten laste gebracht van het saldo van 's Rijks Schatkist (SKB).

Bedragen x € 1.000

Balanspost	31 dec. 2017	1 jan. 2019	31 dec. 2019
<i>Vaste activa</i>			
Saldo 1-1		8.178	9.566
Investerings		1.957	0
Afschrijvingen		-570	-500
VA Saldo 31-12	8.178	9.566	9.066
<i>SKB</i>			
Saldo 1-1		7.553	6.516
Mutaties		-1.037	0
Saldo 31-12	7.553	6.516	6.516
<i>Overige vlottende activa</i>			
Saldo 1-1		3.950	1.998
Mutaties		-1.952	71
Saldo 31-12	3.950	1.998	2.069
TOTAAL ACTIVA	19.681	18.079	17.651
<i>Eigen vermogen/reserves</i>			
Saldo 1-1		10.468	8.930
Mutaties		-1.475	-734
Resultaat		-63	33
Saldo 31-12	10.468	8.930	8.229
<i>Voorzieningen</i>			
Saldo 1-1		5.635	6.061
Mutaties		425	454
Saldo 31-12	5.635	6.061	6.515
<i>Lening o/g</i>			
Saldo 1-1		1.271	1.089
Mutaties		-182	-181

2.2. Financiële begroting

Saldo 31-12	1.271	1.089	908
<i>Kortlopende schulden</i>			
Saldo 1-1		2.307	2.000
Mutaties		-307	0
Saldo 31-12	2.307	2.000	2.000
TOTAAL PASSIVA	19.681	18.079	17.651

2.2.4.3. EMU-saldo

EMU-Saldo

Nederland maakt deel uit van de Europese Monetaire Unie. Voor landen die deelnemen aan de Europese Monetaire Unie gelden Europese begrotingsvoorschriften waaronder de zogenaamde EMU-normen. De EMU-normen stellen limieten aan de overheidsschuld van een land. Er geldt een plafond voor de hoogte van de overheidsschuld en er geldt een limiet aan de jaarlijkse groei van de schuld, het zogenaamde EMU-saldo.

Per 1 januari 2014 is de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF) van kracht. Het sturen op het EMU-saldo is voor gemeenten hierdoor essentieel. De berekening van het EMU-saldo moet, conform het BBV, meerjarig worden opgenomen in de begroting. Dit overzicht vindt u voor wat betreft het begrotingsjaar hieronder en meerjarig in paragraaf 3.2.4.

Het EMU-saldo zet het saldo volgens baten en lastenstelsel om in een saldo op basis van kasstelsel (waar de rijksoverheid mee werkt). Een positief EMU-saldo betekent een toegenomen cashflow. Een negatief EMU-saldo betekent een tekort.

Berekening EMU Saldo		Bedragen x € 1.000	
		Begroot 2019 (primitief)	Begroot 2018 (primitief)
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c) (winst = +, verlies = -/-)	-701	-223
2 +	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie (kosten, geen uitgaven)	500	572
3 +	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie (kosten, geen uitgaven)	630	698
4 -	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd (na aftrek bijdragen derden) (uitgaven, geen kosten en inkomsten, geen baten)	0	0
5 +	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0
6 +	Desinvesteringen voor (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0
7 -	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0
8 +	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	0	0
9 -	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen (uitgaven, geen kosten)	-176	-254
10 -	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0
11 -	Verkoop effecten: Wat is bij verkoop de (verwachte) boekwinst op de exploitatie? (fin. vaste activa uitgezonderd voor emu-saldo)	0	0
	EMU-saldo	253	793

2.2.4.4. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Onder arbeidskosten gerelateerde verplichtingen worden verstaan alle vormen van aan de arbeidsrelatie verbonden rechten op (toekomstige) uitkeringen tijdens of na het dienstverband. Deze verplichtingen kunnen onderverdeeld worden in de volgende categorieën:

- Beloningen tijdens het dienstverband (vakantiegeld/-dagen);
- Uitkeringen bij ontslag (afkoopsommen);
- Pensioentoezeggingen (pensioen, wachtgeld, premies);
- Afvloeiingsregelingen.

Op basis van het BBV dient de gemeente in haar programmabegroting inzicht te bieden in de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Deze verplichtingen lopen via de reguliere exploitatie en de meerjarenbegroting.

Het vakantiegeld van 8% en de eindejaarsuitkering zijn reeds opgenomen in de begroting. In het kader van het Individueel Keuze Budget, welke per 1 januari 2017 is ingevoerd, is er geen sprake meer van een reservering, maar maken deze lasten onderdeel uit van de reguliere salarisbudgetten.

Het BBV schrijft voor om arbeidskosten gerelateerde verplichtingen waarvan het jaarlijkse bedrag geen gelijk (vergelijkbaar) volume heeft, op te nemen in een voorziening. Ten behoeve van de pensioenverplichtingen van de (gewezen) wethouders heeft de gemeente Mook en Middelaar een pensioenvoorziening gevormd. De omvang van deze voorziening wordt jaarlijks actuarieel berekend ten behoeve van de jaarrekening.

Hieronder is de formatie en de omvang van het budget vermeld.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Fte begin 2019	Fte begin 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2018
Raad	13 leden	13 leden	40	65
Subtotaal raad			40	65
Griffier	1,66	1,22	140	95
College van b&w	3,25	3,00	288	261
Subtotaal bestuur	4,66	4,22	429	356
Overhead MT	3,00	3,00	336	311
Staf	4,28	4,05	331	310
Afdeling Bedrijfsvoering	21,88	21,68	1.322	1.267
Afdeling Samenleving (incl. buitendienst)	34,05	33,05	2.232	2.099
Subtotaal ambtelijke organisatie	63,21	61,78	4.221	3.987
Bij: tijdelijke formatie ten laste van het budget Flexibele Schil	0,00	4,72	0	269
Af: uitgeleend personeel	-0,33	-0,33	-19	-21
Subtotaal overig	-0,33	4,39	-19	248

De vaste formatie (van de ambtelijke organisatie) in fte's is in 2019 ten opzichte van 2018 nagenoeg gelijk gebleven. Formatie is enerzijds met 0,35 fte afgenomen. Anderzijds is reeds rekening gehouden met het structureel maken van 1,78 fte ten behoeve van Wmo en Jeugd. Dit maakt onderdeel uit van het nieuw beleid conform het collegeprogramma.

2.2.4.5. Investeringsen

Op grond van de Kaderbrief 2019 worden voor 2019 geen nieuwe investeringen voorzien. Uiteraard zijn er wel diverse onderhoudskosten welke via de beheerplannen tot uitdrukking komen, waarbij de wisselende kosten worden geëgaliseerd middels voorzieningen.

Daarnaast zijn er vanuit de jaarstukken 2017 restantkredieten aanwezig van zo'n € 2 miljoen, welke normaliter tot investeringen leiden in het daaropvolgende jaar, zijnde 2018. Mocht blijken bij de jaarstukken over 2018 dat niet alle kredieten tot uitgaven hebben geleid in 2018, dan kan voorgesteld worden om deze over te hevelen naar begrotingsjaar 2019.

2.2.4.6. Financiering

De gemeente Mook en Middelaar heeft één langlopende opgenomen geldlening van de BNG. Het saldo van deze lening bedraagt (exclusief kortlopende aflossingsverplichting) per 31 december 2019 € 908k en loopt t/m 2025. De lening is vastrentend tegen 5,58% en is niet vervroegd aflosbaar. Jaarlijks wordt ruim € 181k afgelost. Het aflossingsdeel wordt verantwoord onder de kortlopende schulden.

Het verloop van de lening is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Langlopende leningen o/g	2019	2018
Stand per 1 januari (langlopend)	1.089	1.271
Bij: Kortlopende aflossingsverplichting (vlottende passiva)	182	182
<i>Subtotaal lening (totaal)</i>	<i>1.271</i>	<i>1.452</i>
Bij: Aangetrokken geldleningen	0	0
Af: Aflossingen boekjaar	182	182
<i>Subtotaal</i>	<i>1.089</i>	<i>1.271</i>
Af: Kortlopende aflossingsverplichting (vlottende passiva)	182	182
Stand per 31 december (langlopend deel)	908	1.089

2.2.4.7. Stand en verloop reserves

Naam reserve	Saldo 1 januari 2019	Toe- voeging	Ont- trekking	T.b.v. kapitaal- lasten	Saldo 31 december 2019
Algemene reserves					
Algemene reserve	2.000	0	0		2.000
Vrij Besteedbare Reserve (VBR)	2.494	0	588		1.906
<i>Totaal algemene reserves</i>	<i>4.494</i>	<i>0</i>	<i>588</i>	<i>0</i>	<i>3.906</i>
Bestemmingsreserves					
Reserve Kapitaallasten nieuwbouw brandweerkazerne/gemeentewerf	617			35	583
Voorz, onderhoud huisvesting gemeentehuis	390	62	24		429
Reserve verkoop aandelen Attero	115	0	5		110
Reserve Centrumplan Mook aankoop panden	35			5	29
Reserve Creatieve en culturele doeleinden	0	0	0		0
Reserve Recreatie en toerisme	2	0	0		2
Reserve Sociaal Domein	250				250
Reserve Vluchtelingen en statushouders	74	0	0		74
Reserve Wijkontwikkeling	46	0	13		34
Reserve stimulering woningbouw	68	0	0		68
Reserve Hart van Mook	615				615
Reserve Budgetoverheveling	0	0	0		0
Reserve Afschr. inv. plan 2013-2016	1.497	0		127	1.370
Reserve kapitaallasten (invest. uit VBR/Res)	814				814
<i>Totaal bestemmingsreserves</i>	<i>4.522</i>	<i>62</i>	<i>41</i>	<i>167</i>	<i>4.376</i>
Totaal reserves	9.016	62	629	167	8.282

2.2.4.8. Stand en verloop voorzieningen

Naam voorziening	Saldo 1 januari 2019	Toe- voeging	Vrijval	Aan- wending	Saldo 31 december 2019
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorz. financiële compensatie bomplan	0				0
Voorz. Verplichtingen wethouders	786	34		27	793
<i>Subtotaal</i>	786	34	0	27	793
Voorzieningen voor onderhoud					
Voorz. onderhoud huisvesting gemeentehuis	0	0		0	0
Voorz. onderhoud gebouw gemeentewerken	142	33		11	164
Voorz. onderhoud abri's	2	0		0	2
Voorz. rationeel wegbeheer	364	200		125	439
Voorz. groot onderhoud bruggen	200	23		0	223
Voorz. onderhoud sportaccommodaties	394	18		11	400
Voorz. KCA-depot	24	2		1	24
<i>Subtotaal</i>	1.126	275	0	149	1.252
Voorzieningen bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven					
Voorz. egalisatie afvalstoffen	73	0		0	73
Voorz. Rioolbeheer	4.008	321		0	4.329
<i>Subtotaal</i>	4.081	321	0	0	4.402
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is					
Voorz. Fonds Lierdal	14	0		0	14
Voorz. Herontwikkeling De Bisselt	54				54
<i>Subtotaal</i>	68	0	0	0	68
Totaal voorzieningen	6.061	630	0	176	6.515

2.2.5. Toelichting op de uiteenzetting financiële positie

Wettelijk kader

Artikel 20 BBV.

Algemeen

De toelichting op de uiteenzetting van de financiële positie bevat ten minste de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd en de motivering daarvan en een toelichting op belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van de uiteenzetting van de financiële positie van het vorig begrotingsjaar.

2.2.5.1. Uitgangspunten en analyse financiële positie

De toelichting op de uiteenzetting van de financiële positie bevat ten minste de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd en de motivering daarvan en een toelichting op belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van de uiteenzetting van de financiële positie van het vorig begrotingsjaar.

De ramingen zijn gebaseerd op de uitgangspunten zoals deze zijn beschreven in de Kaderbrief 2019 en in onderdeel 2.2.3.2 'Uitgangspunten en analyse ramingen'.

Aanvullend hierop kunnen wij meedelen dat het uitgangspunt van de ramingen 2019-2022, de meerjarenbegroting van het vorige begrotingsjaar 2018 is, omdat het overgrote deel van de budgetten structurele budgetten betreffen. De eerste meerjarenplanning van begrotingsjaar 2018 is de startbegroting van begrotingsjaar 2019. Bij de Voorjaarsnota 2018/Kaderbrief 2019 is bekeken in hoeverre de budgetten gemuteerd moeten worden als gevolg van wettelijke ontwikkelingen dan wel verlaging of intensivering van de activiteiten en budgetten.

Na het vaststellen van de Kaderbrief 2019 zijn er nog ontwikkelingen geweest welke een bijstelling van de budgetten vragen. Deze mutaties zijn vermeld in onderdeel 2.2.4.1 'Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid'. Daarnaast worden salarislasten die functioneel toegewezen kunnen worden aan taakvelden, ook op die taakvelden begroot. De resterende salarislasten blijven staan onder taakveld 'Overhead'. In 2019 is zo'n € 1,8 miljoen doorgeschoven van 'Overhead' naar diverse functionele posten.

Ten behoeve van de balans worden de activaposten gewaardeerd op historische verkrijgingsprijs minus afschrijvingen. De overige posten worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Naast de hierboven aangeven wijzigingen (nagekomen mutaties, inclusief collegeprogramma en dekkingsplan en de overboeking van overhead naar functionele taakvelden) zijn er verder geen nadere ontwikkelingen in de uiteenzetting van de financiële positie tussen 2019 en het vorige begrotingsjaar 2018.

Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld

2.2.6. Overzicht van baten en lasten per taakveld

Voor het college van burgemeester en wethouders zijn taakvelden verplicht gesteld. In onderstaande tabel treft u een verdeling van de programma's in taakvelden aan. Opgemerkt wordt hierbij dat bepaalde (onderdelen van) taakvelden voor IV3 onder programma Besturen vallen, maar op grond van het BBV voor de begroting onder de algemene dekkingsmiddelen c.a. vallen, zoals de ozb en de algemene uitkering. Ook de mutaties van reserves en voorzieningen vallen bij IV3 onder één taakveld, terwijl deze voor de begroting op grond van het BBV per programma zijn vermeld.

Bedragen x € 1.000	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019
Bestuur en ondersteuning			
0.1 Bestuur	668	0	668
0.2 Burgerzaken	421	-124	298
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2	0	2
0.4 Overhead	4.603	-119	4.484
0.5 Treasury	63	-534	-471
0.61 Ozb woningen	0	-1.231	-1.231
0.62 Ozb niet-woningen	0	-341	-341
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0
0.64 Belastingen overig	89	-252	-163
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	5	-9.135	-9.131
0.8 Overige baten en lasten	58	0	58
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	62	-796	-734
0.11 Resultaat van de begroting van baten en lasten	33	-	33
Geraamd resultaat	6.003	-12.532	-6.529

Bedragen x € 1.000	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019
Veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	517	-100	417
1.2 Openbare orde en veiligheid	119	-6	113
Geraamd resultaat	636	-106	530

Bedragen x € 1.000	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019
Verkeer, vervoer en waterstaat			
2.1 Verkeer en vervoer	571	-4	568
2.2 Parkeren	8	0	8
2.3 Recreatieve havens	4	0	4
2.4 Economische havens en waterwegen	1	0	1
2.5 Openbaar vervoer	8	0	8
Geraamd resultaat	592	-4	588

Bedragen x € 1.000	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019
Economie			
3.1 Economische ontwikkeling	58	-5	52
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	41	-57	-16
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	45	-8	37

Bedragen x € 1.000	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019
3.4 Economische promotie	40	-1	39
Geraamd resultaat	183	-71	112

Bedragen x € 1.000	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019
Onderwijs			
4.1 Openbaar basisonderwijs	42	0	42
4.2 Onderwijshuisvesting	127	0	127
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	136	-1	135
Geraamd resultaat	305	-1	304

Bedragen x € 1.000	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019
Sport, cultuur en recreatie			
5.1 Sportbeleid en activering	24	0	24
5.2 Sportaccommodaties	88	-14	74
5.3 Cultuur (presentatie, productie en participatie)	78	0	78
5.4 Musea	1	0	1
5.5 Cultureel erfgoed	30	0	30
5.6 Media	26	0	26
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	388	-2	387
Geraamd resultaat	634	-15	619

Bedragen x € 1.000	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019
Sociaal Domein			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	410	-7	403
6.2 Wijkteams	212	0	212
6.3 Inkomensregelingen	2.109	-1.585	524
6.4 Begeleide participatie	701	0	701
6.5 Arbeidsparticipatie	118	0	118
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	229	0	229
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	1.012	-74	938
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	930	0	930
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	33	0	33
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	142	0	142
Geraamd resultaat	5.894	-1.666	4.229

Bedragen x € 1.000	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019
Volksgezondheid en milieu			
7.1 Volksgezondheid	233	0	233
7.2 Riolering	626	-900	-274
7.3 Afval	567	-859	-292
7.4 Milieubeheer	91	0	91
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	9	0	9
Geraamd resultaat	1.527	-1.759	-232

2.2. Financiële begroting

Bedragen x € 1.000	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019
Volkshuisvesting, Ruimtelijk ordening en Stedelijke vernieuwing (VHROSV)			
8.1 Ruimtelijke ordening	220	-33	187
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	324	-131	192
Geraamd resultaat	543	-164	379

Bedragen x € 1.000	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019
Totaal-generaal	16.318	-16.318	0

Meerjarenraming

3.1. Meerjarenraming

Wettelijk kader

Artikelen 22 en 23 BBV.

3.1.1. Algemeen

De meerjarenraming bestaat uit dezelfde onderwerpen als de onderwerpen die zijn gebruikt voor 2019. De volgende onderdelen zijn vermeld in deze meerjarenraming:

- meerjarige geprognosticeerde balans;
- meerjarig overzicht bestaand en nieuw beleid (baten en lasten);
- meerjarige arbeidskosten;
- meerjarige investeringen;
- meerjarige financiering;
- meerjarige stand en verloop van reserves;
- meerjarige stand en verloop van voorzieningen.

3.1.2. Meerjarige geprognosticeerde balans

Wettelijk kader

Artikel 22 BBV.

Bedragen x € 1.000

Balanspost	2019	2020	2021	2022
<i>Vaste activa</i>				
Saldo 1-1	9.566	9.066	8.566	8.066
Investerings				
Afschrijvingen	-500	-500	-500	-500
VA Saldo 31-12	9.066	8.566	8.066	7.566
<i>SKB</i>				
Saldo 1-1	6.516	6.516	6.516	6.516
Mutaties	0	0	0	0
Saldo 31-12	6.516	6.516	6.516	6.516
<i>Overige vlottende activa</i>				
Saldo 1-1	1.998	2.069	2.214	2.575
Mutaties	71	145	361	486
Saldo 31-12	2.069	2.214	2.575	3.061
TOTAAL ACTIVA	17.651	17.651	17.157	17.143
<i>Eigen vermogen/reserves</i>				
Saldo 1-1	8.930	8.229	7.780	7.440
Mutaties	-734	-449	-325	-242
Resultaat	33	-20	-15	65
Saldo 31-12	8.299	7.780	7.440	7.263
<i>Voorzieningen</i>				
Saldo 1-1	6.061	6.515	6.789	7.172
Mutaties	454	275	382	344
Saldo 31-12	6.515	6.789	7.172	7.516
<i>Lening o/g</i>				
Saldo 1-1	1.089	908	727	546
Mutaties	-281	-281	-181	-181
Saldo 31-12	908	727	546	364
<i>Kortlopende schulden</i>				
Saldo 1-1	2.000	2.000	2.000	2.000

Mutaties	0	0	0	0
Saldo 31-12	2.000	2.000	2.000	2.000
TOTAAL PASSIVA	17.651	17.651	17.296	17.157

3.1.3. Meerjarig overzicht bestaand en nieuw beleid

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
--------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Programma Besturen

Totaal lasten	1.264	1.250	1.250
Totaal baten	-352	-352	-352
Saldo baten en lasten	912	898	898
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-132	-132	-132
Geraamd resultaat	780	766	766

Programma Beschermen

Totaal lasten	610	612	611
Totaal baten	-106	-106	-106
Saldo baten en lasten	504	506	505
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Geraamd resultaat	504	506	505

Programma Verplaatsen

Totaal lasten	587	587	587
Totaal baten	-4	-4	-4
Saldo baten en lasten	583	583	583
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Geraamd resultaat	583	583	583

Programma Werken

Totaal lasten	183	183	183
Totaal baten	-71	-71	-71
Saldo baten en lasten	112	112	112
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-6	-6	-6
Geraamd resultaat	106	106	106

Programma Leren

Totaal lasten	306	308	309
Totaal baten	-1	-1	-1
Saldo baten en lasten	305	307	308
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Geraamd resultaat	305	307	308

Programma Recreëren

Totaal lasten	634	634	634
Totaal baten	-15	-15	-15
Saldo baten en lasten	619	619	619
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Geraamd resultaat	619	619	619

Programma Samenleven en zorgen

Totaal lasten	5.896	5.884	5.886
Totaal baten	-1.666	-1.666	-1.666
Saldo baten en lasten	4.230	4.219	4.220
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Geraamd resultaat	4.230	4.219	4.220

Programma Gezond leven

Totaal lasten	1.543	1.540	1.549
Totaal baten	-1.775	-1.792	-1.801
Saldo baten en lasten	-232	-252	-252
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Geraamd resultaat	-232	-252	-252

Programma Wonen

Totaal lasten	543	543	543
Totaal baten	-164	-114	-114
Saldo baten en lasten	379	429	429
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-13	-13	-13
Geraamd resultaat	367	417	417

Admo *)

Totaal lasten	4.561	4.510	4.426
Totaal baten	-11.512	-11.578	-11.659
Saldo baten en lasten	-6.951	-7.068	-7.233
Toevoegingen aan reserves	62	62	62
Onttrekkingen aan reserves	-354	-250	-166
Geraamd resultaat	-7.243	-7.256	-7.337

Alle programma's

Totaal lasten	16.128	16.052	15.979
Totaal baten	-15.667	-15.700	-15.790
Saldo baten en lasten	461	353	189
Toevoegingen aan reserves	62	62	62
Onttrekkingen aan reserves	-504	-400	-316
Geraamd resultaat	20	15	-65

*) Algemene dekkingsmiddelen, kosten van overhead, bedrag voor de heffing van Vennootschapsbelasting (€ 0) en bedrag voor onvoorzien.

3.1.4. Meerjarige arbeidskosten

De geraamde arbeidskosten over het jaar 2019 gelden ook voor het meerjarenperspectief. De meerjarige personeelsbegroting van de gemeente Mook en Middelaar is gebaseerd op de 0-lijn. Eventuele loonstijgingen worden gecompenseerd door de algemene uitkering welke tegen constante prijzen wordt gewaardeerd. Het verschil tussen constante prijzen en lopende prijzen is feitelijk een correctie op de inflatie.

Onderdeel	Fte	Bedrag x € 1.000
Raad	13 leden	40
Subtotaal raad		40
Griffier	1,66	140
College van b&w (excl. secretaris)	3,25	288
Subtotaal bestuur	4,66	429
Overhead MT	3,00	336
Staf	4,28	331
Afdeling Bedrijfsvoering	21,88	1.322
Afdeling Samenleving (incl. buitendienst)	34,05	2.232
Subtotaal ambtelijke organisatie	63,21	4.221
Bij: tijdelijke formatie t.l.v. budget Flexibele Schil	0,00	0
Af: uitgeleend personeel	-0,33	-19
Subtotaal overig	-0,33	-19

3.1.5. Meerjarige investeringen

Naast de lopende investeringskredieten (welke eventueel vanuit de jaarstukken 2019 worden overgeheveld naar 2019) en de investeringen/onderhoudsplannen op basis van de beheerplannen, zijn er geen nieuwe investeringen voorzien voor de meerjarenraming 2020-2022.

3.1.6. Meerjarige financiering

De gemeente heeft één langlopende opgenomen lening. Het verloop van de lening is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Jaar	Stand per 1 januari	Aflossing	Stand per 31 december
2019	1.271	182	1.089
2020	1.089	182	908
2021	908	182	726
2022	726	182	545
2023	545	182	363
2024	363	182	182
2025	182	182	0

De rente bedraagt 5,58%. De lening is niet vervroegd aflosbaar.

Jaarlijks wordt het aflossingsdeel ad € 182k als kortlopende verplichting verantwoord.

3.1.7. Meerjarige stand en verloop reserves

Bedragen x € 1.000

Omschrijving reserve	31 dec. 2019	Bij	Af	31 dec. 2020	Bij	Af	31 dec. 2021	Bij	Af	31 dec. 2022
Algemene reserves										
Algemene reserve	2.000			2.000			2.000			2.000
Vrij Besteedbare Reserve	1.906		217	1.689		195	1.494			1.494
Subtotaal Algemene reserves	3.906		217	3.689		195	3.494			3.494
Bestemmingsreserve										
Reserve Kapitaallasten nieuwbouw brandweer/werkplaats	583		35	548		35	513		35	478
Reserve onderhoud huisvesting gemeentehuis	429	62	102	388	62	20	430	62	131	360
Reserve Verkoop aandelen Attero	110		5	105		5	100		5	95
Reserve Panden Groesbeekseweg	29		6	23		6	18		6	12
Reserve Creatieve/Culturele Doeleinden	0			0			0			0
Reserve Recreatie en toerisme	2			2			2			2
Reserve Sociaal Domein	250			250			250			250
Reserve vluchtelingen en statushouders	74			74			74			74
Reserve Wijkontwikkeling	34			34			34			34
Reserve Stimulering woningbouw	68			68			68			68
Reserve Hart van Mook	615			615			615			615
Reserve Budgetoverheveling	0			0			0			0
Reserve afschrijvingen investeringsplan 2013-2016	1.370		127	1.243		127	1.117		127	990
Reserve Kapitaallasten (investerings uit reserves)	814			814			814			814
Subtotaal bestemmingsreserves	4.376	62	275	4.163	62	192	4.033	62	304	3.791
Totaal reserves	8.282	62	491	7.853	62	387	7.527	62	304	7.285

3.1.8. Meerjarige stand en verloop voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving voorziening	31 dec. 2019	Bij	Af	31 dec. 2020	Bij	Af	31 dec. 2021	Bij	Af	31 dec. 2022
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's										
Pensioenverplichting (gewezen) wethouders	793	34	27	800	34	27	807	34	27	814
Financiële compensatie bommenplan	0			0			0			0
Voorziening ter egalisering van kosten										
Rationeel wegbeheer	439	200	200	439	200	200	439	200	200	439
Groot onderhoud bruggen	223	23	50	196	23		220	23	17	226
Onderhoud abri's	2			2			2			2
Onderhoud Gemeentelijke accommodaties *)	588	52	73	567	52	25	594	52	53	592
Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven										
Egalisatie afvalstoffen	73			73			73			73
Rioolbeheer	4.329	316		4.645	325		4.970	332		5.302
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is										
Herontwikkeling De Bisselt	54			54			54			54
Fonds Lierdal	14			14			14			14
Totaal voorzieningen	6.515	625	350	6.789	634	252	7.172	641	296	7.516

*) betreft sportaccommodaties, werkplaats gemeentewerken/zoutloods en KCA-depot.

De onderhoudsvoorziening voor huisvesting gemeentehuis is per 31 december 2017 overgeheveld naar een bestemmingsreserve.

3.2. Toelichting op de meerjarenraming

3.2.1. Gronden en analyse

Meerjarig kan uitgegaan worden van dezelfde uitgangspunten en gronden als begrotingsjaar 2019.

Voor de budgetten wordt standaard uitgegaan van een indexering van 0%.

Budgetten op basis van contractuele verplichtingen kunnen geïndexeerd worden conform de overeenkomst. Belastingopbrengsten worden voor het lopende begrotingsjaar geïndexeerd met 2,55% op basis van de loon- en prijsstijgingen zoals vermeld in de meicirculaire 2018. Voor de meerjarenraming wordt echter de 0-lijn gehanteerd.

Er zijn verder geen grote verschillen tussen de begroting en de meerjarenraming.

3.2.2. Meerjarig overzicht incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

	Programma	2020	2021	2022
Incidentele lasten				
Collegeprogramma: maatregelprogramma verkeersprojecten	Verplaatsen	37		
Collegeprogramma: onverharde wegen Dekking via wegenonderhoud (geen extra kosten)	Verplaatsen	40 -40	40 -40	
Collegeprogramma: sturen op gezond economisch klimaat	Werken	10		
Collegeprogramma: bevorderen participatie arbeidsmarkt	Werken	45	45	
Collegeprogramma: monumenten in beeld brengen	Recreëren		25	
Collegeprogramma: implementeren omgevingswet	Wonen	125	125	
Collegeprogramma: projectmatige aanpak digitalisering	Besturen	80	80	80
Collegeprogramma: projectmatige aanpak handhaving	Beschermen	50		
Collegeprogramma: projectmatige aanpak groenrenovatie	Recreëren	50	50	50
<i>Subtotaal collegeprogramma</i>		397	325	130
Budget verkiezingen en referenda	Besturen			6
Uitkering voormalig personeel	Overhead	4		
Subtotaal incidentele lasten		401	325	136
Incidentele baten				
Collegeprogramma: dekking via VBR	Verplaatsen	-37		
Collegeprogramma: dekking via VBR	Werken	-55	-45	
Collegeprogramma: dekking via VBR	Recreëren		-25	
Collegeprogramma: dekking via VBR	Wonen	-125	-125	
Dekking projectmatige aanpak digitalisering	Besturen	-80	-80	-80
Dekking projectmatige aanpak handhaving	Beschermen	-50		
Dekking projectmatige aanpak groenrenovatie	Recreëren	-50	-50	-50
<i>Subtotaal collegeprogramma</i>		-397	-325	-130
Subtotaal incidentele baten		-397	-325	-130
Saldo incidentele baten en lasten		4	0	6

3.2.3. Meerjarig overzicht beoogde structurele mutaties reserves

+ = toevoeging (last), - = onttrekking (baat)

bedragen x € 1.000

Omschrijving reserve	2020	2021	2022
Reserve Kapitaallasten nieuwbouw brandweer/werkplaats ¹⁾	-35	-35	-35
Reserve Verkoop aandelen Attero ²⁾	-5	-5	-5
Reserve Afschrijvingen investeringsplan 2013-2016 ¹⁾	-127	-127	-127
Reserve Huisvesting gemeentehuis ³⁾	62	62	62
Reserve Huisvesting gemeentehuis ¹⁾	-20	-131	-42
Reserve panden Groesbeekseweg ¹⁾	-6	-6	-6

1) betreft onttrekking t.b.v. dekking kapitaallasten;

2) betreft onttrekking t.b.v. compensatie vervallen dividend;

3) betreft toevoegen t.b.v. onderhoud (was t/m 2017 dotatie voorziening).

4)

3.2.4. Meerjarig EMU-saldo

	Berekening EMU Saldo	Bedragen x € 1.000		
		Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c) (winst = +, verlies = -/-)	-461	-353	-189
2 +	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie (kosten, geen uitgaven)	500	500	500
3 +	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie (kosten, geen uitgaven)	625	634	641
4 -	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd (na aftrek bijdragen derden) (uitgaven, geen kosten en inkomsten, geen baten)	0	0	0
5 +	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0
6 +	Desinvesteringen voor (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
7 -	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0	0
8 +	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
9 -	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen (uitgaven, geen kosten)	-350	-252	-296
10 -	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0
11 -	Verkoop effecten: Wat is bij verkoop de (verwachte) boekwinst op de exploitatie? (fin. vaste activa uitgezonderd voor emu-saldo)	0	0	0
	EMU-saldo	314	529	656

Overig

4.1. Financiële vertaling Collegeprogramma

De vermelde nummers verwijzen naar de nummers in het Collegeprogramma 2018-2022.

Omschrijving	2019		2020		2021		2022	
Bedragen x € 1.000	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR
Programma Besturen								
2.1.2 Digitaal ontsluiten informatie (capaciteit)	75	80		80		80		80
2.1.2 Digitaal ontsluiten informatie (beheer en onderhoud)	45			45		45		45
2.2.1 Beleid en planvorming via participatie	16			16		16		16
Aanwending leaseconstructie	-136							
Programma Beschermen								
3.1.1 Aanscherping handhaving				50		50		50
3.2.1 Sociale veiligheid: Sociaal Team		37,5		37,5		37,5		37,5
3.2.1 Sociale veiligheid: OOV		37,5		37,5		37,5		37,5
Programma Verplaatsen								
4.1.1 Openbaar vervoer		36,5		36,5		36,5		36,5
4.2.3 Maatregelprogramma verkeersprojecten	36,5		36,5					
Dekking VBR	-36,5		-36,5					
4.2.7 Onverharde wegen	40		40		40			
Dekking Wegenbeheer	-40		-40		-40			
Programma Werken								
5.1.1 Gezond economisch klimaat			10					
5.1.4 Juiste bewegwijzering	25							
5.2.4 Bevorderen participatie arbeidsmarkt	45		45		45			
Dekking VBR	-70		-55		-45			
Programma Leren								
-								
Programma Recreëren								
7.1.1 Renoveren openbaar groen		50		50		50		50
7.1.2 Uitvoeren Masterplan Plasmolen	15							
7.2.2. Zichtbaar maken cultuurhistorie		10		10		10		10
7.2.4 Monumenten in beeld brengen					25			
Dekking VBR	-15				-25			
Programma Samenleven en zorgen								
8.2 Ondersteuning (participatie)		105		105		105		105
8.2.12 Fonds voor oplossingen	5							
Dekking VBR	-5							
Programma Gezond leven								
9.2.2 Duurzaam inzamelen en verwerken afval	30							
Dekking VBR	-30							
Programma Wonen en bouwen								
10.3.1 Implementeren Omgevingswet	125		125		125			
Dekking VBR	-125		-125		-125			
Subtotaal kosten	457,5	356,5	256,5	467,5	235	467,5	0	467,5
Subtotaal dekking	-457,5	0	-256,5	0	-235	0	0	0
Totaal-generaal	0	356,5	0	467,5	0	467,5	0	467,5

4.2. Vaststellingsbesluit

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Mook en Middelaar in zijn openbare raadsvergadering van 8 november 2018.

De raad voornoemd,

De griffier

De voorzitter

A.W. Peters-Sengers

mr. drs. W. Gradisen

ANTWOORDEN OP VRAGEN FRACTIES PROGRAMMABEGROTING 2019

*** Prioriteit (aangegeven door fractie)**

Prioriteit 1 : Heel belangrijk
Prioriteit 2 : Belangrijk
Prioriteit 3 : Minst belangrijk

**** Afdeling (ambtelijk)**

Staf : Staf
SL : Samenleving
BV : Bedrijfsvoering

***** Portefeuillehouder (bestuurlijk)**

WG : burgemeester Willem Gradisen
GW : wethouder Geertjan Wienhoven
KP : wethouder Karin Peters
SD : wethouder Susan Doorenbos

ALGEMENE OPMERKINGEN

Vóór het beantwoorden van alle door de fracties gestelde vragen, vermelden we hieronder voor twee soorten vragen een algemene opmerking. Bij de desbetreffende vragen kan ook naar deze opmerking verwezen worden.

Verschillen bedragen

Door enkele fracties zijn bij de diverse programma's vragen gesteld met betrekking tot verschillen tussen de bedragen van de diverse jaren. Tevens zijn in dit kader vragen gesteld over de lasten van het Collegeprogramma.

In zijn algemeenheid zijn de lasten van het Collegeprogramma (zoals verwoord in onderdeel 4.1 van de Programmabegroting 2019) begroot op een centrale post en wel op de post 'Overhead'. Bij de diverse programma's zijn dus standaard geen kosten geraamd van het Collegeprogramma. Hierover dient eerst besluitvorming plaats te vinden, voordat kosten naar de diverse programma's worden overgeheveld.

Aan de andere kant zijn voor bestaande werkzaamheden de salarislasten juist wel overgeheveld van 'Overhead' naar de diverse programma's. Dit betreft met name een groot deel van de geraamde salarislasten van de afdeling Samenleving. Hierbij is zo'n €1,8 miljoen van 'Overhead' overgeheveld naar de diverse programma's. Dit is gedaan naar aanleiding van de vernieuwing BBV, waarbij salarislasten zo veel mogelijk als directe lasten functioneel (bij de programma's) verantwoord moeten worden.

Verdere verschillen betreffen bijna altijd incidentele verschillen tussen de diverse jaren, waarbij bijvoorbeeld in 2018, 2019 of juist 2020 incidentele baten of lasten zijn.

Verschillen met de realisatie over 2017 zijn gedetailleerd terug te vinden in de Jaarstukken 2017.

Vanaf de Programmabegroting 2020 zullen we de grootste verschillen toelichten in het onderdeel 'Financiële begroting'.

Indicatoren

Ook hier zijn door diverse fracties vragen gesteld, met name als gegevens niet vermeld waren. Hieronder wordt het algemene werkwijze beschreven voor het vermelden van indicatoren.

Begroting

Uitgangspunt is dat bij de begroting alléén gegevens van de wettelijke bronhouder worden vermeld. De bronhouder is verplicht om deze aan te leveren via 'waarstaatjegemeente.nl'. Wij vermelden in de begrotingen dan ook alleen de informatie die op de juiste wijze is aangeleverd en ontsloten kan worden.

Als de wettelijke bronhouder gegevens niet heeft verstrekt, dan volgt hieruit een 'N/b' (niet beschikbaar gesteld).

Jaarstukken

Als ten tijde van het opstellen van de jaarstukken gegevens nog steeds niet aangeleverd zijn door de wettelijke bronhouder dan zijn er twee mogelijkheden:

1. Ontbrekende gegevens van de bronhouder zijn wel bekend bij de gemeente: deze gegevens worden in een afzonderlijke kolom vermeld;
2. Ontbrekende gegevens van de bronhouder zijn ook niet bekend bij de gemeente: hierbij komt in de 'gemeentelijke' kolom ook de aanduiding 'N/b' (niet bekend).

Verdere procedure

Wij komen met een voorstel waarin is aangegeven welke indicatoren we zelf kunnen monitoren, in het geval de wettelijke bronhouder deze niet heeft aangeleverd. Een en ander zal besproken worden met de Auditcommissie.

Vertaling collegeprogramma naar programmabegroting

De programmabegroting is naar opzet van het collegeprogramma opgesteld. Dat betekent dat in de begroting de activiteiten zijn opgenomen waarover in 2019 over het resultaat verantwoording wordt afgelegd. Het betekent niet dat de genoemde onderwerpen niet al (eerder) worden opgepakt, maar deze onderwerpen worden in het gegeven jaar gerealiseerd en verantwoord.

1. Algemeen (5-21)

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Porte-feuille-houder ***
1	6	1	Ambities. U zet die onder andere neer door "meer externe ondersteuning". De indruk in de afgelopen jaren was om van externe inhuur over te stappen op met name jongere ambtenaren in vaste dienst. Kunt U aangeven wat uw globale plannen zijn rond aantallen externe inhuurders en ambtenaren in vaste dienst en voor hoeveel jaren? voorbeeld pagina 10: tabel Begrotingsresultaat onderdeel "- Formatie en beheerbudgetten" daalt van 814000 euro in 2019 naar 468000 euro in 2022.	CDA/1	Het uitgangspunt dat wij zoveel mogelijk inzetten op medewerkers in dienst blijft bestaan. Het is echter zo dat de arbeidsmarkt de laatste jaren drastisch is veranderd en er op sommige terreinen, met name het ruimtelijke domein, krapte is ontstaan. Daar speelt bij dat sommige beleidsterreinen binnen onze gemeente incidenteel voorkomen en het derhalve passender is om hiervoor tijdelijke (externe) capaciteit aan te trekken. Globaal zijn de plannen om het programma uit te voeren	Staf	WG

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
					met de voorgestelde formatie en daar waar specifieke expertise noodzakelijk is hiervoor tijdelijke capaciteit in te zetten via de zogenoemde flexibele schil.		
2	8		Bij de 9 programma's worden bij slechts de indicatoren bij het programma 2.1.1.11 Programma besturen 4 indicatoren voor 2019 ingevuld, 2x N/b en maar liefst 29 keer "-". Vergelijkende cijfers over 2018 worden 8x met waarde, 3x N/b en de overige keren "-“ ingevuld. In de Auditcommissie is afgesproken dat indien de "officiële" getallen volgens waarstaatjegemeente.nl nog niet bekend zijn dan interne waarde van indicatoren zouden worden vermeld (eventueel met vermelding dat het voorlopige of interne cijfers betreft). Voorbeeld op pagina 42 Omvang huishoudelijk afval: kg per inwoner kent als waarde in 2018 en 2019 "-“. Op pagina 56 staat het aantal kilogrammen waarvoor over 2019 de voorlopige lastendruk is berekend. Waarom staan deze kilogrammen niet ook op pagina 42? Onderstaand een voorbeeld hoe de gemeente Heumen omgaat met indicatoren. Daar wordt het punt dat er geen recente(re) indicatoren beschikbaar zijn opgepakt door het dan te vergelijken met de landelijke cijfers.	DGP/1	'N/b' is ingevuld als de wettelijke bronhouder (nog) geen gegevens bekend heeft gemaakt. Het streepje ('-') staat er omdat er überhaupt nog geen gerealiseerde gegevens zijn over 2018 en 2019 (zie ook toelichting op blz. 8 van de Programmabegroting 2019). Ontbrekende gegevens worden (uiteraard) pas bij de Jaarstukken ingevuld en eventueel aangevuld met gemeentelijke gegevens, omdat pas na afloop van het kalenderjaar gegevens bekend zijn. Bij de Programmabegroting worden geen gemeentelijke gegevens verstrekt omdat dit zou lijken op een streefwaarde en dat is niet de bedoeling van de indicatoren. Indicator aantal kg huishoudelijk restafval per inwoner is niet gelijk aan het aantal kg GFT- en restafval per huishouden t.b.v. de lastendruk. Daarbij wordt voor de lastendruk een inschatting gemaakt voor het nieuwe jaar en zijn de gegevens t.b.v. de indicatoren gebaseerd op gerealiseerde gegevens (en beschikbaar gesteld door de bronhouder). Wij komen met een voorstel met welke indicatoren we zelf kunnen monitoren. Zie verder ook de algemene opmerking 'Indicatoren'.	BV	GW

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Porte-feuille-houder ***																																																																																																												
			<table><tr><th>Naam</th><th>Indicator</th><th>Wet</th><th>Laatste meting</th><th>Wet</th><th>Wet</th><th>Wet</th><th>Wet</th><th>Wet</th></tr><tr><td>P1</td><td>onderwijs</td><td>voortgang schoolprestaties totaal (VOC + 100) %</td><td>2016</td><td>6,4</td><td>6,7</td><td>DGP + Dienst uitvoering Onderwijs</td><td>met percentage van het totale aantal leerlingen (12-13 jaar) dat voortvols, dat wil zeggen zonder voortvols, het onderwijs verlaat</td><td></td></tr><tr><td>P2</td><td>onderwijs</td><td>openbaar versum</td><td>per 1.000 leerlingen</td><td>2017</td><td>1,97</td><td>1,42</td><td>DGP + Dienst uitvoering Onderwijs</td><td>met aantal leerlingen dat niet naar middelbare school gaat, per 1.000 leerlingen</td></tr><tr><td>P3</td><td>onderwijs</td><td>basisschool versum</td><td>per 1.000 leerlingen</td><td>2017</td><td>7,47</td><td>23,88</td><td>DGP + Dienst uitvoering Onderwijs</td><td>met aantal leerlingen dat niet naar middelbare school gaat, maar naar basisschool, per 1.000 leerlingen</td></tr><tr><td>P4</td><td>sport, cultuur en recreatie</td><td>recreatieve sporters</td><td>%</td><td>2016</td><td>40,4</td><td>40,7</td><td>KVH + Zorgtoes</td><td>met percentage met recreatieve sporters</td></tr><tr><td>P5</td><td>sociale domein</td><td>aanpak</td><td>per 1.000 inw. (15-64)</td><td>2017</td><td>603,9</td><td>756,2</td><td>CSA</td><td>met aantal aanpak, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar</td></tr><tr><td>P6</td><td>sociale domein</td><td>werkt arbeidsdeelname</td><td>%</td><td>2017</td><td>63,5</td><td>66,7</td><td>CSA + Arbeidsdeelname</td><td>met percentage van de werkzame bevolking die werkt, van de bevolking</td></tr><tr><td>P7</td><td>sociale domein</td><td>opvangonderwijs</td><td>per 1.000 inw. (15-64)</td><td>2017</td><td>2,42</td><td>41,1</td><td>CSA + Participatie</td><td>met aantal personen met een opvangonderwijs, per 1.000 inwoners</td></tr><tr><td>P8</td><td>sociale domein</td><td>opvangonderwijs</td><td>per 1.000 inw. (15-64)</td><td>2017</td><td>4,9</td><td>29</td><td>CSA + Participatie</td><td>met aantal personen met een opvangonderwijs, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar</td></tr><tr><td>P9</td><td>sociale domein</td><td>inwoners met een laag opleidingsniveau</td><td>per 1.000 inw.</td><td>2016</td><td>10,6</td><td>10,7</td><td>CSA + Minister Sociale Domein (VOC)</td><td>met aantal inwoners met een laag opleidingsniveau, van de totale, voor de vorm gegeven, met dat het percentage inwoners met een laag opleidingsniveau is op 100</td></tr><tr><td>P10</td><td>sociale domein</td><td>% kinderen in uitkering</td><td>%</td><td>2015</td><td>2,33</td><td>6,58</td><td>Arbeidsdeelname</td><td>met percentage kinderen tot 18 jaar dat in een uitkering leeft, dat van een opvangonderwijs moet worden</td></tr><tr><td>P11</td><td>sociale domein</td><td>% werkloze jongeren</td><td>%</td><td>2015</td><td>2,39</td><td>1,52</td><td>Arbeidsdeelname</td><td>met percentage werkloze jongeren (15-22 jaar)</td></tr></table> Dit geeft in ieder geval een indicatie, weliswaar 2 jaar na dato, hoe de gemeente functioneert t.o.v. het land.	Naam	Indicator	Wet	Laatste meting	Wet	Wet	Wet	Wet	Wet	P1	onderwijs	voortgang schoolprestaties totaal (VOC + 100) %	2016	6,4	6,7	DGP + Dienst uitvoering Onderwijs	met percentage van het totale aantal leerlingen (12-13 jaar) dat voortvols, dat wil zeggen zonder voortvols, het onderwijs verlaat		P2	onderwijs	openbaar versum	per 1.000 leerlingen	2017	1,97	1,42	DGP + Dienst uitvoering Onderwijs	met aantal leerlingen dat niet naar middelbare school gaat, per 1.000 leerlingen	P3	onderwijs	basisschool versum	per 1.000 leerlingen	2017	7,47	23,88	DGP + Dienst uitvoering Onderwijs	met aantal leerlingen dat niet naar middelbare school gaat, maar naar basisschool, per 1.000 leerlingen	P4	sport, cultuur en recreatie	recreatieve sporters	%	2016	40,4	40,7	KVH + Zorgtoes	met percentage met recreatieve sporters	P5	sociale domein	aanpak	per 1.000 inw. (15-64)	2017	603,9	756,2	CSA	met aantal aanpak, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	P6	sociale domein	werkt arbeidsdeelname	%	2017	63,5	66,7	CSA + Arbeidsdeelname	met percentage van de werkzame bevolking die werkt, van de bevolking	P7	sociale domein	opvangonderwijs	per 1.000 inw. (15-64)	2017	2,42	41,1	CSA + Participatie	met aantal personen met een opvangonderwijs, per 1.000 inwoners	P8	sociale domein	opvangonderwijs	per 1.000 inw. (15-64)	2017	4,9	29	CSA + Participatie	met aantal personen met een opvangonderwijs, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	P9	sociale domein	inwoners met een laag opleidingsniveau	per 1.000 inw.	2016	10,6	10,7	CSA + Minister Sociale Domein (VOC)	met aantal inwoners met een laag opleidingsniveau, van de totale, voor de vorm gegeven, met dat het percentage inwoners met een laag opleidingsniveau is op 100	P10	sociale domein	% kinderen in uitkering	%	2015	2,33	6,58	Arbeidsdeelname	met percentage kinderen tot 18 jaar dat in een uitkering leeft, dat van een opvangonderwijs moet worden	P11	sociale domein	% werkloze jongeren	%	2015	2,39	1,52	Arbeidsdeelname	met percentage werkloze jongeren (15-22 jaar)				
Naam	Indicator	Wet	Laatste meting	Wet	Wet	Wet	Wet	Wet																																																																																																											
P1	onderwijs	voortgang schoolprestaties totaal (VOC + 100) %	2016	6,4	6,7	DGP + Dienst uitvoering Onderwijs	met percentage van het totale aantal leerlingen (12-13 jaar) dat voortvols, dat wil zeggen zonder voortvols, het onderwijs verlaat																																																																																																												
P2	onderwijs	openbaar versum	per 1.000 leerlingen	2017	1,97	1,42	DGP + Dienst uitvoering Onderwijs	met aantal leerlingen dat niet naar middelbare school gaat, per 1.000 leerlingen																																																																																																											
P3	onderwijs	basisschool versum	per 1.000 leerlingen	2017	7,47	23,88	DGP + Dienst uitvoering Onderwijs	met aantal leerlingen dat niet naar middelbare school gaat, maar naar basisschool, per 1.000 leerlingen																																																																																																											
P4	sport, cultuur en recreatie	recreatieve sporters	%	2016	40,4	40,7	KVH + Zorgtoes	met percentage met recreatieve sporters																																																																																																											
P5	sociale domein	aanpak	per 1.000 inw. (15-64)	2017	603,9	756,2	CSA	met aantal aanpak, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar																																																																																																											
P6	sociale domein	werkt arbeidsdeelname	%	2017	63,5	66,7	CSA + Arbeidsdeelname	met percentage van de werkzame bevolking die werkt, van de bevolking																																																																																																											
P7	sociale domein	opvangonderwijs	per 1.000 inw. (15-64)	2017	2,42	41,1	CSA + Participatie	met aantal personen met een opvangonderwijs, per 1.000 inwoners																																																																																																											
P8	sociale domein	opvangonderwijs	per 1.000 inw. (15-64)	2017	4,9	29	CSA + Participatie	met aantal personen met een opvangonderwijs, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar																																																																																																											
P9	sociale domein	inwoners met een laag opleidingsniveau	per 1.000 inw.	2016	10,6	10,7	CSA + Minister Sociale Domein (VOC)	met aantal inwoners met een laag opleidingsniveau, van de totale, voor de vorm gegeven, met dat het percentage inwoners met een laag opleidingsniveau is op 100																																																																																																											
P10	sociale domein	% kinderen in uitkering	%	2015	2,33	6,58	Arbeidsdeelname	met percentage kinderen tot 18 jaar dat in een uitkering leeft, dat van een opvangonderwijs moet worden																																																																																																											
P11	sociale domein	% werkloze jongeren	%	2015	2,39	1,52	Arbeidsdeelname	met percentage werkloze jongeren (15-22 jaar)																																																																																																											
3	9		Indexering salarislasten (inclusief kleine wijzigingen): De gehele begroting is exclusief 2,55% prijsindexatie. Welke indexatie wordt hier bedoeld, ad 51k per jaar?	DGP/2	Jaarlijks wordt de omvang van de formatie vastgesteld. De hoogte van de salarislasten worden geraamd op basis van de meest recente gegevens (zoals werkelijk betaalde salarislasten, meest recente CAO-gegevens en verwachte percentages premieheffingen).	Staf	WG																																																																																																												
4	9		Bijstelling budgetten Huishoudelijke hulp, Jeugd en WMO: Dit betreft o.a. loon- en prijsstijgingen externe partijen. De gehele begroting is exclusief loon- en prijsstijgingen. Hoe hoog zijn de hier gecalculerde stijging in procenten en waarom in deze posten wel al opgenomen en in de overige begrotingsposten niet? (zie ook pag. 113)	DGP/3	Standaard wordt meerjarig een indexatie op budgetten van 0% aangehouden. Dit betekent niet dat de gehele begroting altijd op 0% staat. Daar waar concrete aanwijzingen zijn, zoals bijvoorbeeld contractafspraken, worden budgetten wel degelijk gemuteerd en bijgesteld naar de laatste stand van zaken en de laatste inzichten. Wij zijn gehouden reëel te ramen en reële tarieven voor de zorg te betalen. De verwachting is dat deze specifieke onderdelen, mede als gevolg van contractafspraken en regionale afstemmingen, met ongeveer 2,7% zullen	SL	SD																																																																																																												

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
					stijgen.		
5	9		Wat houdt 'verbijzonderde interne controle Sociaal Domein' in?	VVD/1	Naast interne lijncontrole (controle binnen afdelingen) voert de gemeente ook 'verbijzonderde interne controle' uit. Dit betreft controle op processen en gegevens en gebruikt de accountant mede voor de interimcontrole. Deze verbijzonderde controle geldt onder andere ook voor het Sociaal Domein. De werkzaamheden zijn uitbesteed aan een externe partij.	Allen (Controll er)	GW
6	9		Waar komt het grote verschil tussen 2020 en 2021 vandaan bij "Bijstelling uitkeringen gemeentefonds (sept.circ.)" van 2 voordeel naar 21 nadeel?	GL/1	Dit verschil (van 0,25% van de uitkering) wordt veroorzaakt door enerzijds de te verwachten uitkering uit het gemeentefonds en anderzijds hetgeen reeds geraamd is in de financiële administratie. De verwachte uitkeringen gemeentefonds over de jaren 2019 t/m 2022 bedragen (afgerond) respectievelijk € 9.135k, € 9.295k, € 9.361k en € 9.442k.	BV	GW
7	10	2	Begrotingsresultaat: 2019 Formatie en beheerbudgetten. 814 k€ N: wat valt daar onder, waar komt dit bedrag vandaan?	PvdA/1	Dit komt uit het Collegeprogramma 2018-2022. Zie onderdeel 4.1 op blz. 146 van de Programmabegroting. Het betreft de som van alle incidentele en structurele uitgavenbudgetten over 2019 (dus alleen de positieve getallen).	BV	GW
8	10		Begrotingssaldo incl. bijstellingen: - Collegeprogramma deels op projectbasis (incidentele dekking) *2.1.2. digitale ontsluiting. Dit heet een incidentele dekking, maar komt wel voor de gehele periode 2019 tot en met 2022 terug. Op grond waarvan is dit dan incidentele dekking en geen structurele? Idem voor 7.1.1.	DGP/4	Deze onderdelen worden gedurende de vermelde periode projectmatig aangepakt en uitgevoerd als er financiële middelen voorhanden zijn. Zie ook de toelichting op blz. 11 van de Programmabegroting 2019.	BV	GW

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
			groenrenovatie (materiaal) 50k 's-Jaars.				
9	10		Wat is stelpost taakmutatie AU? Waar komt dit vandaan?	VVD/2	Dit betreffen taakmutaties naar aanleiding van de Meicirculaire 2018. In de Voorjaarsnota 2018 is hiervoor een stelpost van € 100k gereserveerd. In deze Programmabegroting 2019 zijn deze taakmutaties concreet financieel vertaald.	BV	GW
10	10		in 2019 ontstaat binnen de formatie een tekort van 814N op een totaal van 4,6 mln, hoe ontstaat dit?	GL/2	De € 814k betreft een financiële bijstelling naar aanleiding van het collegeprogramma. Zie ook het antwoord op vraag 7.	Staf	WG
11	10		leaseconstructie: wat wordt hiermee bedoeld?	GL/3	Dit betekent dat de bijbehorende lasten niet leiden tot een uitzetting van de exploitatie of het resultaat beïnvloeden, maar dat de incidentele posten (nrs. 2.1.2 en 2.2.1 van het Collegeprogramma) ingebracht worden in de huidige ICT-leaseregeling.	BV	GW
12	11	2	Onttrekking VBR, het bij voorbaat onttrekken van € 250k lijkt ons wat voorbarig eerst maar een goede begrotingsdiscipline hanteren. Uitkering Gemeentefonds. Volgens de rijksbegroting zou er minder worden uitgekeerd naar de gemeenten. Hoe gaan we dit oplossen?	CDA/2	Het betreft een incidentele onttrekking. Zoals reeds verwoord in de Programmabegroting 2019 op blz. 11 (onder 'Onttrekking VBR') bekijken we eerst of er andere financiële bronnen aanwezig zijn gedurende 2019. Voor wat betreft de uitkeringen uit het gemeentefonds zijn de meest recente cijfers (septembercirculaire 2018) verwerkt in deze Programma-begroting 2019.	BV	GW
13	11		Een aantal onderdelen van het collegeprogramma wordt projectmatig op gepakt, waarbij de raad om incidentele budgetten of kredietruimte wordt gevraagd. Zijn deze budgetten al begroot en zo ja, waar kunnen we deze vinden? Welke onderdelen zullen projectmatig opgepakt	VVD/3	Door middels het dekkingsplan aan te geven dat deze onderdelen projectmatig opgepakt worden, is hiermee aangegeven dat er eerst financiële middelen aanwezig moeten zijn, voordat deze projecten doorgang krijgen. Zie ook de toelichting op blz. 11 bovenaan van de	BV	GW

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
			worden?		Programmabegroting 2019		

2. Beleidsbegroting (22-98)

2.1. Besturen

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
14	26	2	Gebruik burgerpanel: is er iets te zeggen over de kosten ervan en wat heeft het tot nu toe opgeleverd? In juni nog n=112. September: n=72. Vragen weinig toegespitst op onze gemeente.	PvdA/1	We betalen een bedrag van € 175 per vraag voor het burgerpanel. Er zijn in 2018 tot nu toe zeven vragen gesteld. De verwachting is dat er voor het einde van het jaar nog ongeveer tien vragen worden gesteld. Het burgerpanel heeft op dit moment 162 leden. Er is door middel van de vragen al veel nuttige informatie verkregen, bijvoorbeeld over de behoeften ten aanzien van een speelvoorziening, veiligheid en armoedebestrijding.	SL	KP
15	26	2	Nr. 4 in tabel: externe inhuur 4%, verdubbeling ten opzichte van 2018. Waardoor?	PvdA/2	Verdubbeling is incidenteel. Heeft met name betrekking op een incidenteel budget voor handhaving (conform mutaties Voorjaarsnota 2018). Percentage voor 2020 ligt op basis van de huidige meerjarenplanning weer rond de 2%. Het actieplan handhaving komt in 2019 nader aan de orde.	SL	WG
16	26		Inwonerparticipatie vergroten. We zetten bestaande middelen in voor meer	DGP/1	Het experimenteren met nieuwe en andere vormen van participatie wordt in 2019	SL	KP

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
			participatie en experimenteren met nieuwe en andere vormen van participatie. Heeft het college al een idee waaruit nieuwe en andere vormen van participatie gaan bestaan?		verder opgepakt. Het college werkt met de participatieladder en wij gaan de stap maken naar meer adviseren door en co-producen met inwoners. Bijvoorbeeld het gebiedsgericht gaan werken met het project Centruminrichting Mook en openbaar groen, het burgerinitiatief om hondenlosloopveldjes en het openstaan voor het Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) vanuit Middelaar zijn daarvan concrete voorbeelden. Wij nodigen uw Raad nadrukkelijk uit om met initiatieven en ideeën te komen om op Raadsniveau verder op deze ladder te komen en inwoners te betrekken bij besluitvorming en bij te maken beleidskeuzes.		
17	27		Wat mag het kosten: Kan het college aangeven wat de oorzaak is dat het geraamd resultaat op het programma besturen van een bate in 2017 ad 532k omslaat naar kosten in 2018 van 89k en voor 2019 zelfs naar 514k (en verdere jaren naar 780k)?	DGP/2	Het voordeel over 2017 wordt met name veroorzaakt door incidentele voordelen (boekresultaat verkoop grond en vrijval voorziening onderhoud gemeentehuis (zie voor een uitgebreide toelichting de Jaarstukken 2017). Vanaf 2019 zijn de baten lager omdat de doorbelasting van administratieve rente is komen te vervallen. Dit loopt budgettair-neutraal weg tegenover lagere kapitaallasten bij alle andere programma's. Alleen de werkelijke rente wordt begroot en verantwoord. Zie ook Kaderbrief 2019 blz. 5 en Programma-begroting 2019 blz. 105.	BV	GW

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
18	27	2	Waar komt de plotselinge daling van de baten vandaan? In twee jaar bijna 1 miljoen. En waarom laten we de lasten in de komende jaren weer zo oplopen? (Ofwel we gaan minder onttrekken aan de reserves, welke beleidsoverweging is dit?)	CDA/1	Zie antwoord op vraag 17.	BV	GW

2.2. Beschermen

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
19	28	2	1.Het naleefgedrag vergroten. In dit onderdeel wordt de "aanscherping van de handhaving besproken". In september hebben we in de commissievergadering een beeld gekregen van de actuele problemen van de politie in onze regio. is de hier benoemde aanpak gebaseerd op onze eigen aanpak of rekenen we daarbij ook op steun van buiten onze gemeente?	CDA/1	Bij de aanpak stemmen we met alle ketenpartners af, inclusief de politie, over een effectieve inzet op de genoemde problematiek.	Staf/BV	WG
20	28		Een veilige gemeente behouden: wij missen hier een stuk over de problemen met de grensoverschrijdende criminaliteit en de plannen hoe hier mee om te gaan.	VVD/1	Deze problematiek en de inzet hierop wordt meegenomen als aandachtspunt in het Integraal Veiligheidsplan 2019 - 2022 en dat krijgt zijn beslag in het beleidsplan Politie Limburg.	Staf	WG
21	28		Indicatoren: Fijn dat er nu meer indicatoren in de programmabegroting staan, maar het zou fijn zijn wanneer deze op onze gemeente zijn afgestemd. Wij hebben geen 10.000 jongeren. Hoeveel jongeren zijn er exact naar Halt verwezen?	VVD/2	Nee, wij hebben geen 10.000 jongeren, maar de indicator geeft een verhouding weer (aantal verwijzingen per 10.000 jongeren). Hierdoor is vergelijking met andere gemeenten mogelijk. Omdat het absolute aantal verwijzingen minder dan vijf is, wordt het exacte aantal om privacyredenen niet bekend gemaakt.	Staf	WG

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Porte-feuille-houder ***
22	29	2	Bij programma beschermen zijn nauwelijks hogere lasten begroot voor 2019, terwijl er wel extra inzet handhaving beoogd wordt. Wel in 2020 e.v. 50 k€	PvdA/1	Het extra budget voor handhaving bedraagt voor 2019 € 75k (Zie Voorjaarsnota 2018, blz. 58). Dit budget betreft met name inhuur en is daardoor niet onder dit programma vermeld, maar onder de centrale post 'Overhead'.	Staf	WG
23	29	2	Tabel begroting 2020 e.v. lager dan 2018 en 2019? Verklaring?	PvdA/2	In 2018 zitten incidentele handhavingskosten (is dus hoger). Vanaf 2020 is de bijdrage aan de VRLN lager.	Staf	WG
24	29		Wat mag het kosten: Geraamd resultaat 2018 is 603k kosten, dit neemt af in 2019 met 73k, ondanks dat volgens het collegeprogramma 75k extra besteed wordt aan de sociale veiligheid. Dat betekent dat op de andere onderdelen 148k bespaard gaat worden t.o.v. 2018? Welke onderdelen zijn dit? In de tekst op pag 28 wordt juist geschreven dat er meer capaciteit en middelen beschikbaar worden gesteld.	DGP/1	De €75k voor Sociale veiligheid (conform Collegeprogramma) is vermeld op de centrale post 'Overhead'. Deze wordt pas na besluitvorming overgeheveld naar dit programma. Zie ook de algemene opmerking 'Verschillen bedragen'. Zie verder ook het antwoord op vraag 22.	Staf	WG
25	29	2	Wat mag het kosten? Waar komen de baten van 106000 euro vandaan? Zie vorige vraag.	CDA/2	Dit bedrag komt uit de meerjarenraming van de vorige Programmabegrotingen. Betreft onder andere leges APV en een bijdrage voor de huisvesting van de brandweerkazerne. Deze wordt volgens contractuele bepalingen in 2019 weer overgedragen aan de gemeente.	Staf	WG

2.3. Verplaatsen

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
26	30	3	BrengFlex: zijn er al resultaten bekend?	CDA/1	Onlangs is de 'opstart' van Breng Flex besproken met de betrokken partijen, de provincie Gelderland en Connexxion / Breng. Hieruit kwam naar voren dat het gebruik lager ligt dan verwacht. Dit op basis van de vraag om OV in de kernen en de respons van de enquête. Op dit moment zijn er acties in voorbereiding om de bekendheid en het gebruik te vergroten. Zo worden er haltes toegevoegd en komt er een (winter)actie met gratis kaartjes.	SL	GW
27	31	2	Totaal lasten in 2018 met 967 zeer hoog in vergelijking met andere jaren. Waardoor?	PvdA/1	Betreft met name incidentele kosten onderhoud bruggen.	SL	GW
28	31		Wat mag het kosten: Het geraamd resultaat stijgt van 424k in 2017 naar 963 in 2018 en neemt af tot 588 in 2019. In 2019 is extra opgenomen uit college programma 36k (openbaar vervoer = Brengflex?). waaruit bestaat het grote verschil met 2017?	DGP/1	Zie antwoord op vraag 27.	SL	GW
29	31	2	Waardoor is de eenmalige stijging van 2018 veroorzaakt?	CDA/2	Zie antwoord op vraag 27.	SL	GW
30	31	2	Verplaatsen: welke rol heeft de provincie Limburg bij dit onderdeel?	CDA/3	Openbaar vervoer binnen de gemeente Mook en Middelaar. De provincie Limburg is de concessieverlener van de Maaslijn (spoorlijn Nijmegen - Roermond). De provincie Gelderland is de concessieverlener voor de bus (OV) in de gemeente, concreet buslijn 83, buurtbus 564 en Breng Flex.	SL	GW

2.4. Werken

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
31	32	2	Gunstig vestigingsklimaat creëren: bewegwijzeringsplan. Is dat het enige op dit gebied?	PvdA/1	Nee, uit het collegeprogramma blijkt dat we meer doen, maar dit bewegwijzeringsplan willen we in 2019 afronden.	SL	KP
32	32		Spoorzone herbestemmen: Omzetting naar natuurbestemming: Wordt deze omzetting gekoppeld aan de komst van de natuurbegraafplaats? Waardoor deze omzetting kan dienen ter compensatie van natuur die gebruikt wordt voor deze natuurbegraafplaats?	DGP/1	Omtrent de omzetting van de spoorzone naar de bestemming "Natuur" zullen wij met een voorstel komen waarin dit aspect onderdeel kan uitmaken.	SL	GW
33	33	2	Is er iets te zeggen of de lasten van 183 k€ iets opleveren?	PvdA/2	Wij hebben het Coalitieakkoord vertaald naar het Collegeprogramma en zetten ons in om de ambities en projecten uit het akkoord en het programma te realiseren.	SL	KP
34	33		Wat mag het kosten: Het geraamd resultaat 2019 bedraagt het drievoudige van 2018, namelijk 106k om 34k in 2018. Het zijn geen specifieke onderdelen uit het college programma die deze stijging veroorzaken, de 70k kosten worden gedekt door een onttrekking uit VBR. Waardoor wordt deze stijging wel veroorzaakt?	DGP/2	Dit betreft met name een verschuiving van directe salarislasten van de centrale post 'Overhead' naar diverse programma's (zoals aangegeven op blz. 105 van de Programmabegroting). Zie ook de algemene opmerking 'Verschillen bedragen'.	SL	GW
35	33	1	Herbestemming Spoorzone, wordt er een alternatief voor het verlies van de bedrijfslocaties gezocht, zodat de netto voorraad bedrijfsterrein gehandhaafd blijft. Wij willen graag minimaal de bestaande voorraad handhaven.	CDA/1	Zie antwoord vraag 32.	SL	GW
36	33	1	Ik mis de rol van het bedrijfsleven en het stimuleren van nieuwe bedrijven en bedrijfjes bij dit onderwerp.	CDA/2	Wij willen juist het bedrijfsleven meer betrekken bij de onderwerpen binnen het programma Werken.	SL	KP

2.5. Leren

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
37	34		Indicatoren: Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie. Cijfers 2017 nog niet beschikbaar gesteld?? Wat is hiervan de reden? Wanneer komen deze wel?	DGP/1	De cijfers hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding '2017' staat voor schooljaar 2017/2018. Voor het verstrekken van gegevens zijn wij afhankelijk van de wettelijke bronhouder. De peildatum is 1 oktober. De VSV-cijfers van de subregio Nijmegen 2016-2017 zijn inmiddels beschikbaar. Deze worden gezamenlijk met het jaarverslag leerplicht 2017-2018 verwerkt. Dit gebeurt in samenwerking met de regio. Naar verwachting zal het jaarverslag in januari 2019 ter kennisneming aan de gemeenteraad worden aangeboden. Indicatoren die niet door een bronhouder zijn aangeleverd, maar waarvan de gemeentelijke gegevens inmiddels wel bekend zijn, worden vermeld in de jaarstukken. Zie ook de algemene opmerking 'Indicatoren'.	SL	SD
38	34	2	Heeft de strippenkaart tenminste de instemming van alle verenigingen nodig, anders zal er ongetwijfeld nog een prijskaartje aan gaan hangen. Hoe loopt het met de instemming van de verenigingen?	CDA/1	De verenigingen zijn nog niet benaderd. Dit wordt in het najaar van 2018 gedaan middels een brief aan alle verenigingen. Dan moet ook de instemming duidelijk worden. De verwachting is dat dit positief zal zijn.	SL	SD

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
39	34	3	Zijn onze kinderen en pubers in 2017 braver geworden dan in 2016? Of is er strenger gecontroleerd?	CDA/2	Vanuit de RMC-functie van de gemeente werken de leerplichtambtenaren met het Regionaal programma vroegtijdige schoolverlaters 'Alle jongeren een toekomstperspectief' en het Regionale beleidsplan leerplicht. Het doel is dat zoveel mogelijk kinderen naar school gaan en een startkwalificatie kunnen behalen. In deze plannen zijn verschillende maatregelen opgenomen om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan, daarin zijn controle en handhaving belangrijk. Er is echter meer dan voorheen de nadruk gelegd op preventie om uitval en ziekteverzuim te voorkomen. Uit de VSV-cijfers die gezamenlijk met het jaarverslag leerplicht 2017-2018 aan u ter kennisgeving worden aangeboden blijkt ook dat het aantal jongeren dat vroegtijdig de school verlaat, afneemt in onze gemeente.	SL	SD
40	34		Programma leren onder kopje 1: hier is o.a. sprake van kinderen kennis laten maken met de natuur. In de tekst en onder "verbonden partijen" ontbreekt hiervan echter een uitwerking?	GL/1	Er is aandacht voor activiteiten op het gebied van natuur. Dit wordt in samenwerking met KION opgepakt. We zoeken daarbij ook aansluiting met IVN en de scouting. Dit moet nog worden gerealiseerd.	SL	SD
41	35	2	Valt de stijging van 264K naar 305K te verklaren vanuit de strippenkaartkaart of is daar nog een andere verklaring?	PvdA/1	Nee, het verschil heeft niets te maken met de strippenkaart. Het verschil betreft met name: - incidentele kosten in 2018 voor herinrichting gymnastiekzaal (minder kosten in 2019);	SL	SD

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
					- bijstelling kapitaallasten (minder kosten in 2019); - verschuiving van directe salarislasten van overhead naar diverse programma's (meer kosten bij dit programma, minder kosten bij overhead).		
42	35		Wat mag het kosten: Het geraamd resultaat stijgt gestaag door naar 304k in 2019. Het collegeprogramma kent geen extra projecten voor leren. De stijging is meer dan 15%. In het programma leren wordt hier niets over geschreven. Wat ligt aan deze stijging ten grondslag?	DGP/2	Zie antwoord op vraag 41.	SL	SD

2.6. Recreëren

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
43	36		Cultuurhistorisch platform: In welke richting denkt het college dat een cultuurhistorisch platform zich kan ontwikkelen?	DGP/1	Wij verwachten een gesprekspartner te vinden in het platform om over en weer de cultuurhistorie binnen onze gemeente beter aan elkaar te verbinden en zichtbaar te maken.	SL	KP
44	37	1	Ik mis de verdere samenwerking met Gennep en Bergen in dit programma.	CDA/1	Wij blijven op het gebied van programma recreëren volop samenwerken binnen de Regiovisie Bergen, Gennep en Mook en Middelaar met genoemde gemeenten.	SL	KP

2.7. Samenleven en zorgen

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
45	38		Strippenkaart: Hoeveel strippen komen daarop? Hoe vaak krijgt iemand een strippenkaart? Wanneer krijgt iemand een strippenkaart? Bij de meeste verenigingen kan men 3 keer gratis? proefdraaien, wat is de toegevoegde waarde van de strippenkaart? Wat zijn de kosten? Wie gaat dat betalen?	VVD/1	De strippenkaart is nog niet beschikbaar. Over de invulling en de vorm van de strippenkaart wordt op dit moment nagedacht. De kosten van de kaart zijn meegenomen in het projectplan MOVE. De strippenkaart is voor alle leeftijden. De strippenkaart wordt in 2019 gerealiseerd.	SL	SD
46	39		Indicatoren: Het valt op dat het Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel geen enkele indicator heeft opgeleverd, niet alleen niet in 2018 en 2019 maar zelfs over de oudere jaren niet. Wat is de reden dat Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel geen indicatoren oplevert?	DGP/1	Dit is nagevraagd bij het Verwey Jonker Instituut. Deze onderzoeken worden niet jaarlijks gehouden. VJI is onder andere samen met de VNG in onderhandeling over een update van de 'Kinderen in Tel'-gegevens.	SL	SD
47	39		Indicator Lopende re-integratievoorzieningen (28): Wat is de verklaring waarom dit cijfer verdubbeld is?	DGP/2	Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de toename van de kandidaten, zijnde statushouders.	SL	KP
48	39		Ook hier geldt dat indicatoren meer toegespitst moeten worden op onze gemeente	VVD/2	Zie algemene opmerking onder 'Indicatoren'.	SL	SD
49	40	2	Programma samenleven en zorgen: lasten nemen toe met 641k. Dat is meer dan 10%. Oorzaak?	PvdA/1	Betreft met name de toerekening van de directe salariskosten aan dit programma. Voor eenzelfde bedrag is de overhead verlaagd. Zie ook de algemene opmerking onder 'Verschillen bedragen'.	SL	SD
50	40		Wat mag het kosten? Het geraamd resultaat 2017 bedroeg 3.321k, 2018 3.483k en in 2019 wordt begroot 4.229k, een stijging van maar liefst 21,4%. Uit de toelichting op pag.38 is niet eenduidig op te maken wat er aan deze forse stijging ten	DGP/3	Zie antwoord op vraag 49.	SL	SD

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
			grondslag ligt. Kan dit kort worden toegelicht?				
51	40	2	Er wordt nergens gewag gemaakt van het instellen van een ouderenvriendelijke gemeente (zoals aangegeven in de nota "Ouder worden in de gemeente Mook en Middelaar") en dus ook niet van de daarmee gepaard gaande kosten. Er is voor 2019 een uitzetting van €750 k maar nergens wordt aangegeven waaraan dat besteed gaat worden.	CDA/1	In de begroting staan alleen vastgestelde en reeds geplande activiteiten opgenomen. In het Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020, het Collegeprogramma 2018-2022 en het Coalitieakkoord 2018-2022 heeft de gemeente de ambitie uitgesproken een seniorvriendelijke gemeente te worden. De ambitie om een seniorvriendelijke gemeente te zijn, resulteert in het plan van aanpak senioren 'Ouder worden in de gemeente Mook en Middelaar'. Dit plan wordt aan uw raad aangeboden ter vaststelling op 13 december 2018. In de nota zijn voorstellen gedaan voor maatregelen en initiatieven die in de verschillende beleidsterreinen (ook financieel) een plek zullen krijgen. Als aanvulling hierop is een geschat werkbudget voor deze nota van € 5k in de begroting opgenomen. De toename wordt met name veroorzaakt door het functioneel toerekenen van salarislasteren aan dit programma (verschuiving van 'Overhead' naar programma Samenleven en zorgen). Zie ook de algemene opmerking 'Verschillen bedragen'.	SL	SD

2.8. Gezond leven

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
52	41		Klimaatadaptie: Uitvoeren van een klimaatstresstest: Een van de aandachtspunten die genoemd worden is aandacht voor regenwater. Worden hier ook de onverharde wegen in de bossen en met name de wegen die uitkomen in de kernen (bijvoorbeeld Scheidingsweg ed.) bij betrokken? Na heftige regenbuien komen er grote hoeveelheden zand ed. mee richting verharde wegen en riolering.	DGP/1	Bij inzicht en het terugdringen van wateroverlast wordt er ook gekeken naar het toestroomde water van de hoger gelegen delen in de gemeente. Op dit moment zijn er al meerdere opvangreservoirs (watergaten) aangelegd.	SL	GW
53	41	3	Het geheel komt erg bestuurlijk over. Volksgezondheid is een beetje een ondergeschoven kindje: het komt niet goed uit de verf.	CDA/1	De indruk die hier kennelijk ontstaat is zeker niet terecht. Voor 2019 is alleen de activiteit benoemd die nieuw is. Voor het overige worden ook alle activiteiten voortgezet die al lopen, zowel vanuit de GGD'en als ook de stuurgroep 'preventieve gezondheidszorg Heumen - Mook'.	SL	SD
54	42		Indicatoren: De waarden over 2017 zouden nog niet bekend zijn?? Het gaat om omvang huishoudelijk restafval. Op pagina 56 worden wel bepaalde aantallen kilogrammen vermeld voor de berekening van de last. Waarop zijn deze dan gebaseerd als 2017 nog niet eens bekend zouden zijn?	DGP/2	Waarden die niet bekend zijn, betreffen waarden zoals aangegeven door de wettelijke bronhouder. Ontbrekende gegevens van de wettelijke bronhouder worden bij de Jaarstukken aangevuld met gemeentelijke gegevens als die voorradig zijn. Ten behoeve van de lastendruk wordt een inschatting gemaakt voor het nieuwe jaar, terwijl de gegevens t.b.v. de indicatoren gebaseerd zijn op gerealiseerde gegevens (en beschikbaar gesteld door de bronhouder).	SL	GW

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
					Zie ook algemene opmerking onder 'Indicatoren'.		
55	42	2	Gezonde leefstijl is voor alle generaties van belang. Dus ook beweegtuinen voor middelbare en oudere inwoners.	CDA/2	Dit is ook het uitgangspunt vanuit het Beleidsplan 'Sociaal Domein' en heeft bijv. ook al vorm gekregen bij de speelplaats aan de Stiftstraat. Bij de verdere uitwerking van dit punt zal gekeken worden naar de mogelijkheden voor een combinatie met voorzieningen voor volwassenen/ouderen. Dat hangt ook mede af van de nog te bepalen financiële kaders. Wij komen hier bij uw raad op terug.	SL	SD
56	43	2	Totaal lasten: 500.000 minder voor 2019 e.v. dan in 2018. Waarom?	PvdA/1	Betreft het extracomptabele deel van salarislasteren en overige kosten van overhead. Deze waren in 2018 functioneel geraamd en staan in 2019 op de centrale post 'Overhead'. In december ontvangt u bij het vaststellen van de belastingtarieven de bijbehorende berekeningen.	BV	GW

2.9. Wonen

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
57	44	2	Tabel nr. 2: nieuw gebouwde woningen. Is toch vreemd dat dit niet bekend is voor 2016 en 2017. Wij geven u het antwoord: CBS geeft voor 2016 7 nieuwbouwwoningen en 56 voor 2017. Voor 2018 t/m augustus: 5. Zie: https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81955NED/table?ts=1539719248850	PvdA/1	Dank voor de aantallen. Neemt niet weg dat de wettelijke bronhouder verplicht is om deze gegevens te ontsluiten middels waarstaatjegemeente.nl . Als bij de jaarstukken de gegevens van de wettelijke bronhouder niet zijn vermeld, dan zullen wij de meest recente gemeentelijke gegevens vermelden. Zie ook de algemene opmerking onder 'Indicatoren'	SL	GW
58	44		Het realiseren van betaalbare woningen: Wat is de definitie van het begrip Betaalbare woningen? Schijnbaar is dit een ander begrip dan starterswoning?	DGP/1	Het begrip betaalbare woningen is een relatief begrip. Wat voor de één betaalbaar is, kan voor iemand anders te duur zijn. Daarnaast komt niet iedereen in aanmerking voor een sociale woning. Wat wij nastreven is dat voor een zo groot mogelijke doelgroep betaalbare woningen beschikbaar zijn binnen onze gemeente. Dit kunnen zowel koop- als (sociale) huurwoningen zijn. Een starterswoning is een woning voor mensen die voor het eerst een huis kopen. Gezien het veelal beperkte inkomen van starters en de strenge hypotheekregels is het voor veel starters lastig om een huis te kopen. Wij vinden het belangrijk dat er voor starters op de woningmarkt betaalbare woningen beschikbaar zijn. De gemeente biedt starters een steun in de rug door middel van het beschikbaar stellen van een starterslening.	SL	KP/GW

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
59	44	3	Erg gericht op koopwoningen. Waarom geen inspanning op de huur c.q. starters sector benoemd?	CDA/1	Wij richten ons niet alleen op koopwoningen. Ook de huursector heeft onze aandacht. Daar waar mogelijk sturen wij bij nieuwe initiatieven op de (huur)prijzen van woningen.	SL	KP
60	45	2	Waarom gaan de lasten zo omhoog (256k) vanaf 2019? Het enige wat als extra genoemd wordt (p 146) is het implementeren van de Omgevingswet à 125k.	PvdA/2	Betreft enerzijds incidentele kosten in 2018, zoals sloopkosten (in 2019 kosten dus lager) en anderzijds het budgettair-neutraal overhevelen van directe salarislasteren van overhead naar de diverse programma's (in 2019 kosten hoger). Per saldo leidt dit voor dit programma tot hogere lasten (maar bij overhead leidt dit dus tot lagere lasten).	SL	GW
61	45		Indicatoren: Nieuw gebouwde woningen: Deze opgave zou moeten komen uit Basisregistratie adressen en gebouwen. Dit is toch een gemeentelijke administratie. Hoe kan het dan dat er vanaf 2016 de gegevens niet beschikbaar zijn?	DGP/2	Zie antwoord op vraag 57.	SL	GW
62	45	2	Waar komt de plotselinge stijging van de lasten vandaan?	CDA/2	Zie antwoord op vraag 60.	SL	GW
63	46		Wat mag het kosten: Het geraamd resultaat (kosten) stijgt van 59k in 2018 naar 367k in 2019 en volgende jaren. Wat is hier de oorzaak van? (kosten implementeren omgevingswet worden gedekt uit VBR, die zouden dus niet de oorzaak kunnen zijn).	DGP/3	Zie antwoord op vraag 60.	SL	GW

2.10. ADMO

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
64	46	2	Laatste alinea: waarbij de aantallen worden gebaseerd op de werkelijke aantallen op het moment van opstellen van de begroting, met uitzondering van het aantal inwoners. Over welke aantallen hebben we het hier?	PvdA/1	Dit betreft de aantallen van de diverse maatstaven waarop de algemene uitkering wordt berekend en die wij concreet nu ontvangen. Voor het aantal inwoners wordt gebruikt gemaakt van de inschatting zoals vermeld bij de kerngegevens op blz. 18 van de Programmabegroting 2019.	BV	GW
65	51	2	Er is sprake van een inflatiecorrectie van 2,55%. Dan zou je verwachten dat de bedragen in de tabel in 2019 toch 2,55% hoger zouden liggen dan in 2018. Ik zie daar niets van.	PvdA/2	Dat zou je inderdaad verwachten als de gerealiseerde opbrengsten gelijk zouden zijn aan de ramingen in 2018. De werkelijke opbrengsten blijven echter iets achter bij de ramingen. De tarieven worden wel geïndexeerd zodat er voor 2019 een hogere opbrengst wordt gerealiseerd (die dan gelijk is aan de ramingen). Zie ook de toelichting boven de tabel: "Deze opbrengsten zijn gebaseerd op een inflatiecorrectie van de belastingtarieven met 2,55%. Het bedrag aan belastingopbrengsten wordt pas bijgesteld als de geraamde opbrengsten in een voorgaand jaar volledig zijn/worden gerealiseerd." De definitieve tarieven worden door u vastgesteld in de raadsvergadering van 13 december 2018.	BV	GW
66	51		Opbrengsten belastingen: Deze worden in principe met 2,55% inflatiecorrectie opgehoogd, maar in de begroting wordt deze nog niet verwerkt. Toch stijgen respectievelijk de Toeristenbelasting en de Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht in absolute zin ten opzichte van 2018. Wat is hiervoor de verklaring? Of is het de bedoeling deze met meer dan 2,55% te laten stijgen?	DGP/1	Zie het antwoord op vraag 65. Daarbij komt dat afvalstoffenheffing (en leges en rioolheffing) maximaal kostendekkend mogen zijn.	BV	GW

2.11. Paragrafen

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Porte-feuillehouder ***																																																																					
67	56		Is er een reden waarom de kolommen van 2018 en 2019 hier andersom staan?	GL/1	Bij bijna alle overzichten met twee jaren (2019 en 2018) is als eerste kolom het nieuwe begrotingsjaar 2019 vermeld en als vergelijkende kolom het lopende begrotingsjaar 2018. Uitzondering hierop is de tabel met belastingopbrengsten. Vanaf de Programmabegroting 2020 zullen wij deze overzichten meer uniform maken.	BV	GW																																																																					
68	59		Inventarisatie risico's: <table><tr><td>Risico's</td><td>2018</td><td>2019</td></tr><tr><td>Wet dwangsom</td><td>5.000</td><td>-</td></tr><tr><td>Dienstverlening DIV archief</td><td>142.500</td><td>135.000</td></tr><tr><td>Leerlingenvervoer</td><td>15.000</td><td>-</td></tr><tr><td>Huisvesting Kandinsky</td><td>0</td><td>60.000</td></tr><tr><td>Oudheidkunde</td><td>10.000</td><td>-</td></tr><tr><td>WMO en Jeugd</td><td>100.000</td><td>-</td></tr><tr><td>Overige gezondheidszorg</td><td>0</td><td>-</td></tr><tr><td>Inkomsten leges/wabo</td><td>25.000</td><td>-</td></tr><tr><td>Dividend BNG</td><td>63.000</td><td>78.250</td></tr><tr><td>Dividend Enxsis</td><td>43.000</td><td>21.500</td></tr><tr><td>Externe veiligheid</td><td>0</td><td>-</td></tr><tr><td>Algemene ondersteuning calamiteiten</td><td>5.000</td><td>-</td></tr><tr><td>RUD</td><td>1.700</td><td>-</td></tr><tr><td>MGR</td><td>13.000</td><td>50.000</td></tr><tr><td>Borgstelling Kerk M'hoek</td><td>12.500</td><td>-</td></tr><tr><td>Passantenhaven</td><td>62.500</td><td>62.500</td></tr><tr><td>Planschaden</td><td>7.500</td><td>-</td></tr><tr><td>Woningbouwcoöperaties</td><td>375.000</td><td>120.000</td></tr><tr><td>Startersleningen</td><td>65.000</td><td>32.500</td></tr><tr><td>Borgstelling Maaspark</td><td>50.000</td><td>7.750</td></tr><tr><td>Eigen risico UPW</td><td>-</td><td>65.000</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>995.700</td><td>632.500</td></tr></table> Er zijn meerdere items die vorig jaar in de risico paragraaf zijn meegenomen, maar in 2019 geen risico meer zouden inhouden. Denk aan	Risico's	2018	2019	Wet dwangsom	5.000	-	Dienstverlening DIV archief	142.500	135.000	Leerlingenvervoer	15.000	-	Huisvesting Kandinsky	0	60.000	Oudheidkunde	10.000	-	WMO en Jeugd	100.000	-	Overige gezondheidszorg	0	-	Inkomsten leges/wabo	25.000	-	Dividend BNG	63.000	78.250	Dividend Enxsis	43.000	21.500	Externe veiligheid	0	-	Algemene ondersteuning calamiteiten	5.000	-	RUD	1.700	-	MGR	13.000	50.000	Borgstelling Kerk M'hoek	12.500	-	Passantenhaven	62.500	62.500	Planschaden	7.500	-	Woningbouwcoöperaties	375.000	120.000	Startersleningen	65.000	32.500	Borgstelling Maaspark	50.000	7.750	Eigen risico UPW	-	65.000	Totaal	995.700	632.500	DGP/1	Voor begrotingsjaar 2019 is de lijst met risico's kritisch bekeken en geüpdatet. Bijvoorbeeld bij leningen zijn de risicobedragen verlaagd op basis van reeds gedane aflossingen. Daarnaast dienen risico's onder de €10 naar onze mening in principe opgevangen te worden binnen de bestaande begroting. ('Borgstelling Maaspark' staat nog op de lijst omdat deze een risico kwantificering heeft van € 31k). Het risico bij het Sociaal Domein (onderdeel Wmo en Jeugd) is afgevangen door het opnemen van een bestemmingsreserve Sociaal Domein van € 250k. Het risicobedrag voor de Woningbouwcorporatie is (sterk) verlaagd omdat leningen zijn afgelost. Het risicoprofiel is naar beneden bijgesteld omdat wij als achtervang fungeren. In 2019 zal verder vorm gegeven worden aan de invulling van risicomanagement,	BV	GW
Risico's	2018	2019																																																																										
Wet dwangsom	5.000	-																																																																										
Dienstverlening DIV archief	142.500	135.000																																																																										
Leerlingenvervoer	15.000	-																																																																										
Huisvesting Kandinsky	0	60.000																																																																										
Oudheidkunde	10.000	-																																																																										
WMO en Jeugd	100.000	-																																																																										
Overige gezondheidszorg	0	-																																																																										
Inkomsten leges/wabo	25.000	-																																																																										
Dividend BNG	63.000	78.250																																																																										
Dividend Enxsis	43.000	21.500																																																																										
Externe veiligheid	0	-																																																																										
Algemene ondersteuning calamiteiten	5.000	-																																																																										
RUD	1.700	-																																																																										
MGR	13.000	50.000																																																																										
Borgstelling Kerk M'hoek	12.500	-																																																																										
Passantenhaven	62.500	62.500																																																																										
Planschaden	7.500	-																																																																										
Woningbouwcoöperaties	375.000	120.000																																																																										
Startersleningen	65.000	32.500																																																																										
Borgstelling Maaspark	50.000	7.750																																																																										
Eigen risico UPW	-	65.000																																																																										
Totaal	995.700	632.500																																																																										

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
			leerlingenvervoer / oudheidkunde etc. (zie bovenstaande lijst). De afname komt ook door de aangepaste risico niveaus van "laag" naar "zeer laag" ed. dat geldt o.a. voor Woningbouwcoöperaties en Startersleningen. Op grond waarvan zijn deze aangepast?		bijvoorbeeld in de vorm van een (door de raad vast te stellen) notitie risicomanagement.		
69	61		Starterslening: klopt het dat er 130k+130k+260K=520K in de pot gestort is?	VVD/1	Nee, dat is het totale maximale plafond, maar wordt pas gestort na een aanvraag. Er is nu zo'n €273k uitgeleend. De provincie heeft overigens het aandeel van het rijk overgenomen. Dit zal worden vermeld op de erratalijst.	BV	KP
70	67		Voorziening groot onderhoud riolering: Al jaren zien wij alleen dotaties aan de voorziening en nooit onttrekkingen. Ook in 2018 en volgende jaren zien wij geen onttrekkingen alhoewel nu in de financiering van het Hart van Mook een fors bedrag uit de Voorziening groot onderhoud riolering komt. Dit staat (nog) niet in de begroting 2019 vermeld. Hoe dienen wij dit te lezen (i.c.m. voorstel Hart van Mook)?	DGP/2	Dit betreft een tarief egalisatievoorziening. Dotaties en vrijval voorziening groot onderhoud riolering gebeurt op basis van het door de raad vastgestelde vGRP 2017-2021 (besluit 8 december 2016). De komende jaren (t/m 2051) vinden er nog dotaties plaats. Vanaf 2051 (als de kosten groter zijn dan de baten) vindt er vrijval plaats. Hierdoor ontstaat een langjarig kostendekkend tarief. Na besluitvorming door de raad i.v.m. voorstel Hart van Mook worden kosten naar voren gehaald en valt een deel van de voorziening eerder vrij.	SL	GW
71	70	2	Voldoen de genoemde gebouwen op dit moment alle aan de MJOP en aan duurzaamheidseisen?	PvdA/1	Alle gemeentelijke gebouwen worden conform het MJOP onderhouden. In afwijking daarvan vinden in het gemeentehuis alleen onderhoudswerkzaamheden plaats die op korte termijn noodzakelijk zijn om de voortgang van de bedrijfsvoering te borgen. Zoals in de Paragraaf Verduurzamen weergegeven kunnen de gemeentelijke	BV	GW

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
					gebouwen op het gebied van duurzaamheid nog verbeteringen ondergaan. Dat is een van de items die we in het kader van de Energievisie gaan monitoren.		
72	70		Gebouwen Gemeentehuis: Al vele jaren is er een MJOP voor onder andere het gemeentehuis. Daarin staat ook dat raad-/trouwzaal aangepakt gaat worden. Denk aan luchtbeheersing en vooral ook geluidsinstallatie. Met name deze laatste wordt steeds slechter. Wanneer verwacht het college de verbouwing raad-/trouwzaal te starten?	DGP/3	We willen het achterstallig onderhoud, de opknap van de raadszaal en de verbouwing van de Lier integraal uitvoeren samen met nog nader te bepalen maatregelen inzake duurzaamheid en beheersing van het interne luchtklimaat. Voor laatstgenoemde maatregelen kan het rapport van Peutz ons helpen om de richting te bepalen. Zodra we hierover een duidelijk en volledig beeld hebben, delen we de informatie graag met de raad. En uiteraard wordt de raad conform de afspraken hierin betrokken. Het is noodzakelijk dat we voorafgaand aan de werkzaamheden een installatietechnisch ontwerp voor de klimaatbeheersing en duurzaamheidsmaatregelen opstellen. Ook moeten we de nieuwe maatregelen integreren met de bestaande plannen en, gezien de omvang van de werkzaamheden, dienen we een professionele projectleiding in te huren. Onze inschatting is dat we begin 2019 een plan van aanpak hebben en een voorbereidingskrediet gaan aanvragen om de ontwerpfase te kunnen starten. Bij diverse keuzes betrekken we, zoals afgesproken, de raad actief. Bij een goede voortgang van besluitvorming en aanbesteding kan de verbouwing in de loop van 2019 starten.	BV	GW

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
73	71	2	Regel 7. Er wordt gesproken over verduurzamen van gemeentehuis. Zijn er ook plannen voor verduurzamen van de andere gemeentelijke gebouwen?	PvdA/2	In de Energievisie is ook aandacht gevraagd voor de gemeentewerf. De verduurzaming van dit gebouw wordt dan ook afzonderlijk gemonitord in de Paragraaf Verduurzamen.	BV	SD/GW
74	76	2	WNRA. Inmiddels is er al het nodige bekend over de consequenties, kunnen de financiële consequenties niet in beeld worden gebracht?	CDA/1	De financiële consequenties lijken voornamelijk betrekking te hebben op de invoeringskosten en de aanpassing van regelgeving voor zover dit de inzet van derden vergt.	Staf	WG
75	77		iBabs in augustus 2018 is de keuze gevallen op iBabs. Vermeld is dat wij zo snel mogelijk overgaan naar deze nieuwe applicatie. Voor huidige commissieleden die niet over een I-pad beschikken is het niet mogelijk om in raaddigitaal in te loggen. Met iBabs kan dat wel, vandaar de vraag wanneer is iBabs operationeel voor onze gemeente?	DGP/4	We verwachten dat iBabs in maart 2019 operationeel is.	BV	WG
76	94		Rijksweg 84 Mook Kan het college een update geven over de stand van zaken voor wat betreft de ontwikkeling van Rijksweg 84 en wat mogen wij hiervan verwachten in 2019?	DGP/5	Wij verwachten de gemeenteraad hierover voor het einde van het jaar nader te informeren.	SL	GW
77	95	2	Is er zicht op wanneer op Kerkplein Middelaar de schop de grond in gaat? Dan kan dit eindelijk na jaren deze opmerking vervallen.	PvdA/3	Voor de ontwikkeling zijn we afhankelijk van woningcorporatie Destion. In het kader van de prestatieafspraken 2019 wordt aangestuurd op realisatie in 2019.	SL	GW
78	95	2	Ik mis de reststroken groen. E.e.a. zou in 2018 afgewikkeld worden.	PvdA/4	Dit proces is, gelet op de financiële consequenties en uitvoeringscapaciteit gediend bij een wijkgerichte en gefaseerde aanpak. De start zal pas in 2019 plaatsvinden.	BV	GW

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
79	95		Rijksweg 156 Plasmolen Op welke termijn wordt Rijksweg 156 herontwikkeld?	DGP/6	Wij werken op dit moment een toezegging uit om een onderzoeksvraag te formuleren omtrent de mogelijkheden over het omzetten van de bestemming horeca/recreatie naar wonen binnen het gebied ten zuiden (westen) van de Rijksweg in Plasmolen.	SL	GW
80	95		Kerkplein Middelaar Destion is al meerdere jaren bezig met het ontwikkelen van plannen met betrekking tot het Kerkplein Middelaar. Wanneer mogen wij daadwerkelijke activiteiten verwachten?	DGP/7	Zie antwoord op vraag 77.	SL	GW
81	95	2	Rijksweg 156 Plasmolen. Waar wordt dit in de begroting verantwoord?	CDA/2	Niet, deze wordt geactiveerd op de balans	SL	GW
82	97	2	Energietransitie. Er wordt fors ingezet op CO2-reductie. Dat is niet terug te vinden in de programma's.	PvdA/5	Zie antwoord op vraag 33 en de algemene opmerking 'Vertaling collegeprogramma naar programmabegroting'.	SL	SD
83	97		Aan welk gebied/welke schaalgrootte wordt gedacht bij de nog te vormen RES-regio?	GL/2	Wij oriënteren ons nog op de te vormen RES-regio. Hierover vinden regionale overleggen plaats, nadere besluitvorming hierover volgt nog.	SL	SD
84	98	2	Tabel voortgang verduurzaming . Goed overzicht om in een oog opslag te zien wat er allemaal speelt!	CDA/3	Dank voor uw opmerking.	SL	SD
85	98		Voortgangsrapportage verduurzaming: kan het College hier zorgen voor een cijfermatige onderbouwing op weg naar een energieneutrale gemeente in 2030; waar staan we t.o.v. 2014 als het gaat om energiebesparing (%) en het opwekken van hernieuwbare energie (%) ?	GL/3	We inventariseren welke cijfers en gegevens voldoende bruikbaar en beschikbaar zijn om de voortgang over meerdere jaren in beeld te brengen.	Allen	SD

3. Financiële begroting (99-128)

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
86	102	2	Overzicht baten en lasten: de begroting wordt sluitend gemaakt via het gebruiken van 734k uit de reserve. Is dat gebruikelijk/gewenst? Hetzelfde zien we in de meerjarenraming (p135).	PvdA/1	Tegenover deze onttrekkingen staan incidentele lasten.	BV	GW
87	107		Wellicht omdat ik nieuw ben maar wat houdt de reserce Afschrijving investerings plan 2013-2016 in?	GL/1	Dit betreft de bestemmingsreserve 'Afschrijving investeringsplan 2013-2016'. Deze bestemmingsreserve wordt gebruikt als dekking voor de kapitaallasten (rente en afschrijving) van het investeringsplan 2013-2106.	BV	GW
88	110	2	Zijn onttrekkingen aan de reserve structurele baten? Neen toch!	PvdA/2	Enkele onttrekkingen worden (conform advies commissie BBV) als structureel beschouwd als compensatie van weggefallen dividend of wegens dekking kapitaallasten. Zie hiervoor ook de tabel op pagina 107 (onderdeel 2.2.3.4. Overzicht structurele mutaties reserves).	BV	GW
89	110		Totaal saldo van baten en lasten van de programma's en diverse: De telling in de kolom 2019 structureel is niet correct, 336 moet zijn 363.	DGP/1	Juist opgemerkt. Dit wordt vermeld op de erratalijst. Het eindsaldo blijft overigens ongewijzigd.	BV	GW
90	111		In de derde kolom (2019 structureel) bij totaal saldo van baten en lasten van de programma's en divers staat een fout. 336 moet zijn 363	VVD/1	Zie antwoord op vraag 89	BV	GW
91	113		De formatie en beheerbudgetten laten grote bijstellingen zien. Waar komen deze vandaag?	VVD/2	Zoals erboven is vermeld: uit het Collegeprogramma. Een specificatie is opgenomen in paragraaf 4.1 op blz. 146 van de Programmabegroting 2019.	BV	GW
92	118		Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen Raad: Zowel in 2018 als in 2019 zijn er 13 raadsleden. De raadsvergoeding per raadslid is ongewijzigd	DGP/2	Dit betreft een administratieve wijziging. Het budget voor de vergoedingen aan de raad betrof zowel vergoedingen aan raadsleden voor het bijwonen van	Staf	WG

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
			toch daalt de totaal last van 65k naar 40k. wat is de reden van deze daling?		vergaderingen als vergoedingen aan raadsleden in de hoedanigheid van commissielid. Dit wordt nu afzonderlijk inzichtelijk gemaakt (in de financiële administratie). De vergoeding voor het bijwonen van raadsvergaderingen schommelt al enkele jaren rond de € 40k.		
93	118	1	Krijgen de raadsleden in 2019 minder betaald? Vergoeding van 65000 euro naar 40000 euro. Gaarne een toelichting.	CDA/1	Zie antwoord op vraag 92.	Staf	WG
94	118		Zie ook p. 77. Het bedrag voor de raad wordt verlaagd van 65k naar 40k. Op pagina 77 staat nog een bedrag van 73k.	VVD/3	Het bedrag specifiek voor vergoedingen raadsleden (bijwonen raadsvergaderingen) bedraagt € 40k. Het totale budget voor de raad (inclusief overige vergoedingen, verzekeringspremies, werkbudget e.d.) bedraagt € 73k. De € 40k is hier dus een onderdeel van.	Staf	WG
95	121		In 2019 wordt er 588k onttrokken aan aan de VBR. Graag in een overzichtje waar dat precies aan besteed wordt.	VVD/4	Raadsbesluiten: - Notitie burgerparticipatie (t/m 2019) € 8k; - Compensatie Essentgelden (t/m 2019, VJN 2017) € 48k. Collegeprogramma (zie blz. 146 Programmabegroting 2019): 4.2.3 Maatregelprogramma Verkeersprojecten; 5.1.4 Juiste bewegwijzering; 5.2.4 Bevorderen participatie arbeidsmarkt; 7.1.2 Uitvoeren Masterplan Plasmolen; 8.2.12 Fonds voor oplossingen; 9.2.2 Duurzaam inzamelen en verwerken afval; en 10.3.1 Implementeren Omgevingswet.	BV	GW

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
					In totaliteit € 282k. Dekkingsplan Programmabegroting 2019: - Eenmalige onttrekking € 250k.		
96	122		Voorziening fonds Lierdal 14k en voorziening herontwikkeling De Bisselt 54k: waarvoor is dit geld bestemd en wanneer wordt dit aangewend?	GL/2	Dit zijn bedragen in het kader van ontwikkelingen in het buitengebied waarvoor een bedrag in een fonds is gestort in het kader van het Limburgs KwaliteitsMenu om binnen het plangebied voorzieningen terug te realiseren. Het geld is bestemd voor het plangebied en wordt aangewend zodra er activiteiten zijn of worden ontwikkeld die bijdrage aan compensatie en/of ontwikkeling van bepaalde kwaliteiten. Dat verschilt per structuurvisie waaraan het betreffende fonds is gekoppeld.	SL	GW

4. Meerjarenraming (129-144)

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
			Geen vragen gesteld				

5. Overig (145-147)

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
97	x		Algemene opmerking: Het zou fijn zijn wanneer grote mutaties kort worden toegelicht.	VVD/1	Er zijn bij de diverse programma's vragen gesteld over een toelichting op verschillen. In zijn algemeenheid betreffen verschillen enkel en alleen verschillen naar aanleiding van raadsbesluiten en nagekomen wijzigingen zoals vermeld in de Programmabegroting 2019. Zie ook de toelichting op blz. 105 van de Programmabegroting (onderdeel 'Analyse'). Vanaf begrotingsjaar 2020 zullen wij de grootste verschillen afzonderlijk (financieel) vermelden.	BV	GW
98	146	2	7.2.4 monumenten in beeld brengen. Waarom wordt daar pas mee begonnen in 2021? Rijkelijk laat.	PvdA/1	Het college heeft prioritering aanbracht aan de werkzaamheden op basis van beschikbare capaciteit en urgentie. In 2021 dient het resultaat te zijn gerealiseerd wat niet betekent dat er niet eerder mee wordt aangevangen.	SL	KP
99	146	2	Aanwending leaseconstructie: Wat heeft dat te beduiden?	PvdA/2	Dit betekent dat de bijbehorende lasten niet leiden tot een uitzetting van de exploitatie of het resultaat beïnvloeden, maar dat de incidentele posten (nrs. 2.1.2 en 2.2.1)	BV	WG

Vraag nr.	Pag. nr.	Prioriteit *	Vraag fractie	Fractie	Antwoord b&w	Afd **	Portefeuillehouder ***
					ingebracht worden in de huidige leaseregeling.		

Mook, 30 oktober 2018,

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De secretaris,

De burgemeester,

J.M.G. Smits - de Kinkelder

mr. drs. W. Gradisen

Errata Programmabegroting 2019 (versie 8 november 2018)

Blz.	Is vermeld	Moet zijn
31	Kolom Begroting 2018: Onttrekkingen aan reserves 0 (= € 0k) Geraamd resultaat 963 (= € 963k)	-440 523
61	Nr. 8 Startersleningen: Toelichting maatregel, 2 ^e zin. De provincie Limburg stort vervolgens eenzelfde bedrag in het fonds waarna het Rijk het totaalbedrag verdubbelt.	De provincie Limburg stort vervolgens maximaal een drievoudig bedrag in het fonds (dus aandeel gemeente 25%, aandeel provincie 75%).
102	Totaal baten -15.552	-15.522
110	Totaal saldo van baten en lasten van de programma's en diverse. Kolom 2019 str. (structureel) 336 (= € 336k)	363

Errata worden, na besluitvorming door de raad, verwerkt in het definitieve boekwerk.

Errata antwoorden op vragen

In de beantwoording van de vragen van de fracties met betrekking tot de Programmabegroting 2019 zijn abusievelijk twee vragen niet geheel juist of te onduidelijk beantwoord.

Het antwoord op **vraag 92** moet zijn:

“Dit betreft een administratieve wijziging. Het budget voor raadsvergoedingen was inclusief onkostenvergoedingen voor de raadsleden. De onkostenvergoedingen worden afzonderlijk geregistreerd. Daarnaast zijn er overige budgetten voor de raad.

Specificatie raadsbudget:

Raadsvergoeding	€	40k	dit bedrag is vermeld op pagina 118 voor het jaar 2019.
Onkostenvergoeding raadsleden	€	25k	
Werkbudget raad	€	6k	
Overige budgetten	€	2k	bijv. verzekeringspremies.
Totaal raadsbudget	€	73k	totaal budget raad, dit is vermeld op pagina 77.”

Het antwoord op **vraag 94** moet zijn:

“Zie antwoord op vraag 92.”

Postadres: Postbus 200, 6585 ZK MOOK
Bezoekadres: Raadhuisplein 6 Mook
Telefoon: (024) 696 91 11
Fax: (024) 696 19 39
E-mail: gemeente@mookenmiddelaar.nl
Internet: www.mookenmiddelaar.nl

Aan: Gemeenteraad
Van: College van b&w
Afdeling: Samenleving
Doc. Nr.: *mm18000155*
Datum: 11 september 2018
Onderwerp: Collegeprogramma 2018-2022

Geachte leden van de Raad,

Na de verkiezingen in maart en de vorming van een nieuw college is met het coalitieakkoord in de hand gewerkt aan het opstellen van een collegeprogramma voor de bestuursperiode 2018-2022. Zoals u bekend was onmogelijk om, gegeven de korte termijn, te komen tot de uitwerking van een collegeprogramma in de raad van 12 juli jl. Vandaar dat toen, in plaats van een Kadernota, is gekozen voor een zogenaamde Kaderbrief. Wij willen u danken voor uw geduld en de ruimte die is geboden. Ruimte die wij hebben benut om in de zomerperiode het collegeprogramma vorm te geven en ook een financiële doorrekening daarvan te maken. De financiële onderbouwing van het programma laat zien dat er middelen nodig zijn om het programma uit te voeren. Wij zullen bij de programmabegroting 2019 e.v. met voorstellen komen over de financiële dekking van dit collegeprogramma.

U heeft als gemeenteraad aangegeven het collegeprogramma graag ter kennisneming te ontvangen voor de raadsvergadering van 13 september a.s. De raadsbehandeling vindt, zoals afgesproken, plaats samen met de bespreking en vaststelling van de programmabegroting 2019 e.v. en de mogelijkheid tot algemene beschouwingen in november a.s.

Met gepaste trots bieden wij u ons collegeprogramma 2018-2022 aan. Een programma dat voortbouwt op de ingeslagen weg en accenten legt op participatie, duurzaamheid, zorg voor elkaar en samenwerken. Activiteiten die op ons afkomen zoals de Omgevingswet en zorg en veiligheid, maar ook zaken die wij willen initiëren op weg naar een duurzaam en samenredzaam Mook en Middelaar.

Wij hopen aan de hand van dit collegeprogramma met uw Raad in constructieve samenwerking te werken aan een nog mooier Mook en Middelaar.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De secretaris,
J.M.G. Smits - de Kinkelder

De burgemeester,
mr. drs. W. Gradisen

Op weg naar een duurzaam en samenredzaam Mook en Middelaar

DGP

PvdA

Mook en Middelaar

**GROEN
LINKS**
MOOK EN
MIDDELAAR

Postadres

Postbus 200, 6585 ZK Mook

Bezoekadres

Raadhuisplein 6, Mook

Telefoon

Tel. 024-6969111

E-mail

gemeente@mookenmiddelaar.nl

Internet

www.mookenmiddelaar.nl

COLLEGEPROGRAMMA 2018-2022

Leeswijzer

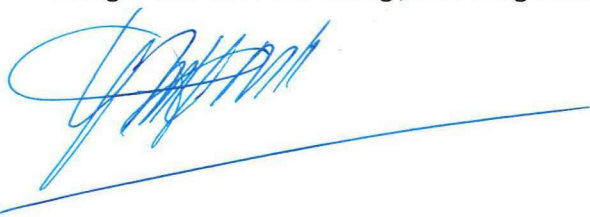
Beleidsuitgangspunt

Tekst in de blauwe balk vormt het beleidsuitgangspunt dat de relatie vormt tot de programmabegroting.

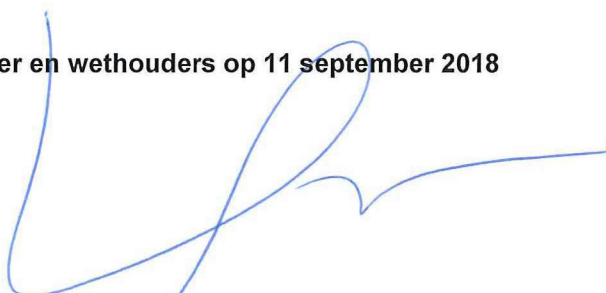
Activiteit – jaar van realisatie

Tekst in de lichtblauwe balk vormt de activiteit om het beleidsuitgangspunt te realiseren. Het vormt een beschrijving van de activiteiten. Het genoemde jaartal vormt het jaar van realisatie. In termen van planning- en control is dit het jaar waarin het college verantwoording aflegt over het resultaat. Dat neemt niet weg dat de activiteit eerder of over meerdere jaren kan worden respectievelijk wordt opgepakt of uitgevoerd.

Vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders op 11 september 2018

De secretaris,
J.M.G. Smits - de Kinkelder

De burgemeester,
mr. drs. W. Gradisen

Inhoudsopgave

1	Inleiding -----	4
2	Besturen -----	6
3	Beschermen -----	8
4	Verplaatsen -----	10
5	Werken -----	13
6	Leren-----	17
7	Recreëren -----	19
8	Samenleven en zorgen-----	22
9	Gezond leven -----	26
10	Wonen en bouwen -----	29
11	Planning-----	31
12	Financieel overzicht-----	36

1 Inleiding

Mook en Middelaar wil de unieke gemeente blijven die het is. We zijn de kleinste noordelijkste zelfstandige gemeente in Limburg. We doen ertoe.

Het traject van de toekomstvisie 2030 met onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners laat zien dat er kracht zit in onze gemeente, kernen en wijken. De kracht om vanuit de eigen omgeving en sociale netwerken de leefbaarheid en zorg voor elkaar op te pakken. In Mook en Middelaar kunnen wij niet zonder deze kracht van samen om het zelfstandig te redden. Vooral om de zorg voor onze ouderen en jongeren te organiseren die nodig is om aansluiting te houden met onze samenleving. Wij zien het als onze opdracht om deze samenredzaamheid te ondersteunen en als het kan te versterken door uit te dagen, te verleiden en te activeren.

We zetten onze kwaliteit op samenwerken, verbinden en netwerken in. Op sommige terreinen zijn we nog zoekende naar de beste samenwerking om daar onze energie en middelen in te stoppen. In de juiste samenwerking durven we ook initiatief en leiding te nemen en zetten we middelen en capaciteit in. Ondersteund met een extra fysieke brug in 2019 moet Mook en Middelaar zo nog meer de verbindende schakel worden tussen Limburg, Gelderland en Noord-Brabant.

We gaan naar een duurzamere samenleving. Er zijn wereldwijd ambitieuze doelstellingen geformuleerd om een toekomst voor de komende generaties te bieden. Mook en Middelaar gaat hier ook mee aan de slag. Met onze omvang en opgave in woningbouw liggen er mooie kansen om het vastgoed energieneutraal en gasloos te maken. Wij geven met ons eigen vastgoed het goede voorbeeld. Ons beeld voor 2022 is dat vanuit je elektrische auto, die net is opgeladen bij een oplaadpaal bij jou om de hoek, bijna geen huizen meer zonder zonnepanelen en/of warmtepompen te zien zijn en je langs een zonneveld en in de verte een windmolen ziet. Dit college gaat ervoor de groenste kleine gemeente van Nederland te zijn.

Het college ziet een duurzame samenleving overigens niet alleen in stenen, maar ook in de gezondheid en welzijn van onze inwoners en bedrijven. Onze gemeente is met alle bossen, waterpartijen en heuvels één groot bewegingsterrein. Neem daarbij onze verbindingen over weg, water en spoor en de ligging tussen het Rijk van Nijmegen en Maasduinen en je hebt een unieke gelegenheid om in onze gemeente een dag- en beweegrecreatie aan te bieden voor onze inwoners en gasten. Dit college gaat voor de meest aantrekkelijke leefomgeving van de regio om te bewegen en ontspannen in de buitenruimte.

Mook en Middelaar heeft ook talloze schatten. Een roemruchte geschiedenis, schitterende natuur, rijke kunst- en cultuurgezelschappen en actief verenigingsleven. We mogen daar trots op zijn en moeten deze schatten beschermen en meer uitdragen. Dat uitdragen begint bij het zichtbaar maken en vertellen over deze schatten. De leefomgeving van onze gemeente wordt daarmee niet alleen voor onszelf aantrekkelijker, maar ook voor andere om onze schatten te komen te bewonderen. Dit college wil de schatten van Mook en Middelaar zo goed mogelijk gaan etaleren voor iedereen.

We gaan dit allemaal nog meer in participatie met onze inwoners en bedrijven doen. Onze inwoners hebben duidelijk in hun toekomstvisie aangegeven dat zij zelfredzaam zijn en goed weten wat er speelt en wat zij goed vinden voor hun buurt of kern. Dit zal een leerperiode voor ons allemaal worden om inwoners op een andere manier te betrekken bij de politiek en besluitvormingsprocessen. Voor ons ligt er een taak om dit vertrouwen uit te bouwen en onze organisatie er meer op uit te sturen om de inwoners eerder te informeren, te betrekken en uiteindelijk te laten meebeslissen. Een ultiem doel is hierbij als inwoners zelf de gemeente uit te dagen om iets beter te kunnen dan de gemeente en dat wij in staat zijn om deze uitdaging aan te gaan. Dit college werkt aan een gemeente die buiten meer naar binnen haalt en binnen meer naar buiten brengt.

Dit college gaat op weg naar Mook en Middelaar 2030 dat dan bekend staat als een van de kleinste gemeente in Nederland waar we met elkaar een prachtige wonen, werk en verblijf situatie hebben gecreëerd in een goede gezondheid en met een bruisende en duurzame leefomgeving.

2 Besturen

Wat willen we en wat doen we?

Wij vinden het belangrijk dat onze inwoners en bedrijven weten dat wij er voor ze zijn. Wij stellen ons open voor de meningen en ideeën van onze inwoners en betrekken deze bij de besluitvorming. Ook zijn we transparant in onze keuzes en onze manier van werken. Wij willen een betrouwbare partner zijn voor inwoners, bedrijven en onze samenwerkingspartners.

2.1 Een zichtbare en benaderbare gemeente zijn

Inwoners, verenigingen en bedrijven zijn op verschillende terreinen afhankelijk van de gemeente. Wij dienen zichtbaar te maken wat de gemeente en de gemeentelijke organen (Gemeenteraad, College, Burgemeester en ambtelijke organisatie) doen, maar ook waarom wij zaken op een bepaalde manier doen. Onze besluitvorming en gemeentelijke processen zijn transparant en worden in de openbaarheid genomen. De mening van de belanghebbenden betrekken wij via participatie bij dit proces.

2.1.1 'Avond van de toekomst'

2022

De eerste 'Avond van de toekomst' was een groot succes. Op basis van de ervaringen van de tweede avond willen wij de 'Avond van de toekomst' voortaan koppelen aan een concrete aanleiding of ontwikkeling, zodat de attractiviteit van zo'n avond wordt vergroot. Daarnaast heeft de gemeente het afgelopen jaar de sociale media instrumenten Facebook en LinkedIn opengesteld en bieden deze platformen mogelijkheden om meer van de gemeente en de dienstverlening te laten zien.

2.1.2 Gemeentelijke informatie wordt digitaal ontsloten

2022

De gemeente heeft informatie beschikbaar die voor inwoners, bedrijven, verenigingen en (overheids)partners nuttig en noodzakelijk is. Daarnaast genereert de gemeente veel gegevens die als basis dienen voor dienstverlening van andere (overheids)partijen. Ook worden Europese en Nationale wet- en regelgeving dwingend in het beschikbaar hebben en houden van informatie en de manier waarop communicatie met de gemeente kan plaatsvinden via digitale instrumenten. Wij zullen op het gebied van digitale gegevensontsluiting en digitale communicatie stappen vooruit moeten zetten om mee te kunnen in deze ontwikkelingen, maar ook om te voldoen aan geldende regels op het gebied van overheidsdienstverlening. Met deze wettelijke ontwikkeling nemen wij de kans op om onze dienstverlening en interne bedrijfsvoering verder te digitaliseren om de kwaliteit van onze dienstverlening nog verder te verbeteren.

2.2 Inwonerparticipatie vergroten

Binnen onze gemeente hebben we aandacht voor de inbreng van onze inwoners bij onze plannen. Door in te zetten op het vergroten van de inwonerparticipatie wordt het democratisch draagvlak en de kwaliteit van beleid vergroot. We zetten ook in op het stimuleren van burgerinitiatieven. Inwoners moeten zich welkom voelen om mee te praten en initiatieven in te dienen, we creëren hier de mogelijkheden voor.

De gemeente probeert bij de uitvoering van de werkzaamheden dit zoveel mogelijk in het belang van de inwoners, bedrijven en maatschappelijk partners te doen. We vinden het belangrijk dat wat we doen zoveel mogelijk aansluit bij de wensen en ideeën die leven in de samenleving. Om dit mogelijk te maken gaat de gemeente met de 'participatieladder' uit de notitie burgerparticipatie aan de slag. Hiervoor zetten we bestaande middelen in en gaan we experimenteren met nieuwe en andere vormen van participatie.

- Inwoners mogen van meet af aan meepraten bij plannen in hun leefomgeving. Dit geldt ook voor kinderen, die wij ook graag actief willen meenemen bij onderwerpen die hen aangaan.
- We blijven investeren in de huidige advies- en dorpsraden en blijven zoeken naar nieuwe vormen van burgerparticipatie.
- We maken gebruik van interactieve beleidsvorming en inwoners worden betrokken bij de totstandkoming en/of uitvoering van beleid
- Burgerinitiatieven worden gefaciliteerd en gestimuleerd.
- Er wordt onderzocht op welke manier uitvoering kan worden gegeven aan de Right to Challenge binnen onze gemeente.

De mening van onze inwoners, bedrijven en verenigingen telt. Het is belangrijk om zowel vooraf als achteraf te peilen wat er in de gemeenschap leeft over een onderwerp. Hierbij maken we gebruik van verschillende instrumenten om de inbreng en betrokkenheid van inwoners te vergroten.

- We blijven gebruik maken van het burgerpanel TIP;
- We faciliteren het digitaal buurtplatform Maasburen;
- We zoeken naar mogelijkheden om jongeren meer te betrekken. We dagen jongeren uit om mee te doen.

3 Beschermen

Wat willen we en wat doen we?

Veiligheid kun je niet garanderen, maar samen met onze ketenpartners op het gebied van veiligheid en zorg werken we aan een zo goed mogelijke bescherming van onze inwoners. Door nieuwe taken en krappere capaciteit bij politie en justitie vormt dit een bijzondere uitdaging voor onze gemeente. Veiligheid houdt iedereen bezig en wij willen de komende periode dan ook inzetten op het versterken van het veiligheidsgevoel. Daarvoor zetten we meer toezicht en handhaving in en laten we de veiligheidsketen zo optimaal mogelijk functioneren.

3.1 Het naleefgedrag vergroten

De afgelopen periode is helder geworden dat het handhavingsbeleid en de beschikbare capaciteit en middelen niet meer passen in de huidige tijdgeest. Bewoners van de gemeente mogen van ons verwachten dat er actief en daadkrachtig wordt opgetreden tegen overtredingen, maar ook tegen onwenselijke situaties. Door de toenemende activiteiten binnen onze gemeente in de bouw als gevolg van de gehele economie voelen wij de noodzaak om controles, toezicht en handhaving uit te breiden.

3.1.1 Aanscherping van de handhaving

2019

Het handhavingsbeleid 2012 – 2016 met een minimumvariant aan toezicht en handhaving vraagt om actualisatie. Niet zozeer het beleid maar de uitvoering ervan dient te worden uitgebreid en geïntensiveerd. De gemeenschap vraagt om beter naleefgedrag van de regels en dat knelt met het huidige uitgangspunt dat de gemeente hoofdzakelijk acteert op meldingen. Met aanvullende capaciteit en middelen gaat we meer inzetten op handhaving in de fysieke leefomgeving. Daarbij moet er weer aandacht komen voor de ergernissen als geluidsoverlast, parkeeroverlast en onwenselijk gedrag. Dit zonder lijvige beleidsnotitie, maar met een actieprogramma op specifieke thema's.

3.1.2 Van repressie naar preventie

2020

Naleefgedrag stimuleren begint door heldere regels te stellen en de regels die je stelt ook na te leven. We willen meer inzetten op communicatie over de regels en meer en vaker uitleggen waarom er bepaalde regels zijn en wat de gemeenschap kan of soms moet doen om deze regels na te leven. Dat doen we niet alleen vanuit ons gemeentehuis, maar ook op de momenten dat we controles uitvoeren of contact hebben met onze inwoners en bedrijven. Meer preventie moet uiteindelijk leiden tot minder inzet van repressie in de vorm van juridische handhaving en meer elkaar aanspreken op naleefgedrag.

3.2 Een veilige gemeente creëren

Inwoners moeten zich in onze gemeente veilig kunnen voelen. Het gevoel van veiligheid verschilt van mens tot mens, maar vaak komt dit tot uitdrukking over de mate waarin mensen zich 's avonds veilig voelen op straat. In onze gemeente kun je 's avonds veilig over straat lopen, maar er zijn wel aandachtspunten. Zo zijn er gebieden waar inwoners vragen om aandacht voor hangjeugd, slecht verlichte plaatsen, rommel en graffiti. Maar ook parkeeroverlast en verkeersveiligheid zijn regelmatig terugkerende aandachtspunten die wij willen aanpakken.

Een nieuw aspect vormt de sociale veiligheid in dit verhaal. Met de decentralisatie van Rijkstaken naar de gemeente heeft de gemeente ook de problematiek rondom 'verwarde personen' en beschermd wonen op het bordje gekregen. Een thema dat met een minimale politiecapaciteit in onze regio bijzondere aandacht vraagt van onze gemeente, gezien ook onze ligging ten opzichte van onze veiligheidspartners (Politie, Veiligheidsregio en Openbaar Ministerie) in Limburg Noord en onze zorgpartners in het Rijk van Nijmegen.

3.2.1 Sociale veiligheid organiseren

2019

De sociale veiligheid vraagt steeds meer aandacht van de gemeente en politie. Met de decentralisatie van de zorgtaken is de psychosociale problematiek ook nadrukkelijk bij de gemeente komen te liggen. Door samenwerking in de keten met het sociaal team, regionale partners, politie en justitie dient deze problematiek te worden opgepakt. Dit vraagt door onze ligging in een veiligheids- en politieregio dicht bij een andere veiligheids- en politieregio nadrukkelijk meer aandacht zeker in combinatie met een toename in casussen. Er zijn meer capaciteit en middelen nodig om deze problematiek structureel aan te pakken. Hiervoor stellen we een integraal veiligheidsplan op waarin deze problematiek een belangrijke plaats krijgt.

3.2.2 Aandacht voor veiligheid in de wijk

2022

Bij de aanpak van de fysieke leefomgeving in de wijk is er ook aandacht voor de sociale aspecten in de wijk. Problemen via overlast of veiligheid hangen in de praktijk vaak samen met de inrichting van de fysieke leefomgeving, zoals bijvoorbeeld het thema verkeersveiligheid. Daarnaast vormen bemoeizorg en buurtmediation aspecten die binnen onze wijken/gebieden aandacht vragen.

4 Verplaatsen

Wat willen we en wat doen we?

Aandacht voor het bevorderen van mobiliteit en de bereikbaarheid is van groot belang. Dit alles in een veilige en goed ingerichte omgeving, terwijl de leefbaarheid wordt geborgd. In de kernen moeten alle voorzieningen bereikbaar zijn voor hun inwoners. Dat betekent zorgen voor goede verbindingen tussen de kernen onderling en de kernen en de omliggende gemeenten. Naast verbindingen voor fiets en auto streven wij naar een goede verbinding met openbaar vervoer.

4.1 Openbaar vervoer

Openbaar vervoer vervult een belangrijke taak in de leefbaarheid van onze gemeente. We hebben een prachtige trein- en busverbindingen richting Nijmegen en Venlo, maar richting Groesbeek en het Land van Cuijk niets. Middelaar en een aantal van onze kernen liggen op redelijke afstand van deze verbindingen. Wij willen dat alle inwoners gebruik kunnen maken van openbaar vervoer.

4.1.1 In stand houden en uitbreiden vormen van openbaar vervoer

2022

Wij zetten ons in voor het in stand houden en zo mogelijk verbeteren van bestaand openbaar vervoer binnen de gemeente, specifiek buslijn 83, buslijn 564 en de Maaslijn. Wij doen dit door actief te participeren in het werkproces van de aanbesteding OV-concessie provincie Gelderland, aangaande het busvervoer.

4.1.2 Breng Flex

2019

Na het verdwijnen van Buslijn 1 hebben we ons als Limburgse gemeente in een concessie van de provincie Gelderland hard gemaakt voor het opzetten van een pilotproject van BrengFlex. Na een korte voorbereiding en het besluit van de gemeenteraad om aanvullende financiële middelen ter beschikking te stellen gaan we voor een goede introductie en ondersteuning van de pilot BrengFlex. Natuurlijk met het doel om de kernen aangesloten te houden op het openbaar vervoer.

4.2. In stand houden en uitbreiden veiligheid en leefbaarheid

Mobiliteit, verkeersveiligheid en leefbaarheid zijn belangrijke thema's voor ons. Op het gebied van mobiliteit staat er veel te veranderen door de technologische ontwikkelingen. E-bikes, elektrisch-zelfrijdende auto's, bussen en treinen op waterstof en drone's geven een toekomstbeeld die de manier waarop wij naar mobiliteit en de openbare ruimte kijken drastisch kunnen veranderen.

Verkeersveiligheid en leefbaarheid gaan hand in hand. De weg N 271, spoorlijn en rivier de Maas door onze gemeente bieden kansen, maar leveren ook problemen op in termen van leefbaarheid en verkeersveiligheid. Met name de ontsluiting van en naar Groesbeek vormt in onze gemeente een bijzonder aandachtspunt voor de leefbaarheid van Molenhoek en Mook.

Onze gemeente ligt op een verbindingenknooppunt naar Limburg, Gelderland, Noord Brabant en Duitsland. Vooral op het gebied van fietsverbindingen biedt Mook en Middelaar een uitstekend netwerk. Dit is niet alleen goed voor het woon-werkverkeer en terugdringen van CO2 uitstoot, maar is van toegevoegde waarde op het toeristisch-recreatieve profiel van onze gemeente.

Wij willen dat inwoners en bezoekers zich kunnen verplaatsen in een veilige en goed ingerichte omgeving.

4.2.1 N271 – Rijksweg

2020

De Rijksweg N 271 wordt door de provincie Limburg aangepakt. Wij haken aan op dit traject en we gaan voor:

- In overleg met de provincie Limburg er voor zorgen dat op het gedeelte Rijksweg tussen Mook en Molenhoek, de maximale rijnsnelheid voor auto's wordt teruggebracht naar 50 km/uur.
- In samenwerking met de provincie Limburg komen tot de herinrichting van de Rijksweg in Plasmolen, specifiek van de zuidelijke komgrens van Mook tot de noordelijke komgrens van Milsbeek (gemeente Genneep).

4.2.2 Trendsportal

2022

De afgelopen periode is er in samenwerking met de gemeenten in Noord-Limburg gewerkt aan het oprichten en uitwerken van het mobiliteitsplatform Trendsportal. Dit heeft onder andere geresulteerd in een regionale en lokale mobiliteitsvisie(plan). Gelet op het gemeentelijk en regionale belang willen wij ambtelijk en bestuurlijk blijven deelnemen aan Trendsportal. Hierbij willen we ook aandacht houden voor de 'verbindingen' met de Gelderse en Noord-Brabantse (buur)gemeenten, dit niet alleen fysiek maar ook op de thema's mobiliteit en openbaar vervoer.

4.2.3 Maatregelprogramma verkeersprojecten

2020

In navolging van Trendsportal en het hier uit voortkomende Mobiliteitsplan wordt er een lokaal Maatregelprogramma verkeersprojecten opgesteld. Een programma met projecten (maatregelen) die de verkeersveiligheid en mobiliteit binnen de gemeente verbeteren. Daar vallen ook de wegen onder die te maken hebben met het verkeer tussen de A73 en Groesbeek. Na vaststelling van het programma door de gemeenteraad zal hier invulling aan worden gegeven.

4.2.4 Spoorviaduct Heumensebaan

2020

In het kader van de Verbetering van de Maaslijn (spoorlijn Nijmegen-Venlo), wordt in samenwerking met de provincie Limburg en ProRail het spoorviaduct in de Heumensebaan vervangen. Deze gelegenheid wordt aangegrepen om de verkeerssituatie ter plaatse te verbeteren, vooral voor de voetgangers en fietsers.

4.2.5 Fietsverbindingen

2020

Met de bouw van de fietsbrug over de Maas, tussen Cuijk en Mook, en de ingebruikname van de onderdoorgang Lindenlaan zal de snelfietsroute Cuijk-Mook-Nijmegen worden voltooid. Ook de aftakking van de snelfietsroute naar de Veldweg in Mook wordt gerealiseerd.

Er komt een onderzoek naar de mogelijkheden en haalbaarheid van een vrij-liggend fietspad tussen Molenhoek en Groesbeek. Het gaat over een fietspad langs de Heumensebaan (buiten de bebouwde kom) dat aansluit op het geplande vrij-liggende fietspad van de gemeente Berg en Dal (Rijlaan).

4.2.6 Onderhoud bruggen

2022

De brug Cuijksesteeg en Witteweg worden flink onder handen genomen, waarmee deze belangrijke verbindingen voor de kernen in stand worden gehouden, zo ook van belang voor het toeristisch en recreatieve verkeer.

4.2.7 Onverharde wegen

2019

Er wordt er een beleids- en beheerplan onverharde wegen opgesteld voor sturing bij het onderhoud aan de onverharde wegen en voor duidelijkheid voor de aanwonenden en gebruikers.

4.2.8 Onderhoud

2022

Er wordt invulling gegeven aan het dagelijkse en planmatig onderhoud aan de wegen en paden binnen de gemeente. Zo ook aan de openbare verlichting, waarbij er structurele verbeteringen plaatsvinden vanuit het Vervangingsplan openbare verlichting.

4.3 Integraliteit en verkeersveiligheid

De komende jaren vinden er in delen van onze gemeente ingrijpende (onderhouds)werkzaamheden plaats, door zowel ruimtelijke ontwikkelingen (bijv. realisatie Woonzorgcomplex in Mook) als regulier onderhoud. Bij deze ontwikkelingen en herinrichtingen streven naar maximale integraliteit en synergie. Dit zowel bij autonome werken als wijk/gebiedsgerichte werkzaamheden.

4.3.1 Werken aan een optimale inrichting van openbare ruimte

2022

Bij ontwikkelingen en herinrichtingen krijgen onderstaande onderwerpen nadrukkelijk de aandacht:

- Wegen inrichten overeenkomstig de ter plaatse geldende verkeersregels en rijsnelheid, dus herkenbaar;
- Aandacht voor logische en veilige looproutes;
- Opstellen van een verkeerscirculatieplan, binnen het plangebied zelf en zo nodig de omgeving(invloedssfeer) met aandacht aan de voetganger en fietser, speciaal bij een schoolomgeving, winkelcentra en andere publieksfuncties;
- Het belang van de voetganger en fietser voorop stellen, overwegen instellen fietsstraat en/of (woon)erf
- aandachtspunten en maatregelen die voortkomen uit de gehouden Klimaatstresstest en in samenhang daarbij aandacht voor klimaatadaptatie en klimaat

5 Werken

Wat willen we en wat doen we?

Werken vormt een belangrijk onderdeel voor zowel inwoners als bedrijven. Voor inwoners biedt werken een bron van inkomen en sociale netwerken. Voor bedrijven een productiemiddel om hun activiteiten en doelen te realiseren. De gemeente heeft binnen dit thema een verbindende rol.

Wij zien het als onze opdracht om zoveel mogelijk inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen naar passend werk. Dit ondersteunen gaat in de vorm van begeleiding, het openstellen en vinden van werkervaringsplekken en een bijdrage leveren aan het creëren van werkgelegenheid.

Voor de bedrijven in onze gemeente moet er gunstig vestigingsklimaat worden gecreëerd. Dat moet de huidige bedrijven de mogelijkheid bieden om hun bedrijfsactiviteiten binnen onze gemeente te houden en uit te breiden. Maar het vestigingsklimaat moet ook voor nieuwe bedrijven aantrekkelijk zijn om zich hier te komen vestigen. Dat is niet alleen goed voor de economie van onze gemeente, maar levert ook een bijdrage aan de leefbaarheid in onze gemeente.

5.1 Creëren van een gunstig vestigingsklimaat

Een gunstig vestigingsklimaat is een situatie waarin het voor bedrijven aantrekkelijk is en blijft om zich met hun activiteiten te vestigen in onze gemeente. Het creëren van een gunstig vestigingsklimaat doen we samen met ons bedrijfsleven en hun vertegenwoordigende organen en begint met het wegnemen van barrières om te kunnen ondernemen.

5.1.1 Sturen op een gezond economisch klimaat

2020

We willen in beeld brengen wat een gezond economisch klimaat is voor onze gemeente. Hiervoor gaan we de volgende activiteiten opzetten:

- Oprichten van een kleine klankbordgroep met actieve ondernemers die mee willen denken over de toekomstvisie op het economisch klimaat;
- Samen met ondernemers en inwoners een economische visie opstellen;
- Ondernemersvereniging Mook meer gebruiken als klankbord namens de ondernemers;
- Sociaal-economische kracht van de regio benutten door participatie in RvN@.
- Jaarlijkse themabijeenkomst met de OVM organiseren.

5.1.2 Aansluiten op glasvezel

2022

Om snel internet met glasvezelkabel mogelijk te maken anticiperen we op regionale ontwikkelingen, waarbij we een faciliterende rol nemen. In zowel Limburg als Gelderland lopen er publiek/private initiatieven.

5.1.3 Leegstand voorkomen

2022

Leegstand op bedrijfslocaties willen we voorkomen. Daar waar mogelijk en wenselijk laten wij werklocaties herontwikkeling naar woningbouwlocaties voor zover passend binnen onze woonvisie. Om dreigende leegstand in beeld te hebben ontwikkelen we de volgende activiteiten:

- Aanhalen van contacten met ondernemers door naar buiten treden van bedrijfscontactfunctionaris;
- Bedrijven worden actief gevolgd of benaderd om ze vast te houden binnen de gemeente;
- Bedrijven worden waar mogelijk begeleid en/of gefaciliteerd waar het bedrijfstvastgoed betreft.

5.1.4 Zorgdragen voor juiste bewegwijzering

2019

Juiste bewegwijzering is belangrijk voor de vindbaarheid van de bedrijven. Niet alleen voor consumenten, maar ook voor de uitstraling van onze gemeente. Dit geldt voor zowel bedrijfsmatige als toeristische bewegwijzering.

- Maken van een gemeente breed bewegwijzeringsplan;
- Aanleggen van bewegwijzering. Zowel bedrijfsmatig als toeristisch.

5.2 Participatie (door werk) vergroten

Wij willen de participatie van inwoners vergroten, zo mogelijk door werk. Hierbij passen wij maatwerk toe, en kijken altijd naar de hele persoonlijke of gezinssituatie.

5.2.1 Ondersteunen bij het vinden en behouden van werk

2022

Inwoners die dat nodig hebben worden ondersteund bij het vinden en behouden van werk. Wij werken daarvoor samen met de gemeenten in de regio Nijmegen in MGR-verband. De uitvoeringorganisatie is het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen. Wij zetten deze samenwerking voort en houden toezicht op beleid en uitvoering via bestuurlijke en ambtelijke weg. Wij kiezen als uitgangspunt dat het WerkBedrijf mensen helpt naar loonvormende arbeid inclusief beschut werk. Voor de korte termijn zetten wij extra in op de sector horeca/toerisme. Dit mede in relatie tot de economische ontwikkeling van Plasmolen.

5.2.2 Stageplekken en werkervaringsplaatsen aanbieden

2019

Wij geven het goede voorbeeld door de norm voor de banenafpraak te realiseren en de mogelijkheid van stageplekken en werkervaringsplaatsen aan te bieden binnen de gemeentelijke organisatie. We voldoen minimaal aan de 5%-norm social return voor langdurig werklozen en arbeidsgehandicapten. Wij stimuleren lokale ondernemers dit voorbeeld te volgen.

5.2.3 Social return meenemen bij aanbestedingen

2019

In aanbestedingstrajecten nemen we de social return verplichting mee. Bij regionale inkoop in de regio Nijmegen is dat gewaarborgd omdat centrumgemeente Nijmegen social return heeft ingebed in de inkoopprocessen. Naar het voorbeeld van Nijmegen gaan wij bij aanbesteding bij voorrang zoeken naar inclusieve ondernemers, zoals die zich bijvoorbeeld hebben verenigd in ION (Inclusieve Ondernemers Nijmegen).

5.2.4 Bevorderen van participatie door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt 2019

Van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt vragen wij een tegenprestatie conform de nu geldende verordening. Afhankelijk van de mogelijkheden en wensen van de kandidaat kan dat vrijwilligerswerk zijn bij clubs en verenigingen of bv mantelzorg.

Zodra de ontwikkeling van de kandidaat dit toe laat, werken we toe naar werkervaringsplaatsen of stages in bv de sectoren groen en schoonmaak. Zolang het loonvormende arbeid betreft schakelen we daarvoor het WerkBedrijf in. Als de activering gericht is op niet loonvormende activiteiten dan rekenen wij dit tot onze taak. Daarvoor willen wij in 2019 een participatiecoach aanstellen.

5.2.5 De WSW betaalbaar houden 2022

De WSW voeren wij gezamenlijk met de gemeente Gennep uit in de GR IWGM. Om dit op lange termijn betaalbaar te houden werken wij toe naar samenvoeging van INTOS en IWGM uiterlijk in 2021. Wij stellen gezamenlijk een actieplan op voor 2019 t/m 2021 waarin maatregelen worden opgenomen om de tekorten bij INTOS/IWGM terug te brengen. Wij houden daarbij alle opties open wat betreft uitbreiding of afstoten van taken of opdrachten, vormen van samenwerking, samenvoeging of uitvoering.

5.2.6 Meer ruimte voor een alternatieve aanpak bieden 2022

Wij willen minder regels om meer inwoners te laten participeren in de samenleving. Dat begint met vertrouwen opbouwen bij uitkeringsgerechtigden en maatwerk leveren. Wij zullen daarbij extra investeren in onze medewerkers opdat zij nog beter in staat zullen zijn om cliënten op juiste en doeltreffende wijze te benaderen. Daarbij betrekken wij de adviezen van de WRR zoals die zijn neergelegd in het rapport 'Weten is nog geen doen'.¹

We staan open voor experimenten waarbij het resultaat: "minder mensen afhankelijk van een uitkering" voorop staat. Wij gaan op zoek naar de goede ervaringen van andere gemeenten en onderzoeken of wij deze in onze gemeente ook kunnen toepassen. Daarbij betrekken we de uitkomsten van de experimenten bij de Participatiewet die nu landelijk worden uitgevoerd.

5.2.7 Sturen op duurzame bedrijvigheid 2022

Waar mogelijk wordt gestuurd op duurzame bedrijvigheid die de werkgelegenheid vergroot, ook voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit sturen doen wij op het moment dat er ontwikkelingen worden gesignaleerd binnen verschillende taakvelden die voor elkaar van meerwaarde kunnen zijn. Wij zullen deze partijen dan met elkaar in verbinding brengen.

¹ Wetenschappelijke raad voor het overheidsbeleid; Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid 2017.

5.3 Aandacht aan bedrijfslocaties geven

In de regio Limburg Noord is er een overaanbod aan bedrijfslocaties, waardoor het toevoegen van bedrijfslocaties niet meer is toegestaan. In Mook en Middelaar is er nog ruimte om nieuwvestiging mogelijk te maken, maar ligt het meer in de lijn om incourante bedrijfslocaties te herontwikkelingen of te herbestemmen naar andere gebruiksvormen, zoals wonen. We willen ons aanbod van bedrijfslocaties meer laten aansluiten op de huidige behoefte en overcapaciteit van bedrijfslocaties inzetten als wisselgeld in de regio om andere ontwikkelingen mogelijk te maken.

5.3.1 Een vitaal en duurzaam Korendal realiseren

2020

De herstructurering van de Bovensteweg is eind 2018 afgerond. Hiermee zijn de bouwstenen gelegd om het bedrijventerrein Korendal naar een vitaal en duurzaam bedrijventerrein te ontwikkelen. Dit willen we realiseren door herontwikkeling te stimuleren en aandacht te geven aan de bedrijfslocaties die overlast en onveiligheid veroorzaken. Dit pakken we op door periodieke gesprekken met ondernemers voort te zetten en aandachtspunten voor revitalisering op te halen. Specifiek kijken we naar de mogelijkheden voor het oprichten van een BIZ (bedrijven investeringszone) of parkmanagement en/of het verkrijgen van het Keurmerk Veilig Ondernemen.

5.3.2 Spoorzone herbestemmen

2019

De bedrijfsbestemming van de spoorzone gaan we omzetten naar een natuurbestemming. Dit doen we in samenhang met het verkeersveilig maken van de Groesbeekseweg in Mook en de Heumensebaan en Ringbaan in Molenhoek.

Voor de noodzakelijke samenhang van functies zoals wonen, werken en verblijven in de omgeving van de spoorzone, het Korendal en andere werklocaties houden we de mogelijkheid van uitruil van bestemmingen open.

6 Leren

Wat willen we en wat doen we?

Onderwijs is belangrijk in de ontwikkeling van ieder mens. Het biedt tal van kansen en mogelijkheden om jezelf te ontwikkelen en te groeien. Wij willen dat wat er is behouden voor onze gemeente en waar er kansen zijn om iets toe te voegen dit met beide handen aangrijpen.

6.1 Het huidige schoolaanbod behouden

In elke kern is een school voor primair onderwijs aanwezig. Wij spannen ons in om de school voor voortgezet onderwijs in onze gemeente te behouden.

6.1.1. Huisvesting Kandinsky herzien

2022

Wij maken met het Kandinsky afspraken over welke maatregelen wanneer worden genomen om het schoolgebouw toekomstbestendig te maken, en welke ondersteuning hierbij vanuit de gemeente wordt gegeven.

6.1.2. Ondersteunen aanwezigheid school in elke kern

2022

Wij ondersteunen lokale initiatieven en initiatieven vanuit het onderwijs die bijdragen aan de instandhouding van de scholen voor primair onderwijs in onze gemeente, zoals stichting Liz.

6.1.3. Laaggeletterdheid

2022

We willen bijdragen aan het terugdringen van laaggeletterdheid in onze gemeente. Dit doen we door uitvoering te geven aan de samenwerkingsovereenkomst educatie met de regio Nijmegen. Ook zullen wij, waar de gelegenheid zich voordoet, projecten faciliteren en stimuleren die de afname van laaggeletterdheid in onze gemeente (mede) tot doel hebben.

6.2 Kinderen laten kennis maken met kunst, cultuur en natuur

We willen dat kinderen reeds op jonge leeftijd kennis kunnen maken met (lokale) kunst, cultuur en natuur.

6.2.1. Cultuureducatie subsidiëren

2022

We blijven het huidige aanbod aan cultuureducatie op de scholen subsidiëren.

6.2.2. Informatie bieden over het aanbod

2019

We bieden de ouders van kinderen die nog niet op school zitten, informatie en materiaal over wat er allemaal te doen is in de gemeente op het gebied van kunst, cultuur en natuur.

6.2.3. Activiteiten stimuleren

2020

Op plekken waar veel kinderen samen komen stimuleren wij activiteiten op het gebied van kunst, cultuur en natuur. Hiertoe maken wij afspraken met professionele partners, scholen en maatschappelijke partners.

6.3 Kinderen opvang of onderwijs garanderen

Alle kinderen vanaf de leeftijd van 2 jaar kunnen een vorm van voorschoolse opvang genieten. Alle kinderen vanaf 4 jaar volgen onderwijs op een school die voor hen geschikt is. Wij gaan ervoor dat ieder kind en iedere jongere in beeld is en zo nodig begeleid wordt om volwaardig te kunnen participeren in de samenleving.

6.3.1. Regionale aanpak ziekteverzuim uitvoeren

2022

Wij voeren regionale aanpak ziekteverzuim binnen het onderwijs uit en hebben daarin specifiek de aandacht voor vroegtijdig schoolverlaters en jongeren zonder startkwalificatie.

6.3.2 VVE en SMI bieden

2022

We houden het huidige aanbod aan Vroeg en Voorschoolse Educatie (VVE) en Sociaal Medische Indicatie (SMI) in stand maken afspraken met partners over de toeleiding.

6.3.3 Aanpak passend onderwijs uitvoeren

2022

We voeren de regionale en lokale aanpak passend onderwijs uit. Hiertoe versterken we de samenwerking tussen jeugdbeleid, jeugdzorg en onderwijs.

7 Recreëren

Wat willen we en wat doen we?

Onder recreëren wordt verstaan het ontspannen en besteden van vrijetijd van de inwoners van onze eigen gemeente alsook de dag- en verblijfstoeristen van buiten onze gemeente.

Overkoepelend binnen het thema recreëren zijn de samenwerkingsverbanden binnen de regio Noord-Limburg waar uitvoering wordt gegeven aan het Actieprogramma vrijetijdseconomie. Binnen dit actieprogramma wordt ingezet op vijf actielijnen: Vitale verblijfsrecreatie, Vitale dagrecreatie, Vrijetijdslandschap, Cross-overs en Regiomarketing.

We werken hierbij samen met RBT-AN en partijen in Limburg. Op kleinere schaal wordt er samengewerkt in de regio Bergen, Gennep, Mook en Middelaar. Het gebiedsprogramma wordt aangeboden aan de raden en het uitvoeringsprogramma wordt komende maanden uitgewerkt. Er wordt hierin rekening gehouden met het actieprogramma uit de regio Noord-Limburg. De acties en projecten die voortkomen uit deze samenwerkingsverbanden zullen bijdrage in de uitwerking van onderstaande thema's.

7.1 De kwaliteit van onze leefomgeving versterken

Wanneer de kwaliteit van de leefomgeving wordt versterkt zal dit zorgen voor zowel meer woongenot voor onze inwoners alsmede het versterken van de toeristische positie van de gemeente. Hiervan zullen ook de ondernemers binnen onze gemeente voordeel ervaren.

7.1.1 Het openbaar groen renoveren

2019

De komende jaren wordt er gewerkt aan de renovatie en het beheer van het openbare groen, waarbij een koppeling wordt gemaakt met de landschappelijke kwaliteit van het buitengebied. Het idee is om de verschillende visies te koppelen en te kijken naar biodiversiteit, soort beplanting en duurzaamheid.

De uitvoering van dit groenrenovatieplan zal aanhaken op een nieuw te ontwikkelen manier van werken. Een integrale wijk/gebiedsgerichte aanpak, waarbij burgerparticipatie een belangrijke factor is. Eind 2018 wordt een plan van aanpak opgesteld voor de komende drie jaar, waarin de renovatie van het groen verder wordt uitgewerkt. Vanaf 2019 wordt hier in de praktijk gehoor aan gegeven.

7.1.2 Masterplan Plasmolen uitvoeren

2020

Het Masterplan Plasmolen zal verder worden uitgewerkt met als doel het aantrekkelijker maken van Plasmolen voor bewoners, ondernemers en toeristen. Het uitgangspunt dat hierbij wordt gehanteerd is: 'Niet meer van hetzelfde, maar meer kwaliteit.' In 2019 gaan we acties uitvoeren op 'laag hangend fruit, met lage kosten'. We gaan een uitvoeringsprogramma opstellen met daaraan gekoppeld de kosten per project.

7.1.3 Routestructuren aansluiten

2019

De routestructuren worden in kaart gebracht. We sluiten aan op routestructuren in omliggende gemeenten. Hierbij wordt ook gekeken naar het plaatsingsplan en onderhoud van de bewegwijzering.

- Toeristische bewegwijzering en bedrijfsverwijsborden worden in kaart gebracht met een bewegwijzeringsplan. Doel is eenheid, structuur en degelijk onderhoud. We gaan aansluiten op de bestaande wandel- en fietsroutes;
- We gaan aansluiten op wandel-, fiets-, en ruiterroutes van omliggende gemeenten door het aanleggen van een knooppuntennetwerk. Daarbij houden we ook rekening met onderhoud op lange termijn.

7.1.4 Hondenbeleid ontwikkelen

2019

Op het gebied van honden zijn er tal van ontwikkelingen, zowel in positieve als negatieve zin. In positieve zin de wensen vanuit de samenleving om meer hondenuitlaatplaatsen en vrije loop gebieden, aan de negatieve kant de overlast die wordt ervaren van met name hondenpoep. We gaan beleid aanpassen om aan beide ontwikkelingen wat te gaan veranderen.

7.1.5 Ontwikkelen van TOP('s)

2020

Om toeristen te faciliteren en recreatiedruk te verdelen worden één of meer TOP's (toeristisch overstap punt) ontwikkeld.

7.2 Onze cultuurhistorie en identiteit uitdragen

Door onze cultuurhistorie en daar bijbehorende identiteit meer uit te dragen zal dit, mede door onze bijzondere ligging, bijdragen aan een unieke locatie voor dag- en verblijfsrecreatie. Door het uitdragen van onze eigen historie zullen ook onze eigen inwoners zich meer verbonden voelen met de gemeente.

7.2.1 Streekhuis faciliteren

2020

Er is een initiatief om een streekhuis te realiseren. Het doel van het te realiseren streekhuis is 'De gemeente Mook en Middelaar met al haar cultuurhistorische pareltjes goed presenteren aan haar bewoners en toeristen om nog aantrekkelijker te worden'. Wij steunen dit initiatief en zullen dit waar mogelijk faciliteren.

7.2.2 Cultuurhistorie zichtbaar maken door kunst

2019

We geven uiting aan onze cultuurhistorie door kunst (bijvoorbeeld d.m.v. een beeldentuin) meer zichtbaar te maken in de openbare ruimte. Dit doen we samen met onze inwoners.

7.2.3 Maasheggen in stand houden

2019

Het visiedocument Maasheggen geeft de uitgangspunten om de Maasheggen in stand te houden. Voor onze Maasheggen liggen er koppelkansen met andere projecten in de fysieke leefomgeving, zoals het Lob van Gennep en de regiovisie Bergen-Gennep-Mook en Middelaar, om wellicht mee te liften op de Unesco biosfeer status van de Maasheggen in het Land van Cuijk. Wij zien deze koppelkansen en willen ze benutten.

7.2.4 Monumenten in beeld brengen

2021

De gemeentelijke monumentenlijst is nog niet volledig en vraagt aandacht. Het actualiseren van gemeentelijke monumentenlijst en het reactiveren van de monumentencommissie wordt door ons opgepakt.

7.2.5 Cultuurhistorisch platform

2019

Het initiatief van verschillende stichtingen en platforms voor het realiseren van een gezamenlijk cultuurhistorisch platform wordt gesteund en waar mogelijk gefaciliteerd. Het platform kan uiteindelijk worden gebruikt als aanspreekpunt voor de gemeente op cultuurhistorisch vlak.

7.2.6 Toeristisch op de kaart zetten van station Mook-Molenhoek

2021

Station Mook-Molenhoek gaan we op de kaart zetten als 'het groenste station van Nederland'. Groen, niet alleen met het zicht op de schansen vanaf het station maar ook groen met het oog op duurzaamheid. Wij gaan voor:

- Het realiseren van OV-fietsen op het station;
- Het creëren van oplaadpunten voor elektrische fietsen;
- Het realiseren van een Kiosk ondersteunen;
- Het station aantrekkelijk maken voor (dag) toeristen;
- Duurzame deelauto's;
- Het in de markt zetten als beginpunt voor recreatie.

7.2.7 Toeristisch aantrekkelijk maken van de Maaskade

2019

De Maaskade kan een toeristische hotspot worden en is zo ook benoemd in de structuurvisie toerisme en recreatie. Met het hoogwaterbeschermingsprogramma aan de Maaskade in de afrondende fase kijken we naar de mogelijkheden om bijvoorbeeld de aansluiting van wandel- en fietsverbindingen, standplaatsen en evenementen mee te nemen in deze afronding. Het college verwacht niet dat er binnen deze periode grotere ontwikkelingen zullen worden gerealiseerd aan de Maaskade omdat dit een langere adem en aanscherping van het profiel en visie op de Maaskade vraagt.

8 Samenleven en zorgen

Wat willen we en wat doen we?

De gemeente is er voor de inwoners en de gemeenschappen. Wij richten onze inspanningen en middelen op het leefbaar houden van de kernen. We vinden het belangrijk dat we mensen die niet in staat zijn om te participeren eerder en proactief te benaderen. Wij willen dat mensen elkaar kunnen ontmoeten en verbindingen tot stand brengen. Dat betekent voor de mensen die minder kunnen deelnemen aan deze samenleving we daar de juiste ondersteuning willen bieden.

8.1 Gemeenschap versterken

We willen de gemeenschap versterken, onder andere door ontmoeting en verbinding te stimuleren. We bevorderen een zo groot mogelijke toegankelijkheid binnen de gemeente in al haar facetten. Waar inwoners niet in staat zijn om deel te nemen aan het gemeenschappelijke leven, brengen wij de belemmerende factoren in kaart en proberen deze weg te nemen of te compenseren.

8.1.1 Lidmaatschap van verenigingen

2019

We stimuleren het lidmaatschap van verenigingen. Daartoe voeren we als experiment een 'strippenkaart' in waarmee inwoners die willen uitzoeken wat bij hen past, gratis kennis kunnen maken met verschillende (sport)clubs en verenigingen. Verenigingen worden hier actief bij betrokken.

8.1.2 Samenwerking tussen verschillende sectoren

2022

We willen de sociale cohesie tussen scholen, buitenschoolse opvang, zorg, welzijn, jeugdzorg en gemeenschapshuizen versterken. Dit doen wij door te stimuleren dat er ontmoeting en projecten worden ontwikkeld waarbij er wordt samengewerkt. De gemeente faciliteert dit door regie te voeren op de samenwerking en de prikkel tot samenwerking te verwerken in ons subsidiebeleid.

8.1.3 Gebruik gemeenschapshuizen

2021

Wij willen het gebruik van de gemeenschapshuizen bevorderen. Exploitatie zullen we niet subsidiëren, maar wij zullen wel stimuleren dat gesubsidieerde organisaties gebruik maken van de gemeenschapshuizen. We starten een pilot om gemeentelijke dienstverlening in de gemeenschapshuizen plaats te laten vinden.

8.1.4 Doelgroepen verbinden

2022

Initiatieven die verschillende doelgroepen, waaronder ouderen en jongeren, meer met elkaar verbinden gaan wij ondersteunen. Dit doen wij onder andere door ons subsidiebeleid hierop aan te passen. Ook gaan wij in overleg met bestaande organisaties over mogelijkheden om binnen hun activiteit doelgroepen met elkaar in contact te brengen.

8.1.5 Inloopvoorzieningen ondersteunen

2022

Wij blijven inloopvoorzieningen ondersteunen en helpen om verder te ontwikkelen, zodat ze toegankelijk worden of blijven voor alle inwoners in de kernen.

8.1.6 Seniorvriendelijke gemeente

2020

We stellen een plan van aanpak op om een seniorvriendelijke gemeente te worden en voeren dit plan uit.

8.1.7 VN-verdrag

2020

Wij werken het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een handicap uit en passen dit op onze gemeente toe.

8.1.8 Aandacht voor de jeugd

2021

Binnen onze gemeente is op verschillende terreinen aanbod aanwezig voor jeugd, door bijvoorbeeld jeugdwerk, begeleiding of jeugdzorg. In de komende periode brengen wij het totale aanbod in kaart en inventariseren wij of dit voldoende aansluit bij de behoefte. Dit doen wij door een uitvoeringsplan Jeugd op te stellen, en de hieruit voortkomende actiepunten op te pakken.

8.2 Goede, laagdrempelige en betaalbare ondersteuning bieden

Het is ons doel dat de inwoners van gemeente Mook en Middelaar zoveel mogelijk participeren in de samenleving. Waar mogelijk op eigen kracht of met behulp van het netwerk. Lukt dit niet voldoende, dan zorgen wij voor ondersteuning. We willen dat de ondersteuning aansluit bij de behoeften die leven onder onze inwoners. Wij richten deze zo in dat deze goed, toegankelijk, laagdrempelig en betaalbaar is. Hiervoor is wel structureel meer ambtelijke capaciteit noodzakelijk dan momenteel beschikbaar.

8.2.1 Ondersteuning dicht bij huis

2022

We bevorderen dat ondersteuning dichtbij huis georganiseerd kan worden, bijvoorbeeld door een deel van de dienstverlening in het gemeenschapshuis te organiseren. Ook willen wij in samenspraak met de gezondheidscentra bezien of een deel van hun dienstverlening ook op een locatie in Middelaar aangeboden kan worden.

8.2.2 Vaste gezichten

2022

We bevorderen dat inwoners die ondersteuning ontvangen vaker vaste gezichten zien. Nieuwe initiatieven die meer persoonlijke hulp mogelijk maken zoals lokale "pools" voor hulp in de huishouding en andere experimenten gaan wij stimuleren en ondersteunen.

8.2.3 Bekendheid gemeentelijke voorzieningen

2020

We blijven de bekendheid van de gemeentelijke voorzieningen vergroten. Ook de gemeente als meld- en signaalpunt blijven wij onder de aandacht brengen. Dit doen we door inwoners actief te informeren over waar ze terecht kunnen en de bereikbaarheid te vergroten. Ook gaan wij onderzoeken of het mogelijk is inwoners bij ingrijpende wijzigingen in hun persoonlijke situatie, zoals een scheiding of het verlies van hun baan, informatie te geven over de mogelijkheden tot ondersteuning.

8.2.4 Samenwerking tussen de domeinen

2020

We gaan door met het vergroten van de samenwerking tussen de verschillende domeinen waarop ondersteuning wordt geboden. We zetten één lokale toegang op.

8.2.5 Ketensamenwerking Zorg en veiligheid

2019

We gaan door met de intensivering van de lokale ketensamenwerking op het gebied van Zorg en Veiligheid. Wij willen middels het toevoegen van (tijdelijke) extra capaciteit investeren in het goed uitvoeren van casusregie om zo de multi-complexe vraagstukken die zowel een zorg- als een veiligheidscomponent kennen, samen met onze partners integraal op te kunnen pakken.

8.2.6 Huiselijk geweld en kindermishandeling

2020

We voeren de lokale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling uit. Eén van de onderdelen vormt extra aandacht voor de begeleiding van complexe scheidingen. Op dit terrein bestaat het voornemen om een pilot met de gemeente Heumen op te pakken.

8.2.7 Financiële zelfredzaamheid

2021

We pakken armoede aan. We stellen een beleidsplan Financiële Zelfredzaamheid & Schuldhulpverlening op en voeren dit uit. Onderdeel van de plannen is het inrichten van een sluitend aanbod aan ondersteuning, inwoners en maatschappelijke partners hierover informeren en een proactieve houding bevorderen om tijdig dreigende armoede te signaleren. Bij schuldenproblemen gaan we vroegtijdig hulp bieden waarbij wij rekening houden met de privacy van het individu.

8.2.8 Kosten ondersteuning

2019

We blijven de mogelijkheden onderzoeken om de kosten van de ondersteuning te verminderen en zo de ondersteuning betaalbaar te houden. In de komende periode kijken wij onder andere kritisch naar het doelgroepenvervoer, hulp bij het huishouden, de jeugdzorg en de inkomensvoorzieningen. De effectiviteit en rechtmatigheid van de ondersteuning mogen daarbij niet worden aangetast.

8.2.9 Preventieve en lichtere zorg

2020

Door meer te richten op preventieve en lichtere zorg en algemene voorzieningen willen wij de ondersteuning verbeteren en de uiteindelijke kosten verminderen. Wij onderzoeken onder andere de mogelijkheden voor lokale, tijdelijke opvang en ondersteuning voor en door ouders ter voorkoming van zwaardere jeugdzorg.

8.2.10 Verwarde personen

2019

Wij stellen lokaal beleid op met betrekking tot verwarde personen en voeren dit uit. Dit met het doel om verwarde personen op een goede manier te kunnen ondersteunen.

8.2.11 Decentralisatie beschermd wonen

2019

We bereiden ons voor op de overgang van de centrumgemeentetaken met betrekking tot beschermd wonen en opvang. Dit met het doel om de huidige cliënten beschermd wonen met ingang van 2019 ambulant te begeleiden en/of lokaal te kunnen huisvesten

8.2.12 Fonds voor oplossingen

2019

In 2019 willen we experimenteren met een 'Fonds voor oplossingen'. In dat fonds wordt een beperkt budget gestort om daarmee direct problemen van burgers op te lossen. Het Sociaal Team is bevoegd dit budget naar eigen inzicht aan te wenden om problemen op te lossen zonder toepassing van wetten, regels of beleid. Het Sociaal Team moet periodiek achteraf de uitgaven, het effect en eventueel rendement verantwoorden.

9 Gezond leven

Wat willen we en wat doen we?

Wij werken aan een energieneutrale gemeente. Dit willen we bereiken in 2030. Een energieneutrale gemeente kan alleen bereikt worden door gezamenlijke inspanning van bewoners, bedrijven, instellingen en de gemeente. Ook regionale samenwerking is noodzakelijk.

Voor ons is duurzaamheid meer dan het besparen van energie en duurzame energieopwekking. Duurzaamheid wordt veelal omschreven aan de hand van de drie P's: Planet, People en Profit. Bij duurzame ontwikkeling is sprake van een evenwicht tussen ecologische (planet), sociale (people) en economische belangen (profit).

Duurzaamheid staat niet op zichzelf, maar maakt integraal onderdeel uit van alle gemeentelijke beleidsterreinen. Bij de totstandkoming van nieuw beleid wordt specifieke aandacht besteed aan duurzaamheid. Ook worden college- en raadsvoorstellen voorzien van een duurzaamheidsparagraaf.

9.1 Energietransitie

Het streven is om in 2030 100% van de benodigde energie voor de gemeente Mook en Middelaar duurzaam op te wekken.

9.1.1 Vertalen van Rijksbeleid naar lokaal maatwerk

2020

Het nationaal klimaat- en energiebeleid dient regionaal en lokaal te worden opgepakt. Dit kan Mook en Middelaar niet alleen, waardoor samenwerking in de regio van groot belang is. Vanuit de Regionale EnergieStrategie (RES) zullen we de komende jaren samen met de regiogemeenten de strategie bepalen voor de duurzame energieopwekking en de aanpak om te komen tot aardgasvrije wijken. Op gemeentelijke niveau gaan we ons beleid beoordelen en eventuele belemmeringen voor de energietransitie daarin wegnemen.

9.1.2 Zonnepanelen grote daken

2020

Wij maken een inventarisatie van alle grote daken in de gemeente die beschikbaar zijn voor zonnepanelen. Het gaat hierbij om daken van bedrijven en instellingen. Er wordt onderzocht welke bedrijven en instellingen interesse hebben om in samenwerking met de gemeente en een eventuele energiecoöperatie een zonnedak te ontwikkelen waarvan ook bewoners gebruik kunnen maken.

9.1.3 Gemeente geeft het goede voorbeeld

2022

Wij willen als gemeente zelf het goede voorbeeld geven als het gaat om duurzaamheid. We gaan hiervoor onze bedrijfsvoering doorlichten en onze inkoop- en aanbestedingen zo duurzaam mogelijk insteken.

9.1.4 Verduurzamen gemeentelijk vastgoed

2022

In 2022 zijn alle daken van gemeentelijke gebouwen die hiervoor geschikt zijn voorzien van zonnepanelen. Het dak van het de gemeentewerf willen we inzetten voor bewoners die geen zonnepanelen op eigen dak kunnen plaatsen.

9.1.5 Duurzaam vervoer gemeentelijke diensten

2019

We stimuleren dat onze medewerkers gebruik maken van de fiets of gebruik maken van andere duurzame vervoersvormen zoals de trein. Ook starten we een pilot met een elektrische auto en elektrische fietsen.

9.2 Circulaire economie

Wij ondersteunen de transitie naar een circulaire economie en samenleving.

9.2.1 Recycling

2022

Wij stimuleren het hergebruik van goederen en het verwerken van afval tot grondstof.

9.2.2 Duurzaam inzamelen en verwerken van afval

2020

Het huidige afvalbeleid en de daaruit voortgekomen contracten zullen worden geëvalueerd. Er wordt een afvalbeleidsplan opgesteld waarbij het verder terugbrengen van het restafval een belangrijk uitgangspunt is, evenals het duurzaam inzamelen van gescheiden afvalstromen en het verwerken van afvalstoffen tot (nieuwe) grondstoffen. Daarnaast speelt de organisatorische vraag of de gemeente Mook en Middelaar het afvalbeleid nog zelfstandig kan blijven uitvoeren. Op basis van dit nieuwe beleid waarin alle opties zijn afgewogen, zal in 2020 de afvalinzameling inclusief de milieustraat Europees worden aanbesteed.

9.3 Klimaatadaptatie

We houden rekening met het veranderende klimaat zoals heftige regenval, hittestress en droogte. Wateroverlast wordt verminderd door het stimuleren van het afkoppelen van hemelwaterafvoer. Bij de inrichting van de openbare ruimte zal mede worden ingezet op het voorkomen van wateroverlast en hittestress.

9.3.1 Uitvoeren van een klimaatstresstest

2019

We voeren een gemeentelijke klimaatstresstest uit en baseren daar onze toekomstige plannen en aanpak op.

9.4 Een gezonde levensstijl stimuleren

We bevorderen een gezonde leefstijl, onder andere door sporten en bewegen te stimuleren

9.4.1 Sport- en beweeglocaties in de openbare ruimte

2022

Wij willen meer sport- en beweeglocaties in de openbare ruimte voor alle generaties in alle kernen realiseren. Dit doen wij op die momenten dat dit gecombineerd kan worden met een geplande aanpassing van de openbare ruimte. We richten locaties in waarbij iedereen op zijn eigen niveau kan sporten en waar verschillende groepen elkaar kunnen ontmoeten. Hierbij maken wij zoveel mogelijk gebruik van de bestaande natuur en openbare ruimte.

9.4.2 Speelvoorziening voor kinderen

2019

Mogelijkheden worden onderzocht voor een speelvoorziening speciaal bedoeld voor kinderen in de leeftijd van 8 tot en met 12 jaar. De invulling van de speelvoorziening en de locatie wordt met behulp van burgerparticipatie vormgegeven. Ook zetten wij de jongerenwerker meer in op gezondheid en bewegen.

9.4.3 Multifunctioneel gebruik van gemeentelijke accommodaties

2022

We stimuleren maatschappelijke partners tot het multifunctioneel gebruik van gemeentelijke accommodaties, zoals sportparken. We willen dat deze ook overdag beschikbaar zijn voor het onderwijs en andere (beweeg)activiteiten. Dit gaan wij faciliteren door de makelaarsrol te vervullen en als onderdeel van ons subsidiebeleid.

9.4.4 Preventieve gezondheidsprojecten

2021

In samenwerking met de GGD, school en verenigingen zetten wij preventieve gezondheidsprojecten op en voeren deze uit. Ook ondersteunen, versterken en voeren wij regionale en landelijke gezondheidscampagnes uit.

9.4.5 Project MOVE

2020

Wij voeren het Project MOVE uit. Dit zorgt voor een basis van waaruit activiteiten worden ondernomen op het gebied van sporten, bewegen en cultuur. De plannen worden in samenwerking met de gemeenschap vormgegeven. Er wordt een verbinding gelegd tussen verschillende sectoren en wij zetten actief in op het creëren van een netwerk. Nieuwe initiatieven worden gesignaleerd en onderzocht.

10 Wonen en bouwen

Wat willen we en wat doen we?

In onze gemeente is er grote vraag naar betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen. Naast de opgave om onze woningvoorraad te verduurzamen en de Omgevingswet te implementeren, vormt het realiseren van betaalbare woningen een speerpunt van beleid. We willen hiervoor de juiste conditie creëren en ons voor lopende en komende ontwikkelingen hard maken dit aspect mee te nemen in de realisatie van woningbouw.

10.1 Het realiseren van betaalbare woningen

Het realiseren van betaalbare woningen is belangrijk voor tal van doelgroepen. Niet alleen voor jongeren of ouderen, maar ook voor onze inwoners met een lager inkomen. Binnen onze gemeente zijn er verschillende ontwikkelingen in de maak, waarbij wij ons hard gaan maken bij de ontwikkelaars van deze plannen om betaalbare woningen te realiseren.

10.1.1 De kaders geven om betaalbare woningen te bouwen

2019

Het bouwen van woningen in de huidige tijd is een kostbare aangelegenheid door de toenemende prijzen van bouwmaterialen en de krapte op de arbeidsmarkt. Met het stellen van hoge kwaliteitseisen en welstandsnormen staat het realiseren van betaalbare woningen in onze gemeente onder druk. Wij willen de normen om betaalbare woningen te bouwen in onze gemeente beter afstemmen op deze marktontwikkeling. Ook het ondersteunen in de vorm van het woningrijp maken van de openbare ruimte vormt daarbij een mogelijkheid.

10.1.2 Het realiseren van de prestatieafspraken

2020

Destion vormt als enige woningcorporatie in onze gemeente een belangrijke schakel in het realiseren van sociale woningbouw. Via prestatieafspraken willen wij komen tot het behouden van bestaande sociale huurwoningen en het verder uitbreiden hiervan door nieuwbouwlocaties te realiseren. Destion heeft nog een aantal locaties te realiseren, maar samen zullen we op zoek moeten naar nieuwe locaties voor mogelijke woningbouwontwikkeling.

10.1.3 Het aanpakken van onbenutte bouwtitels

2019

Binnen de gemeente is er een groot aantal onbenutte bouwtitels actief. Vergunde of bestemde woningbouwlocaties die niet worden benut door de eigenaar en/of ontwikkelaar. Hierdoor is de ruimte om nieuwe initiatieven of vergunning af te geven marginaal. Wij willen dit gaan aanpakken. We gaan de houders van een bouwtitel bewegen om ofwel woningbouw te gaan realiseren of anders zullen wij overgaan tot het intrekken van de bouwtitel. Deze aanpak moet leiden tot woningbouw of het verruimen van ons woningbouwcontingent om zo andere initiatieven voor betaalbare woningen te kunnen honoreren.

10.2 De gebouwen in de gemeente verduurzamen

Wij zetten in op het verduurzamen van de bestaande woningen via drie pijlers:

- *Ondersteuning bewoners*

Wij ondersteunen bewoners bij het verduurzamen van de woning, onder meer via het Loket Duurzaam Wonen Plus. Daarnaast wordt er een project gestart waarmee bewoners een gratis energiescan kunnen aanvragen voor het verduurzamen van hun woning. Verder ondersteunen wij initiatieven zoals het Energiecafé Molenhoek.

- *Energiecoöperatie*

Wij stimuleren de oprichting van een energiecoöperatie. Dit doen wij onder meer door een workshop te organiseren voor geïnteresseerde inwoners.

- *Samenwerking woningcorporatie*

In overleg met Destion wordt onderzocht of er een gezamenlijk project kan worden opgestart om de bestaande woningvoorraad te verduurzamen. Ook worden de woningcorporaties betrokken in het opstellen van een gemeentelijk warmteplan voor aardgasvrije woonwijken.

10.3 De Omgevingswet invoeren

Op het gebied van het ruimtelijk domein staat een ingrijpende operatie voor de deur. Een operatie met een nog grotere impact als de decentralisatie in het sociaal domein. De invoering van de Omgevingswet. Een nieuwe wet waarin talloze verschillende wetten worden ondergebracht onder één wet. Deze Omgevingswet moet het makkelijker maken om veranderingen in de fysieke leefomgeving mogelijk te maken. Deze wet moet ook in onze gemeente worden geïmplementeerd. Niet alleen in technische zin dat er talloze plannen, beleidsdocumenten en kaarten moeten worden aangepast, maar ook in de manier waarop wij met ruimtelijke ordening omgaan. Niet meer de vraag of een ontwikkeling mogelijk is, maar meer de vraag of een ontwikkeling wenselijk is zal leidend worden. Deze andere manier van werken zal van gemeenteraad tot organisatie moeten worden omarmd.

10.3.1 Het implementeren van de Omgevingswet

2021

Het implementatietraject voor de invoering van de Omgevingswet is omvangrijk en raakt alle actoren binnen de gemeente. Het implementatietraject voeren wij in tranches uit. Het traject ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

1. Kennisvergaring en -overdracht
2. Omgevingsvisie ontwikkelen
3. Organisatorische wijzigingen doorvoeren
4. Omgevingsplannen vaststellen

10.3.2 Experimenten met verschillende woonvormen mogelijk maken

2022

Met het oog op de Omgevingswet zijn er mogelijkheden om te experimenten met afwijkende of bijzondere woonvormen. Wij staan open voor plannen die afwijken van het gangbare en wij zullen deze plannen zo goed mogelijk faciliteren door bijvoorbeeld het normenkader aan te passen of gebruik maken van onze afwijkingsbevoegdheden.

11 Planning	2019	2020	2021	2022
2 Besturen				
2.1 Een zichtbare en benaderbare gemeente zijn				
2.1.1 'Avond van de toekomst'				
2.1.2 Gemeentelijke informatie wordt digitaal ontsloten				
2.2 Inwonerparticipatie vergroten				
2.2.1 Beleid- en planvorming via participatie				
2.2.2 Betrokkenheid bij de plannen en besluitvorming vergroten				
3 Beschermen				
3.1 Het naleefgedrag vergroten				
3.1.1 Aanscherping van de handhaving				
3.1.2 Van repressie naar preventie				
3.2 Een veilige gemeente creëren				
3.2.1 Sociale veiligheid organiseren				
3.2.2 Aandacht voor veiligheid in de wijk				
4 Verplaatsen				
4.1 Openbaar vervoer				
4.1.1 In stand houden en uitbreiden vormen van openbaar vervoer				
4.1.2 BrengFlex				

4.2. In stand houden en uitbreiden veiligheid en leefbaarheid				
4.2.1 N271 – Rijksweg				
4.2.2 Trendsportal				
4.2.3 Maatregelprogramma verkeersprojecten				
4.2.4 Spoorviaduct Heumensebaan				
4.2.5 Fietsverbindingen				
4.2.6 Onderhoud bruggen				
4.2.7 Onverharde wegen				
4.2.8 Onderhoud				
4.3 Integraliteit en verkeersveiligheid				
4.3.1 Werken aan een optimale inrichting van openbare ruimte				
5 Werken				
5.1 Creëren van een gunstig vestigingsklimaat				
5.1.1 Sturen op een gezond economisch klimaat				
5.1.2 Aansluiten op glasvezel				
5.1.3 Leegstand voorkomen				
5.1.4 Zorgdragen voor juiste bewegwijzering				
5.2 Participatie (door werk) vergroten				
5.2.1 Ondersteunen bij het vinden en behouden van passend werk				
5.2.2 Stageplekken en werkervaringsplaatsen aanbieden				
5.2.3 Social return meenemen bij aanbestedingen				
5.2.4 Bevorderen van participatie door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt				
5.2.5 De WSW betaalbaar houden				
5.2.6 Meer ruimte voor een alternatieve aanpak bieden				
5.2.7 Sturen op duurzame bedrijvigheid				
5.3 Aandacht aan bedrijfslocaties geven				
5.3.1 Een vitaal Korendal realiseren				
5.3.2 Spoorzone herbestemmen				

6 Leren				
6.1 Het huidige schoolaanbod behouden				
6.1.1. Huisvesting Kandinsky herzien				
6.1.2. Ondersteunen aanwezigheid school in elke kern				
6.1.3. Laaggeletterdheid				
6.2 Kinderen laten kennis maken met kunst, cultuur en natuur				
6.2.1. Cultuureducatie subsidiëren				
6.2.2. Informatie bieden over het aanbod				
6.2.3. Activiteiten stimuleren				
6.3 Kinderen opvang of onderwijs garanderen				
6.3.1. Regionale aanpak ziekteverzuim uitvoeren				
6.3.2 VVE en SMI bieden				
6.3.3 Aanpak passend onderwijs uitvoeren				
7 Recreëren				
7.1 De kwaliteit van onze leefomgeving versterken				
7.1.1 Het openbaar groen renoveren				
7.1.2 Masterplan Plasmolen uitvoeren				
7.1.3 Routestructuren aansluiten				
7.1.4 Hondenbeleid ontwikkelen				
7.1.5 Ontwikkelen van TOP('s)				
7.2 Onze cultuurhistorie en identiteit uitdragen				
7.2.1 Streekhuis faciliteren				
7.2.2 Cultuurhistorie zichtbaar maken door kunst				
7.2.3 Maasheggen in stand houden				
7.2.4 Monumenten in beeld brengen				
7.2.5 Cultuurhistorisch platform				
7.2.6 Toeristisch op de kaart zetten van station Mook-Molenhoek				
7.2.7 Toeristisch aantrekkelijk maken van de Maaskade				

8 Samenleven en zorgen				
8.1 Gemeenschap versterken				
8.1.1. Lidmaatschap van verenigingen				
8.1.2. Samenwerking tussen verschillende sectoren				
8.1.3. Gebruik gemeenschapshuizen				
8.1.4. Doelgroepen verbinden				
8.1.5. Inloopvoorzieningen ondersteunen				
8.1.6. Seniorvriendelijke gemeente				
8.1.7. VN-verdrag				
8.1.8. Aandacht voor de jeugd				
8.2 Goede , laagdrempelige en betaalbare ondersteuning bieden				
8.2.1. Ondersteuning dicht bij huis				
8.2.2. Vaste gezichten				
8.2.3. Bekendheid gemeentelijke voorzieningen				
8.2.4. Samenwerking tussen de domeinen				
8.2.5. Ketensamenwerking Zorg en veiligheid				
8.2.6. Huiselijk geweld en kindermishandeling				
8.2.7. Financiële zelfredzaamheid				
8.2.8. Kosten ondersteuning				
8.2.9. Preventieve en lichtere zorg				
8.2.10. Verwarde personen				
8.2.11. Decentralisatie beschermd wonen				
8.2.12. Fonds voor oplossingen				

9 Gezond leven				
9.1 Energietransitie				
9.1.1 Vertalen van Rijksbeleid naar lokaal maatwerk				
9.1.2 Zonnepanelen grote daken				
9.1.3 Gemeente geeft het goede voorbeeld				
9.1.4 Verduurzamen gemeentelijk vastgoed				
9.1.5 Duurzaam vervoer gemeentelijke diensten				
9.2 Circulaire economie				
9.2.1 Recycling				
9.2.2 Duurzaam inzamelen en verwerken van afval				
9.3 Klimaatadaptatie				
9.3.1 Uitvoeren van een klimaatstresstest				
9.4 Een gezonde levensstijl stimuleren				
9.4.1 Sport- en beweeglocaties in de openbare ruimte				
9.4.2 Speelvoorziening voor kinderen				
9.4.3 Multifunctioneel gebruik van gemeentelijke accommodaties				
9.4.4 Preventieve gezondheidsprojecten				
9.4.5 Project MOVE				
10 Wonen en bouwen				
10.1 Het realiseren van betaalbare woningen				
10.1.1 De kaders geven om betaalbare woningen te bouwen				
10.1.2 Het realiseren van de prestatieafspraken				
10.1.3 Het aanpakken van onbenutte bouwtitels				
10.2 De gebouwen in de gemeente verduurzamen				
10.2.1 Aanpak bestaande woningvoorraad				
10.3 De Omgevingswet invoeren				
10.3.1 Het implementeren van de Omgevingswet				
10.3.2 Experimenten met verschillende woonvormen mogelijk maken				

12 Financieel overzicht

Financieel overzicht	2018	2019	2020	2021	2022
	Incid.	Incid. Struct.	Incid. Struct.	Incid. Struct.	Incid. Struct.
2 Besturen					
2.1.2 Ambt. capaciteit		€ 75.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000
2.1.2 Beheer en onderhoud		€ 45.000		€ 45.000	€ 45.000
2.2.1 Externe ondersteuning		€ 16.000		€ 16.000	€ 16.000
Aanw. Leaseconstructie		€ -136.000			
3 Beschermen					
3.1.1 Ambt. capaciteit			€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
3.2.1 Capaciteit Soc. Team	€ 25.000	€ 37.500	€ 37.500	€ 37.500	€ 37.500
3.2.1 Capaciteit OOV	€ 25.000	€ 37.500	€ 37.500	€ 37.500	€ 37.500
4 Verplaatsen					
4.1.1 Ambt. capaciteit		€ 36.500	€ 36.500	€ 36.500	€ 36.500
4.2.3 Ambt. capaciteit		€ 36.500	€ 36.500		
Aanw. VBR		€ -36.500	€ -36.500		
4.2.7 inhuur capaciteit		€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	
t.t.v. budget wegenbeheer		€ -40.000	€ -40.000	€ -40.000	
5 Werken					
5.1.1 Ambt. capaciteit			€ 10.000		
5.1.4 Ambt. capaciteit		€ 25.000			
5.2.4 Ambt. capaciteit		€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	
Aanw. VBR		€ -70.000	€ -55.000	€ -45.000	
6 Leren					
7 Recreëren					
7.1.1 Ambt. capaciteit		€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
7.1.2 Ambt. capaciteit		€ 15.000			
7.2.2 Ambt. capaciteit		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
7.2.4 Ambt. capaciteit				€ 25.000	
Aanw. VBR		€ -15.000		€ -25.000	
8 Samenleven en zorgen					
8.2 Ambt. Capaciteit		€ 105.000	€ 105.000	€ 105.000	€ 105.000
8.2.12 Ambt. capaciteit		€ 5.000			
Aanw. VBR		€ -5.000			
9 Gezond leven					
9.2.2 Ambt. capaciteit		€ 30.000			
Aanw. VBR		€ -30.000			
10 Wonen en bouwen					
10.3.1 Ambt. capaciteit		€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000	
Aanw. VBR		€ -125.000	€ -125.000	€ -125.000	
Aanw. incid. Saldo NJN 2018	€ -50.000				
Str. dekking begroting 2019-2022	€	€ 0 € 356.500	€ 0 € 467.500	€ 0 € 467.500	€ 0 € 467.500

Incidentele dekking	€ -50.000 NJN 2018
	€ -693.000 VBR
	€ -136.000 Leaseconstructie
	€ -879.000 totaal incidentele dekking